[redacted] [redacted]

धातुसंग्रह.

अमदावादनी गुजरात वर्नाक्युलर सोसाइटीये

रेवरेंड जे. वी. एस. टेलर साहेब

तथा

शास्त्री व्रजलाल कालीदास पासे रचाव्यो.

ते

डैरेक्टर आफ पब्लिक इन्स्ट्रकशन साहेबे

छपावी प्रगट कर्यो.

मुंबई.
गवरन्मेंत सेंत्राल बुक डिपो.

सन १८७०.

संवत १९२६.

किमत रु १-४-०

[redacted]

मुंबरमां
एज्युकेशन सोसाइटीना प्रेसमां छपायो छे.

આ ધાતુસંગ્રહ [illegible] સંસ્કૃતભાષા અને ગુર્જરભાષા [illegible] ઉપયોગી [illegible]

[illegible]

[illegible]

ખ્યાત પ્રત્યય લાગીને ક્રિયાપદ બને છે, અને કૃત્ પ્રત્યય લાગીને નામ બને છે તે જાણવું. કેટલા ક્રિયાપદના અને કેટલા નામના અપભ્રંશ ગુર્જરભાષામાં થયાછે અને કેટલાના નથી થયા તે જાણવું. તે સહુ આ કોશમાં જણાવ્યું છે.

ગુર્જર શબ્દોનાં મૂળ ખોળિયે છિયેં ત્યારે તે મૂળ સંસ્કૃતમાં નિકળે છે. ભરતખંડી આર્ય લોકો પ્રથમ સંસ્કૃતભાષામાં બોલતા હતા. તેજ સંસ્કૃતભાષાનું રૂપ કાલાંતરે પલટાતાં ગુર્જરભાષા રૂપ થયું છે. "नदी कंठे गौश्चरति" આ વાક્યનું ગુર્જરભા[illegible] ચરે એવું રૂપ થયું; એવાંજ બીજાં વાક્યોનાં રૂપ થય[illegible]યું છે, અને તેનાં ક્રિયાપદ અને નામ કેવાં થાય છે [illegible] કેવો વિકાર થાય છે એ જાણુવાને વાસ્તે આ કોશ કર્યો છે. જે ક્રિયાપદના તથા નામના ગુર્જરભાષામાં વિકાર નથી થયા તે નથી લખ્યા, અને થયા છે તે લખ્યા છે.

હેમચંદ્ર પંડિતે પ્રાકૃત વ્યાકરણ કરેલું છે તેમાં સંસ્કૃત શબ્દ ઉપરથી જે રીતિને અનુસરીને પ્રાકૃત રૂપ થાય છે તે રીતિના ઉત્સર્ગ લખ્યા છે, તેમાંથી જે ઉત્સર્ગ ગુર્જર શબ્દોમાં ઉપયોગના છે તે ઉત્સર્ગ એકઠા કરીને અમે ઉત્સર્ગ પ્રકરણ આ કોશના અંગરૂપ લખ્યું છે. આ ઉત્સર્ગ પ્રકરણ વાંચતાં શબ્દવિકારની રીતિ ધ્યાનમાં આવશે.

હવે ધાતુકોશ સમજવાને અમે થોડો વિચાર લખિયે છિયે.

[illegible] વ્યાકર-

[illegible] કરણનો અભ્યાસ ભરતખંડમાં ઘણો ચાલે છે માટે ધાતુઓના અનુબંધ અમે પાણિનીય વ્યાકરણ પ્રમાણે લખ્યા છે. વ્યાકરણોમાં અનુબંધ ઉપર કાર્યનો આધાર છે માટે ધાતુઓના અનુબંધ લખવા જોઇયે માટે અમે તે લખ્યા છે. વ્યાકરણોમાં તો ધાતુ ભેગા અનુબંધ લખેલા છે પણ અમે તો ધાતુ લખીને તેના અનુબંધ તેનીપાસે દ્વિકપાલ ચિન્હવચ્ચે લખ્યા છે. દૃષ્ટાંત—પાણિનીય

ધાતુ પાઠમાં કાશૃ આ પ્રમાણે અનુબંધ સહિત છે, તેમાં કાશ્ ધાતુ છે અને ऋ અનુબંધ છે. માટે અમે કાશ્ (ऋ) આ પ્રમાણે લખ્યું છે. જે અનુબંધને માથ (ं) આ પ્રમાણે માથે ઊભી રેખા કરી હોય તે ઉદાત્ત અનુબંધ જાણવો, અને જે અનુબંધ હેઠે (म) આ પ્રમાણે નીચે આડી રેખા [illegible]
[illegible]

આત્મનેપદી, પરસ્મૈપદી અને ઉભયપદી એવા ત્રિવિધ ધાતુ છે. તેની સંજ્ઞા— આ. પ. ઉ. આ પ્રમાણે નામનો આદ્યાક્ષર લખીને જણાવી છે. [illegible] પડીને અગી- [illegible] અદાદિ. ૩ જુહો- ત્યાદિ. ૪ દિવાદિ. ૫ સ્વાદિ. ૬ તુદાદિ. ૭ રૂધાદિ. ૮ તનાદિ. ૯ ક્રયાદિ. ૧૦ ચુરાદિ. ૧૧ કંડ્વાદિ એવા ધાતુઓના અગીયાર ગણ કરયા છે. તેમની સૂચના અમે એકડાથી તે અગીયાર સુધી આંકડા લખીને કરી છે. જે ધાતુ વેદમાંજ વાપરેલા છે તેમને વૈદિક ધાતુ કહેછે તે જણાવવાને અમે દ્વિરૂપાક્ષચિન્હવચ્ચે (વૈ॰) આ પ્રમાણે એકાક્ષર લખ્યો છે. કોઈ ધાતુ ધાતુપાઠમાં ભણ્યા નથી પણ સૂત્રોમાં ભણ્યા છે તેમને સૌત્રધાતુ કહે છે. તે જણાવવાને અમે દ્વિરૂપાક્ષ ચિન્હવચ્ચે (સૌ॰) આ પ્રમાણે એકાક્ષર લખ્યો છે. [illegible] નાએક ધાતુ વ્યાકરણકારો એ સૂત્રોમાં કે ધાતુપાઠ [illegible] માં વાપર્યા છે તેમાંના ધાતુઓ જેટલા અમ [illegible] અમે લખ્યા છે. પાણિનીય ધાતુ- પાઠ અ [illegible] એ બેહુમાં ધાતુના સંસ્કૃતમાં જે અર્થ લખ્યાછે તે સર્વ અમે આ ગ્રંથમાં લખ્યાછે અને તેનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. તેપછી ક્રિયાપદ લખ્યું છે. સંસ્કૃતમાં પરસ્મૈપદનાં ક્રિયાપદ હોયછે તેમને તિપ્આદિક પ્રત્યય લાગે છે માટે અમે તેમાંનું પ્રથમ ક્રિયાપદ તિ લગાડેલુંજ વાનગી દેખાડવા લખ્યું છે. જેમ "[illegible]" આત્મનેપદનાં ક્રિયાપદ હોયછે તેમને તે આદિક પ્રત્યય લાગે છે. માટે અમે તેમાંનું પ્રથમ ક્રિયાપદ વાનગી દેખાડવા તે લગાડીને લખ્યું છે. જેમ—"एधते" ઉભયપદી એટલે બેહુપદી ક્રિયાપદ છે તેને તિ અને તે એ બેહુ લગાડયાં છે. તિના પાસે —આવી આડી રેખા કરીને તે લખ્યો છે. જેમ—पचति—ते [illegible] ને પચત અને पचते એવા બે રૂપ સમજવાં. ઘણા અક્ષર ન [illegible] માટે આડીરેખા કરવાનો સંકેત કરેલો છે. ક્રિયાપદ લખીને તેના અ[illegible] લખ્યો છે. કોઈ ઠેકાણે કર્તા કર્માદિક લગાડીને ક્રિયાપદના [illegible] પણ [illegible] લખ્યું છે. વાક્યમાં [illegible] કરેલો છે. [illegible]ની પા-

મળે તેનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. ધાતુ જો મિત્ હોય (મિતનું ચિન્હ (મ્) આવું કરયું છે) તો પ્રેરણાર્થમાં તેનું રૂપ બદલાય છે. તે ક્રિયાપદનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યા પછી ણી—આ અક્ષર લખીને લખ્યું છે. સંસ્કૃત જાણનારાને એ [illegible] લખ્યું છે. કોઈ [illegible] કે પ્રેરણાર્થ તે શું તો તે એ જે કરે [illegible] કરાવે [illegible] એવું બોલતા [illegible] એ રૂપ છે તે પ્રેરણાર્થ છે. એવું સંસ્કૃતનું જ [illegible] રૂપ થાય છે તે લખ્યું છે. જે ક્રિયાપદનો અપભ્રંશ સંસ્કૃત ઉપરથી પ્રાકૃત થઇને પછી ગુર્જર ભાષામાં થયો છે તે આ પ્રમાણે લખ્યું છે. ઉદા૰—फलति=फलइ=ફ્ળે. એ ત્રણ રૂપોમાં પેહેલું રૂપ સંસ્કૃત છે, બીજું પ્રાકૃત છે અને ત્રીજું ગુર્જર ભાષાનું છે.

ક્રિયાપદનો અર્થ લખ્યા પછી ધાતુને કૃત્ પ્રત્યય [illegible] જે કૃદંત રૂપ થાય છે તે લખ્યું છે. અને તેનો અર્થ દ્વિકપાલ ચિન્હ [illegible] ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. જેમ—चित्(ज्ञान) કોઈ શબ્દ સંસ્કૃત છે તેજ ગુર્જરભાષામાં પ્રસિદ્ધ છે તો તેનો અર્થ લખ્યો નથી. બે ત્રણ શબ્દનો એક અર્થ હોય તો તેટલા શબ્દોના સંખ્યા આંકડા ભરીને તેમની ભેળો તેમનો દ્વિકપાલ ચિન્હમાં અર્થ લખ્યો છે. જેમ—१ चेटिः, २ चेटी (દાસી) १ दरः, २ निर्झरः (ઝરો). જે શબ્દનો સંસ્કૃત ઉપરથી પ્રાકૃત થઇને ગુર્જર ભાષામાં તેનો અપભ્રંશ થયેલો છે તે શબ્દનો અપભ્રંશ જાણવાને અમે આ પ્રમાણે લખ્યું છે. જેમ-नद्यः=नाहो=નાહો. त्रोटं=तोडं=તોડ. આ ત્રણ રૂપોમાં પ્રથમ રૂપ સંસ્કૃત [illegible]

[illegible]

લખ્યાં છે. સઘળા શબ્દોના સંસ્કૃત રૂપમાં પ્રથમા વિભક્તિના એકવચનનુંજ રૂપ લખ્યું છે. કોઈ શબ્દ વ્યંજનાંત છે તેની પ્રથમા વિભક્તિના એકવચનમાં વ્યંજન જાય છે, ત્યારે તેનો મૂલ શબ્દ સમજવા તે શબ્દના અર્થ લખવાની પૂર્વે તે વ્યંજન દ્વિકપાલ ચિન્હમાં લખ્યો છે. જેમ—नाम(न्+સંજ્ઞા). હવે આ ઠામે મૂલ नामन् શબ્દ છે એવું જાણવું, એવું બીજે ઠેકાણે પણ જાણવું. કોઈ શબ્દમાં અક્ષરવિકાર એટલે અક્ષરપાલટો થઈને બે શબ્દ એક અર્થના થાય છે ત્યારે તે બે શબ્દ [illegible] અક્ષર [illegible] લખીને રૂપ લખ્યાં છે. જેમ—गर [illegible]-गल. [illegible] એક શબ્દના ઘણા અર્થ થતા હોય તો તે અર્થ આંકડા ભરીને દ્વિકપાલ ચિન્હમાં લખ્યા છે.

[illegible] દ્વિકપાલ ચિન્હવચ્ચે

[illegible] જેમ (ગાઢક્લિષ્ટ)

[illegible]

उत्सर्ग प्रकरण.

संस्कृत शब्द बगडीने प्राकृत थया अने प्राकृत शब्द बगडीने गूर्जर शब्द थया तेनो प्रकार जाणवाने आ प्राकृत व्याकरण उपरथी उत्सर्ग प्रकरण रच्युं छे. कोई पण नियमने अनुसरीने शब्दविकार थाय छे, ए नियम आ प्रकरणमां छे. धातुसंग्रहमां आ उपयोगमां आवे छे.

१. संस्कृत शब्दमां रहेला ऐकारनो एकार प्राकृतमां थाय छे तेम कहि गुर्जर भाषामां पण रहे छे उ०—

सं० सैन्यं वैरं वैदिकः कैलासः ऐकैकं भैरवः
प्रा० सेन्नं वेरं वेदियो केलासो एकेकं भेरवो
गु० સેન વેર વેદિયો કૈલાસ એકેક ભેરવ.

२. संस्कृत शब्दमां रहेला औकारनो प्राकृतमां ओकार थाय छे तेम गुर्जर भाषामां कहि रहे छे. उ०—

सं० यौवनं पौरुषं गौरं औदीच्यः सौराष्ट्रः
प्रा० जोव्वनं पोरुषं गोरं ओदीचो सोरट्ठो
गु० જોબન પોરસ, ગોરું, ઓદીચ્ય સોરઠો

३. संस्कृत शब्दमां स्वरपासे असंयुक्त अने आदि सिवा बीजे ठामे क, ग, च, ज, त, द, प, य, व एटला अक्षर आवे तो ते जाय छे अने तेने ठामे कहि य कारनो उच्चार थाय छे.

सं० सूकरः सागरः मरिचं राजादनः कातरः
प्रा० सूयरो सायरो मरियं रायाणो कायरो.
गु० સૂયર સાયર મરિયું રાયણ કાયર.
सं० सपादसप्त सिंहपुरं समयः देवरः
प्रा० सवासत्त सीहोरं समओ दियरो.
गु० સવાસાત સીહોર સમો દિયર.

४. उपर कहेला क कारनो कांई ग कार पण थाय छे.

कर्करी = कग्गरी = करगर. काकः = कागो = काग.

५. कांहि संस्कृत शब्दना क नो ख थाय छे.

कसति = खसइ = ખસે. कीलः = खीलो = ખીલો.

६. स्वरपासे असंयुक्त अने अनादि एटले आदि न होय एवा ख, घ, थ, भ एटला अक्षरनो ह थाय छे.

सं०	नखरः	मेघः	कथयति	बधिरः	शोभते
प्रा०	नहरो	मेहो	कहइ	बहिरो	सोहइ
गु०	નહેર	મેહ	કહે	બહેરો	સોહે

७. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ट आवे तो तेनो ड थाय छे.

खटी = खडी = ખડી. पटवासः = पडवासो = પડવાસ.

८. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ठ आवे तो तेनो ढ थाय छे.

मठी = मढी = મઢી. पीठं = पेढं = પેઢું.

९. केटला एक शब्दमां रहेला दनो ड थाय छे.

दरः = डरो = ડર. दर्भः = डब्भो = ડાભ.

१०. स्वरपासे असंयुक्त अनादि न आवे तो तेनो ण थाय छे.

जमनं = जमणं = જમણું. इंधनं = इंधणं = ઇંધણું.

१० अ. स्वरनी पासे असंयुक्त अनादि प आवे तो तेनो व थाय छे.

दीपाली = दीवाली = દીવાળી. तापः = तावो = તાવ.

गोपालः = गोवालो = ગોવાળ. वापः = वावो = વાવો.

११. शब्दने आदमां य अक्षर आवे तो तेनो ज थाय छे.

यानं = जानं = જાન. यवः = जवो = જવ.

याति = जाइ = જાય છે. यमः = जमो = જમ.

१२. श अने ष नो स थाय छे.

शब्दः = सद्दो = સાદ. शर्करा = सक्करा = સાકર.

पौरुषं = पोरसं = પોરસ. पोषः = पोसो = પોસ.

१३. अनुस्वार पासे ह होय तो तेनो घ थाय छे.

संहारः = संघारो = સંઘાર.

१४. षट् शब्दना ष नो छ थाय छे.

षट् = छ = છ. षष्ठः = छट्ठो = છઠો.

क्षनो ख थाय छे, कहि छ अने झ पण थाय छे.

लाक्षा = लक्खा = લાખ. द्राक्षा = दक्खा = દ્રાખ.

अक्षरं = अच्छरं = અચ્છર. क्षीणं = झीणं = ઝીણું.

ष्क अने स्क ए बे संज्ञाशब्दमां होय तो तेनो ख थाय छे.

पुष्करं = पोक्खरं = પોખર. स्कंधः = खंधो = ખાંધ.

हस्वनीपासे श्च अने त्स आवे तो तेनो छ थाय छे.

पश्चिमः = पच्छिमो = પચ્છિમ. मत्सरः = मच्छरो = મચ્છર.

१८. द्य, य्य, र्य एटला संयुक्ताक्षरनो ज्ज थाय छे.

अद्य = अज्जा = આજ. शय्या = सेज्जा = સેજ.

कार्यं = कज्जं = કાજ.

ध्य अने ह्यनो ज्झ थाय छे.

सिध्यति = सिज्झइ = સીઝે. गुह्यं = गुज्झं = ગુઝું.

२०. त्तनो ट्ट थाय छे. अने र्तनो पण ट्ट थाय छे.

मृत्तिका = मट्टिआ = માટી. वर्तिः = वट्टी = વાટ (દીવાની)

२१. ष्ट ने स्थाने ट्ठ थाय छे.

मुष्टिः = मुट्ठी = મુઠ્ઠ. दृष्टं = दिट्ठं = દીઠું.

२२. द्धनो ढ्ढ थाय छे.

वृद्धः = वुड्ढो = બુઢો. वर्द्धमानः = वड्ढमाणो = વધમાણ.

२३. ज्ञ नो ण्ण थाय छे.

राज्ञी = रण्णी = રાણી. आज्ञा = आणा = આણ.

२४. स्त नो त्थ थाय छे.

हस्तः = हत्थो = હાથ. प्रस्तरः = पत्थरो = પથરો.

२५. ष्पनो प्फ थाय छे.

शष्पं = सप्फं = રાડું. बाष्पः = बप्फो = બાફ.

२६. ह्वनो भ थाय छे.

जिह्वा = जिब्भा = જીભ. विह्वलः = विब्भलो = વીભળ.

२७. ष्ण, स्न, क्ष्ण ए अक्षरोनो ण्ह थाय छे.

उष्णकालः = उण्हालो = ઉન્હાળો.

स्नाति = ण्हाइ = ન્હાય. तीक्ष्णं = तिण्हं = तीनुं.

२८. संयोगनी पूर्वे क, ग, ट, ड, त, द, प, श, ष, स एटला अक्षर आवे तो ते लोपाय छे.

सं०	रक्तः	दुग्धं	षट्पदः	खड्गः	उत्पलं	मुद्गः
प्रा०	रत्तो	दुद्धं	छप्पओ	खग्गो	उप्पलं	मोग्गो.
गु०	રાતો	દૂધ	છપ્પો	ખાગ	ઉપલું	મોગ.
सं०	सुप्तः	श्मशानं	गोष्ठिः	स्नेहः	स्नसा	
प्रा०	सुत्तो	मसाणं	गोट्ठि	नेहो	नसा	
गु०	સૂતો	મસાણ	ગોઠય	નેહ	નસ.	

२९. ग, न, य एटला अक्षर संयोगमां प्रथमाक्षर पछी होय तो लोपाय
युग्मं = जुग्गं = જુગ. नग्न = नग्गो = નાગો.
शल्यं = सल्लं = સાલ.

३०. ल, ब, र एटला अक्षर संयोगमां उंचे के नीचे होय तो लोपाय.
वल्गं = वग्गं = વાગ. शब्दः = सद्दो = સાદ.
अर्कः = अक्को = આક. चक्रं = चक्कं = ચાક.

३१. र्श अने र्ष ए संयुक्त छे तेमना पूर्व अक्षरमां इ थाय.
आदर्शः = आरिसो = આરસો. वर्ष = वरिसं = વરસ.

३२. कोइ शब्दमां र्य एवो संयुक्ताक्षर होय तेना पूर्वाक्षरमां इ थाय
भार्या = भारिआ = ભારજા.

३२ त्र प्रत्ययने स्थाने हि थाय छे.
यत्र = जहि = જહિ. तत्र = तहि = તહિં.
कुत्र = कहि = કહિ. अत्र = अहि = અહિં.

३३. संस्कृतमां स्वार्थमां क प्रत्यय थाय छे तेने स्थाने प्रा...
अने कहि ड थाय छे.

सं०	नवकः	एककः	अंधकः	वत्सकः	पुच्छकं
प्रा०	नवल्लो	एकल्लो	अंधल्लो	वच्छडो	पुच्छडं
गु०	નવલો	એકલો	આંધળો	વાછડો	પૂછડું.

३४. वक्र आदिक शब्दोमां प्रथम स्वरने माथे अनुस्वार ...
वक्रं = वंकं = વાંકું. त्र्यस्रं = तंसं = તાંસું. कर्कोट = ...

३५. श, ष, स, ए अक्षरोमां मळेला य, र, व, श, ष, स एटला अक्षर होय तो ते लोपाय अने तेनी आदना स्वरने दीर्घता थाय छे.

शनो य—नश्यति = नासइ = નાસે.
शनो र—विश्राम्यति = वीसमइ = વીસમે.
शनो व—पार्श्वं = पासं = પાસું.
षनो य—मनुष्यः = माणूसो = માણુસ.
षनो र—घर्षति = घासइ = ઘાસે.
सनो य—त्रस्यति = तासइ = ત્રાસે.
सनो र—विश्रंभः = वीसंभो = વીસંભો (વિશ્રામ).
सनो स—निस्सारः = नीसारो = નીસાર.

टीका—प्राकृत भाषामां तो उपर कहेला नियममांज संयुक्त अक्षरमांथी एक अक्षर जतां पूर्वस्वरने दीर्घता थाय छे पण गूर्जर भाषामां तो घणाज संयुक्ताक्षरमां एक जतां पूर्व स्वरने दीर्घता थाय छे उ०.

सं० कर्म धर्म उत्पलं दुग्धं सप्त आर्द्र
प्रा० कम्म धम्म उप्पलं दुद्धं सत्त अद्दं
गु० કામ ધામ ઊપલું દૂધ સાત આદું.

३६. शय्या आदिक शब्दोमां आदि अकारनो एकार थाय छे.

सं० शय्या वल्ली उत्कारः उत्करः
प्रा० सेज्जा वेल्ली उक्केरो उक्केरो
गु सेज વેલ ઉકેરો (ઢગલો) ઉકેર (ઉકરડો).

३७. संयुक्त अक्षर होय तेनो पूर्वनो स्वर दीर्घ होय तो प्राकृतमां ह्रस्व थाय छे. पछी गूर्जर भाषामां तो पूर्व स्वरने दीर्घता थाय छे.

सं० कार्यं खाद्यं वाद्यं बाष्पः वार्दलं
प्रा० कज्जं खज्जं वज्जं बप्फो वद्दलं
गु० કાજ ખાજું વાજું, બાફ વાદળું

३८. आदि इ कारनो संयोगमागे होय तो ए थाय छे
पिण्ड = पेंडो = પેંડો. । सिन्दूर = सेन्दूर = સેંદુર.

३९. निर् उपसर्गनो र् जाय अने नि ना इकारने दीर्घता थाय.
निस्सरति = नीसरइ = નીસરે.

४०. द्वि शब्दने बि, दु, दो, एवा आदेश थाय छे.

द्विगुणः = बिउणो = બમણો. द्विजातिः = दोआइ = દ્વાઈ.

४१. संयोगपासे आवे तो आदि उनो ओ थाय छे.

सं० मुद्गः मुस्ता पुद्गलं कुद्दालः

प्रा० मोग्गो मोत्था पोग्गलं कोद्दालो

गु० મોગ મોથ પોગલ કોદાળો

४२. उपरि अव्ययना उने ठामे अ थायछे.

सं० घोटोपरि घटोपरि शिक्योपरि

प्रा० घोडापरि घडापरि सिक्कापरि

गु० ઘોડાપર ઘડાપર શીકાપર

४३. केटलाएक शब्दोमा आदि ऋकारनो अ थाय छे.

घृष्टः = घट्टो = ઘાટો. कृष्णः = कण्हो = કાન્હો. नृत्यं = नच्चं = નાચ.

४४. केटलाएक शब्दोमां ऋकारनो इकार थाय छे.

शृंगकं = सिंगडुं = શિંગડું. दृष्टं = दिट्ठं = દીઠું.

४५. केटलाएक शब्दोमां ऋकारनो उकार थाय छे.

वृद्धः = वुड्ढो = બુઢો. पृष्ठं = पुट्ठं = પુઠું.

४६. दृश्धातुना दृनो रि थायछे.

सदृक्षः = सरिक्खो = સરખો.

४७. अव अने अप उपसर्गना आदिस्वरनो पर एवा सस्वर व्यंजन सहित ओ थायछे.

सं० अवच्छादयति अवदारितः अपसरकः

प्रा० ओछाडइ आदालियो ओसरओ

गु० ઓછાડે છે ઓદાર્યો (ખોદ્યો) ઓસરું.

४८. त्यनो च्च थाय छे.

नृत्यं = नच्चं = नाच. सत्यं = सच्चं = साच.

४९. विंशति आदिक शब्दोनो अनुस्वार प्राकृतमां जाय छे.

विंशतिः = वीसा = વીસ. संस्कारः = सक्कारो = सक्कार.

५०. महाराष्ट्र शब्दमां आदि आकारनो अ थाय छे अने ह, र, नो व्यत्यय थाय छे. महाराष्ट्रः = मरहट्ठो = મરેઠો.

५१. श्यामाक शब्दना मकारमां आकार छे तेनो भ थायछे.
श्यामाकः = सामओ = સામો.

५२. पारापत शब्दना र मां आकार छे तेनो एकार थाय छे.
परापतः = पारेवओ = પારેવો.

५३. स्वप्धातूना अकारनो ओ अने उ थाय छे.
स्वपिति = सोवइ; सुवइ = સુવે.

५४. पंक्तिवाचक आली शब्द छे तेना आनो ओ थाय छे.
आली = ओली = ઓળ.

५५. किंशुक शब्दना आदि इकारनो एकार थाय छे.
किंशुकं = केसुअं = કેસુડું.

५६. हरिद्रा शब्दना इकारनो अकार थाय छे, आनो द थाय विकल्पे.
हरिद्रा = हलद्दा = હળદ, हरिद्रा = हलदी = હળદી.

५७. बिभीतक शब्दना आदि इकारनो अकार थाय छे अने बीजा ईनो ए थाय छे.
बिभीतकः = बहेडओ = બેહેડો (બહેડે.)

५८. तित्तिरि शब्दना रिमां जे इकार छे तेनो आ थाय छे.
तित्तिरिः = तित्तरो = તેતર.

५९. सिंह, त्रिंशत्, विंशति शब्दना इकारनो ई थाय छे, विंशतिनो ति थाय छे.
सिंहः = सीहो = સાહ. त्रिंशत् = तीसा = ત્રીસ.
विंशतिः = वीसा = વીસ.

६०. नूपुर शब्दना ऊनो ए थाय छे.
नूपुरं = नेउरं = નેપુર.

६१. कूष्माण्डी, तांबूल, गुडूची ए शब्दोमां ऊनो ओ थाय छे.
कूष्माण्डी = कोहली = કોહળી. तांबूलं = तंबोलं = ત
गुडूची = गलोइ = ગળો.

६२. स्तंभ शब्दमां स्तनो ख विकल्पे थाय छे.
स्तंभः = खंभो = थंभो.

૬૩. कपर्द, विच्छर्द, मर्दित, ए शब्दोमां र्दनो ड्ड थाय छे.

कपर्दः = कवड्डो = કોડો. विच्छर्दः = विछड्डो = વિછડો. (વખુયે).
मर्दितः = मड्डिओ = મડ્ડિઓ. (એક જાતનો પથર).

૬૪. पञ्चदशन् शब्दमां ञ्चनो ण थाय छे.

पञ्चदश = पणरह = પન્નર.

૬૫. पर्यस्त शब्दमां स्तनो ट्ट थाय छे अने र्य नो ल थाय छे.

पर्यस्तः = पलट्टो = પાલટો.

૬૬. ड्मनो प्प थाय छे.

कुड्मलं = कुप्पलं = કૂપલ.

૬૭. ऊर्ध्व शब्दमां संयुक्तनो ब्भ थाय छे.

ऊर्ध्वं = उब्भं = ઉભું.

૬૮ कूष्माण्डी शब्दमां ष्मनो ह थाय अने ण्डनो ल थाय छे.

कूष्माण्डी = कोहली = કોહલી.

૬૯. आत्मन् शब्दना त्मनो प्प थाय छे.

आत्मा = अप्पा = આપ.

૭૦ ताम्र अने आम्र शब्दना म्रनो म्ब थाय छे.

ताम्रं = तम्बं = ત્રાંબું. आम्रः = अम्बो = આંબો.

૭૧. ष्म, स्म एमनो म्ह थाय छे.

युष्मत् = तुम्ह = તમ. अस्मत् = अम्ह = અમ.

૭૨. तीक्ष्ण शब्दनां ण विकल्पे थाय छे.

तीक्ष्णं = तिक्खं = તીખું. तीक्ष्णं = तिण्हं = [illegible]

૭૩. श्मश्रु अने श्मशान शब्दना आदि अक्षर जाय.

श्मश्रु = मंसू = મુછ. श्मशानं = मसाणं = મસાણ.

૭૪. स्नेह अने अग्नि शब्दमां संयुक्तना प्रथमाक्षरमां अ थाय.

स्नेहः = सणेहो = સનેહ. अग्निः = अगणी = અગની.

૭૫. वाराणसी शब्दमां रणनो णर थाय छे.

वाराणसी = वाणारसी = વનારસી.

७६. लघुक शब्दमां घनो ह करया पछी ह ल नो बदलो थाय छे.
लघुकं = हलुअं = હલવું.

७७. भगिनी शब्दना बहिनी एवो अपभ्रंश थाय छे.
भगिनि = बहिणी = બેહેના.

७८. वृक्ष शब्दनो रुक्ख एवो अपभ्रंश थाय छे.
वृक्षः = रुक्खो = રૂખ.

७९. मलिन शब्दमां ननो ल थाय अने न जाय.
मलिनं = मइलं = મેલું.

८०. बहिस् शब्दना अकारने दीर्घता थाय छे अने सनो र थाय छे.
बहिस् = बाहिर = બાહેર.

८१. गृह शब्दनो घर एवो अपभ्रंश थाय छे.
गृहं = घरं = ઘર. गृहधनी = घरधणी = ઘરધણી.

८२. त्वा प्रत्ययने स्थाने इअ थाय छे.
भ्रमित्वा = भमिअ = ભમી.

८३. इदमर्थमां संस्कृतमां जे प्रत्यय थाय छे तेने स्थाने केर आदेश थाय छे

युष्मदीयः = तुम्हकेरो = તુમારો.
अस्मदीयः = अम्हकेरो = અમારો.

८४. संस्कृतमां स्नेह एवा अर्थमां नामने तैल प्रत्यय थाय छे. तेनो एल थाय अने नामनो छेल्लो स्वर जाय.

फुलतैलं = फुल्लेल्लं = ફુલેલ.
चंपतैलं = चंपेल्लं = ચંપેલ.
धूपतैलं = धूपेल्लं = ધુપેલ.

८५. अकारांत पुल्लिंग जे नाम होय तेने प्रथमा विभक्तिना एकवचननो प्रत्यय लागे तो तेनो ओ थाय छे, नामना छेडानो अ जाय छे.

घटः = घडो = ઘડો. नीचः = नीचो = નીચો.
पिंडारः = पिंडारो = પીંઢારો. एरंडः = एरंडो = એરંડો.

८६. अकारांत नामने प्रथमा विभक्तिनुं बहुवचन लागे छे. त्यारे विसर्ग जाय छे.

घटाः = घडा = ઘડા. एरंडाः = एरंडा = એરંડા.

८७. भू धातुने हो एवो आदेश थाय छे.

भवति = होइ = હોય.

८८. स्त्रीलिंगे दीर्घ इकारांत नाम होय छे तेनो अपभ्रंश नामनी प्राकृत भाषामां कांहि ह्रस्वता थाय छे.

गौरी = गोरि = ગોરડ. गर्गरी = गग्गरि = ગાગરય.

८९. स्त्रीलिंगे आकारांत नाम होय ते अपभ्रंश नामनी प्राकृतभाषामां कांहि अकारांत थाय छे.

लाक्षा = लक्खा = લાખ.
स्नसा = नसा = નસ.
रेखा = रेख = રેખ.
भिक्षा = भिक्ख = ભીખ.

[illegible] अपभ्रंश नामनी प्राकृत भाषामां कोई स्वरने स्थाने कोइ स्वर [illegible]

लशुनं = लसणं = લસણ. शकुनः = सकुण = શકુન.

९१. प्राकृतमां पण संस्कृतनी पेठे संधिकार्य थायछे.

कुंभकारः = कुंभारो = કુંભાર. लोहकारः = लोहारो = [illegible]

आ उदाहरणोमां क गया पछी अ—आ ए बेनुं संधिकार्य थयुं.

टीका—प्राकृतमां संधिकार्य कांहि नथी थतुं पण गूर्जर भाषामां हवणा कटाक्षरना [illegible] वर्णथी थाय छे.

पंडितः = पंडिओ = પંડ્યો. पूजितः = पुजिओ = પુજ્યો.
खंडितः = खंडिओ = ખંડ્યો. मंडितः = मंडिओ = મં[illegible]
क्रियापदोमां तनेयलुं रूप प्राकृतमां तो तेवुंज रहे छे पण
गूर्जर भाषामां तो केटलक वर्णथी संधिकार्य करे छे.

शोभते = सोहइ = સોહે. सेवते = सेवइ = સેવે.
फलति = फलइ = ફળે. कथयति = कहइ = કહે.

९२. गुडूची गुरुक इत्यादि शब्दोमां आदि उकारनो अ थाय छे. गुडूची = गलोइ = ગળો. गुरुकः = गरुओ = ગરુવો.

९३. देवर शब्दमां एकारनो इकार थाय.
देवरः = दिअरो = દિયર.

९४. गो शब्दना ओनो आइ थाय छे.
गौः = गाई = ગાય.

९५. नौ शब्दमां औनो आव थाय छे
नौः = नावा = નાવ.

९६. त्रयोदशन् इत्यादि संख्या शब्दोमां आदि स्वरनो पर अने सस्वर-व्यंजन सहित ए थाय.
त्रयोदश = तेरह = તેર. त्रयोविंशतिः = तेवीसा = તેવીસ.
त्रयस्त्रिंशत = तेतीसा = તેતીસ.

९७. कदली शब्दमां आदिस्वरनो पर अने सस्वरव्यंजनसहित ए [illegible]
कदली = केली = કેળ. कदलं = केलं = કેળું.

९८. कर्णिकार शब्दमां इनो सस्वरव्यंजनसहित ए थाय.
कर्णिकारः = कण्णेरो = કણેરો. (કુલઝાડ).

९९. पूतर, बदर, पूगफल ए शब्दोमां आदि सस्वरनो पर सस्वर व्यंजन-सहित ओ थाय.

सं०	पूतरः	बदरं	पूगफलो	पूगफलं.
प्रा०	पोरो	बोरं	पोप्फलो	पोप्फलं.
गु०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible].

[illegible] चतुर्दश ए संस्कृत शब्दोमां आदि[illegible]
[illegible] थाय.

सं०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	चतुर्थी	मयूर.	चतुर्दश
प्रा०	लोण	चोगुणो	चोत्थो	चोथी	मोर	चोद्दस
गु०	લણ.	ચોગણો	ચોથો	ચોથ.	મોર	ચઉદ

१०१. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ड आवे तो तेनो ल थाय.
तडागः = तलाओ = તળાવ. गुडः = गुलो = ગોળ.

१०२. प्रत्यादि शब्दोमां त नो ड थाय छे.

सं०	प्रतिपदा	पताका	बिभीतकः	हरीतकी	
प्रा०	पडिवया	पडाया	बहेडओ	हरडई	पडइ.
गु	પડવે	પડાઈ	બેહેડો	હરડે	પડે.

१०३. सप्तति शब्दना त नो र थाय छे.
सप्ततिः = सत्तरी = સિત્તેર.

१०४. अतसी अने सातवाहन शब्दमां तनो ल थाय छे.
अतसी = अलसी = અળશી.
सातवाहनः = सालवाहणो = સાલવાહન.

१०५. वितस्ति अने वसति शब्दमां त नो ह थाय छे.
वितस्तिः= विहत्थी= વેહેંત. वसतिः= वसही= વસહી (ઘર)

१०६. शिथिल शब्दना थ नो ढ थाय छे.
शिथिलं = सढिलं = ઢીલું.

१०७. संख्यावाचक शब्दमां द नो र थाय छे.
द्वादश = बारह = બાર. त्रयोदश = तेरह = તેર.

१०८. दोहद शब्दना द नो ल थाय छे.
दोहदः= दोहलो = દોહલો (ગર્ભિણીનો મનોરથ).

१०९. औषध शब्दना ध नो ढ थाय छे.
औषधं = ओसढं = ઓસડ.

११०. निम्ब शब्दना न नो ल थाय छे.
निंबकः = लिंबडो = લિંબડો.

१११. केटला एक शब्दोमां प नो फ थाय छे.

सं०	पाटयति	पनसः	परुषं	पाशः	परशुः
प्रा०	फाडइ	फणसो	फरुसं	फासो	फरसी.
गु०	ફાડે	ફણસ	ફરસું	ફાંસો	ફરશી.

११२. प्रभूत शब्दमां प नो व थाय छे.
प्रभूतं = बहुत्तं = બહુત.

११३. पापर्द्धि शब्दना बीजा पकारनो र थाय छे.
पापर्द्धि = पारध्धी = પારધી.

११४. युष्मद् शब्दना य नो त थाय.
युष्मादृशः = तुम्हारिसो = તમારાસો

११५. हरिद्रादि शब्दोमां असंयुक्त र नो ल थाय छे.
हरिद्रा = हलद्दा = હળદ.

११६. यष्टि शब्दमां यनो ल थाय छे.
यष्टिः = लठ्ठि = લાઠી.

११७. स्वप्न शब्दना व नो म थाय छे.
स्वप्नः = मिमिणो = સમણું.

११८. भाजन शब्द अने राजकुल शब्दना सस्वर जनो लोप थाय छे.
भाजनं = भाणं = ભાણું. राजकुलं = राउलं = રાવલ.

११९. उदुम्बरक शब्दनो दु लोपाय छे.
उदुम्बरकः = उम्बरडो = ઉમરડો.

१२०. चत्वर शब्दमां त्वनो च थाय छे.
चत्वरं = चच्चरं = ચાચર.

१२१. स्त्रीलिंगे आकारांत नाम कहि ईकारांत थाय छे.
रक्ता = रत्ती = રાતી.
धवला = धोली = ધોળી.
लंबा = लंबी = લાંબી.
वक्रा = वंकी = વાંકી.
सारा = सारी = સારી.

१२२. संस्कृतमां व्यंजनांत शब्द होय छे तेनो प्राकृतमां छेलो व्यंजन लोपाय छे.
षट् = छ = છ.
जगत् = जग = જગ.
मनस् = मन = મન.
शिरस् = सिर = સિર.

हेमचंद्र कविकृत प्राकृत भाषानुं व्याकरण छे तेमांथी आ उपर लखेला उत्सर्ग कहाड्या छे ते वाचता संस्कृतमां अपभ्रंश आ रीतिए थाय छे ते जणाय छे.

अक्. (अ,म्) प. १. कुटिलायां गतौ. વાંકું ચાલવું. **अकति** વ.ક્ર ચાલેછે. णौ– **अकयति** વાંકું ચલાવેછે.

अक् (इ) आ. १. लक्षणे. ચિન્હ—એંધાણ કરવું. **अंकते** वृषं नरः નર બ-ળદને આંકે છે. **अंकत** = **अंकद** = આંક. **अंका** = આંકો = આંક. **अंककः** = **अंकडो** = આંકડો. **अंकितः** = **अंकियो** = આંકેયા. **अंकनी** = **अंकणी** = આંકણી. अंकुरः (કુંકું).

अंक, (उ) १०. पदे लक्षणे च १ ડગ ભરવું. २ ચિન્હ કરવું. **अंकयति**– તે ડગ ભરે છે. इ० **अंकः** = **आंको** = આંક.

अक्ष्, (ऊ) प. १. व्याप्तौ संघाते च. १ વ્યાપવું, પથરાવું. २ એકઠું થવું. अक्षति अक्ष्णोति विभुः (વિભુ વ્યાપે છે. **अक्षः**– (१ બેહેડાનું ઝાડ. २ પાસો) **अक्षम्**. (સંચલ ખાર) **अक्षीवम्** (મરઘુકઘાણુ). **अक्षरम्** (१ વર્ણ. २ મોક્ષ. ३ આકાશ. ४ બ્રહ્મ).

अग (अ,म्) प. १. कुटिलायां गतौ. વાંકું ચાલવું. **अगति** વાંકુ ચાલેછે. णौ– **अगयति** વાંકું ચલાવે છે. **अगः** (સાપ) **अग्रम्** (ટોચ) **अगस्तिः** (ऋषि) **अगरु** (અગરચંદન).

अग् (इ) प. १. गत्यर्थः જવું. **अंगति** गृहं **नरः** નર ઘેર જાયછે. **अंगारः**= અંગારો. **अंगारकः** (મંગળવાર). **अंगम्** = **अंग** (અવયવ) १. **अंगुरिः**. तथा २ **अंगुलिः**. ३ **अंगुली** (આંગળી) १. **अंगनम्**. २ **अंगणम्** (આંગણું) **अग्निः** = अग्नि = આગ્ય. [ला. इग्निस्]

अग [illegible] १०. **नीरोगत्वे**, રોગરહિત કરવું. નીરોગી કરવું. **अगयति** रोगिणं ... નરને રોગ રહિત કરેછે. **अगदः** ઔષધ. **अगदंकारः** (વૈદ્ય).

अग [illegible] १०. **पदे लक्षणे** च. १ ડગ ભરવું. २ ચિન્હ કરવું. **अंगयति**–તે ડગ ભરે છે, इ०. **अंगम्**=અંગ.

अघ् (इ) आ. १. गत्याक्षेपे. गतेराक्षेपो निंदा, वेग आरंभ उपलंभो वा. १ निंदा चालवुं. २ वेगे चालवुं. ३ चालवानो आरंभ करवो. ४ चालनो अनुभव करवो. अंघते. निंदा चाले छे, इ०.

अच, (उ) उ. १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अचति–ते. जाय छे, इ०.

अच, (इ) उ १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अंचति–ते. जाय छे, इ०.

अंच्, (उ) उ. १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अंचति–ते ग्रामं नरः. नर गाम जाय छे, इ०.

अंच्, (ड) प. १. गतिपूजनयोः १ जवुं. २ पूजवुं. अंचति. जाय छे, इ०. प्राची (पूर्वदिशा), अवाची (दक्षिणदिशा), प्रतीची (पश्चिमदिशा), उदीची (उत्तरदिशा). १ पर्यंकः, लवें २ पल्यंक=पलंगो=पलंग.

अंच्, (ठ) उ १० विशेषणे. विशेषणमतिशयः गुण वर्णवा, अर्थ उघाडो करवो. अंचयति–ते: अर्थं व्यक्तं [illegible]

अज्, (अ) प. १. गतिक्षेपणयोः १ जवुं २ [illegible]
समाजः पशुनां [illegible]
(पशुसमूह): अजः [illegible] ; अजा, [illegible] अजिरम् [illegible]
(आंगणुं). १ व्यजः, २ व्यजनम् (पंखो).

अञ्ज्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं. २ दीपवुं. अंजयति–ते. बोले छे. इ०; व्यंजयति–ते; व्यंजनम् (व्यंजनअक्षर) व्यंजना, व्यंजकः, व्यंग्य.

अंज, (ऊ) प. ७. व्यक्तिम्रक्षणकान्तिगतिषु. व्यक्तिः प्रकटता. म्रक्षणं [illegible] २ घृतादिक सिंचवुं, चोपडवुं; ३ [illegible]; [illegible] छे. इ०. अञ्जनम्, नेत्रशोभाकारक [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

अट्, (अ) प. १. गतौ. १, जवुं. २. भमवुं. अटति [illegible] इ०.
(भ्रमण) देशाटनम्, पर्यटनम्, १ अटविः २ अटवी (जंगल) १, २ अटनी (धनुषनो छेडो) १ धाटिः २ धाटी = धाडि = धाड, आटि = आडच (जळनो एक पंखी).

[redacted]. १. अतिक्रमहिंसनयोः. अतिक्रम उल्लंघनम्. १ ओळंगवुं, २ हणवुं. अट्टते ... इ०. अट्टः, २ अट्टालः ३ अट्टालकः (बुरज)

अट्, ... अनादरे. अनादर करवो. अट्टति-ते, अनादरे छे. १ अट्ट, ...

अठ्, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. अंठते. जायछे. अंठः (गमन).

अड. (अ) प. १. उद्यमने. उद्योग करवो. अडति नरो धनाय-नर धन माटे उद्योग करेछे. अडति = अडइ = अडे (लागु रहेवु). १ व्याडः, लसो. २ व्यालः (१ सर्प, २ हिंस्रपशु).

अड्ड्. (अ) प. १. अभियोगे. १ आड करवी, सामुं थवुं. अडवुं. २ अद्भुत प्रश्न पूछवु. ३ अडचण करवी. अड्डति. सामुं करेछे. इ०. अड्डुः = आडो. अड्डनम् (ढाल).

अण्, (अ) प. १. शब्दे, शब्द करवो. अणति, शब्द करे छे. १ अणिः २ अणी (१ खूणो, २ खीली) अणुः (सूक्ष्म) अंडम् = आंड = इंडुं.

अण्, (अ) आ. ४. प्राणने. प्राणनं जीवनम्.—जीववु. अण्यते. जीवेछे प्राणः, प्राणी, प्राणनम् (जीवन).

अत्, (अ) प. १. सातत्यगमने, सातत्येन गमनं, नित्यगतिः निरंतर जवुं. अर्थात् विश्वविश्वरः, ईश्वर विश्वने निरंतर पामेछे. आत्मा (न+... २ परमेश्वर) पदातिः (पाळो.) अतिथिः (प्राहुणो) अवर्मा = अ...

अन्, (इ) प. १. बंधने. बांधवुं. अंतति चोरं राजा. राजा चोरने अंतः, अंतकः (१ बांधनार, २ नाशकारक)

अद्. (इ) प. १. बंधने. बांधवुं. अंदति ... अंदः ... (हाथीने पगे बांधवानो अंकुश.)

अट. (अ) प. २ भक्षणे. भक्षण करवु. खावुं. अत्ति, खायछे ... इ०. इट आत्तिः (भूख) अद्यम = अन्न (निर्भय ...

अध ... १० दृष्ट्युपघाते. नेत्रनाश करवां. अंधयति-ते, नेत्र ... अंधः = धा = धम् = आंधळो-ळी-ळुं. अंधकारं = अंधारुं. अंधुः (कूवो).

अन, (अ) प. २ प्राणने; प्राणनं, जीवनम्, जीववुं. अनिति, प्राणिति. जीवेछे.

भाषा पापी, अन्यः [ला० आल्यस्] अन्नम, अन्नं ([illegible]) अनिलः (वायु).

अन्, (अ) आ. ४. प्राणने जीववुं. अन्यते केशेन भिक्षुः भिक्षुक [illegible] छे.

अब्, (इ) आ. १. [illegible] अंबा [illegible]

अंबा (१ पार्वती. [illegible]

त्र्यंबकः (शिव)

अंबर, प. १०. संभाषि. [illegible] धारण करवुं. अंबरयंति प्रिया प्रिया प्रिय प्रियानुं [illegible] छे.

अभ्, (इ) आ. १ [illegible] शब्द करवो. अंभते शब्द करे छे. अंभः (सुनारल).

अभ्र्, (अ) प. १ गती. जवुं. अभ्रति जायछे. अभ्रम् = आभ [illegible] अभ्रकम् (अबरख). अभ्रिः (होडी चलावतां पाणी कापवानी [illegible] होडानी आभडी).

अम्, (अ) [illegible] कर्वुं. २ शब्द करवा, ३ [illegible] [illegible]). अंतः आम:=

अंतो [illegible] अमत्रम् (वासण).

अंशः, अंस ([illegible] [illegible]).

अंगम् (शरीर). अंबरन [illegible]

अम्, (अ) उ. १०. [illegible] [illegible]

[illegible] छे. १ आमः. २ [illegible]

अय्, (अ) आ. १ गती [illegible] [illegible]

२ पलायनम् (गमन) [illegible] [illegible]

बोहडुं), सहायः (सिव [illegible]) [illegible]

[illegible], (अ) प. [illegible] [illegible]

प. [illegible]

अर्क, [illegible]

[illegible]

अर्ह [illegible]

अर्च्, (अ) प. १० पूजायाम्. पूजवुं. अर्चयति–ते पूजे छे. अर्चति, अर्चा अर्चनम्, अर्चिता [illegible] अर्चितुं [illegible].

अर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. अर्जन करवुं, कमावुं. अर्जति धनम् [illegible] कमाय छे. १ अर्जनम्, २ उपार्जनम् (कमाई), अर्जुनः (१ पांडव, २ [illegible] [illegible] [illegible] वृक्ष), [illegible] (सरल).

[illegible] (अ) उ. १०. प्रतियत्ने अर्जने च. प्रतियत्नः संस्कारः [illegible] [illegible] वधुं. अर्जयति–ते सुधारे छे. अर्जयति–ते द्रव्यम् [illegible] [illegible] अर्जनम्, उपार्जनम्, अर्जितम्.

अर्थ, आ. १०. उपयाच्ञायाम्. मागवुं, मांगवुं. अर्थयते, अर्थापयति [illegible] छे. अर्थः (१ धन, २ पदार्थ, ३ [illegible]). १ अर्थना, २ प्रार्थना (याचना).

अर्द्, (अ) प. १ पीडागतियाचनेषु. १ पीडवुं, २ जवुं. ३ मागवुं. अर्दति साधुं दुष्टः दुष्ट साधुने पीडे छे. अर्दति तीर्थं मुनिः मुनि तीर्थे जाय छे. [illegible] अर्दति [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] नथी [illegible].

[illegible]

[illegible]

अर्व्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. अर्वति जाय छे. अर्वः [illegible]

अर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. अर्वति हणे छे.

अर्ह्, (अ) प. १ [illegible] [illegible] १ योग्य थवुं, २ पूजा करवी. अर्हति पूजां साधुः [illegible] [illegible] अर्हति देवं विप्रः विप्र देवने पूजे छे. अर्हः [illegible] [illegible] पूजार्हा (बाह्मणी), अर्हन् (तीर्थंकर जिन). १ अर्ह [illegible]

अर्ह, [illegible] [illegible] अर्हयति–ते [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] १ शोभायवुं–दीपवुं, २ पूर्ण करवुं, [illegible] [illegible] अलति [illegible] कुलीन [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पूर्ण करे छे. [illegible] [illegible] [illegible]

…अलम् (पर्याप्त, पूर्णता, निषेध) अलंकारः (घरेणुं), अलकः … (कुबेरपुरी) अलिकम् (कपाळ), अलीकम् (मिथ्या), अलीक… प्रिय), व्यलीकम् (अपराध), व्यलीका (लाज), अविंदः (… आमला, मा…). १ आलिः, २ आली (भमरी), अलिः (भमरो), अलंकृतः (भूषित), अलानम् (…).

अव्, (अ) प. १. रक्षण गति कांति प्रीति तृप्त्यवगम प्रवेश श्रवण स्वाम्यर्थ याचन क्रियेच्छा दीप्त्यवाप्त्यालिंगन हिंसा दान भाग वृद्धिषु. कांतिः शोभा. दीप्तिस्तेजः. तृप्तिरिच्छानाशः. स्वाम्यर्थे स्वामित्वम्. हिंसा हननम्. आदानं ग्रहणम्. १ रक्षण करवुं, पाळवुं. २ जवुं. ३ शोभवुं. ४ प्रीति करवी. ५ तृप्त करवुं. ६ जाणवुं. ७ पेसवुं. ८ सुणवुं. ९ धणी थवुं. १० मागवुं. ११ करवुं. १२ इच्छवुं. १३ … १४ … १५ आलिंगन करवुं. १६ हणवुं. १७ … लेवुं. १८ भाग करवा. १९ वधवुं. अवति … इ०. १ अवनि, २ अवनी (पृथ्वी), अवटः (…), अविः (१ …, २ घेटो, ३ सूर्य), अवनम् (…), ऊमा (१ पार्वती, २ …), अविषः (समुद्र), ओम् (प्रणव), अधरः (१ होठ, २ नीचेनो होठ).

अवधीर् (अ) उ. १०. अवज्ञायाम्. अपमान तिरस्कार करवो. अवधीरयति—ते अपमान करे छे. अवधीरणा (अपमान), अवधीरितः (अवज्ञात).

अश, (ऊ) आ. ५. …

…करवुं. अश्नुते …

सुखम् सुख भोगवे छे …

…

…भक्षक …

…

…

…वि. समाशाता (अभ्यशनम्. … अश्नाति …

… धनने … अशः (भाग …

…

अघ्. (आ) उ. ... दीप्त्यादानेषु.
अगो ते ...

अस. (आ) ... दीप्त्यादानेषु. १ ... उपासति-ते उपासेछे. १ उपासनम्, २ उपासना, ... उपासितम् उपासिशी ... उपास्य आश्रित:

अस्... भू: सत्ता. ...थवुं, आदि ... मन्, सती, सज्जन: आदि

... अस्यति वार्ण शर: थोड़े शरने फेंके छे.
निरस्त: (१ क्षिप्त, २ निषिद्ध), निरास:

असु. प. ११. उपतापे. दोष ... गुणवंत गुणवंतने ...
अस. (अ) उ. ११. उपतापे ... देवा. असूयति ...
(... ईर्ष्या करवी).

अस्, उ. १० समाघाते. समाघातो विभजनम्, विभाग ... व्यंजयाति ... १ अंस:, २ व्यंस: (विभाग), (२ विभाग ...).

अह, (अ) प. ५. (वै०) व्याप्ती. व्यापवुं. अह्नोति ... अह: (न ... दिवस).

अह, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. अंहते ... अंह: (पाप), अंहि: (चरण), अंहः (सं + पाप).

भास, (इ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे च ... दीपे. इ०. अंहति: (दीप्ति).

आप, (इ) प. १ आयामे. दीर्घ ... करवो. चरण ... लाभने पकडवो करे छे.

आंदोल, उ. १०. आंदोलने. હિંચોળવું, હિંચકા નાખવા. **आंदोलयति-ते** હિંચોળે છે. **आंदोलनम्** (હિંચોળવું).

आप्, (लृ) प. ५. व्याप्तौ. વ્યાપવું, પ્રપ્ત કરવું. **आप्नोति विश्वं विष्णुः** વિષ્ણુ વિશ્વને વ્યાપે છે. **प्राप्नोति** = पावइ = પાવે-પામે. **व्याप्नोति** - વ્યાપઇ = વ્યાપે. **समाप्नोति** = સમાવઇ = સમાવે. **आप्तः** (યથાર્થ વક્તા), **व्याप्तः**= વ્યાપ્યો. **प्राप्तः, प्राप्तिः, व्याप्तिः, आपः** (प् + अ) **व्यापकः, प्रापकः, अभिव्यापकः, व्याप्यम्** (વ્યાપવાયોગ્ય).

आप्, (लृ) उ. १०. लंभने. लंभनं प्राप्तिः પામવું. **आपयति-ते, आपति-ते** પામે છે.

आप्, (ऱ) [illegible] प्राप्तिः પામવું. **आपयति-ते, आप्नोति** પામે છે [illegible] **प्राप्तिः प्रापितम्**=प्राविअं =પામ્યું.

आस, (अ) आ. २. उपवेशन બેસવું **आस्ते गृहे** ઘરમાં બેસે છે. **उपास्ते** ઉપાસે છે. **आसनम्, उपासनम्, उपासना. उपासितो गुरुः शिष्येण** શિષ્યે ગુરુ ઉપાસ્યો. **आसीनः** (બેસનાર) **उदासीनः** (તટસ્થ).

इ, प. २. गतौ. જવું. **अयति** [illegible] **उदयति** [illegible] **उदयः** (ઉદ્ગમ).

इ, (इ) प. २. स्मरणे. [illegible] **अध्येति** "मातुर्बाला બાળ કશ્યાને સંભારે છે.

[illegible] २. अध्यय[illegible] (अधिपूर्वः) **अधीते वेद-** [illegible] વેદને ભ[illegible] **अध्ययनम्** (ભણવું), [illegible] + भ[illegible] [illegible]यः (ભણાવનાર). **उपा-** [illegible]ध्या.

[illegible]

इंग्. १. गत्यर्थः जवुं. इंगति जायछे. इंगनम् (गमन), १ इंग: [illegible] इंगितः [illegible] इंगुदी (हिंगोरी), ज्योतिरिंगण: (आगियो).

इट्, (अ) प. १ गतौ जवुं. एटति. जायछे.

इद्, (इ) प. १. परमैश्वर्ये. परमैश्वर्यं परमेशानक्रिया. धणी [illegible] करवुं [illegible] इन्दति धणी थायछे. इंदुः (चंद्र), इंद्रः [illegible] ([illegible]), इंदीवरम् (आछुं कमळ).

इंध्, (त्रि,इं) आ. ७. दीप्तौ प्रकाशित थवुं. इंधे वन्हिरिंधनेन लाकडे प्रकाशित थायछे. समिंधे. इंधनम् = इंधणं = [illegible] (ध +), २ एधः (अस् + सुकायलां लाकडां), १ इद्धः, २ समिद्धः (दीप्त)

इर्, (अ,व्) ट. ११. ईर्ष्यायाम्. ईरिष्या करवी. ईर्यति-ते ईरष्या करेछे.

इरज्, प. ११. ईर्ष्यायाम्. ईरष्या करवी. इरज्यति

इरस्, प. ११. ईर्ष्याया[illegible]

इल्, (अ) प. ६. [illegible]

इलति. प्रेरेछे, इ० [illegible]

इल्, (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरवुं. एलयति-ते प्रेरेछे

इला. प. ११. विलासे. रमवुं, खेलवुं. इलायति खेलेछे.

इव्, (द) प. १. व्याप्तौ प्रीणने च. १ व्यापवुं, २ तृप्तथवुं. इन्वति विश्वमीन [illegible] विश्वने व्यापेछे इ०. इन्विका (मृगशीर्ष नक्षत्रनो भाग).

इष्, (अ) प. ४. गतौ. जवुं. इष्यति जायछे. इष्टः, अन्वेषणम्, अन्वेषा (खोळवुं). [illegible] (खोळवुं), इषुः (बाण) [illegible], इष्वासः (धनुष्य), इष्टिः= [illegible] [illegible] इष्टका [illegible], इषुः (बाण)

इष्. (अ) प. ६. इच्छायाम्. इच्छवुं. इच्छति हरिमार्गं [illegible] इच्छेछे. इष्टः (इच्छेल), इच्छुः (इच्छनार), इष्टः ([illegible]). १ इष्टिः, १ [illegible] (वांछा) इच्छा (मेळवडी), इष्टका (ईंट), [illegible] (करावेल), एषणा (वाणी [illegible]) [illegible] (इच्छा), इषिका (राणी, शूळ) इष् (वांछा).

[illegible] (अ) प. ९. आभीक्ष्ण्ये. आभीक्ष्ण्यं पौनःपुन्यं [illegible] १ [illegible] [illegible] २ अतिशय करवुं. इष्णाति [illegible]

इषुध. प. ११. शरधारणे. બાણ—તીર ધારણ કરવાં. इषुध्यति બાણ ધારણ કરે છે. इषुधिः (ધનુષ).

ई, प. २. गतौ. જવું. अयति જાય છે.

ई, प. २. गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. प्रजनो गर्भग्रहणम्, असनं क्षेपणम्. १ જવું. २ વ્યાપવું, ३ ગર્ભધરવો, ४ ઇચ્છવું. ५ ફેંકવું, ६ ખાવું. एति જાય છે. इ०.

ई, (ङ्) आ. ४. જવું. ईयते જાય છે. प्रत्ययः

ईक्ष्, (अ) आ. १ दर्शने. જોવું. ईक्षते. समीक्षते. अवेक्षते. वीक्षते. प्रतीक्षते जुवे છે. निरीक्षते — निरिक्खइ = निरख्यउं = निरखे. प्रेक्षते = पेक्खइ = पेखे. परीक्षते = परिक्खइ = परखे. ईक्षणम् (१ नेत्र, २ दर्शन) प्रेक्षणम्, निरीक्षणम् [illegible] पेख्यो. प्रेक्षा (बुद्धि), उत्प्रेक्षणम्, उत्प्रेक्षा, [illegible]

ईख्, (अ) प. १. ग[illegible]

ईज्, (अ) आ. १. गतिकुत्सनयोः, [illegible] इ०

ईड्, (अ) आ. २ स्तुतौ. સ્તવવું સ્તુ[illegible] સ્તવે છે. ईडितः ईडा (१ स्तुति, [illegible]

ईड्, (अ) क. १०. स्तुतौ. ईडयति [illegible]

[illegible]

ईर्, (अं) आ. २. गतौ कंपने च. [illegible]

[illegible]

समीरणः [illegible]

ईर्, (अ [illegible]

ईश्वरी ... करवुं, स्वामीपणुं करवुं, ईश्वरपणुं करवुं.
... ईष्टे ... ईशाना ईशिता (ऋ +
स्वामी), ईशान (स्वामी). ईश ... छे).
ईष्, (अ) प. १. उंछे. उंछा उञ्छ ... आ
भेगां वीणेछे. ईषा = ईस (भ ... दांडी)

ईह, अ आ. १. मतिहिंसादर्शन ...
पैशे ... . मनीषा (बुद्धि), ...
... (जोडी, ... नुं पा ...
...) आ. १. चेष्टायाम्. १ ...
... ईहा, २ समीहा (इच्छा).

उ, (ङ) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. अवंत. अवत, भाव ...
उक्ष, (अ) प. १. सेचने. सिंचवुं. उक्षति सिंचेछे. उक्षितम्
(अन ...). ... प्रोक्षणम् सिंचन

...) प. १. ...
... दिसे ...
...) प. १. ...
...) प. १. ... उख्यति ...
...) प. ४. समवाये. समवायः ... एकठा करवी.
... उचति, ओकः (घर), उचितम्, अनुचितम्.

उच्छ्, (ई) प. १. विवासे. विवासोऽतिक्रमः समाप्तिश्च. १ अतिक्रमवुं,
२ समाप्तकरवुं, पारपाडवुं. उच्छति, व्युच्छति अतिक्रमे छे इ०.
उञ्छ्, (इ) प. १. उंछे. उंछः उञ्छनः कणशआदानमिति यावत्. वीणवुं.
उंछति धान्यं कणशः ... वीणे छे. उंछः (कण वीणवा).
उच्छ्, (ई) प. ६. विवासे. १ अतिक्रमवुं, ओळंगवुं, २ समाप्ते करवुं. पारकरवुं.
... व्युच्छति अतिक्रमे छे इ०. व्युष्टः, व्युष्टा (मारी), व्युष्टम् (प्रभात).
उञ्छ्, (इ) प. ६. उंछे. वीणवुं. उंछति कणान् ... वीणे छे.
उंछः (कणवीणवा)

उज्झ्, (अ) प. ६. उत्सर्गे. उत्सर्गस्त्यागः. तजवुं. उज्झति कंचुकीं सर्पः साप कांचळीने तजे छे. उज्झितम् (तजेलुं), उज्झः (नद),

उठ्, (अ) प. १. उपघाते. पाछाडवुं, पछाडवुं, फोडवुं. ओठति घटं दासी दासी घडाने फोडे छे.

उड्, (अ) प. १. (सौ०) संघाते. एकठुं करवुं. ओडति. उडुपम् = उडुपम = ऊडवुं. (नाहनुं नाव).

उन्द्, (ई) प. ७. क्लेदने. भीनुं करवुं, पखाळवुं. उनत्ति गात्रं जलेन मुनिः मुनि जळवडे गात्र पखाळे छे. ओदनः (भात), उदकम् (जळ), समुद्रः, उदारः, १ उंदुरः, २ उंदरः= उंदर. उंबरः= उंबरो. उत्सः (झरो), १ उदुंबरः, २ उदुंबरकम्= उंबरडो.

उध्रस्, (अ) प. ९. उंछे. वीणवुं. उध्रस्नाति कणान् भिक्षुः भिक्षु कणने वीणे छे.

उध्रस्, (अ) उ. १०. उंछे. वीणवुं. उध्रासयति-ते कणान् भिक्षुः भिक्षु कण वीणे छे.

उब्ज्, (अ) आर्जवे. विनय—आर्जव करवो. उब्जति कुब्जां कृष्णः कृष्ण कुब्जाने आर्जव करे छे. न्युब्जः (खूंधो).

उभ्, (अ) प. ६. पूरणे. पूर्ण करवुं, पूरवुं. उभति धनेनार्थिनं राजा राजा धनवडे जाचकोने पूरे छे. उभौ (बे), उभयम्-(बेहु).

उंभ्, (अ) प. ६. पूरणे. पूर्ण करवुं. उंभति पूरे छे.

उरस्, प. ११. बलार्थः बळ करवुं. उरस्यति बली बळवान बळ करे छे. उरः (स + हृदय).

उर्द्, (अ) आ. १. माने क्रीडायामास्वादने च. १ तोळवुं, २ रमवुं, ३ चाखवुं. उर्दते स्वर्णं स्वर्णकारः सोनी सोनाने तोळे छे. १ उर्दः, २ उर्दी (विमान), ऊर्दम् = उंचुं = ऊंचुं.

उर्व्, (ई) प. १. हिंसार्थे हणवुं. ऊर्वति चोरं भटः सुभट चोरने हणे छे. उर्वारुः (काकडी चीभडी), एर्वारुः (मोटी चीभडी), उर्वः (मेघ), उर्वरा (सर्वधान्योत्पत्तिवाळी भूमि).

4

उख्, (अ) प. १. (सो०) दाहे બાળવું. ओलति तृणं તૃણને બાળે છે. उल्का (મસાલ, તેજપુંજ).

उलण्ड, (इ) उ. १०. उत्क्षेपे. ઊંચે ફેંકવું, ઓળંગવું. उलंडयति-ते. उलंडति ઊંચે ફેંકે છે.

उष, (अ) प. १. **दाहे**. બાળવું. ઉનું કરવું, ગર્મ કરવું. ओषति जलं सूर्यः સૂર્ય જળને ગર્મ કરેછે. उष्णम् = उष्णं = ઊનું. उखा (હાંડી), ओष्ठम् હોઠ. उष्ट्र= ઉંટ. ओजः (स् + બલ), उषः (स् + પ્રભાત), १ ... २ उष्णकः (શીઘ્રકારી), उष्णीषम् (પાઘડી), १ ओषधिः, २ ओषधिः ... धम् = ઓસડ.

उषस्, प. ११. प्रभातीभावे વહાણું. વાવું, પ્રભાત થવું. उषस्यति. વહાણું વાય છે. उषः (स् + પ્રભાત).

उह. (इर्) प. १. अर्दने. પીડા કરવી, નડવું. ओहति, अपोहति નડેછે.

ऊठ्, (अ) प. १. उपघाते. પછાડવું, ફેંકવું. ऊठति પછાડેછે.

ऊन्, उ. १०. परिहाणे. ઓછું કરવું, ऊनयति-ते घृतं भोक्ता ખાનારા ઘીને ઓછું કરેછે. ऊनम् = ऊणं = ઓછું. न्यूनम्. ऊनितम् (ઓછું કરેલું).

ऊय. (ई) आ. १. तंतुसंताने. વણવું. ऊयते वस्त्रं वानकारः વણકર વસ્ત્રને વણેછે. ऊतम् (વણ્યું), प्रोतम् = પ્રોયું. १ ऊतिः, २ व्यूतिः (વણવું).

ऊर्ज्, (अ) उ. १०. बलप्राणनयोः. प्राणनं जीवनम्. १ બલકરવું, २ જીવવું. ऊर्जयति-ते धार्मिकः ધાર્મિક બલ કરેછે. ऊर्क् (બલવાન).

ऊर्णु, (ञ्) उ. २. आच्छादने. ઓઢાડવું, ઓઢવું, ઢાંકવું. ऊर्णोति, ऊर्णुते गगनं मेघः મેઘ ગગનને ઓઢાડે છે. ऊर्णा, ऊरुः, ऊर्णायुः (ઘોકડો).

ऊष्, (अ) प. १. रुजायाम्. પીડવું, નડવું. ऊषति रोगो देहं. રોગ દેહને નડેછે. ऊषा (ખારીમાટી), ऊषं ... ऊषरम् (મંદિર), ... (ચિકટું), ऊष्मा ... ..., ... मरीचीपः.

ऊह, (अ) आ. १. वितर्के. वितर्कः उत्प्रेक्षा. तर्क કરવો. ऊहते शास्त्रे बुधः બુધ શાસ્ત્રમાં તર્ક કરેછે. समूहते. समूहः (સમુદાય), ऊहः (તર્ક). व्यूहः (...).

ऋ प. १. गतिप्रापणयोः. १ જવું, २ પોહોચવું. પમાડવું. ऋच्छति જાયછે. इ०. णी- अर्प्पयति = अर्पद = આપે. ऋणम् કરજ. ऋतम् (સાચું). अर्यः (१ સ્વામી, २ વૈશ્ય), आर्यः (સજ્જન), आराः = આરિ. उरणः (ઘોડો).

ऋ. प. ३. गतौ. જવું. इयर्ति. જાયછે. अरिः (शत्रु), ऋतम्, ऋणम्, अर्भः (ઓછો); अरण्यम् (વન), अरत्निः, अरत्निः (કોણી કનિષ્ઠાવાળો મુઠ્ઠિ હાથ). ऊर्मिः (તરંગ), ऋतुः (વસંતાદિ, સ્ત્રીરજ), उरः (સુ + હૃદય).

ऋ. प. ५. हिंसायाम्. હણવું. ऋणोति હણેછે.

ऋक्षि. प. ५. हिंसायाम्. હણવું. ऋक्षिणोति હણેછે. बोपदेवस्य हेमचंद्रस्य च मते ऋक्ष्णोति. ऋक्षः = रिछ्छो = રીંછ.

ऋच्, (अ) प. ६. स्तुतौ. સ્તુતિ–વખાણ કરવું. ऋचति हरिं बुधः બુધ હરીને સ્તવેછે. ऋक्, ऋचा (વેદમંત્ર).

ऋछ्, (अ) प. ६. गतींद्रियमलयमूर्तिभावेषु. इंद्रियाणां प्रलयोमोहः. १ જવું, २ મોહ પામવું, ३ મૂર્તિ હોવી, કઠીનવું. ऋच्छति ग्रामं पांथ. પાંથ ગામને જાયછે. ऋच्छति वृद्धः વૃદ્ધ મોહ પામેછે. ऋच्छति शीतेन घृतं શીતવડે ઘી કઠી જાયછે.

ऋज्, (अ) आ. १. गतिस्थानार्जनोपार्जनेषु. अर्जनं प्राणनम्. १ જવું, २ સ્થિર થવું, રહેવું. ३ જીવવું. ४ કમાવું ઉપાર્જન કરવું. अर्जते જાય છે. इ०. अर्जनम्, उपार्जनम्, अर्जितः, उपार्जितः, अर्गः (સ્થાન), शोभनः अर्कः स्वर्गः ऋजीषम् (१ વજ્ર २ પાત્ર), ऋजीषः (વિષ્ટા).

ऋञ्, (इ) आ. १. भर्जने. भर्जनं विना तंडुलादेः संतापविशेषः. સેકવું, ભુંજવું. ऋंजते चणकान् कांदविकः કંદોઈ ચણાને સેકેછે.

ऋण्, (उ) उ. ८ गतौ. જવું. ऋणोति, अर्णोति. ऋणुते, अर्णुते જાયછે. ऋतः, ऋणम्, ऋक्तिः (ગતિ).

ऋत. प. २ (सौ०) जुगुप्सायां कृपायां च. १ નિંદા કરવી. २ કૃપા કરવી. ऋतीयते. નિંદા કરેછે. इ०.

ऋध्, (उ) प. ४. वृद्धौ. વધવું. ऋध्यति धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મ વડે વધે છે. समृध्यति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. ऋद्ध–द्धा–द्धं. समृद्ध–द्धा–द्धं. ऋद्धिः, समृद्धिः, अर्द्धः

ऋध्, (उ) प. ४. वृद्धौ. વધવું. ऋध्यति धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મવડે વધે છે. समृध्यति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. ऋद्धः-द्धा-द्धं. समृद्धः-द्धा-द्धं. ऋद्धिः, समृद्धिः, अर्द्धः.

ऋध्, (उ) प. ५. वृद्धौ. વધવું. ऋध्नोति धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મવડે વધે છે. समृध्नोति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. ऋद्धः-द्धा-द्धं. समृद्धः-द्धा-द्धं. समर्धुकः (વરદાતા).

ऋफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. ऋफति હણેછે. ऋफः (હિંસા), ऋफितः (હણેલા).

ऋम्फ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. ऋम्फति હણેછે. ऋम्फः (હિંસા).

ऋश्, (अ) प. ६. (सौ०) गतिस्मृत्योः. १ જવું, २ સ્મરવું. अर्शति. ऋश्यः (મૃગભેદ).

ऋष्, (ई) प. ६. गतौ. જવું. ऋषति જાયછે. ऋषभः (ઋષભદેવ), ऋषिः, ऋष्टिः (ખડ્ગ) ऋक्षं= रिछं = રીંછ.

ऋ, प. ९. गतौ. જવું. ऋणाति જાયછે.

एज्, (ऋ) प. १. कंपने. કંપવું. एजति કંપેછે. जनमेजयः (એક રાજા).

एज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. एजते દીપેછે.

एठ्, (अ) आ. १. विबाधायाम्, બાધ કરવો, નડવું. एठते નડેછે.

एध्, (अ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. एधते धर्मेण साधुः સાધુ ધર્મવડે વધેછે. एधमानः (વધતો), एधः (વૃદ્ધિ), एध (म् + લાકડું).

एला, प. ११. विलासे. ક્રીડા કરવી. एलायति नरः નર રમેછે.

एष्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. एषते ग्रामं पान्थः પાંથ ગામને જાયછે, अन्वेषते चोरं नरः નર ચોરને ખોળેછે. अन्वेषणम् (ખોળ).

ओख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ શોસવું, સુકવવું. २ પૂરું કરવું. ओखति १ શોષણ કરેછે, २ પૂર્ણ કરેછે.

ओज्, (अ) उ. १०. बलतेजसोः. १ બળ કરવું. २ તેજ કરવું, ઝગઝગવું કરવું. ओजयति-ते. ओजः (સ્ +१ બળ, તેજ).

ओण्, (ऋ) प. १. अपनयने. સંતાડવું, છુપાવવું, ખોવું. ओणति धनं चौरः ચોર ધનને સંતાડે છે. उद्रुः (દેશભેદ).

ओलड्ड, (इ) उ. १०. उत्क्षेपे. ઓલંડવું. ओलंडयति–ते ઓલંડેછે. ओलंडति = ओलंडइ = ઓલંડે. ओलंडितः= ओलंडिओ. ઓલંડ્યો.

कक्, (अ) आ. १. लौल्ये. लौल्यं गर्वश्चापल्यंच. १ ગર્વ કરવો, ૨ ચપલતા કરવી. ककते ગર્વ કરેછે. काकः= કાગ. काकडः= કાગડો. ककुभः (અર્જુન વૃક્ષ, સાદડ).

कङ्क (इ) आ १. गतौ. જવું. कंकते જાયછે. कंकतः. कंकः (કાંકું પખી), कंककः= કાંકડો. (એકપંખી). कंकणम् = કાંકણુ. किंकिणी. (ઘુઘરી), कंकतः (કાંકશી).

कख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. कखति હસેછે.

कख, (ए, म) प. १. हसने. હસવું. कखति હસેછે. णी–कखयति.

कक्ख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. कक्खति હસેછે. कक्खा (હાસ), कक्खटः (૧ વઢુર, ૨ ખડી).

कग्, (ए, म्) प. १. क्रियासामान्ये संवरणे च. ૧ કરવું. ૨ ઢાંકવું, છાવું. कगति.

कच्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कचति શબ્દ કરેછે.

कच्, (अ) आ. १. बंधने. બાંધવું. कचते બાંધેછે. कच्छः (तीर), कचः (કેશ), कच्छपः (ઓીકું), विकचम् (ફુલવું).

कच्, (इ) आ. १. दीप्तिबंधनयोः. ૧ દીપવું, પ્રકાશવું. ૨ બાંધવું. कंचते. कंचनम् (હેમ). कंचुकः= કંચુઓ. कंचुकी =કાંચળી. १ काचिः, २ काची (કટિમેખલા)=કંદોરો. काचः (૧ કાચ, ૨ શીકું).

कज्, (इ) प. १. (सी०). उत्कंपे. ઉપજવું. कंजति ઉપજેછે. कंजर. (૧ ब्रह्मदेव, ૨ સૂર્ય).

कट्, (ई) प. १. गतौ. જવું. कटति જાયછે. प्रकटति = पकटइ = પ્રકટે. उत्कटति = उक्कडइ = [illegible].

कट्, (ए) प. १. [illegible] १ [illegible]. २ આવરવું. ઓઢવું, ઢાંકવું, વ્યાપવું, ઘેરવું. कटति मेघः [illegible] कटंन કરાવે [illegible]. कटः= [illegible] (१ वीरणादिरचित સાદડી. ૨ हस्ति [illegible]), कटकः (સેના), कटंकः (પાદિમ), [illegible]

થોએ), १ कटिः, २ कटी (કેડ) कटूरी (દરિદ્ર

१ कटाह = कडाहो = કડા. २ कटाही = कडाही = કડાઈ.

कट्, (इ) प. १. गतौ. જવું. कंटति જાયછે. कंटकः = કાંટો.

कठ्, (अ) प. १. कृच्छ्रजीवने. દુઃખે જીવવું, દરિદ્રતાવડે જીવવું. कठति दारिद्रः દરિદ્ર દુઃખે જીવેછે. कठः, १ कठिनः, २ कठोरः (કઠણ).

कठ्, (इ) आ. १ शोके. शोक इह आध्यानम्. સ્મરવું, સંભારવું. कंठते गोपी कृष्णं ગોપી કૃષ્ણને સ્મરેછે. उत्कंठते, उत्कंठा, उत्कंठितः.

कठ्, (इ) उ. १०. शोके. શોક કરવો. उत्पूर्वोयमुत्कंठायाम्. ઉત્. ઉપસર્ગ પૂર્વક આ ધાતુ ઉત્કંઠાને વિષે પ્રવર્તેછે. कंठयति–ते શોક કરેછે. उत्कंठयति –ते સ્મરેછે. उत्कंठा, उत्कंठितः.

कड्, (अ) प. १. मदे. मदोहर्षः. હરખવું. कडति धनेन ધનવડે હરખેછે. कडमः, लत्वे–कलमः (ડાંગર), कडेवरम्, लत्वे–कलेवरम्, कंडरा (મોટી નાડીયો).

कड्. (इ) प. १. मदे. મદકરવો. હરખવું. कंडति મદ કરે છે.

कड्, (इ) आ. १. मदे. મદ કરવો, હરખવું. कंडते धनेन मूर्खः મૂર્ખ ધનવડે મદ કરેછે.

कड्, (अ) प. ६. मदे. भक्षणे च. १ મદ કરવો. २ જમવું. कडति धनेन मूर्खः મૂર્ખ ધનવડે મદ કરેછે. १ कडत्रम्, लत्वे २ कलत्रम् (ભાર્યા), १ कडेवरम्, लत्वे २ कलेवरम्. कडंगर. (ધાન્યકાષ્ઠ). कालः, १ कडमः, लत्वे २ कलमः (ડાંગર).

कड्, (इ) उ. १०. भेदने खंडने च. १ ભેદવું, २ ખાંડવું. कंडयति ते. कंडति ભેદેછે ह०. १ कंडोलः, २ कंडोलकः (છાબડી, ટોપલી).

कंडू, (ञ) उ. ११. गात्रविघर्षणे. શરીર ખંજોળવું, વલૂરવું. कंडूयति–ते गात्रम् શરીરને ખંજોળેછે. १ कंडूः, २ कंडुया, ३ कंडूतिः ४ कंडूयनम् (ખસ).

कड्ड्, (अ) प. १. कार्कश्ये. કઠોર થવું. कड्डति કઠોર થાયછે. कड्डः કર્ષે (કર્કશ).

कण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. कणति = कणइ = કણે શબ્દ કરેછે, [illegible]

[illegible] कणपः [illegible] कंडूः [illegible]

कणिषः [illegible]

कण्, (अ, म्) प. १. गतौ. જવું. कणति જાયછે णी–कणयाति.

कण्, (अ) उ. १०. एकनेत्रनिमीलने. એક આંખ મીચવી. काणयाति–ते चक्षुः આંખ મીચેછે. काणः = કાણો.

कत्र, उ. १०. गात्रशैथिल्ये. શરીર શિથિલ કરવું, શરીર નરમ કરવું. कत्रयति–ते શરીર શિથિલ કરેછે. कत्रितः.

कथ, उ. १०. वाक्यप्रबंधे. કહેવું. कथयति–ते. कथाति = કહેછ = કહે. कथापयते = कहावइ = કહાવે. कथनम्, कथा, कथितं = कहिअं = કહ્યું. कथापितं = कहाविअं = કહાવ્યું.

कत्थ्, (अ) आ. १. श्लाघायां. श्लाघा गुणारोपः વખાણવું. कत्थते વખાણેછે. विकत्थनम् (મિથ્યાસ્તુતિ).

कद्, (अ, म्, श्) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. विक्लवः कातरः तस्य भावः कर्म वा वैक्लव्यं कातरत्वम्. विकलस्य भावः कर्म वा वैकल्यमविवेकः. १ કાયર થવું, વ્યગ્ર થવું, ૨ મોહ પામવું, અવિવેકી થવું. कदते, णी–कदयति. कादंबः (કલહંસ).

कद्, (इ, म्, ष्) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ કાયર થવું, ૨ મોહ પામવું, અવિવેકી થવું. कंदते. णी–कंदयति. कंदा, कंदरः (ગુહા).

कद्, (इ) प. १. आव्हानरोदनयोः. १ સાદ કરવું, બોલાવવું, ૨ રડવું. कंदति. कंदः (મૂલમ્), कंदुः (પાકસ્થાન), कांदविकः= કંદોઇ.

कन्, (ई) प. १. दीप्तिकान्तिगतिषु. दीप्तिः प्रकाशः, कांतिः शोभा. १ પ્રકાસવું, ૨ શોભવું. ३ જવું. कनति दीप्तः दीपे प्रकाशेछे कनीनिका (કીકી), कांतः, कांता., कनकम्, १ કન્યા, ૨ કની (કુમારી). काननम् (વન), कंदः (મૂલ), कांतिः

कप्, (अ) प. १. (सौ०) चलने. ચાલવું. कपति ચાલેછે. कपोलः (ગાલ-ઉપલો ભાગ). कपालम् (કપાળ).

कप्, (इ) आ. १. चलने. કંપવું. कंपते કંપેછે. कंपः. कंपितः= कंपिओ = કંપ્યો. कंप्रः, कंपनः, कपिः, अनुकंपा (દયા), प्रकंपनः (વાયુ).

कब्, (ऋ) आ. १. वर्णे. वर्णः वर्णनं शुक्लादिश्च. વર્ણવું. વર્ણન કરવું, ૨ રંગવું. कबते વર્ણવેછે इ०. काव्यम्. कबरः (વિચિત્ર), कबरी (કેશભાર), कविः.

कम्, (उ) आ. १. कांतौ. कांतिरिच्छा. ઇચ્છવું. कामयते धर्म धनने ઇચ્છેછે. कांतः, कांता (स्त्री), कांतिः कामना. कमनम्, कामना, कामः, कामुकः. कम्रः, कमठः (ભિક્ષાભાજન). कमरः (अर्थ), कुमारः, कमलम्, कामलम्, कोमलम्, कंबलः, कंसः, कंदर्पः, कांतारम् (વન).

कक्, (अ) प. १. (सौ०) हासे. હસવું. कक्कति હસેછે. कर्कशः (१ સાહસિક. ૨ કઠોર. ૩ કૃપણ), कर्कटः (કરચલો), कर्कारुः (કોહળું), कर्कटी = ककडी = કાકડી.

कर्ज्, (अ) प. १. व्यथने. પીડવું. નડવું. कर्जति પીડેછે. कज्जलं = કાજલ.

कर्ण, उ० १०. भेदने. વીંધવું. कर्णयति ते વિંધેછે. आकर्णयति–ते. સુણેછે. कर्णः.

कर्त्त्, उ० १०, गात्रशैथिल्ये. શરીર શિથિલ કરવું. શરીર નરમ કરવું. ૨ કાંતવું. कर्त्तयति–ते. कर्त्तिनम. कर्त्तनम् = કાંતવું.

कर्द्, (अ) प. १. कुत्सिते शब्दे. कुत्सितेकौक्षे. નિંદ્ય શબ્દ કરવો, પેટનો શબ્દ થવો. कर्दति काकः કાગનિંદ્ય શબ્દ કરેછે. कर्दमः = कादमो = કાદવ.

कर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. कर्बति જાયછે. कर्बटम् (નાહનું નગર), कर्बुरः (કાબરૂં)

कर्व्, (अ) प. १. दर्पे. ગર્વ કરવો. कर्वति मूर्खः મૂર્ખ ગર્વ કરેછે. कर्वः (ગર્વ).

कल्, (अ) आ. १ शब्दसंख्यानयोः. १ શબ્દ કરવો, २ ગણવું, ખટકળવું. कलते शृगालः શિયાલ બોલેછે. कलते धनं धनवान् ધનવાન્ ધનને ગણેછે. संकलते, परिकलते, प्रत्याकलते, विकलते. उत्कलते = ऊकलइ = ઉકળે, हे०णी–उत्कालयति = ऊकालइ = ઉકાળે. कलना, संकलना. कल्कः, कालः, कालिका, कल्कः (દંભ), कलिका (કળી), उत्कलिका (આનળી), कल्यम् (प्रातःकाल), कलायः (વટાણા), कललम् (शुक्रशोणितमल), कालिलम् (ગર્ભ), १ कलुषम्. २ कल्मषम् (પાપ), १ कल्माषः, २ कल्मासः (चित्र), कलिः (યુદ્ધ), उत्कालः = ઊકાળો.

कल्, उ० १० गतौ संख्याने च. १ જવું. २ સંખ્યાકરવી. ગણવું. કલવું. માપવું. कलयति–ते दिवसान् દિવસોને ગણેછે. कला.

कल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ગમાવવું. कालयति–ते ગમાવેછે. कालः, निकालः, कालना. १ कालः. २ कलहः (યુદ્ધ).

[illegible], (अ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे तूष्णीभावे च. १ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો, ૨ મૌન રહેવું. कल्लते स्वरः સ્વર ભૂકેછે. कल्लः, कल्लोलः (તરંગ).

[illegible], (अ) आ. १. वर्णे. वर्णः वर्णनं शुक्लादिश्च. १ વર્ણન કરવું, ૨ ચિત્રવું, રંગવું. कर्वते. कर्बुरः (કાબરૂં).

कश्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कशति શબ્દ કરેછે. प्रतिष्कश (અ-ગ્રેસર, આગળ ચાલનાર દૂત). ग्राममद्य प्रवेक्ष्यामि भव मे त्वं प्रतिष्कशः–હમણાં હું ગામમાં જઉછું તું આગળ થા. कशा (ચર્મલાકડી, ચાબુક). काशः= (તૃણ-જાતિ), काश्मीरः (દેશ), कश्मलम् (મૂર્છા).

कश्, (अ) आ. २. गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞાકરવી. कष्टे જાયછે ह०. कशा.

कष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. कषति હણેછે. कूलंकषा (નદી), सर्वंकषः
[illegible]
[illegible]
૨ ખાતરિયું), कंडूः (ખસ), कच्छूः (ખસ).

कस्, (अ) प. १. गतौ. જવું. कसति, જાયછે. विकसति = विकसइ = વિ-કસે. विकासः, कासूः (શક્તિનું આયુધ), किसलयम् (નવુંપત્ર), विकस्वरः.

कस्, (अ) आ. २ गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞા કરવી. कस्ते, कसः.

कंस्, (इ) आ. २ गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞા કરવી. कंस्ते. कंसः (પાનપાત્ર).

काङ्क्ष्, (इ) प. १. काङ्क्षायाम्. काङ्क्षा इच्छा. ઇચ્છવું. काङ्क्षति ઇચ્છેછે. १ काङ्क्षा, २ आकाङ्क्षा (ઇચ્છા).

काच्, (इ) आ. १. दीप्तिबंधनयोः १ પ્રકાશવું, ૨ બાંધવું. બંધન કરવું. काचते પ્રકાસેછે. काचनम्, काची (મેખળા).

[illegible], उ. १०. उपदेशे. ઉપદેશ કરવો. कालयति–ते ઉપદેશ કરેછે. [illegible]

काश्, (ऋ) आ. १. आ. दीप्तौ. પ્રકાશવું. દીપવું. काशते, प्रकाशते, प्रकाशः, अवकाशः, संकाशः, प्रतीकाशः, नीकाशः, आकाशः, काशिः, काष्ठम्.

काश्, (ऋ) आ. ४. दीप्तौ. દીપવું, પ્રકાશવું. काश्यते દીપેછે. प्रकाशः, अव-काशः नीकाशः, प्रतीकाशः, आकाशः, काशी, काष्ठम्.

कास्, [illegible] કરે
कास [illegible]

कि, प. १. ज्ञाने. જાણવું. कयति. केकर (વક્રદષ્ટિ).

कि, प. ३. (वे०) જાણવું. चिकेति જાણેછે.

किट्, (अ) प १. गतौ. જવું. केटति જાયછે. **किट्टम्** = કીટું.

किट्, (अ) प. १. त्रासे. ત્રાસવું, બીવું. केटति બિહેછે. किटिमः (**માંકણ**).

किण्, (अ) प. १. (सी०) गतौ. જવુ. केणति જાયછે. केणिका (તંબુ).

कित्, (अ) प. १. व्याधिप्रतीकारे निग्रहेऽपनयने नाशने संशये च. १ રોગ મટાડવો, ૨ નિગ્રહવું, ૩ ટાળવુ, ૪ નાશ કરવું, ૫ સંશય કરવો. **चिकित्सति** आतुरं वैद्यः વૈદ્ય રોગીની ચિકિત્સા કરેછે. **चिकित्सति जारम्** જારને નિગ્રહેછે. चिकित्सति खलम् ખલને ટાળેછે. चिकित्सति क्षेत्रे तृणं ખેતરમાં તૃણને [illegible]છે. **संशये** प्रयोग विचार्यः [illegible] મન સંશય કરેછે
[illegible]

कित्, (अ) प. १. निवासे. નિવાસ કરવો, વસવું. **केतयति** વસેછે. **केतनम्**, **निकेतनम्**, **संकेतः**, **केतकी**, **कितवः** (ધુતારો).

किल्, (अ) प. ६. श्वैत्यक्रीडनयोः. १ ધોળું કરવું, ૨ ખેલવું. **किलति** ધોળેછે ३०. **किलकिला** (**અનુકરણ** શબ્દ), केलिः (ક્રીડા), **केलिकिलः** (હસનાર).

किल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉછાળવું. **केलयति** ફેંકેછે. केलिः (ક્રીડા).

किष्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. **किष्कयते** હણેછે. किष्कुः (वितस्ति= વેહેંત).

कीट्, (अ) **उ**. १०. वर्णे बंधे च. १ રંગવુ, ૨ બાંધવું. कीटयति-ते રંગેછે ३०. **कीटः**= કીડો.

कील (अ) प. १. बंधने. ખીલવું. **कीलति** कृष्णं माता માતા કૃષ્ણને બાંધેછે. **कीलति** = **खीलइ**=**ખીલે**. **कीलकम्**, **उत्कीलितः** ઉત્કીલિઓ-ઉકેલ્યો. **संकीलितः** = **संकलिओ** = **સંકેલ્યો**. **कीलः**= ખીલો. कीलितम् = **खीलिअं** = ખીલ્યું. **कीलकः**= **ખીલડો**. **कीलालम्** (પય), कीलिः = **ખીલી**. **कीला** (જ્વાલા).

कु, (ङ) आ. १. शब्दे. શબ્દકરવો. कवते શબ્દ કરેછે. कु (પૃથ્વી), कुंजः (હસ્તી), कूर्चः (ચિત્રોપકરણમ), कूपः (કુવો.), कुररः (ચિલ), कबरी (વેણી), कविः, कबंधः (ધડ), काव्यम् (પ્રિયદેય), १ कुंजः, २ निकुंजः (વલીઓથી વીંટેલું સ્થાન).

कु, प. २. शब्दे. શબ્દ કરવો. कौति શબ્દ કરેછે. कविः, काव्यम्, कूपः = કુવો.

कु, (ङ) आ. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुवते શબ્દ કરેછે.

कु, (ञ्) उ. ९. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुनाति, कुनीते શબ્દ કરેછે.

कुक्, (अ) आ. १. आदाने. લેવું ગ્રહવું. कोकते લેછે. कुकः, कोकः (ચકવો) कोकिलः = १ કોયલો = २ કોયલ. कुक्करः = કૂકરો = કુતરો.

कुच्, (अ) प. १. शब्देतारे तारे उच्चेरित्यर्थः. ઊંચે સ્વરે બોલવું. कोचति गायकः ગવાઇયો ઊંચેસ્વરે બોલેછે. उत्कोचः (લાંચ).

कुच्, (अ.) प. १. संपर्चनकौटिल्यप्रतिष्टंभविलेखनेषु, संपर्चनं मिश्रता. प्रतिष्टंभोरोधनम्. विलेखनं कर्षणम्. १ મિશ્ર-ભેળું કરવું, ભળવું. २ વાંકું કરવું. ३ રૂંધવું, રોકવું. ४ કોચવું. कोचति મિશ્ર કરેછે. विलेखनेर्थे कोचति= कोचइ = કોચે. कोचः, संकोच, उत्कोचः (લાંચ), संकुचितः (મીલિત, સંકુચિત)

कुच्, (अ) प. ६. संकोचने. સંકોચવુ. कुचति धनी राजभयात् રાજભયથી ધનવંત સંકોચાયછે. संकुचति = संकुचइ = સંકોચે. संकोचः.

कुंच्, (अ) प. १. कौटिल्याल्पीभावयोः. १ કુટિલતા કરવી. २ સંકોચવું. कुंचति [illegible] યોગી મનને સંકોચેછે. आ[illegible]नम्, कुंचिका (કુચી), कोलिकुंचिका (શાળી).

कुज्, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. कोजति ચોરેછે.

[illegible] १. (सौ०) विस्तारे. વિસ્તારવું. कोटति વિસ્તારેછે. कुट [illegible]

कुट्, (इ) प. १. वैकल्ये. वैकल्यमविवेकः. અવિવેકી થવું, ગાંડું થવું, મોહ પામવું. कुंटति અવિવેકી થાયછે. कुंटः.

कुट्, (अ) प. ६. कौटिल्ये. કુટિલ થવું. कुटति खलः ખલ વાંકો થાયછે. कुटिलः (વાંકો), कोटः, कोटरः = કોતર (પોલ), १ कुटः, २ कुटी (ઘર), कुटी-

[illegible]

कुट्, (अ) आ. १०. छेदने प्रतापने च. १ છેદવું, ૨ પ્રતાપન કરવું, તપાવવું. कोटयते, उत्कोटयते. છેદેછે ઇ૦.

कुट्ट्, (अ) उ. १०. छेदनभर्त्सनयोः पूरणे च. १ છેદવું, ૨ ધિક્કારવું, પૂરવું. कुट्टयति-ते. कुट्टनम् = કુટવું. कुट्टाकः, कुट्टाकी, कुट्टनी = કુટ્ણી, कुट्टिमम् (પાષાણાદિબદ્ધ ગૃહભૂમિ), कोट्टः = कोट. (રાજનિવાસસ્થાન, દુર્ગ).

कुट्ट्, (अ) आ. १०. प्रतापने. તપાવવું. कुट्टयते તપાવેછે.

कुटुंब्, (अ) आ. १०. धारणे. ધારણ કરવું. कुटुंबयते ધારણ કરેછે. कुटुंबम्.

कुठ्, (अ) प. १. (सौ०) छेदने. છેદવું. कोठति છેદેછે. कुठारः (કોહાડો), कुठ (ગલકોડ).

कुठ्, (इ) प. १. गतिप्रतीघाते आलस्ये च. १ કુંઠિત થવું, ચાલતાં અટકવું. ૨ આળસ કરવું. कुंठति કુંઠિત થાયછે. कुंठितः, कुंठः (આળસુ).

कुठ्, (इ) उ. १०. वेष्टने. વીંટવું. अवकुंठयति-ते. अवकुंठति વીંટેછે.

कुड्, (अ) प. ६. बाल्ये घसने च. १ બાળપણું કરવું, ૨ ખાવું. कुडति ज्ञानी જ્ઞાની બાળપણું કરેછે. कुडवः (પાસેર).

कुड्, (इ) आ. १. दाहे. પકાવવું, બાળવું. कुंडते कुंडं कुंभकारः કુંભાર કુંડાને પકાવેછે.

कुड्, (इ) प. १. वैकल्ये. वैकल्यमविवेकः મોહિત થવું, ગાંડું થવુ, અવિવેકી થવું. कुंडति મોહિત થાયછે. कुंडः, कुंडी.

कुड्, (इ) उ. १०. रक्षणे. રાખવુ. कुंडयति-ते. कुंडति રાખેછે.

कुण्, (अ) प. ६. शब्दोपकरणयोः. १ શબ્દ કરવો, ૨ ઉપકાર કરવો. कुणति काकः કાગ શબ્દ કરેછે. कुणः (શબ્દ), कोणः = खोणो = ખૂણો. कुणपम् (મડું), कुंतः (ભાલો).

कुण्, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं गूढोक्तिः છાનું કહેવું. कुणयति-ते છાનું કહેછે.

कुत, (अ) प. १. (सौ०) आस्तृतौ. પાથરવુ. कोतति પાથરેછે. कुतप (૧ મૃગરોમ વસ્ત્ર, ૨ દિવસનો આઠમો ભાગ).

कुत्स. (अ) आ. १०. अवक्षेपणे. દોષદેવો, ધિક્કારવું, નિંદવું. कुत्सयते कुत्स्य साधुः સાધુ નિંદાને નિંદેછે. कुत्सितः (નિંદિત), कुत्सा (નિંદા), कुत्सनम.

कुथ. (अ) प. ४. पूतीभावे. पूतीभावः दुर्गंधः क्लेदः. દુર્ગંધ ભરેલું કહોવું, દુર્ગંધાવું. कुथ्यति मृतकः મડું કહોયછે. कुथ्यति = कुहइ = कोहइ. कोथः= કોહ. कुथितं = कुहिअं = કોહયું. कुथुमः= (ऋषि), कुथुमम् (મૃગચર્મ), कुथः (આભ).

कुथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसा प्राण्युपघातः, संक्लेशोबाधा. ૧ હણવું, ૨ દુઃખીથવું. कुंथति रावणं रामः રામ રાવણને હણેછે, कुंथितम्.

कुंथ्, (अ) प. ९. संश्लेषणे संक्लेशने च. ૧ મળવું, ચોટવું, ૨ પીડવું, દુઃખીથવું. कुथ्नाति મળેછે ઇ૦. कुथः (પાથરવાનો કાંબળો), कुंथुः (સૂક્ષ્મ જંતુ), कुंथुकाः= કુંથુઆ. कुथा (કંથા).

कुद्र, (इ) उ. १० अनृतभाषणे. ખોટું બોલવું. જૂઠું બોલવું. कुंद्रयति–ते. गुंद्रा (નાગરમોથ).

कुप, (अ) प. ४. क्रोधे. કોપવું. कुप्यति કોપેછે. कोपः, कोपनः, कुपितः= कुपि- ओ = કોપ્યો.

कुप, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. कोपयति–ते બોલેછે ઇ૦.

कुंब, (इ) प. १. आच्छादने. ઓછાડવું, ઢાંકવું. कुंबति ઓછાડેછે कुंबा (કૂબો).

कुब, (इ) उ. १०. आच्छादने. ઓછાડવું, ઢાંકવું. कुंबयति–ते. कुंबति ઓછાડેછે.

कुभ, (इ) उ. १०. आच्छादने. ઓછાડવું, ઢાંકવું. कुंभयति–ते. कुंभति ઓછાડેછે.

कुमार, उ. १०. क्रीडायाम्. રમવું. ખેલવું. कुमारयति–ते गोकुले कृष्णः કૃષ્ણ ગોકુળમાં રમેછે. कुमारः, कुमारी, कौमारं.

कुर्, (अ) प. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुरति. શબ્દ કરેછે. [illegible]
कुरंगः (મૃગ).

कुर्द्, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. कूर्दते = कूदइ = [illegible]
नम् (ક્રીડા).

कुल्, (अ) प. १. संस्त्याने बंधुषु च. संस्त्यानं संघातः, बंधुशब्देन [illegible]
गृह्यते. ૧ સમૂહ કરવો, એકઠું કરવું. ૨ બંધુકરવા, સગા કરવા. कोलति એકઠું
કરેછે ह०. कोलः (સૂઅર), कोलम् (બોર), कुलम्, मकुलः = नउलो = નોળ.
कुलालः, कुड्यं (ભીંત). कुल्या (૧ નદી, ૨ નીક), कोलिः (બોરડી), कुलायः
(પંખીનો માળો).

कुश्, (अ) प. ४. श्लेषणे. મળવું, આલિંગન કરવું. कुश्यति મળેછે. कुशः
(ડાભ), कुशी = कुसी = કોશ. ૧ कोशः, ૨ कोशी (કોથળી), बीजकोशी
(શીંગ), कुशलम् (क्षेम), कुशम् (जल), कोशातकी (તુરીયુવેલ), कोशिका (પાણી
પીવાની લોટી).

कुश्. (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. कुंशयति-ते.
कुंशति બોલેછે ह०.

कुष्, (अ) प. ९. निष्कर्षे. निष्कर्षो बहिःकर्षणम्. બાહર ખેંચવું, તાણવું.
कुष्णाति स्वर्णं स्वर्णकारः સોનાર સોનાને બાહર ખેંચેછે. कुषीतकः (ऋषि),
कोष्टः (કોઠાર), कुष्टम् (કોઢીઓ રોગ), प्रकोष्टः (बाहु), कुक्षि (પેટ), निष्कोषणम्
(બાહર ખેંચવું), कुशाकुः (અગ્નિ), कूष्मांडः, निष्कुषितः, निष्कुषितवान्, कोषः

कुषुभ, प. ११. क्षेपे. ફેંકવું. कुषुभ्यति कंदुकं विलासी. વિલાસી દડાને ફેંકેછે.

कुस्, (अ) प. ४. संश्लेषणे. [illegible]
વર વહૂને મળેછે. कुसूलः [illegible]
(કસુંબાનું ઝાડ).

कुस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. कुंसयति-ते,
कुंसति બોલેછે ह०.

कुस्म (अ) आ. १०. कुस्मयने. कुत्सितं स्मयनं कुस्मयनम्. ખાળ ચપ્રવવા
જેવું હસવું. कुस्मयते ખાળ ચપ્રવવા જેવું હસેછે. प्रकुस्मयते, आकुस्मयते.

कुह, आ. १०. विस्मापने. વિસ્મય ઉપજાવવો. कुहयते कुहको मायया विश्रम કપટી કપટેકરી વિધને વિસ્મય ઉપજાવેછે. कुहक: (વિસ્મય ઉપજાવનાર), कुहक=कुहको= ઠોઠપે. कुहकम् (આશ્ચર્ય), कुहा (ગ્નિકનદી), कुहना (દંભ), १ कुहु:, २ कुहू: (નષ્ટચંદ્રા અમાવાસ્યા), मिकुह: (કોતર).

कू (ङ) आ. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुवते काक: કાગ શબ્દ કરેછે.

कू, (ञ) उ. ९. शब्दे. શબ્દ કરવો. कूनाति, कूनीते શબ્દ કરેછે.

कूज, (अ) प. १. अव्यक्त शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. कूजति અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. कूजितम् (પક્ષીઆદિ શબ્દ).

कूट, (अ) आ. १०. आमदाने अवसादे अमसादे च अवसादोऽ नुत्साहो नाशश्च. १ આપીદેવું, २ ઉત્સાહ ન ધરવો, ३ નાશ કરવો, ४ અપ્રસન્ન થવું. कूटयते આપી દેછે ઇ०. कूट= કુંપે.

कूट, ड. १०. प[illegible]
કરવો, દુઃખ કર[illegible]
ते खल: ખલ [illegible]

कूड, (अ) प. ६. दार्ढ्ये घनसे च. १ દૃઢ કરવું. २ જમવું. कूडति દૃઢ કરેછે. कूडति घासं वृष: બળદ ઘાસ ખાયછે.

कूण, (अ) आ. १० संकोचने. સંકોચવું. कूणयते मुखम् મુખ સંકોચેછે. कूणि: (ટુંઠો).

कूण, ड. [illegible] रोगी નેત્ર સંકોચે છે.

कूल, (अ) प. [illegible] ઢાંકેછે. अनुकूलति. कूलम् (તીર), अनुकूलम्, प्रतिकूलम्.

कृ (ञ) उ. ५. हिंसायाम्. હણવું, कृणोति, कृणुते. कृतं (યુગ).

कृ, (डु, ञ) उ. ८. करणे. કરવું. करोति, कुरुते करोति वा कटं कारु: શિલ્પી કડો કરેછે. करोति = કરઈ = કરે, कर्ता, कर्त्री, कारक:, कारिका, प्रकार:, अनुकार:, निकार: (ભિન્ન), विकार:, आकार:, निराकार:, अधिकार:, उपकार:, अपकार:, संस्कार:, प्रकार:, परिष्कार:, अलंकार:, कृत:, प्रकृत:, अनुकृत:, विकृत:, अधिकृत:, उपकृत:, संस्कृत:, परिष्कृत:, अलंकृत:, करणम्, प्रकरणम्, अनुकरणम्, निराकरणम्, अधिकरणम्, उपकरणम्, व्याकरणम्, कृत्यम्, कार्यम्, कृत्रिमम्, कर:, प्रकर:, सुकर:,

दुष्करः, किंकरः, किंकरी, यशस्करी (विद्या), शकृत्करिः (વત્સ), स्तंबकरिः (વ્રીહિ), कर्मकरः (ચાકર), कर्मकारः= કામગરો (કામ કરનાર), कार्मणम् = કામણ, कार्मणकारः = કામણગારો. क्षेमंकरः, मेघंकरः, भयंकरः, नमंकरणं यूतम्. अलंकरिष्णुः, निराकरिष्णुः, कृतिः, प्रकृतिः, विकृतिः, सुकृतिः, अनुकृतिः, आकृतिः, उपकृतिः, कारा [illegible]

[illegible]

કપાસ. कारिः (નારી), १ करी (+ इन् हस्ती), २ करेणुः (હસ્તી), क्रतुः, (યજ્ઞ), कर्म (+ न) = कम्म = કામ. क्रिया, कुरुः (દેશભેદ), कुंभकारः, दिवाकरः, निशाकरः, भास्करः, बहुकरः, मियंकरः, मियकरः, कर्मकृत्, मंत्रकृत्, पुण्यकृत्, शास्त्रकृत्, भाष्यकृत्.

कृड्, (अ) प. ६. घनत्वे घसने च. घनत्वं सांद्रत्वम्. घसनं भक्षणम्. १ સઘડ [illegible]

[illegible]

कृडइ = કરડે. कृडः = કરડ. कृडितुम् = કરડવા.

कृत्, (ई) प. ६. छेदने. छेदनुं. कृंतति वृक्षं कृषिः ખેડુ ઝાડને કાપેછે. कृत्तिका (નક્ષત્ર). कृत्नम् (ઝગડ. ગર્ભ). कूरः (ચાકુક). कृत्नम् (ત્પ), कर्त्तरिः= કાતર. कर्त्तनम् ક્રતન, कृत्नम् ક્રિયા.

कृन्, (ई) प. ७. वेष्टने. वीटवुं. कृणत्ति तरुं कंटकैन मार्ला માળી ઝાડને કાંટા વડે વીટેછે. कृत्तः (वेष्टित), कृत्तिका (નક્ષત્ર), तर्कः (અનુમાન), तर्कुः = तर्कः = ત્રાક.

कृप्, (ऊ) आ. १. सामर्थ्ये. રચવું, ઘડવું, કલ્પવું. कल्पते मोक्षाय મોક્ષમાટે કલ્પે છે, कल्पना, कृप्तः, कृप्तिः, कल्पम्, कल्पः (પ્રલયકાલ), कृपीटम्.

कृप्, (क) उ. १०. सामर्थ्ये. કલ્પવું, રચવું. कल्पयति–ते वृत्तिं राजा રાજા આજીવિકાને રચેછે.

कृप. (श) उ. १० अवकल्कने. अवकल्कनं मिश्रीकरणम्. મિશ્ર=ભેળું કરવું. कल्पयति–ते ભેળું કરેછે

कृप, उ. १०. दौर्बल्ये दुબળું થવું–કરવું. कृपयति ते દુબળો થાય–કરેછે. कृपा (દયા).

कृ, (इ) प. ९ हिंसाकरणयोः गतौ च. १ હણવું, २ કરવું, ३ જવું. कृणोति હણેછે इ०.

कृश, (अ) प. ४. तनूकरणे. પાતળું- દુબળું કરવું. कृशयति देहं रोगः રોગ શરીરને પાતળું કરેછે. कृशः (પાતળો), कृशानुः (અગ્નિ).

कृष, (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं हलोत्कर्षणम्. ખેડવું, ઉખેડવું. कर्षति क्षेत्रं कृषकः ખેડુ ખેતરને ખેડેછે. कर्षणम्, आकर्षणम्, प्रकर्षः, उत्कर्षः, संकर्षणः (બલદેવ), कृषकः, कर्षकः, कृष्णः, १ चर्षणिः, चर्षणी (કુલટા), कर्षूः (નીક), कृषिकः (પામર).

कृष, (अं) उ. ६. विलेखने. ખેડવું, ઉખેડવું. कृषति–ते क्षेत्रं कृषकः ખેડુ ખેતરને ખેડેછે. कृषिः, कृष्टः, आकृष्टः, कृष्टिः, कर्षकः, कृषकः (પરશુ), कृषिकः (પામર), कृष्णः, कर्षुः (નદી).

कॄ, प. ६. विक्षेपे. ફેંકવું, વેરવું. किरति कुसुमं वायुः વાયુ ફૂલને વેરેછે. कीर्णः विकीर्णः, संकीर्णः, प्रकीर्णः, आकीर्णः, कर्करः = १ કકરો, २ કાકરો. कर्करी (પાણીનો લોટો), करकः = करओ = કરો (પાણીપથર), करंकः (સમુદ્ર), कलंकः (લાંછન), किरीटम् (મુકુટ), कोडम (ખોળો), करंडः (કંડિઓ), कर्णः = कन्नो = १ કાનો, २ કાન. किरणः, करुणः (કરુણારસ), करुणा (દયા), कूर्पम् (ભ્રમધ્ય), करभः (ટચલી આંગળીથી કાંડાલગીનો ભાગ), १ करीरः, २ करीरी (કેરડા), करीषः (છાણું), १ किरः, २ किरिः (ભૂંડ), कुरुः (દેશભેદ), कूर्चम् (મૂંછ). कूर्चकः = कुचओ = કુચો. कूर्चिका = कूची. १ विष्किरः, २ विकिरः (પક્ષી), अवस्करः (વિષ્ઠા), १ उत्कारः, २ निकारः (ધાન્યઢગ), १ उत्करः, २ निकरः (समूह), करंगः (कर्मशील), करवः (ધાન્યબાજન), किरात (ભેલ), १ संकरः, २ अवकरः, ३ उत्करः (ઉકેડો), १ करकः = करओ = કરો. करंगः (કલશ), कर्परः (ખપર, કડાય).

कॄ, (ञ) उ. ९. हिंसायाम्. હણવું. कृणाति, कृणीते હણેછે. कीर्णः, कर्वरः (વાઘ), करहः (ધાણાનું પાત્ર).

कॄ, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. कृणाति હણેછે. कीर्णि, कर्वरः (વાઘ), कर्वरी (ભૂમિ), करहः (ધાન્યપાત્ર).

6

कृत [illegible] ति-ते पर- [illegible] प्रकीर्त्तितः

केत, उ. १०. श्रावणे निमंत्रणे चामंत्रणे. १ સંભળાવવું, ૨ નિમંત્રણ કરવું, નોતરવું, ૩ છાનું કહેવું. ગૂઢ વિચાર કરવો. **केतयति-ते** वचनं नरः નર વચન સંભળાવેછે. केतयति-ते मुनिं गृही ગ્રહસ્થ મુનિને નોતરેછે ઇ. नि[illegible] ते. निकेतनम् (ઘર).

केप, (ऋ) आ. १. कंपने गती च. १ કંપવું, ૨ જવું. **केपते** કંપેછે ઇ०.

केल, (ऋ) प. १. चलने. કંપવું, ચલવું. **केलति** ચલેછે. **केलिः** (ક્રીડા).

केला, प. ११. विलासे. ખેલવું. લીલા કરવી. **केलायति** विलासी વિલાસી ખેલ કરેછે.

केव, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. **केवते** हरिं भक्तः ભક્ત હરીને સેવેછે. केवलः.

कै, प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. **कायति** શબ્દ કરેછે. **कातरः**=કાયર. **काकः** કાગ. कुः (પૃથ્વી), कुंभः (ઘડો), १ कोरः, २ कोरकः (કળી).

क्नथ, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः. હણવું. **क्नथति** હણેછે. णी-**क्नथयति.**

क्नस, (उ) प. ४. व्हरणदीप्त्योः. व्हरणं कौटिल्यम्. १ વાંકું થવું, કુટિલ થવું. २ દીપવું. **क्नस्यति** खलः ખલ વાંકો થાયછે.

क्नू, (ञ्) उ. ९. शब्दे. શબ્દ કરવો. **क्नूनाति, क्नूनीते** શબ્દ કરેછે.

क्नूय, (ई) आ. १. शब्दे उंदे दुर्गंधे च. उंदः क्लेदनम्. १ શબ્દ કરવો, ૨ ભીનું કરવું, ૩ દુર્ગંધાવું. **क्नूयते** શબ્દ કરેછે ઇ०. **क्नूतः, क्नूयनम्. क्नूयिता.**

क्मर, (अ) प. १. हूर्छने. हूर्छनं कौटिल्यम्. કુટિલતા કરવી. **क्मरति.** **खलः** ખલ કુટિલતા કરેછે.

क्रथ, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः. હણવું. **क्रथति** હણેછે. णी-**क्रथयति.** **क्राथः** (હિંસા).

क्रद, (अ, म, ष,) आ. १. **वैक्लव्ये वैकल्ये च.** **वैक्लव्यं** कातरत्वम्, **वैकल्यम्**-विवेकः १ કાયર થવું, વિહ્વલ થવું. ૨ વિકલ થવું, અવિવેકી થવું. **क्रदते** કાયર થાયછે. णी-**क्रदयति.**

क्रंद्, (इ, म, ष,) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ कायर थवुं. २ [illegible] थवुं. क्रंदते कायर थायछे इ०. णी—क्रंदयति.

क्रद्, (इ) प. १. आव्हाने रोदने च. १ साद करवुं, हाक मारवी, बोलाववुं. २ रडवुं. क्रंदति, आक्रंदति साद करेछे इ०. संक्रंदनः (इंद्र), आक्रंदः (रोदन).

क्रंद्, (अ) उ. १०, आङःक्रंदमातत्ये. आङः परः क्रंदः मातत्ये. चुरादिः. निरंतर रडवुं. आक्रंदयति शोकार्त्तः शोकार्त निरंतर रडेछे. आक्रंदः (रोदन).

क्रप्, (अ, म, ष,) आ. १. कृपायां गतौ. १ कृपा करवी, २ जवुं. क्रपते ज्ञानी ज्ञानी कृपा करेछे. णी—कृपयति. कृपा.

क्रम्, (उ) प. १. [illegible] [illegible]. क्राम्यति, क्रामति कामनो मही [illegible]. [illegible], प्रक्रमते, उपक्रमते, अनुक्रामति, क्रमः, प्रक्रमः, अतिक्रमः (उल्लंघन), उपक्रमः (आरंभ), पराक्रमः, अनुक्रमः, संक्रमः, क्रांतः, आक्रांतः, क्रमुक. (सोपारीनुंझाड), क्रिमिः (करमियो), नक्रम् = नक्रम् = नाक, क्रकचः (करवत).

क्री, (डु, ञ्) उ. ९. द्रव्यविनिमये. विनिमयः परिवर्त्तः. धन आपीने वेचातुं लेवुं. क्रीणाति, क्रीणीते वेचातुं लेछे. विक्रीणीते = विकाय = वेचे. अवक्रीणीते. णी—क्रापयति. क्रीतः, विक्रीतः, क्रयः, विक्रयः, क्रय्यः (वेचवा बाहार काढेलुं), क्रेयः (वेचवा योग्य), सोमविक्रयी. (सोम वेचनार).

क्रीड्, (ऋ) प. १. विहारे. क्रीडा करवी, रमवुं. क्रीडति रमेछे. (खेलन), आक्रीडः (क्रीडावन).

क्रुंच्, (अ) प. १. कौटिल्याल्पीभावयोः १ कुटिलता करवी, २ अल्प-थोडुं टुंकुं करवुं. क्रुंचति खलः खल कुटिलता करेछे. क्रुंचति मनोयोगी योगी मनने टुंकुं करेछे. १ क्रुंचः, २ क्रौंचः (एक पर्वत).

क्रुध्, (अ) प. ४. क्रोधे. कोपवुं, रीस करवी. क्रुध्यति क्रूराय नरः नर क्रूरने कोपेछे. क्रोधः, क्रोधनः, क्रोधी (क्रोधी), क्रुद्धः.

क्रुश्, (अ) प. १. आव्हाने रोदने च. १ साद करवुं, हाक मारवी, बोलाववुं; २ रडवुं. क्रोशति साद करेछे इ०. क्रोष्टा (शियाळ), क्रोशः = कोस. उत्क्रोशः (टीटोडो).

क्लेव्. (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું, ભજવું, क्लेवते સેવે છે.

क्लथ्, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः હણવું. क्लथति હણેછે. णी– क्लथयति.

क्लद्, (अ, मृ, षृ) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. वैक्लव्यं कातरत्वम्. वैकल्यं विवेकः. १ કાયર થવું, ૨ મોહ પામવું, વિકલ થવું. क्लदते કાયર થાયછે.

क्लन्द्, (इ, मृ, षृ) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ કાયર થવું, ૨ મોહ પામવું. क्लंदते કાયર થાયછે. इ०. णी–क्लंदयति.

क्लन्द्, (इ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ સાદ કરવું, ૨ રડવું. क्लंदति સાદકરેછે.

क्लप्, (अ) उ. १०. अव्यक्तायां वाचि. અસ્પષ્ટ વાણી બોલવી. क्लपयति–ते અસ્પષ્ટ વાણી બોલેછે.

क्लम्, (उ) प. ४. ग्लानौ. થાકવું. क्लाम्यति पांथः પાંથ થાકેછે. क्लांतः (થાકેલ), क्लमः (થાક), क्लमी (थकेल), क्लांतिः.

क्लिद्, (इ) आ. १. परिदेवने. परिदेवनं शोचनम्. શોચવું, રડવું. (सक०) क्लिंदते चैत्रं मैत्रः મૈત્ર ચૈત્રને રડેછે.

क्लिद्, (इ) प. १. परिदेवने. શોચવું, રડવું. क्लिंदति રડેછે.

क्लिद्, [illegible]

क्लिश्, (अ) आ. ४. उपतापे. દુઃખવેઠવું. क्लिश्यति परार्थे साधुः સાધુ પરાર્થે દુઃખ વેઠેછે. क्लेशः, क्लिष्टः, क्लेशकः, केशः (માથાનાવાળ).

क्लिश्, (ऊ) प. ९. विबाधने. પીડા કરવી. क्लिश्नाति धनिकं चोरः ચોર ધનિકને પીડે છે. क्लेशः, केशः (માથાનાવાળ).

क्लीब्, (ऋ) आ. १. अधार्ष्ट्ये. કાયરથવું. क्लीबते नरः शोकेन નર શોકે કરી કાયર થાયછે. क्लीबम् (નપુંસક).

क्षीव्, (ऋ) आ. १. धार्ष्ट्ये. ધૈર્યવાન થવું, સર્વ કાર્ય કરવા સમર્થ થવું. क्षीवते ધૈર્યવાન થાયછે.

क्लु, (ङ्) आ. ६. गतौ. જવું. क्लुवते पांथः પાંથ જાયછે. निक्लवः (કાયર).

क्लेश्, (अ) आ. १. अव्यक्तायां वाचि विबाधने च. १ અસ્પષ્ટ વાણી બોલવી, ૨ પીડવું. क्लेशते म्लेच्छः મ્લેચ્છ અસ્પષ્ટ વાણી બોલેછે. क्लेशते पापिनं रोगः રોગ પાપીને પીડેછે. क्लेशः.

क्वण्, (अ) प. १. शब्दार्थः શબ્દ કરવો. **क्वणति** શબ્દ કરેછે. **क्वणः** (શબ્દ), **क्वणितं** (વીણાદિશબ્દ).

क्वथ्, (ए) प. १. निष्पाके. કઢવું, ઉકાળવું. **क्वथति शुंठिं वैद्यः** વૈદ્ય શુંઠને ઉકાળેછે. **क्वाथः** = **क्वाढो** = કાવો (ઊકાળો), **क्वाथधानी** = **क्वाढधाणी** = કાવદાની.

क्षञ्, (इ, म, ष,) आ. १. गतिदानयोः ૧ જવું, ૨ દેવું. **क्षंक्षते** જાયછે. द०. णौ–**क्षंजयति**.

क्षञ्, (इ) उ. १०. कृच्छ्रजीवने. દુઃખે જીવવું. **क्षंजयति–ते**, **क्षंजति** દુઃખે જીવેછે.

क्षण्, (उ) उ. ८. हिंसायाम्. હણવું. क्षणोति–क्षणुते मृगं पापी પાપી મૃગને હણેછે. क्षतम् (ચાંદું), अक्षताः (મંગલ ચોખા), **क्षतजम्**, (રુધિર), क्षणः क्षतिः (હાનિ).

क्षद्, (अ) प. १. (सौ०) संवरणे. ઓઢાડવું. ઢાંકવું. क्षदति ઓઢાડેછે. क्षत्ता (૧ સારથિ, ૨ ક્ષત્રિયાને વિષે શૂદ્રથી ઊપજેલો પુત્ર), क्षत्रम् (ક્ષત્રિય), नक्षत्रम्.

क्षप्, (इ) उ. १०. क्षांत्याम्. ક્ષમા કરવી, ખમવું, સહવું. क्षंपयति–ते क्षंपति સહેછે.

क्षप, उ. १०. प्रेरणे. પ્રેરવું. क्षपयति–ते પ્રેરેછે. क्षपा (રાત્રિ), **क्षपाकर** (ચંદ્ર).

क्षम्, (उ, ष्) आ. १. सहने. સહવું, ખમવું, વેઠવું. क्षमते अपराधं साधुः સાધુ અપરાધ સહેછે. क्षमते = **खमेइ** = ખમે. क्षमा = ખમા. (૧ **सहनशीलता**, ૨ પૃથ્વી), क्षंता (तृ + સહનશીલ), **क्षमी** (इन् + ક્ષમાવાન્), क्षमितव्यम् = **खमियव्वं** = ખમવું. क्षंतव्यम्.

क्षम्, (ऊ) प. ४. सहने. સહવું, ખમવું. क्षाम्यति पुत्रापराधं पिता પિતા પુત્રાપરાધને સહેછે. **क्षांतः** (ખમેલ), **क्षमी** (इन् +), क्षमः (સમર્થ), **क्षांतिः** (ક્ષમા).

क्षर्, (अ) प. १. **संचलने**. ખરવું, ઝરવું. क्षरति **गौः** **पयोमुंचतीत्यर्थः** ગાય દૂધ મૂકેછે. **क्षरति जलं स्रवतीत्यर्थः** જલ ઝરેછે. क्षरति = **खरइ**

क्षर:, क्षार: = खार. क्षारी = खारी. प्रक्षरम् = पा[illegible]

[illegible] १०, शौचकर्मणि. पखाळवुं. धोवुं, शुद्ध-पवित्र करवुं. क्षालयति-ते. क्षलति शरीरं जलेन जळवडे शरीर धुवेछे. प्रक्षालयति = पखालइ = पखाळे. प्रक्षालितम् = पक्खालिअं = पखाळेलुं. क्षालनम् प्रक्षालनम्.

क्षि, प. १. क्षये ऐश्वर्ये च. क्षयेऽयं सकर्मको ऽकर्मकश्च. १ क्षय थवुं, २ क्षय करवुं. ३ धणी थवुं, स्थिर थवुं. क्षयति **कर्पूरम्** कपूर [illegible]. क्षयति तूर्णं बाल्यः [illegible]. क्षयति **राजा** राजा धणी थायछे. **क्षय**; क्षीण, क्षयुता (+ न् [illegible]), क्षेत्रम् ([illegible]).

क्षि, प. ५. हिंसायाम. मारवुं, हणवुं. **क्षिणाति** [illegible].

क्षि, प. ६. निवासगत्योः. १ वसवुं, २ [illegible]. क्षियति [illegible]. **क्षय**, [illegible], क्षिति, (पृथ्वी) [illegible], क्षयम् ([illegible]), **क्षेयम्** ([illegible]), **क्षेतु**-[illegible], क्षयी ([illegible] + निवासी), क्षेमम् (कुशळ), क्षेत्रम् ([illegible]), क्षय (निवास).

क्षि, प. ९. हिंसायाम्. हणवुं. क्षिणाति हणेछे. क्षिति: (पृथ्वी).

क्षिण, (उ) उ. ८. हिंसायाम हणवुं. क्षिणोति क्षेणोति, क्षिणुते-क्षेणुते हणेछे. क्षिति: (पृथ्वी).

क्षिद, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. अस्पष्ट शब्द करवो. क्षेदति अस्पष्ट शब्द करेछे. क्षेद.

क्षिप्. (अ) प. ४. प्रेरणे प्रेरवुं, फेंकवुं. क्षिप्यति लोष्टं नर: नर ढेफुं फेंकेछे. क्षेप: (१ [illegible], २ निंदा), १ क्षेपक:, २ क्षेप्ता (क्र + फेंकनार), आक्षेप: (शाप).

क्षिप्, (अं) उ. ६. प्रेरणे. प्रेरवुं, फेंकवुं. क्षिपति-ते फेंकेछे. क्षिप्त:, विक्षिप्त:, प्रक्षिप्त:, संक्षिप्त:, क्षेप:, प्रक्षेप:, विक्षेप:, संक्षेप:, क्षेपक:, क्षेप्ता, क्षिप्रम् (शीघ्र), क्षिप:, क्षेप्यम, क्षिपक: (वायु), क्षिपका (आयुध).

क्षिव, (उ) प. १. निरसने. वारवुं, निषेधवुं. क्षेवति वारेछे.

क्षिव, (उ) प. ४. निरसने वारवुं, निषेधवुं. क्षीव्यति वारेछे.

[illegible], (ञि) उ. १. हिंसायाम्. હણવું. क्षयति-ते હણે[illegible]

[illegible]ी, (ष्) प. हिंसायाम. હણવું. क्षिणाति, क्षीणाति [illegible]

क्षीज्, (अ) प. १ अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. क्षीजति पक्षी પંખી અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે.

क्षीव्, (ऋ) आ. १. मदे. મત્ત થવું, મદ કરવો. क्षीवते धनेन नरः નર ધનવડે મદ કરેછે. क्षीवः (મત્ત).

क्षु, (टु) प. २. शब्दे. શબ્દ કરવો. क्षौति શબ્દ કરેછે. क्षवः (રાઈ), क्षवथुः (ઠાંસો), १ क्षोणिः, २ क्षोणी (પૃથ્વી), क्षुपः (લઘુવૃક્ષ), क्षुमा (અળસી).

क्षुद्, (इर्) उ. ७. संपेषणे. [illegible] हरिद्रां नारी નારી હળદરને [illegible]. क्षोदः [illegible], क्षुद्रः [illegible] (વટાયેલ), क्षुद्रा (મધમાખ્ય).

क्षुध्, (अ) प. ४. बुभुक्षायाम्. ભૂખે મરવું. क्षुध्यति भिक्षुः ભિક્ષુ ભૂખે મરેછે. १ क्षुत् (ध् +), २ क्षुधा (ભૂખ), क्षुधितः (ભૂખ્યો), क्षुधुनः (કીટ).

क्षुप्, (अ) प. १. (सौ०) अवसादने. ખેદ પામવું. क्षोपति ખેદ પામેછે. क्षुपः (લઘુવૃક્ષ).

क्षुभ्, (अ) आ. १. संचलने. संचलनं प्रकृतिविपर्यासोमंथनं च. १ પ્રકૃતિ બદલવી, હાલવું. २ વલોવાવું, મેળવું. क्षोभते जलम् પાણી હાલેછે. १क्षोभः, २ विक्षोभः (સંચલન), क्षुभ्नः (વલોણાનો વાંસ), क्षुभितः (ચળેલો).

क्षुभ्, (अ) प. ४. संचलने. १ પ્રકૃતિ બદલવી, હાલવું, २ વલોવાવું. क्षुभ्यति समुद्रः સમુદ્ર હાલેછે. १ क्षोभः, २ विक्षोभः (હલન).

क्षुभ्, (अ) प. ९. संचलने. १ પ્રકૃતિ બદલવી, હાલવું, २ વલોવાવું. क्षुभ्नाति હાલેછે. क्षुभ्नः (વલોણાનો વાંસ), क्षुभितः (ચળેલો).

क्षुर्, (अ) प. ६. विलेखने. ભેદવું, કાપવું, વાઢવું. क्षुरति बालान् नापितः નાપિત વાળને કાપેછે. क्षुरः (છરો), क्षुरी (છરી).

क्षेट्, (अ) उ. १०. भक्षणे. ખાવું. क्षेटयति-ते ખાયછે.

क्षेव्, (उ) प. १. निरसने. વારવું, નિષેધવું. क्षेवति વારેછે.

क्षै. प. १. क्षये. क्षय पामवुं, दुबळुं थवुं. क्षायति दुबळो थायछे. क्षाम (पातळो).

क्षोट, उ १०. क्षेपे. फेंकवुं, उछाळवुं. क्षोटयति-ते फेंकेछे.

क्ष्णु, प. २ तेजने. उकरवुं, तेजस्वी करवुं. क्ष्णौति शस्त्रं शाणिकः शाणियो हथियार उकरे छे.

क्ष्माय, (ई) आ. १. विधूनने. धूणाववुं, हलाववुं, कंपाववुं. क्ष्मायते वायुर्वृक्षं वायु झाडने धूणावेछे. णी- क्ष्मापयति. क्ष्मातः (धूजेलो).

क्ष्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः संकोचवुं. क्ष्मीलति संकोचेछे.

क्ष्विद्, (त्रि, आ) प. १. स्नेहनमोचनयोः १ चोपडवुं, भीनुंकरवुं, पलाळवुं. २ मूकवुं. क्ष्वेडति चोपडेछे इ०. क्ष्वेडः (विष), प्रक्ष्वेडनः (लोहमयबाण).

क्ष्विद्. (त्रि, आ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. अस्पष्ट शब्द करवो. क्ष्वेदति अस्पष्ट शब्द करेछे.

क्ष्विद्, (त्रि, आ) आ. १. स्नेहनमोचनयोः मोहने च. १ चोपडवुं, पलाळवुं, २ मूकवुं, ३ मोहवुं. क्ष्वेदते चोपडेछे. क्ष्वेडः (विष), क्ष्वेडा (रव).

क्ष्विद्. (त्रि, आ) प. ४. स्नेहनमोचनयोः १ चोपडवुं, पलाळवुं, २ मूकवुं. क्ष्विद्यति चोपडेछे.

क्ष्वेल्, (ऋ) प. १. चलने. चळवुं. क्ष्वेडति चळेछे.

खक्ख्, (अ) प. १. हसने. हसवुं. खक्खति हसेछे. खक्खा (हास).

खच्. [illegible] ९ भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो ऽतिक्रान्तोत्पत्तिः उपजी रहेवुं, [illegible]

खज्, (अ) प. १. मंथे. मंथो विलोडनम्. वलोववुं, डहोळवुं, ड्होळवुं. खजति जलं वराहः भूंड पाणी ड्होळेछे. खजाका (कडछी), खजकः (वलोणानो वांस).

खञ्ज्, (इ) प. १. गतिवैकल्ये. गतेर्वैकल्यं विकृतत्वम्. खोडंगतां चालवुं. खञ्जति खोडंगतां चालेछे. खञ्जः (खोडो), खञ्जनः (दीवाळीपछीनामे पंखी).

खट्, (अ) प. १. कांक्षायाम्. इच्छवुं. खटति धनं लुब्धः लोभी धनने इच्छे छे. खटः = खड (तृण), [illegible] खाट (खाटलो), खट्वा = खडी (धोळी माटी), खटिका (खडी), खट्टः (कुइ), खटकः (अर्धमुष्टि).

खट्, (अ) उ. १०. संवरणे. આંતરવું, ઓછાડવું, ઢાંકવું, ઓ[illegible], [illegible]વું, સંકોડવું. खट्टयति-ते मुखं नरः નર મુખને ઢાંકેછે.

खड्, (अ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, વિદારવું. खाडयति-ते ભેદેછે. खड्गः = खग्ग = ખાગ.

खड्, (इ) आ. १. मंथे. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું, વછાડવું, વેરવું. खंडते ડહોળેછે. खंडः = ખાંડ. खंडिता (મથિતા સ્ત્રી).

खड्, (इ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, खंडयति-ते, खंडति = खडई = ખાંડે ભેદેછે. खंडः (ટુકડો), खंडनम्. खंडितः = खंडिओ = ખાંડ્યો.

खद्, (अ) प. १. स्थैर्ये हिंसायां भक्षणे च. स्थैर्येऽकर्मकः. १ રહેવું, २ હણવું,
[illegible]
[illegible]

खन्, (उं) उ. १. अवदारणे. ખોદાળવું, ખણવું, ખોદવું. खनति-ते कूपं नरः નર કૂપને ખણેછે. खनति = खनइ = ખણે. खातः (ખોદ્યો), खेयम् (ખોદવા યોગ્ય), खनकः (ઉંદર), खनकी (ઉંદરી), परिखा (ખાઇ), खनित्रम् (ખાતરિયું), खात्रम् (ચોરે કરેલું છિદ્ર), खनिः, २ खनी, ३ खानिः, ४ खानी = खाणी = ખાણ (આકર). आखुः (ઉંદર), खसः = ખસ (પામાં), खलः (ખોળ), खननम्.

खर्ब्, (अ). प. १. गतौ. જવું. खर्बति જાયછે. खर्वः (વામણો).

खर्ज्, (अ) प. १. पूजने व्यथने च. पूजनं मार्जनम्. १ ખંજોળવું, વલુરવું, માંજવું, २ પીડવું, નડવું. खर्जति देहं नरः નર દેહને ખંજોળે છે इ०. खर्जूरः = ખજૂરો. खर्जूरी = ખજુરી. खर्जू (ખસ), खर्जूरम् (હરિતાલ).

खर्द्, (अ) प. १. दंदशूके. दंदशूककर्तृके दंतकर्मण्यित्यर्थः. સાપનું ડસવું. खर्दति सर्पो नकुलम् સાપ નોળને ડસેછે.

खर्व्, (अ) प. १. दर्पे. ગર્વ કરવો. खर्वति मूर्खः મૂર્ખો ગર્વ કરેછે. खर्वः (ગર્વ).

खल्, (अ) प. १. संचये चलने च. १ સાંચવું, ઢગ કરવો. २ ચળવું. खलति धनं नरः નર ધનને સાંચેછે इ०. खलम् (१ રણાંગણ, २ દાણા મસળવાનું ખળું) खलः (१ દુર્જન, २ નીચ, ३ ખોળ). खल्वम् (નીચાણ). [illegible]

(ચર્મપત્ર), १ खल्वाट:, २ खलतिः (માથે
२ ચર્મવસ્ત્ર, ૩ ખાળ, ૪ ડ્રાઈલ પંખી).

खव्, (अ) प. ९. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावे [illegible] ઉપજી રહેવું, ઉપજ વીતી જવી. खौनाति जनः જન ઉપજી રહેછે.

खष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. खषति હણેછે.

खाद्, (ऋ) प. १. भक्षणे. ખાવું, જમવું. खादति मोदकं विप्रः વિપ્ર મોદકને ખાયછે. खादति = खायइ = ખાયે. खाद्यम् (ખાવાયોગ્ય), खादकः (ખાનાર), खादनम् (ભક્ષણ).

खिट्, (अ) प. १. उत्त्रासे. ભડકાવવું, ડગાવવું. खेटति केशी गोष्ठम् કેશી ગોષ્ઠને ભડકાવેછે. खेटनम् = ખેડણ. आखेटः (મૃગયા), आखेटकः, १ खेटम्, २ खेटकम् (ઢાલ), १ खेटः, २ खेटकः (ગામડું).

खिद्, (अ) आ. ४. दैन्ये. ખેદ પામવું, દીનતા કરવી. खिद्यते = खिज्जइ = ખીજે ખેદ પામેછે. खेदः, खिन्नः (ખેદ પામેલ).

खिद्, (अ) प. ६. परिघाते परितापे च. १ ખુંદવું, २ દુઃખ દેવું. खिंदति ખુંદેછે इ०.

खिद्, (अ) आ. ७. दैन्ये. ખેદ પામવું, દીનતા કરવી. खिंते भिक्षुः ભિક્ષુ ખેદ પામેછે. खिन्नः.

खु, (ङ) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. खवते શબ્દ કરેછે.

खुज्, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. खोजति भक्षणं कृष्णः કૃષ્ણ માખણને ચોરેછે.

खुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓછાડવું, ઢાંકવું. खुडति धनं धनिकः ધનવા ધનને ઢાંકેછે.

खुड्, (इ) उ. १०. [illegible]ने. ખંડવું, ભેદવું. खुंडयाति--ते, खुडति ખંડેછે.

खुर्द्, (ङ) आ. १ क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું, વિહરવું. खुर्दते गोपालः ગોવાળ રમેછે.

खुर्, (अ) प. ६. छेदने. छेदनं विलेखनम्. ઉખેડવું, ખેડવું, છેદવું. खुरति भूमिं कृषकः કૃષક ભૂમિને ખેડેછે. खुरः (ખરી).

खेट्. उ. १०. भक्षणे. ખાવું, જમવું. खेटयाति—ते मांसं हिंस्रः હિંસ્ર માંસને જમેછે.

[illegible] उ. १०. भक्षणे. ખાવું, જમવું. खेटयति–ते मांसं सिंहः સિંહ માંસ જમેછે. खेटकः, खेटः, (१ ગામડું, २ ભક્ષક).

खेल्, (अ) प. १. चलने. ચળવું. खेलति मर्कटः માકડો ચળેછે. खेलः, खेला, खेलनम. खिलम् (ખેડ્યાવનું ખેતર).

खेला. प. ११. विलासे. રમવું, ખેલવું. खेलायति विलासी વિલાસી રમેછે. खेला (રમત), खेलनम् = ખેલણુ.

खेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. खेवते हरिं भक्तः ભક્ત હરિને સેવેછે.

खै. प. १. खदने. खदनं स्थैर्यं हिंसा भक्षणं च. १ રહેવું, २ હણવું, ३ જમવું. खायति नरः નર રહેછે. खायति मृगं व्याधः પારધી મૃગને હણેછે. खायति मोदकं विप्रः વિપ્ર મોદકને જમેછે. खायति = खायइ = ખાયે.

खोट. उ. १०. भक्षणे क्षेपे च. १ જમવું, ખાવું, २ ફેંકવું. खोटयति–ते लड्डुकं विप्रः વિપ્ર લાડુને જમેછે. खोटयति–ते शूरं शूरः શૂરો શૂરને ફેંકેછે.

खोड्, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. गतिविषये प्रतीघात इत्यर्थः. ચાલતાં ખોડંગવું. खोडति पंगुः પાંગળો ખોડંગે છે. खोडः = ખોડો (પંગુ).

खोड. उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉશેટવું. खोडयति–ते तृणं नरः નર તૃણને ફેંકેછે.

खोद्, उ. १०. क्षेपे.. ફેંકવું, ઉશેટવું. खोदयति–ते कर्करं जनः જણ કાકરાને ફેંકેછે.

खोर्, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. ચાલતાં ખોડંગવું. खोरति खंजः ખોડો ખોડંગેછે. खोरा (અધમની), खोरः (ખોડો).

खोल्, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. ચાલતાં ખોડંગવું. खोलति खोडः ખોડો ખોડંગેછે.

ख्या. प. २. प्रकथने. વખાણવું, કહેવું. ख्याति सुजनं लोकः લોક સુજનને વખાણેછે. आख्यानम्, व्याख्यानम्, प्रत्याख्यानम् (નિષેધ), ख्यातः, प्रख्यातः, विख्यातः, आख्यातः, प्रत्याख्यातः (નિષિદ્ધ), संख्या. ख्यातिः (વખાણ).

गग्घ्, (अ) प. १. हसने. હસવું. गगधति विकलं जनः જણ વિકળને હસેછે.

गज्, (अ) प. १. शब्दार्थे मदने च. मदनं मदोत्पत्ति मदः चित्तविकारः. १ શબ્દ કરવો, २ મદ કરવો. गजति १ શબ્દ કરેછે, २ મદ કરેછે. गजः (હસ્તી).

गाज्, (अ) उ. १०. शब्दे. શબ્દ કરવો. गाजयति–ते जनः જણ શબ્દ કરેછે.

गञ्ज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. गंजति नरः नरे
(૧ મદિરાનું ઘર, ૨ આગર).

गड्, (अ, म) प. १. सेचने. સીંચવું. गडति, लत्वे गलति जलं [illegible] પાણીને સીંચેછે. णौ–गडयति, लत्वे गलयति. गाडः, लत्वे गालः, गडः, गडकः, गडु (પૃષ્ઠગ્રંથિ), निगडः (બેડી), निगडितः (બેડી ઘાલેલો).

गड्, (इ) प. १. वदनैकदेशे. गंडगतसंहननक्रियायामित्यर्थः. ગાલ સીંચવા, ગાલ એકઠા કરવા. गंडति ગાલ સીંચેછે. गंडः (ગાલ), १ गांडिवं, २ गांडीवम् (અર્જુનધનુષ).

गण, उ. १०. संख्याने. ગણવું. गणयति-ते दिवसान् नारी નારી દિવસ ગણેછે. गणः (સમૂહ), गणकः (જ્યોતિષી), गणितं = गणितं = ગણેલું. गणना. गण्यः, गणिका (વેશ્યા), निगणः (હોમધૂમ).

गद्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ-પ્રકટ બોલવું. गदति वचनं जनः જણ વચન બોલેછે. १ गद्गदः, २ गद्गदा, ३ गद्गदम् (અસ્પષ્ટ વચન), गद्यम्, गदितम् (કથિત).

गद्, (ई) उ. १०. देवशब्दे. મેઘ ગાજવો. गदयति–ते घनः મેઘ ગાજેછે.

गद्गद, प. ११. वाक्स्खलने. અસ્પષ્ટ વચન ઉચ્ચરવું. गद्गदति दुःखार्त्तः દુઃખાર્ત અસ્પષ્ટ વાણી ઉચ્ચરેછે. १ गद्गदः, २ गद्गदा, ३ गद्गदम् (અસ્પષ્ટ વચન).

गंध्, (अ) आ. १०. अर्दने. પીડવું, નડવું. गंधयते लुब्धो वदान्यम् લોભિયો દાતાને પીડેછે. १ गंधः, २ गंधनम् (હિંસન), गंधर्वः, सुगंधकः (કંકોડી), गंधोली (શાખાંદેર).

गम्, (लृ) प. १. गतौ. જવું. गच्छति ग्रामं पांथः પાંથ ગામને જાયછે. आगच्छति આવેછે. गमः, आगमः (શાસ્ત્ર), निगमः (વેદ), संगमः, समागमः, १ प्लवंगमः, २ प्लवंगः, ३ प्लवगः (વાનર). १ विहंगमः, २ विहंगः, ३ विहगः (પંખી), १ भुजंगमः, २ भुजंगः, ३ भुजगः (સાપ). उरगः (સાપ), गत्वरः, જગત્ (લોક), गंगा, गगनम् (વ્યોમ), गात्रम् (શરીર), आगंतुः (આવનું), गौः (ગાય), गमी (જનાર), आगामी (हन् [illegible]), पन्नगः (સાપ), मृगः, दुर्गं, [illegible] दुर्गमं, अभ्यागतः (પરોણો).

गर्ज् (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो [illegible] गर्जति मेघः મેઘ ગાજેછે. गर्जति = गज्जइ = ગાજે. गर्जना, गर्जितम् (નાદાદિ શબ્દ).

[illegible] करवो, आजवुं. गर्भयति-ते [illegible]

गद, [illegible] शब्द करवो. गदति व्याघ्रः वाघ बोलेछे. [illegible] गद्दहो = गधो.

गर्द्, (अ) उ. १०. शब्दे. शब्द करवो. गर्दयति-ते वराहः भुंड बोलेछे.

गर्ध्, (अ) उ. १०. अभिकांक्षायाम्. इच्छवुं. गर्धयति–ते धन लुब्धः लोभियो धनने इच्छेछे.

गर्ब्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. गर्बति जायछे. गर्बः (गति).

गर्व्, (अ) प. १. दर्पे. गर्व करवो गर्वति [illegible] गर्व करेछे. गर्वः, गर्वितः

गर्व्, आ. १०. माने. [illegible] मूढ धनवडे गर्व करेछे. गर्वः, गर्वितः

गर्ह् (अ) आ. १. कुत्सायाम् [illegible] वखोडवुं. गर्हते सुजनं दुर्जनः दुर्जन [illegible] . विगर्हितः, गर्हणम्, गर्हाम् (निंदा).

गर्ह्, (अ) उ. १०. विनिंदने. निंदवुं, वखोडवुं. गर्हयति–ते साधुं दुष्टः दुष्ट साधुने निंदेछे. गर्हा, गर्हितः, गर्हणम्.

गल्, (अ) प. १. अदने स्रवणे च. १ खावुं, जमवुं. २ झरवुं पाडवुं. गलति मूलकं जनः जन मूळाने खायछे. गलति जलं करकात् करवामांथी जळ झरेछे. अवगलति = ओगळे. निगलति = निलगइ = निगळे. अभिगलति. विगलति = पिगलइ = पिगळे. गलनम् = गयणं = गळवुं. गलः = गाळ, गलः (कंठ).

गल्, (अ) आ. १०. स्रवणे. झरवुं, [illegible]ळवुं. गलयते जलम् पाणी झरेछे. गलः, गालिः (गाळ), गलनम् = [illegible] = [illegible].

गल्भ्, (भ) आ. १. धार्ष्ट्ये. प्रौढ थवुं समर्थ थवुं. गल्भते, [illegible] मैत्र. मैत्र प्रौढ थायछे. प्रगल्भः (प्रौढ).

गल्ह्, (भ) आ. १. कुत्सायाम्. निंदवुं. गल्हते सुजनं दुर्जनः [illegible] दुर्जन निंदेछे. गल्हः

गवेष, उ १०. मार्गणे. मार्गणमन्वेषणम्. खोळवुं, शोधवुं. [illegible] हरि- र्णं नरः नर हरिणने खोळेछे. १ गवेषणम्, २ गवेषणा (भाळ [illegible] गवेषितः (शोधेलो).

गह्, उ. १०. गहने. १ વસમું થવું, દુર્ગમ થવું. ૨ પીડવું, નડવું. गहयति. १ गहनः, २ गहना, ३ गहनम् (દુર્ધિગમ, દુઃપ્રવેશ).

गा, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. गाते ग्रामं पांथः પંથ ગામને જાયછે.

गा, प ३. (वै०) स्तुतौ. સ્તવવું, સ્તુતિ કરવી. जिगाति સ્તુતિ કરેછે. गानम्, गाथा, गायकः.

गाध्, (ऋ) आ. १. प्रतिष्ठालिप्सयोर्ग्रंथे च. प्रतिष्ठा आस्पदम्. लब्धुमिच्छा लिप्सा. ग्रथनं ग्रंथः. प्रतिष्ठायामकर्मकोयम्. लिप्साग्रंथयोः सकर्मकः. १ રહેવું, સ્થિતિ કરવી. ૨ લેવા ઈચ્છવું, ઈચ્છવું, ૩ ગુંથવું. गाधते રહેછે इ०. गाधः (થાગ), अगाधः (અથાગ), गाधिः (વિશ્વામિત્રપિતા).

गाह्. (ऊ) आ. १. विलोडने. विलोडनं परिमिलनम्. પ્રવેશ કરવું, પેસવું. गाहते. अवगाहते પેસેછે. गाहनम्, अवगाहनम्, वगाहनम्, गाहः, अवगाहः वगाहः, गाढः.

गु, (ङ्) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. गवते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. १ गुडः, २ गुलः = गुलो = ગોળ.

गु, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. गवते શબ્દ કરેછે. गोत्रम् (કુલ), गवल. (અરણ્ય મહિષ), गवयः (રોઝ).

गु, प. ६. पुरीषोत्सर्गे. મળવિસર્જન કરવું, હગવું. गुवति હગેછે. गूथम्, (વિષ્ઠા). गुतव्यम्.

गुज्, (अ) प. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. गुजति શબ્દ કરેછે.

गुञ्ज्, (इ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. गुंजति भ्रमरः ભમરો ગણગણેછે. गुंजितम (મિહાદિશબ્દ), गुंजा (ચણોઠી). गुंजारवः (ભ્રમર-શબ્દ)

गुंठ्, (इ) उ. १०. वेष्टने. વીંટવું. गुंठयति-ते अवगुंठयति ते વીંટેછે. गुंठ- [illegible] अवगुंठनम्. [illegible]

गुह्. [illegible] संवरणे. [illegible]
[illegible] गुहः [illegible] गुहा [illegible]
[illegible] गुह्यम् [illegible]
(આમ), गुल्म (ગોથું).

गुड्, (इ) उ. १०. वेष्टने रक्षणे च. १ वींटवुं, घेरवुं. २ राखवुं. ३ પાળવું. गुंडयति-ते, गुंडति વીંટેછે. गुंडनम्, गुंडितः.

गुण्. उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं मूढोक्तिः छानुं કહેવું, ગૂઢ બોલવું. गुणयति-ते मंत्री મંત્રી છાનું કહેછે. गुणः, गुणितम्.

गुद्, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. गोदते बालः બાળ રમેછે. गुदम् (ગાંડ), गुंद्रा (સુગંધિ મોથ).

गुध्, (अ) प. ४. परिवेष्टने. વીંટવું. गुध्यति. વીંટેછે. गोधूमः= गोहूमो = ઘઉં. गुत्सः (ગુણગ્નતિ), गुधितः (વેષ્ટિત), गुधेरः (પાળક).

गुध्, (अ) प. ९. रोषे. કોપવું, રીસાવું. गुध्नाति કોપેછે. गोधा = गोहा ગોહ. गोधूमः= गोहूमो = ઘઉં.

गुप्, प. १. गोपने. ગોપવું, સંતાડવું. गोपयति धनं चोरः ચોર ધનને ઢાંકેછે. गोप्यम्, गोपनम्, गुप्तिः, गुप्तम्.

गुप, (अ) आ. १. निंदायाम्. નિંદવું. जुगुप्सते નિંદેછે. जुगुप्सा (નિંદા).

गुपू, (ऊ) प. १. रक्षणे. રાખવું, પાળવું. गोपायति पृथ्वीं नृपः નૃપ પૃથ્વીને પાળેછે. कुप्यम् (સુવર્ણ રજતવિના બીજું ધન), गोप्यम् (રક્ષણીય), गोपनम् (રક્ષણ), गुप्तिः (રક્ષા), गोप्ता (गु + રક્ષક).

गुप्, (अ) प. ४. व्याकुलत्वे. આકળું કરવું, વ્યાકુલ કરવું. गुप्यति लोकं कोपः કોપ લોકને આકળું કરેછે.

गुप्. (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. गोपयति-ते બોલેછે इ०.

गुफ, (अ) प. ६. ग्रंथे. ગુંથવું. गुफति माल्यं मालाकारः માળી ફૂલને ગુંથેછે. गुंफः (ગ્રંથ).

गुफ्. (अ) प. ६. ग्रंथे. ગુંથવું. गुंफति माल्यं मालाकारः. માળી ફૂલને ગુંથેછે. गुंफितः, गुंफः= ગુંફ.

गुर्. (इ) आ. ६. उद्यमने. १ ઉદ્યોગ કરવો. २ ઊગામવું. गुरते वैश्यः વૈશ્ય ઉદ્યોગ કરેછે इ०.

गुर्द् (अ) आ. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. गूर्दते बालः બાળ રમેછે.

गूर्द्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું. गूर्दयति-ते વસેછે.

गुर्द, (अ) उ. १०. पूर्वनिकेतने. पूर्वनिकेतनमाथो निवासमां पेहेलुं वसवुं. गूर्दयति–ते पेहेलुं वसेछे.

गुर्द, (ई) प. १. उद्यमने. १ उद्योग करवो, २ उंचाभवुं. गूर्वति वैश्यः वेश्य उद्योग करेछे इ०.

गुह्, (उ) उ. १. संवरणे. ढांकवुं, ओढाडवुं. गूहति–ते, निगूहति ते छिद्रं जनः जन छिद्रने ढांकेछे. गूढः, गुह्यम्, गह्वरम् (गुहा).

गूर्, (अ) आ. १०. उद्यमने भक्षणे च. १ उद्योग करवो, २ उंचाभवुं, ३ जमवुं. गूरयते वैश्यः वेश्य उद्योग करेछे. उद्गूरयते खड्गम्. खड्गने उगा [illegible]

[illegible]

गूर, [illegible] वुं. गूर्यते रिपुं बलवान् बळवान् शत्रुने हणेछे इ०. गूर्जरः (देशभेद).

गृ, प. १. सेचने. सिंचवुं. गरति भूमिं मेघः मेघ भूमिने सिंचेछे.

गृ, आ. १०. विज्ञाने विज्ञापने च. १ जाणवुं, अनुभववुं. २ जणावनुं. गारयते अनुभवेछे इ०.

गृज्, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. गर्जति = गज्जइ = गाजे. गर्जनम्.

गृञ्ज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. गृंजति शब्द करेछे. गृंजनम् (डुंगळी).

गृध्, (उ) प. ४. अभिकांक्षायाम्. इच्छवुं. गृध्यति इच्छेछे. गृद्धः (इच्छित), १ गर्दनः, २ गृध्नुः (लोभी), गृधिः (कांक्षा), गृध्रः = गीध (एक पक्षी).

गृह्, (ऊ) आ. १. ग्रहणे. ग्रहवुं, लेवुं, झालवुं. गर्हते झालेछे. गृढः (लीधो), गृढिः (ग्रहण), गृहम् = घर, गृहा (स्त्री).

गृह्, आ. १०. ग्रहणे. ग्रहवुं, लेवुं, झालवुं. गृहयते झालेछे.

गृ, प. ६. निगरणे. निगरणं भोजनम्. भोजन करवुं, जमवुं, खावुं. गिरति, लत्वे, गिलति मुलकं नरः नर मुळाने जमेछे. गिरः, लत्वे गिलः. अजगरः, १ गरः, लत्वे २ गलः (कंठ), निगारः, उद्गारः (ओरकार), गर्गरः (राजर्षि) गर्गरी = गागरी = गागरय (महाकुंभ). गर्गः (ऋषि), गर्त्तः (खाडो), गर्वः, गिरि (पर्वत), गर्मुत् (हेम), निगरणः (कंठ), गृष्टिः (एकवार जणनारी) गरद, (विष).

[illegible] सा छे.

(क्ष) आ. १. अनिच्छायाम्. अनिच्छा अन्वेषणम्. શોધવું, ખોળવું. गवेषते गां गोपालः गोवाळ गायने खोळेछे.

प. १. शब्दे. शब्द करवो. गायति गीतं नारी नारी गीतने गायछे. गीतम्, प्रगीतम्, गानम्, गेयम्, गीतिः, उपगीतिः, उद्गीतिः, गायकः (गानार), गाथा, गायनः (गानार), गायनी, सामगः, सामगी, उद्गीथः (ओंकार), उद्गाता (सामग).

गोम, उ. १०. उपलेपने. लिंपवु. गोमयति गोमयेन भूमिं यज्वा यज्वा गोमयथी भुमिने लिंपेछे. गोमयम् (छाणु).

गोष्ट. (अ) आ. १. संघाते. एकठुं करवुं. गोष्ठते धान्यं कृषिः कृषि दाणाने एकत्र करेछे.

ग्रथ्, (इ) आ. १. कौटिल्ये. कौटिल्यं कुसृतिर्बंधश्च. १ वांकुं जवुं, २ बांधवुं, गुंथवुं, गांठवुं. ग्रंथते गवयः रोझ वांको जायछे. ग्रंथते फुल्लानि माली माली फुलाने गुंथेछे. ग्रंथिः= गंठी = गांठ. ग्रंथः= गंठो = गांठो.

ग्रथ, (अ) प. ९. संदर्भे. संदर्भो ग्रंथनम्. गुंथवुं. ग्रथ्नाति ग्रंथं कविः कवि ग्रंथने गुंथेछे. ग्रंथः, ग्रंथिः= गंठी = गाठय.

ग्रथ, (अ) उ. १०. संदर्भे. संदर्भो बंधनम्. बांधवुं, गांठवुं, गुंथवुं. ग्रंथयति–ते, ग्रंथयति माल्यं माली माली फुलने गांठेछे. ग्रंथति = गंढइ = गांठे.

ग्रस्, (उ) आ. १. अदने. खावुं, जमवुं. ग्रसते मोदकं विप्रः विप्र लाडुने जमेछे. ग्रासः (कवळ), ग्रामः = गाम. ग्रीष्मः (ऋतुभेद).

ग्रस्, (अ) उ. १०. ग्रहणे. ग्रासवुं, लेवुं, ग्रहवुं. ग्रासयति–ते फलं जनः जन फलने लेछे.

ग्रह, (अं) उ. ९. उपादाने. उपादानं स्वीकारः. स्वीकारवुं, लेवुं, ग्रहवुं. गृह्णाति, गृह्णीते धर्मं धार्मिकः धार्मिक धर्मने ग्रहेछे. गृहम् = घर. ग्राहः (जळचर), गृहोली = घरोळी. विग्रहः = वढवाड (युद्ध), परिग्रहः (स्वीकार).

निग्रहः (અસ્વીકાર), अनुग्रहः (સ્વીકાર), आग्रहः = આગ્રહ, संग्रहः = સંગ્રહ, विग्रहः (શરીર), अवग्रहः (અનાવૃષ્ટિ), ग्रहः (જ્યોતિષ), ग्राहकः (લેનાર), गृहीता (कर + लेनार), फलेग्रहिः (ફલવૃક્ષ), ग्रहणम्, गृहकः (પત્તન). गृहीतः (લીધો).

ग्राम, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं गूढोक्तिः. છાનું કહેવું, **ग्रामयति**-ते **मंत्री** મંત્રી છાનું કહેછે.

ग्रुच, (अ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. **ग्रोचति** **लक्षणं** **मोहनः** [redacted] ચોરેછે.

ग्लस, (अ) आ. १. अदने. જમવું, ખાવું. **ग्लसते** **तमोभुवनम्** [redacted] ખાયછે. ग्लासः (કોળિયો).

ग्लह, (अ) आ. १. ग्रहणे. ઝાલવું, લેવું, ગ્રહવું. **ग्लहते** **करकं** **यतिः** ... લેવો ગ્રહેછે.

ग्लुच, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. ग्लोचति धनं चोरः ચોર ધનને ચોરેછે.

ग्लुंच, (उ) प. १. गतौ. જવું. **ग्लुंचति** **ग्रामं** **ग्राम्यः** ગામડિયો ગામને જાયછે.

ग्लेप, (ऋ) आ. १. दैन्ये कंपने गतौ च. ૧ દીન થવું, દીનતા કરવી. ૨ કંપવું, ૩ જવું. **ग्लेपते** **भिक्षुः** ભિક્ષુ દીનતા કરેછે ઇ०.

ग्लेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. **ग्लेवते** **देवं** **नरः** નર દેવને સેવેછે.

ग्लेष, (ऋ) आ. १ अन्विच्छायाम् अन्विच्छा **अन्वेषणम्**. ખોળવું, શોધવું. ग्लेषते गवलीं पिंडारः પિંડારો ભેંસને ખોળેછે.

ग्लै, प. १. हर्षक्षये. हर्षक्षयो धात्वक्षयः. **धातु** **ओछी** થવી, બલહીન થવું. ગ્લાન થવું. ग्लायति विद्यो विद्यार्थी બલહીન થાયછે. ग्लानः (બલહીન), ग्लानिः (બલહીનતા, ગ્લાનિ).

घग्घ, (अ) प. १ हसने. [illegible] **घग्घति** હસેછે.

घट्, (अ, म, ष) आ. १. चेष्टायाम्, चेष्टा **ईहा**. ઘડવું, રચવું. **घटते** **घटं** **कुंभकारः** કુંભાર ઘડાને ઘડેછે. णौ- घटयति. **घटना** (રચના), **घटा** (રચના), घटः = ઘડો. घटी (મહાકુંભ), **घटितम्** = **घटिकं** = ઘડ્યું.

घट्, (अ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું, મેળવવું, ગુંથવું. **घाटयति**-ते **कुपित** जनं साधु. સાધુ કોપેલા જનને મેળવેછે. उद्घाटयति - ઉઘાડવું ને

...टनम् = उद्घाटनं = ઉઘાડવું. उद्घाटित = ઉઘાડેલ ...

घट्, (अु) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. घाटयति-ते पक्षी પંખી બોલેછે ઇ०.

घट्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું घंटयति-ते कपोत. કપોત બોલેછે ઇ०. घंटा, निर्घंटः (નામકોશ).

घट्ट्, (अ) आ. १. चलने. ચળવું, કંપવું, ડોલવું. घट्टते કંપેછે. अरघट्टः (રેંટ), घट्टः = ઘાટ (નદીઉતરવાનું સ્થાન, તીર્થ).

घट्ट्, (अ) उ. १०. चलने. ચળવું, કંપવું. घट्टयति-ते કંપેછે. घट्टः ...
(નદી ઊતરવાનું સ્થાન), अरघट्टः (રેંટ).

घष्, (इ) आ. १. क्षरणे. ખરવું. घंषते ખરેછે.

घस्, (इ) आ. १. क्षरणे. ખરવું. घंसते ખરેછે.

घस्, (ऌ) प. १. अदने. ખાવું, જમવું. घसति ખાયછે. घस्ता, (ख... જમનાર), घस्तुम्, घस्मरः (ભક્ષક), घासः, घस्रः (દિન).

घिण्, (इ) प. १. ग्रहणे. ગ્રહવું, લેવું. घिण्णते ગ્રહેછે.

घु, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. घवते શબ્દ કરેછે. घूकः = ઘુડ.

घुट्, (अु) आ. १. परिवर्त्तने. परिवर्त्तनमित्यस्ततो भ्रमणम्. અહિંતહિં ભમવું, રખડવું घोटते मत्तार्थी प्रवासी અહિંતહિં રખડેછે. घोटः = ઘોડો. घोटकः, घुटः, घुटिका (ઘુંટી).

घुट्, (अ) प. ६ [illegible] घुटति ગોઠેછે. घुटति = घुटइ = घु... [illegible] १ घोटः, २ घोटकः (ઘોડો).

घुण्, (अ) आ. १. भ्रमणे. ભમવું. घोणते ભમેછે. घुणित., घोणा (નાસિકા), घुणः (કાષ્ઠકીટ, મહિયડ).

घुण्, (अ) प. ६. भ्रमणे. ભમવું. घुणति ભમેછે. घुणः (મહિયડ), घोणा (નાસિકા), माघुणः = પ્રાહુણો.

घुण्, (इ) आ. १. ग्रहणे. ગ્રહવું. લેવું. घुण्णते ...

घुर्, (अ) प. ६. भीमार्थशब्दयोः. १ ભય કરવો, ડરાવવું. २ શબ્દ કરવો. घुरति [illegible] घोरम् ([illegible]), घुर्घुर (અનુકરણ શબ્દ ઘમઘાટ).

घुष्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. **घोषति हरिं भक्तः** ભક્ત હરિને ઘોષે છે. घोषति = गोखइ = ગોખે. घोषणम् = ગોખવું. घोषः (ઘાંટો).

घुष्. (अ) आ. १. कांतिकरणे. ચકચકતું કરવું. **घोषते** ચકચકતું કરે.

घुष्, (इ) आ. १. कांतिकरणे. ચકચકતું કરવું. **घुंषते** ચકચકતું કરે.

घुष्, (इर्) प. १. अविशब्दने शब्दे च. ૧ ઝીણો શબ્દ કરવો, ૨ શબ્દ કરવો. घोषति ઝીણો શબ્દ કરે છે. इ०. घोषः (રબારી વાડો).

घुष्, (इर्) उ. १०. विशब्दने विशब्दनं विशिष्टशब्दकरणं, नानाशब्दनं वा. ૧ ઘણ[illegible]. ઘાંટો પાડવો. ૨ વિવિધ શબ્દ કરવા. **घोषयति–ते. घोषति.** उद्घोषयति–ते. उद्घोषयति ઘાંટો કાઢે છે, રામ ગાય છે.

घूर्, (ई) आ. ४. हिंसावयोहान्योः ૧ હણવું. ૨ જુનું થવું, વૃદ્ધ થવું. **घूर्यते** [illegible] इ०.

घूर्ण्. (अ) आ. १. भ्रमणे. ભમવું, ઘુમવું. **घूर्णते मत्तः** માતો ઘુમે છે. **घूर्णते** = घुम्मइ = ઘુમે.

घूर्ण्. (अ) प. ६. **भ्रमणे.** ભમવું, ઘુમવું. **घूर्णति** ભમે છે. **घूर्णितः** (ભમેલ), घूर्णिः (ભ્રમણ).

घृ. प. ६. सेचने. સિંચવું. **घरति दग्धं पयसा नरः** નર દાઝેલાને પાણીથી સિંચે છે. घारः (સિંચન), **घर्घरीका** (ઘંટડી), **घृतम्** = घिअं = ઘી. **घर्मः** = घम्मो = ઘામ, घृणा (દયા).

घृ, प. ३. (त्रै०) क्षरणदीप्त्योः. ૧ [illegible], ઝરવું. ૨ પ્રકાશવું. પ્રદીપ્ત કરવું. जिघर्ति जलम् પાણી ઝરે છે. **जिघर्ति वन्हिं घृतेन होता** હોતા ઘીવડે અગ્નિને પ્રકાશે છે.

घृ. उ. १०. **प्रस्रवणे प्रस्रावणे च.** ૧ ઝરવું, ૨ ઝરાવવું. **घारयति–ते** ઝરે છે.

घृण्, (इ) आ. १. ग्रहणे. ગ્રહણ કરવું, ઝાલવું, લેવું. घृण्णते ઝાલે છે.

घृण्, (उ) उ. ८. दीप्तौ. દીપવું. **घृणोति, घृणुते.** घर्णोति, घर्णुते દીપે છે. घृतम्, घृणा (દયા), घृतिः (દીપ્તિ).

घृष्. (उ) प. १. संघर्षे. १ [illegible]

સ્પર્ધા [illegible] घर्षणम्, घृष्टि.

घ्रा, प. १. गंधोपादाने. સુંઘવું, વાસલેવી. जिघ्रति पुष्पं नरः નર ફુલને સુંઘેછે. १ घ्राणः, २ घ्रातः (સુંઘેલ), व्याघ्रः = વાઘ

ङु, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. ङवते શબ્દ કરેછે.

चक्, (अ) प. १. (सौ०) भ्रांती. ભમવું, ધુમવું. चकति ભમેછે. चकितः (ભ્રાંત).

चक्, (भ्) आ. १. तृप्ती प्रतीघाते दीप्ती च. १ તૃપ્ત થવું. २ રોકવું. ३ દીપવું. चकते તૃપ્ત થાયછે. इ०. चकितः (બીનેલ), चकोरः (ચકોર પક્ષી).

चक्, (अ, म्) प. १. तृप्तौ. તૃપ્ત થવું. चकति તૃપ્ત થાયછે. णौ–चकयति.

चक्क्, (अ) उ. १०. व्यथने. પીડવું, નડવું, દુઃખદેવું. चक्कयति–ते પીડેછે. चिकर्ष = ચીકણું.

चकास्, (ऋ) प. २. दीप्ती. દીપવું. चकास्ति દીપેછે.

चक्ष. [illegible] સ્પષ્ટ બોલવું, કહેવું. २ જોવું, દેખવું [illegible] इ०. चक्षुः, विचक्षणः, ख्यादेशे–ख्यातः, व्याख्यानम्, व्याख्या (ટીકા).

चंच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું, चंचति જાયછે. चंचलः, चंचरीकः, (ભ્રમર), चंचुः = ચાંચ.

चट्, (ए) प. १. वर्षावरणयोः. १ વરસવું, २ ઢાંકવું, ઓઢાડવું, ચડવું. चटति मेघः મેઘ વરસેછે. इ०. चटति = चडइ = ચડે. चटितः = चडिओ = ચડ્યો.

चट्, (अ) उ. १०. भेदने. ફોડવું, ભેદવું. चाटयति–ते. चटति = चडइ = ચડે. उच्चाटयति, उच्चाटनम्, चटकः (ચકલો), चटका (ચકલી).

चंड्, (ङ) आ. १. कोपे. કોપવું. चंडते કોપેછે. चंडः (કોપન), चंडी (१ [illegible], २ पार्वती), प्रचंडः, चंडालः.

चंड्, (अ) उ. १०. कोपे. કોપવું. चंडयति–ते કોપેછે. चंडः (કોપવાળો), १ नदी, २ चंडिका (પાર્વતી).

चण्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. चणाति શબ્દ કરેછે. चाणूरः (કૃષ્ણે મારેલો મલ્લ). चणकः = चणओ = ચણો.

चण्, (अ, म्) प. १. दाने गतौ हिंसायां च. १ देवुं, २ જવું, [illegible] દેછે. इ०. णौ–चणयति. चणकः (ચણો).

चत्, (ए) उ. १. याचने. જાચવું. चतति–ते જાચેછે. चत्वरम् (ચોતરો, સ્થંડિલ). चतुर. चत्वारः= ચાર. चत्वरम् (બહુ માર્ગ), चातकः (બપૈયો).

चद्, (इ) प. १. आल्हादे दीप्तौ च. आन्हाद आनंदनम् आनंदोत्पादनमित्यर्थः. १ આનંદ ઉપજાવવો. २ દીપવું. चंदति આનંદ ઉપજાવેછે. चंद्रः, चंदनम्, चंद्रमा (स्) (ચંદ્ર), चंद्रिका (ચાંદણું, ચંદ્રપ્રકાશ).

चद्, (ए) उ. १. याचने. જાચવું. चदति–ते જાચેછે.

चन्, (अ, म्) प १. हिंसायाम्. હણવું, મારવું. चनति હણેછે. णौ–चनयति.

चन्, (अ) उ. १०. श्रद्धोपहननयोः. १ વિશ્વાસ કરવો, २ મારવું, હણવું. चानयति-ते, चनति વિશ્વાસ રાખેછે इ०.

चप्, (अ) प. १. सान्त्वने. સમજાવવું. चपति शिष्यं गुरुः ગુરુ શિષ્યને સમજાવેછે. चापम् (ધનુષ), चपलः.

चप्, (अ, म्) उ. १०. परिकल्कने. परिकल्कनं दंभः शाठ्यं च. १ દંભ–ઢુંગ કરવો, २ શઠતા કરવી. चपयति–ते દંભ કરેછે इ०.

[redacted] उ. १०. गत्याम्. જવું. चंपयति–तें, चंपति જાયછે. चंपकः (ફુલ·

[redacted] प. १. अदने. ખાવું, જમવું. चमति लड्डुकं विप्रः વિપ્ર લાડું જમે છે. उच्चमति, विचमति, आचामति, आचमनम्, चामरः, चामरम्, चमसः (સોમપાત્ર), चमसी (સવ), १ चुंढिः, २ चुंढी (કૂઈ), चोचम् (છાલ).

चम्, (उ) प. ५. भक्षणे. જમવું, ખાવું. चम्नोति જમેછે.

चय्, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. चयते જાયછે. चयः (ગતિ).

चर्, (अ) प. १. गतौ भक्षणे च. १ જવું, २ ખાવું. चरति જાયછે. અંબેન संचरंत = संचरइ = संचरे. १ चरः, २ चारः (દૂત), संचारः, उच्चारः प्रचारः, विचारः, आचारः, अनुचरः, गोचरः, चरकः, चर्यम् (तप), आचार्यः (ગુરુ), परिचारकः (ચાકર), कुरुचरः (કુરુદેશી), भिक्षाचरः (ભીખારી), सेनाचरः (પાલો), व्यभिचारः, ब्रह्मचारी (इन्+), चराचरः, चरणः (પાદ), चरमः, चरित्रम, चरिः, (१ પશુ, २ પ્રાકારાગ્ર) चारिः= ચારવ (પશુભક્ષ), चरः

(हंडी), चारुः (सुंदर), चर्म = चम्म = चाम. चर्या, परिचर्या (सेवा), गोचरः, सहचरः, सहचरी, अनुचरः (चाकर).

चर्, (अ) उ. १०. असंशये. निश्चय करवो. विचारवुं. चारयति-ते. विचारयति-ते अर्थान् पंडितः पंडित पदार्थोने विचारेछे. विचारणा, विचारः.

चरण्, प. ११. गतौ. जवुं. चरण्यति जायछे. चरणः (पग).

चर्च्, (अ) प. १. परिभाषणहिंसातर्जनेषु. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ ठपको देवो. २ हणवुं, ३ तिरस्कार करवो. चर्चति ठपको देछे इ०. चर्चा.

चर्च्, (अ) प. ६. परिभाषणभर्त्सनयोः. १ ठपको देवो. २ तिरस्कार करवो, निंदवुं. चर्चति ठपको देछे इ०. चर्चा.

चर्च्, (अ) उ. १०. अध्ययने. भणवुं. चर्चयति-ते शास्त्रम् शास्त्रने भणेछे. चर्चा, विचर्चिका (खस).

चर्व्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. चर्वति जायछे. चर्व (गति), चार्वाकः (नास्तिक), चर्वणा (काली माख्य).

चर्व्, (अ) प. १. अदने. खावुं. चर्वति धानाम् धाणीने चावेछे. चर्वति= चव्वइ = चावे. चर्वणम् = चावणुं. चार्वाकः (नास्तिक).

चल्, (अ) प. १. कंपने. कंपवुं. चलति कंपेछे. १ चालः, २ चलः, ३ चलाचलः, ४ चंचलः, (चपल), चालनी = चालणी = चाळणी. चलुः = चळु (मुखमां समाय एटलुं जल), चला (विजळी).

चल्, (अ, म) प. १. कंपने. कंपवुं, हालवुं. चलति कंपेछे. णी-चलयति शाखाम् शाखाने कंपावेछे.

चल्, (अ) प. ६. विलसने. रमवुं, खेलवुं. चलति भर्त्रा नारी. नारी भर्तासाथे रमेछे. चलनम् (विलसनम्), चलनी (विलसंती स्त्री).

चल्, (अ) उ. १०. भृतौ. भृतिर्वेतनं भरणं च. १ मूल करवुं, २ भरवुं. चालयति मूल करेछे इ०.

चष्, (से) उ. १. भक्षणे. खावुं, जमवुं. चषति-ते खायछे. चषति = चष्पइ = चाखे. चाषः (चासपक्षी), चषकम् (मद्यपान), चषकः (पानपात्र), चषाल (यूपवलय).

चह्, (अ) प. १. परिकल्कने. परिकल्कनं शाठ्यं दम्भः कथनं च. १ શઠતા કરવી, ૨ દંભ-ઢુંગ કરવો, ૩ કહેવું. चहति શઠતા કરેછે ઇ૦.

चह्, (अ, म्) उ. १०. परिकल्कने. परिकल्कनं दंभः शाठ्यं च. १ દંભ-ઢુંગ કરવો, ૨ શઠતા કરવી. चहयति-ते દંભ કરેછે.

चह्, उ. १०. परिकल्कने. १ ઢુંગ-દંભ કરવો, ૨ શઠતા કરવી. **चहयति-ते** ઢુંગ કરેછે, ઇ૦.

चाय्, (ॠ) उ. १. पूजानिशामनयोः. ૧ પૂજવું, ૨ જોવું, દેખવું. **चायति-ते** પૂજેછે ઇ૦. अपचितिः (પૂજા), अपचित. (પૂજિત), केकयः (રાજા), केतुः (ગ્રહભેદ).

चि, (ञ) उ. ५. चयने. ચણવું, સાંચવું, એકઠું કરવું, વીણવું. **चिनोति**-चिनुते धान्यं कृषकः ખેડુ દાણાને એકઠા કરેછે. १ चय, २ प्रचयः, ३ संचयः, ४ निचयः (સમૂહ), परिचयः, उपचयः (વૃદ્ધિ), अपचयः (ક્ષય), उच्चयः (ઢગ), निश्चयः (નિર્ણય), कायः (देह), निकायः (समूह), चितिः (ढग), चीरम् = ઝરં. चित्रम् (ચિત્ર), चित्रा (નક્ષત્ર), १ चेतव्यः, २ चयनीयः, (સાંચવા-યોગ્ય), चिबुकम् (હનુના અગ્ર ભાગ), चीरम् (વસ્ત્ર), १ चीनः, २ चीनकः, (ચીણો).

चि, (ञ, म्) उ. १०. चयने. એકઠું કરવુ, ચણવું, ભેગું કરવું. चपयति-ते, चययति-ते ભેગુ કરેછે.

चिह्, (अ) उ. १०. व्यथने. પીડવું, નડવું. **चिकयति-ते** નડેછે.

चिट्. (अ) प. १. परप्रेष्ये. પરને સેવવું, પરની ચાકરી કરવી. चेटति પરને સેવેછે. १ चेटिः, २ चेटी (દાસી), चेटकः (૧ જાળ, ૨ દાસ).

चित्, (ई) प. १. संज्ञाने. संज्ञानं संचितिः જાણવું, અનુભવવું. चेतति જાણે છે. चित् (જ્ઞાન), **चित्तम्** (મન), १ ચિત્તિ, २ ચેતના (જ્ઞાન), **चैतन्यम्**, चेतनः (જીવ), **चेतनम्** (જ્ઞાન), **चेतः** (स् + ચિત્ત).

चित्, (म) आ. १०. **संचेतने**. **मूर्छावस्थाविमुक्त्युत्तरकालिकं ज्ञानं संचेतनम्**, જાગ્રત થવું. चेतयते જાગ્રત થાયછે. **चेतनः**, **चेतना**.

चिन्त्, (इ) उ. १० **स्मृत्याम्**. સ્મરવું, **સંભારવું**. चिंतयति-ते. **चिंतति**, સંભારેછે. **चिंतनम्** (સ્મરણ), **चिंता** (સ્મૃતિ), **चिंतितम्** (સ્મૃત), १ **चिंत्यम्**, २ चिंतितव्यम्, ३ **चिंतनीयम्**, (સ્મરવા યોગ્ય).

चित्र. उ. १०. चित्रीकरणे. अद्भुतदर्शने च. चित्रीकरणमालेख्यकरणम्. १ ચીતરવું, ૨ અદ્ભુત દેખવું. चित्रयति-ते. आलेख्यं करोति अद्भुतदर्शनं करोति वा ચીતરેછે, અદ્ભુત દેખેછે. चित्रम् (૧ ચિત્રામણ, ૨ આશ્ચર્ય). विचित्रम्, चित्रितम् (ચીતરેલ).

चिरि, प. ५. (वे०) हिंसायाम्. હણવું. चिरिणोति હણેછે. चिर्भिटी = चिभडी = ચીભડી. चिर्भिटम् = चिभिडम् = ચીભડું.

चिल्, (अ) प. ६. वसने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. चिलति वस्त्रेण देहं नरः નર વસ્ત્રે કરી દેહને ઢાંકેછે. १ चेलम्, २ चैलम्, ३ चेला, ४ आचेलः (વસ્ત્ર).

चिल्ल्, (अ) प. १. शैथिल्ये हावकरणे च. શિથિલ-ઢીલું થવું, ૨ અભિપ્રાય પ્રકટવો. चिल्लति શિથિલ થાયછે इ०. चिल्लः (पट), चिल्लः = ચીલ (ચીલપંખી).

चीक्, (अ) उ. १०. आमर्षणे. સહવું, વેઠવું. चीकयति-ते, चीकति વેઠેછે.

चीभ्, (ऋ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. चीभते સ્તુતિ કરેછે. चीभा (શ્લાઘા).

चीव्, (ॠ) उ. १. आदानसंवरणयोः. ૧ ઝાલવું, ગ્રહવું, લેવું. ૨ ઓઢાડવું-ઢાંકવું. चीवति-ते ઓઢાડેછે. चीवरम् (વસ્ત્ર).

चीव्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. चीवयति-ते બોલેછે.

चुक्क्. (अ) उ. १०. व्यथने. પીડવું, નડવું. चुक्कयति-ते પીડેછે.

चुच्य्, (अ) प. १. अभिषवे. अवयवानां शिथिलीकरणं सुरायाः संधानं वा अभिषवः स्नानं च. ૧ અવયવ શિથિલ કરવાં, કચરવું. ૨ દારુ ગાળવાને અથાણું કરવું, આથવું. ૩ ન્હાવું. चुच्यति કચરેછે इ०. चुक्तः (કચરેલું).

चुट्, (अ) प. १. अल्पीभावे. અલ્પ-થોડું થવું. चोटति वेदः कलौ કલિમાં વેદ અલ્પ થાયછે. चोटी (રાંડી).

चुट्. (अ) प. ६. छेदने. છેદવું. चुटति છેદેછે. चोटः (છેદન), १ चोटनः, २ चोटकः (છેદનાર).

चुट्, (अ) उ. १०. छेदने. છેદવું. चोटयति-ते છેદેછે.

चुट्, (इ) उ. १०. छेदने. છેદવું, ચુંટવું. चुंटयति-ते. चुंटति केशं शिशुः બાળ કેશને ચુંટેછે. चुंटति = चुटइ = ચુટે. चुंटनम् = ચુંટણું.

चुट्ट, (अ) उ. १०. अल्पीभावे. थोडुं थवुं, અલ્પ થવું. चुट्टयति–ते शोकेन देहः શોકે કરી દેહ થોડો થાયછે.

चुड्, (इ) प. १. अल्पीभावे. थोडुं-ઓછું थवुं. चुंडति ઓછું थायछे.

चुड, (अ) प. ६. संवरणे. ઓછાડવું, ઢાકવું, વીટવું. चुडति ઓછાડેછે. चुडः, चुडी (ચૂડો.)

चुड्ड, (अ) प. १ हावकरणे. हावोभावसूचनम्. અભિપ્રાય–આશય પ્રકટવો ભાવ જણાવવો. चुड्डति नटी નટી ભાવ જણાવેછે. चुड्डम् (भग), चु (કુટ્ટિની).

चुण, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું, ચુણવું, ચુંટવું. चुणति शाकं नरः નર શાક ચુંટેછે चुणितं = चुणिअं = ચુણ્યું.

चुंद, (अ) उ. १. निशामने. निशामनमालोचनम्. જોવું, દેખવું. चुंदति–ते रूपं नरः નર રૂપને જુવેછે.

चुद, (अ) उ. १०. संचोदने. संचोदनं नोदनम्. પ્રેરવું, चोदयति–ते પ્રેરેછે. चोदना (પ્રેરણા). प्रचोदितः (પ્રેર્યો), **चोद्यम्** (પ્રેરવાયોગ્ય).

चुप, (अ) प. १. मंदायां गतौ. હળવું, ચાળવું. चोपति किंचिच्चलतीत्यर्थः. હળવું ચાલેછે. चोपनम्, चुप्यम् (મંદગમન), चुपः (વાયુ).

चुब, (इ) प. १. वक्त्रसंयोगे—वक्त्रेण संबंधे, ચુંબન કરવું. चुंबति ચુંબેછે चुंबनम्, चुंबितं= चुंबिअं= ચુંબ્યું.

चुब, (इ) उ. १०. हिंसायाम. હણવું. चुंबयति–ते હણેછે,

चुर्, (अ) उ. १०. स्तेये. ચોરવું. चोरयति–ते, चोरति धनं लुब्धः લોભિયો ધનને ચોરેછે. चोरति= चोरइ = ચોર. चोरः, चोरा (ચોરનારી), **चौरः**, चौर्यम् (ચોરનૂં કામ), चोरितः=चोरिओ=ચોર્યો. १ चुरिः, २ चुरी (કુઇ)

चुरण, प. ११. चौर्ये. ચોરવું. चुरण्यति धनं चोरः ચોર ધનને ચોરેછે.

चुल्, (अ) प. १. (सौ०) आच्छादने. ઓછાડવું, ઢ[illegible] चोलति ઓછાડેછે. १ निचुलः, २ निचोलः (ખાટપછેડી), **चोलः** (કાંચલા).

चुल, (अ) उ. १०. निमज्जने समुच्छ्राये च. १ ન્હાવું, સ્નાન કરવું. २ વધવું, ઉછરવું. चोलयति–ते गंगायां विप्रः વિપ્ર ગંગામાં ન્હાયછે. चोलितम्, चोलनम्, चुलः, चुल्लिः, निचुलः (નેતર).

चुल्, (अ) प. १. हावकरणे. मैथुनेच्छाप्रेरितशरीरविकारोत्पादकरणम् મૈથુનેચ્છાએ પ્રેરેલો શરીરવિકાર કરવો. **चुलति** प्रियेण नारी નારી પ્રિયમાં ભાવ જણાવેછે. चुलः (હાવ), १ चुल्लिः, २ चुल्ली (ચુલ્ય).

चुलुंप् (अ) प. १. (सौ०) लोपने. લોપવું. चुलुंपति લોપેછે. चुलुकः (ચાંગુ). किंचुलुकः (અળસિયું).

चूर्, (ई) आ. ४. दाहे. બાળવું, चूर्यते બાળેછે. चूर्णः=चुण्णो=ચુનો. चुर्णिः (वृत्ति).

चूर्ण्, (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरणं दलनम्. દળવું, પેષણ કરવું, પિસવું. चूर्णयति–ते દળેછે. चूर्णः (१ પડવાસાદિ ચુર્ણ, २ ધુળ્ય), चूर्णिः (વૃત્તિ).

चूर्ण्, (अ) उ. १०. संकोचने. સંકોચવું, સંકેલવું. चूर्णयति–ते સંકેલેછે.

चूष्, (अ) प. १. पाने. પીવું. चूषति पक्वरसालफलं मनुष्यः માણસ પાકી કેરી ચુસેછે. चूषति= चूसइ =ચૂસે. चोषणम्, चोष्यः.

चृत्, (ई) प. ६. हिंसाग्रंथनयोः. १ હણવું. २ ગુંથવું. चृतति હણેછે इ०.

चृप्, (अ) उ. १०. संदीपने. સળગવું, લાગવું. चर्पयति–ते, चर्पति वन्हिः અગ્નિ સળગેછે.

चेल्, (ऋ) प. १. चलने. કંપવું, હાલવું. चेलति કંપેછે.

चेष्ट्, (अ) आ. १. चेष्टायाम्. १ ઇચ્છવું, २ ઉદ્યોગ કરવો. चेष्टते ઇચ્છેછે इ०. चेष्टा, चेष्टितम् (આચરણ).

च्यु, (इ,) आ. १. गतौ. જવું. च्यवते જાયછે. च्युतः, च्यवनः (ઋષિ).

च्यु, उ. १०. सहने हसने च. १ સહવું, વેઠવું, २ હસવું. च्यावयति–ते शरान् शूरः सहत इत्यर्थः શુરો બાણોને સહેછે इ०.

च्युत्, (इर्) प. १. आसेचने. आसेचनमुपस्नेहः आर्द्रीकरणं च. १ थोडुं सिंचवुं, २ભીનું કરવું. च्योतति थोडुं सिंचेछे इ०. च्युतिः (યોનિ).

च्युस्, (अ) उ. १०. सहने हसने च. १ સહવું, વેઠવું, २ હસવું. च्योसयति–ते सहेछे.

[illegible] (१०) छर्दने. [illegible] प्राणनं बलं च. १ ઉલટવું, २ બળ [illegible] इ०. इ० गौ-छर्दनं मधुकं छदयति. वज्जंतं मानवं [illegible] ભળવાન કે પ્રાણદાન કરેછે.

छद्, (अ) उ. १०. अपवारणे. છાવુ, ઢાંકવુ. ઓછાડવું. **छादयति-ते. छद-**
ति-ते છાયછે. १ छद, २ प्रछदः (ઢાંકણુ), छत्रम्, छात्रः (વિદ્યાર્થી), छद्म
[redacted]), छदिः (પડળ), छंदः (પ્ર + વેદ), **छद्मी= छलिः=**છળ. १ छदम्,
[redacted] (પત્ર), **१ छन्नं, २ छादितः** (ઓછાડેલ), **१ छादकः, २ अवच्छादकः,**
[redacted] **प्रच्छादकः** (ઢાંકણુનાર), उच्छादकः (ઉઘાડનાર), **छायम्= छन्नं** =છાન્.
छयणं= छभणं =છાયું.

छद, उ. १०. अपवारणे. છાવું, ઓછાડવું. छदयति-ते ઓછાડેછે. **छदः,**
दंतछदः (હોઠ).

छद. (इ) उ. १०. संवरणे. ઢાંકવું, ઓછાડવું. **छंदयति-ते, छंदति**
ઓછાડેછે. छंदः (પ્ર + વેદ).

छप्, (इ) उ. १०. गतौ. જવું. छंपयति-ते જાયછે.

छम्. (उ) प. १. अदने. જમવું, ખાવું. **छमति** જમેછે.

छर्द्, (अ) उ. १०. वमने. ઓકવું, વમન કરવું. **छर्दयति-तेऽन्नं रोगी**
રોગી અન્નને ઓકેછે. १ छर्दिः, २ छर्दनम्, ३ प्रच्छर्दनम् (વમન).

छष्, (अ) उ. १. हिंसायाम्. હણવું. **छषति-ते** હણેછે.

छिद्, (इर्) उ. ७. द्वैधीकरणे-**औत्वस्य पृथक्त्वे**. એકના બે વિભાગ કરવા. **छिनत्ति**
छिंते तृणं शिशुः બાળક તૃણને છેદેછે. **छिदा** (છેદ), **१ छित्तिः, २ विछित्तिः,**
३ छेदः, ४ विच्छेदः (છેદન), **अवच्छेदः, उच्छेदः, छिन्नः, उच्छिन्नः, विच्छि-**
न्नः, अर्वाच्छिन्नः, छेदकः, छेत्तुम् (છેદવા), **छिदुरा रज्जुः** (છેદાય એવી દોરી),
छिदिरः (उंदर), **छिदिरम्** (રાજ્ય), **छिद्रम्=छिद्रुम्**=છીંડું. **छेदनम्, १ छेद्यम्,**
२ **उच्छेद्यम्** (છેદનયોગ્ય).

छिद्र. उ. १०. **भेदने**. વીંધવું, વેહપાડવો. छिद्रयति-ते **कलशं जनः** જણ
કળશને **વીંધેછે. छिद्रम** = छिड्डुम् = છીંડું.

छुद्, (अ) प. ६. **छेदने**. છેદવું. छुटति છેદેછે. **छोटिका** (ચપટી).

छुट्, (अ) उ. १०. **छेदने**. છેદવું. **छोटयति-ते** છેદેછે. **छोटिका** (ચપટી).

छुड्. (अ) प. ६. **संवरणे**. **ઓછાડવું**, ઢાંકવું. **छुडति** ઓછાડેછે. **छुडम्**
(પડકુટી, ડેરો, તંબુ).

छुप्, (अ) प ६. **स्पर्शे**. અડવું, સ્પર્શ કરવો. **छुपति** અડેછે.

छुर्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું. छुरति છેદેછે. छुरः= छुरी= છરો. છરી. छुरिका.

छृद्, (उ. ई. ए.) उ. ७. दीप्तिदेवनयोः वमने च. १ દીપવું, શોભવું. ૨ ૩ ઓકવું. छृणत्ति–छृंते દીપેછે इ०. छृण्णः (દીપ્ત), छृद्यम् (દીપ... छर्दिः (વાંતિ), छर्दनम् (વમન).

छृद्, (ई) उ. १०. संदीपने. સળગવું, દીપ્ત થવું. छर्दयति–ते, દીપ્ત થાયછે.

छृप्, (अ) उ. १०. संदीपने. સલગવું, દીપ્ત થવું. छर्पयति–ते, દીપ્ત થાયછે.

छेद, उ. १०. द्वैधीकरणे. બેભાગ કરવા. छेदयति–ते છેદેછે. छेदः, छेदितम्=छेदिअं= છેદ્યું. छेदनम्.

छो, प. ४. छेदने. છેદવું. छ्यति घासं नरः નર ઘાસને છેદેછે. छातः (છેદિત), छागः= છાળો (બકરો). छागी= छाळी (બકરી), छगलः (બકરો), छलम् (અસદુત્તર), छगलः (એકઋષિ), छविः= છબી (કાંતિ), छविल्लः= છબિલો. छेकः (ઘણો ડાહ્યો), छलम् (કપટ).

जक्ष्, (अ) प. २ भक्षहसनयोः. ૧ જમવું, ખાવું. ૨ હસવું. जक्षिति मूलकम् મુળાને ખાયછે. जक्षणम् (ભક્ષણ).

जज्, (अ) प. १. युद्धे. જુઝવું, લડવું, યુદ્ધ કરવું. जजति લડેછે.

जञ्ज्, (इ) प. १. युद्धे. જુઝવું, લડવું, યુદ્ધ કરવું. जंजति લડેછે,

जट्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગુંથવું. जटति. એકઠું કરેછે. जटति= जडइ=જડે. जटा= જડ (વૃક્ષાદિમૂલ), १ जटिलः, २ जटालः=(જટાળો), जटः (સંઘાત), जटावान्.

जड्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગુંથવું. जडति= जडइ =જડે. जडा.

जन्, (अ) प. ३. (वै०) जनने. ઉપજવું, ઉગવું. जजंति ઉપજેછે.

जन, (ई) आ. ४. प्रादुर्भावे. प्रादुर्भावउत्पत्तिः. ઉપજવું, નીપજવું. जायतेऽकुरोबीजात्. બીજથી અંકુર ઉપજેછે. जनः (લોક), प्रजा (લોક), जातः= जायो. राज्ञीजातः=રાણીજાયો. मनुजः (માણસ), अनुजः (ન્હાનોભાઈ), पूर्वजः, जानिः (૧ઉત્પત્તિ, ૨સ્ત્રીજાતી, ૩બ્રાહ્મણાદિ) जातिः=જાઇ=જાય

(માતાની). जातिः—जात्य (બ્રાહ્મણાદિ), जनकः (પિતા), जननी ([redacted]
(ઉપજ્યાન), जन्म (જન્મ, ઉત્પત્તિ). जनि (ઉત્પત્તિ), जंतु (શરીરી), जनुः
(ઉત્+જન્મ), द्विजः (૧ ત્રૈવર્ણિક, ૨ પક્ષી, ૩ દંત) उद्भिज्जः (સ્થાવર),
अब्जम्, २ जलजम् (કમલ), अंडजः (પંખી), स्वेदजः, जरायुजः, अभिजनः
(ગોત્ર), अभिजातः (કુલીન), जन्युः (૧ જન્મ, ૨ પ્રાણી). जानुः, जातु
(કદાચિત્), जंघा =જાંઘ. जारः, जाया (ધણીયાણી), जठरम् (પેટ),
जंबूः (જાબૂનું ઝાડ). जनयितुः (પિતા), जनयित्री (માતા), निजः
(પોતાનો).

जप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि मानसे च. ૧ સ્પષ્ટ બોલવું, ૨ કોઇ ન સુણે એવું બોલવું. છાનું બોલવું, જપવું. जपति = जपइ = જપે. जपः, जापः, कर्णेजपः (સૂચક), जपा (જાસૂ).

जभ्, (ई) आ. १. गात्रविनामे. શરીર પસારવું, શરીર ખલાવવું. जंभते શરીર પસારેછે. जंभः (લીંબોઇ).

जभ्, (इ) प. १. मैथुने. मिथुनस्य कर्मणि भावे वा. ચોદવું. जंभति. ચોદેછે. जंभः (મૈથુન), जंभकः (મૈથુનકરનાર).

जभ्, (इ) उ. १०. नाशने. નાશકરવું जंभयति—ते, जंभति નાશ કરેછે. जंभः (દંત).

जम्, (ड) प. १. अदने. જમવું. जमति = जमइ = जमे. जमनम् = જમણ. जमितः = જમિઓ = જમ્યો. जमितुं = जमिउं = જમવા.

जर्त्, (अ) प. १. परिभाषणहिंसातर्जनेषु. ૧ ઠપકો દેવો, ૨ હણવું, ૩ ધિક્કારવું. जर्तति ઠપકો દેછે.

जर्ज्, (अ) प. ६ परिभाषणभर्त्सनयोः. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. ઠપકો દેવો, તિરસ્કાર કરવો, ધિક્કારવું. जर्जति ઠપકો દેછે.

जल्, (अ) प. १. घात्ये. घात्यं जडत्वम्. अतैक्ष्ण्यमित्यर्थः. જડ થવું, જડતાને પામવું. जलति જડ થાયછે. जलम्, १ जलः, डत्वे जडः, जाल्मः (મૂર્ખ), १ जालम्, २ जालकम् (જાળિયું), किंजल्कम् (કેસર).

जल्, (अ) उ. १०. अपवारणे. ઢાળવું, ઢાંકવું. जालयति—ते देहं, नरः नर દેહને ઢાળવેછે. जालम् = જાળું. जालकम्, जालिका (જાળી).

जल्प्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट બોલવું. जल्पति स्पष्ट બોલે[illegible]. जल्पः (ભાષણ), जल्पाकः (બોલનાર), जल्पनम् (ભાષણ), जल्पितम् (ભાષિત).

जष् प. १. हिंसायाम्. હણવું. जषति હણેછે.

जस्, (उ) प. ४. मोक्षणे. મૂકવું, जस्यति वत्सं गोपः ગોપ વત્સને મૂકેછે. जस्तः (मुक्त), अजस्रम् (નિત્ય).

जस्, ([illegible]. १०. रक्षणे मोक्षणे च. १ રક્ષણ કરવું, રાખવું, २ મૂકવું. जंसयति–ते, [illegible] રાખેછે ઇ૦.

जस्, (ष) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. जासयति– ते, उज्जासयति– ते चोरस्य राजा રાજા ચોરને હણેછે. १ जासनम्, २ उज्जासनम् (હિંસન).

जस्, (उ) उ. १०. ताडने. તાડન કરવું. जासयति– ते जसति તાડન કરેછે.

जागृ, प. २. निद्राक्षये. જાગવું. जागर्त्ति मुनिः મુનિ જાગેછે. जागर्त्ति=जगाइ= જાગે. १ जागरः= જાગરો. २ उज्जागरः= ઉજાગરો. जागरणम्= જાગણ. जाग्रत् (જાગતો), जाग्रती= જાગતી. जागरूकः (જાગતો), जागरी (ઇન્ +જાગતો). जागरितः= जागिओ= જાગ્યો.

जि. [illegible]

(સર્વોત્કર્ષ[illegible]

जि, प. १. अभिभवे. अभिभवोन्युनीकरणं न्यूनीभवनं च. आद्ये सकर्मकः, द्वितीयेत्व[illegible]

હારવું. [illegible]

यति शत्रुः [illegible]

नक्षोलकः अध्यनु ग्लायतात्यथः બાલક [illegible] હારેછે. जयः, पराजयः, विजयः, जय्यः (જિતવાશક્ય), जेयः (જિતવાયોગ્ય), धनंजयः (१ અર્જુન, [illegible] जित्वर, जिगीषु, जेतृ, [illegible] +

[illegible]

जिम्, (उ) प. १. अदने. જમવું. जेमति मोदकं विप्रः વિપ્ર લાડુને જમે છે. जेमनम् (જમણ).

जिरि, प. ५. (वै०) हिंसायाम्. હણવું. जिरिणोति હણેછે.

जिव्, (इ) प. प्रीणनार्थः. તૃપ્તથવું. जिन्वति તૃપ્ત થાયછે.

जिषु, (प. १. सेचने. સિંચવું. जेषति સિંચેછે.

जीव्, (अ) प. १. प्राणधारणे. જીવવું. जीवति नरः નર જીવેછે. **जीवितं**= जीवद= જીવે. जीवनम् (૧ વૃત્તિ, ૨ જલ). **जीवः** (આત્મા), **जीवकः** (પક્ષી), १ जीविका, २ उपजीविका (વૃત્તિ), **अनुजीवी** (**अनु**+ ચાકર), **जैवातृकः** (ચંદ્ર). **जीवातुः** (જીવનૌષધ).

जु, प. (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. जवते જાયછે. १जवः, २ **जवनः** (વેગ),

जु, प. १. (सौ०) वेगे. વેગકરવો. जवति વેગ કરેછે. १ जवः, २ जवनः (વેગ), जवनी (કનાત. પછેડી), **जवनम्** (આરશાલાવાળું ઘર).

जुग, (इ) प. १. वर्जने. વર્જવું, તજવું. जुंगति તજેછે.

जुड्, (अ) प. ६. बंधने. બાંધવું, જોડવું. **जुडति अनः वस्त्रं सूत्रेण** જણ **સૂતરથી** વસ્ત્રને બાંધેછે. जोडः (બંધ), **जोडनम्** (બંધન).

जुड्, (अ) प. ६. गतौ. જવું. जुडति જાયછે. जुडः=જુપ્રે. जोडः= જોડે.

जुड, (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरणं दलनम्. દળવું. जोडयति–ते દળેછે.

जुत्, (ऋ) आ. १. भासने. ભાસવું, દીપવું. **जोतते विद्यया नरः** નરવિદ્યાવડે દીપેછે.

जुन्, (अ) प. ६ गतौ. જવું. जुनति જાયછે.

जुष, (ई) आ. ६. प्रीतिसेवनयोः. १ પ્રેમકરવો, સંતોષવું. २ સેવવું. **जुषते** પ્રેમ કરેછે. इ०. जुष्टः, जुष्टवान् (મલેલ), जुष्यः (મલવા યોગ્ય), **सजूः** (ઉસ+ સાથી)

जुष्, (अ) उ. १०. परितर्कणे परितर्पणे च. परितर्कणमूहोहिंसा वा, **परितर्पणं** परितृप्तिक्रिया. १ તર્ક કરવો, २ હણવું, ३ તૃપ્ત કરવું. जोषयति– **ते**, **जोषति** તર્ક કરેછે.

जूर्, (ई) आ. ४. हिंसावयोहान्योः. १ હણવું, જૂનું થવું. **जूर्यते वृद्धः** બુઢ્ઢો જૂનો થાયછે. **जूर्णम्**= જૂનું, **जूर्णः** (જાસ્વ).

जूष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. जूषति હણેછે.

जृभ, (इ) आ. १. गात्रविनामे. શરીર પસારવું, શરીર ખીલાવવું. **जृंभते शरीर** પસારેછે. १ **जृंभणम्**, २ **विजृंभणम्** (१ બગાસુ, २ વિકસન). **जृंभितः**

(વિકસન), जृम्भः, जृम्भा (વિકાસ), उज्जृम्भणम् (વિકસન), विजृंभितम (વિકસિત).

जॄ, (ज्) प. ४ वयोहानौ. વય ઓછું થવું, વૃદ્ધ થવું, જૂનું થવું, જરવું. जीर्यति वस्त्रम वस्त्र જૂનું થાયછે. जीर्णम्, अजीर्णम्, जरा (વયોહાનિ). अजर्यम् (આર્યસંગતિ), कुंजरः (હાથી), जारः (છીનાળવો), जर्जरः (અદ૮), जर्जरी (અદૃઢ), जरंतः (વૃદ્ધ), जर्णः (વૃક્ષ).

जॄ, प. ५. वयोहानौ. वयोहानिः जरा. વય ઓછું થવું. जृणाति देही દેહવાન જૂનો થાયછે. जरा (વય ઓછું થવું).

जॄ, उ. १०. वयोहानौ. જુનું થવું, જરવું. जारयति–ते, जरति જરેછે. जरति= जरइ = જરે.

जेष्, (ञि) आ. १. गतौ. જવુ. जेषते જાયછે.

जेह्, (ञि) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવું. जेहते પ્રયત્ન કરેછે.

जै, प. १. क्षये. ક્ષય પાંમવું. जायति ક્ષય પામેછે.

ज्ञप्, (अ. म्) उ. १० ज्ञाने ज्ञापने च. ૧ જાણવું, ૨ જણાવવું. ज्ञपयति–ते ૧ જાણેછે, ૨ જણાવેછે. विज्ञपयति–ते =विण्णवइ =વીનવે. ज्ञप्तिः, विज्ञप्तिः, ज्ञप्तः, ज्ञपितः, विज्ञप्तः, विज्ञपितः.

ज्ञा, प. ९. अवबोधने. જાણવું. जानाति = जाणइ = જાણે. १ ज्ञः, २ प्रज्ञः, ३ प्राज्ञः (વિદ્વાન), संज्ञा (નામ), प्रज्ञा (બુદ્ધિ), उपज्ञा (આદ્યજ્ઞાન), ज्ञातिः (૧ બંધુ, ૨ સ્વજન). अभिज्ञान (ચિન્હ), ज्ञानम् (બુદ્ધિ).

ज्ञा, (म्) १. (९ जानाति) मारण तोषण निशामन निशानेषु. निशामनं चाक्षुषं ज्ञानं ज्ञापनं च, निशानं तीक्ष्णीकरणम्. ૧ મરાવવું, ૨ સંતોષવું, ૩ દેખાડવું, ૪ સમજાવવું, ૫ તીક્ષ્ણ–તીનું–તીખું કરવું. णौ.– उ० १ संज्ञपयति पशुम् मारयतीत्यर्थः પશુનેમારેછે. २ विज्ञपयति गुरुम् संतोषयतीत्यर्थः ગુરુને સંતોષ કરેછે. ३ संज्ञपयति रूपम् दर्शयतीत्यर्थः રૂપદેખાડેછે. ४ मतांतरे बोधयतीत्यर्थः જણાવેછે. ५ प्रज्ञपयति शरम् तीक्ष्णं करोतीत्यर्थः બાણતીખો કરેછે. संज्ञप्तः (હત).

ज्ञा, उ. १० नियोगे. આજ્ઞા કરવી. ज्ञापयति–ते, आज्ञापयति–ते भृत्यम् ચાકરને આજ્ઞા કરેછે. ज्ञापितः (જણાવ્યો), ज्ञापना, आज्ञा = आणा = આણ.

10

ज्या, प. ९. वयोहानौ. જુનું થવું. जिनाति જુનું થાયછે. जीनः (જુનો), ज्या (પૃથ્વી).

ज्यु, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું ज्यवते જાયછે.

ज्रि, प. १. **अभिभवे**. अभिभवोन्यूनीकरणं न्यूनीभवनं च. १ ઓછુંકરવું, હરાવવું, જિતવું. २ ઓછું થવું, હારવું. ज्रयति धर्मं कलिः કલિધર્મને હરાવેછે.

ज्रि, उ. १०. वयोहानौ. જુનું થવું, ज्राययति-ते, ज्रयति જુનું થાયછે.

ज्वर्, (अ, म) प. १. रोगे. રોગ થવો. ज्वरत्यजीर्णेन અજીર્ણવડે રોગ થાયછે, णौ–ज्वरयति. ज्वरः (રોગ), ज्वरितः (રોગયલો), जूर्तिः (रोग), संज्वरः (અભિતાપ).

ज्वल्, (अ) प. १. दीप्तौ. દીપવું, લાગવું. ज्वलति वह्निः અગ્ની દીપેછે. ज्वाला, ज्वलनः (અગ્નિ), उल्का (તેજઃપુંજ), उल्मुकम् (ઓયણું), उज्ज्वलः= ઉજળો.

ज्वल्, (अ, म) प. १. दीप्तौ. દીપવું, લાગવું. ज्वलति, प्रज्वलति લાગેછે. णौ–प्रज्वलयति.

झट्, (अ) प. १. संघाते. એકઠુંથવું. झटति એકઠું થાયછે. झटः, झटा, झाटः.

झम्, (उ) प. १. अदने. જમવું. झमति જમેછે. झंझा (વૃષ્ટિસહિત વાયુ), झंझा (ઝુડકો).

झर्झ्, (अ) प. १. परिभाषण हिंसा तर्जनेषु. १ ઠપકો દેવો, २ હણવું, ३ તિરસ્કાર કરવો. झर्झति ઠપકો દેછે.

झर्झ्, (अ) प. ६. परिभाषणभर्त्सनयोः. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ ઠપકો દેવો, २ તિરસ્કાર કરવો. झर्झति ઠપકો દેછે.

झष्, (अ) उ. १. आदानसंवरणयोः. १ લેવું. ૨ [redacted] ઢાંકવું, ઓઢાડવું. झषति-ते આલેછે. झषः માછલું.

झष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. झषति હણેછે. झषः (વન).

झॄ, (ॄ) प. ४. वयोहानौ. જુનું થવું. झीर्यति જુનું થાયછે. १ झरः, २ निर्झरः (ઝરો). झरा, १ झर्झरः, २ झर्झरा (અક્ષરનામે વાજું). झर्झरीका (વાદિત્રભાંડ).

टङ्क्, (ह) उ. १०. बंधने. બાંધવું. टङ्कयति- ते, टंकति બાંધેછે. १ टंकः, २ टंकणम् (પાષાણટાંકવાનું). १ टंकक, २ टंकण. (ટંકણખાર).

टल्, (अ) प. १ वैक्लव्ये, विक्लवएव वैक्लव्यं स्वार्थेष्यञ्. કાયરથવું, ગભરા.. टलति કાયર થાયછે.

टिक्, (ऋ) आ. १. गत्यर्थः જવું. टेकते જાયછે.

टिप्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. टेपयति– ते, टेपयति ફેંકેછે.

टीक्, (ऋ) आ. १. गत्यर्थः જવું. टीकते જાયછે. टीका.

टीक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. टीकते જાયછે.

टुल्, (अ) प. १. वैक्लव्ये. કાયરથવું. टुलति કાયર થાયછે.

डप्, (अ) आ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डापयते એકઠું કરેછે.

डप्, (इ) आ. १०. संघाते ऽभिमर्दे च. १ એકઠું કરવું, २ મર્દન કરવું. डंपयते એકઠું કરેછે.

डब्, (इ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डंबयति– डंबयति ફેંકેછે. विडंबयति.

डभ्, (इ) उ. १० संघाते. એકઠું કરવું. डंभयति– ते, डंभाति એકઠું કરેછે.

डिप्, (अ) प. ४. क्षेपे. ફેંકવું. डिप्यति ફેંકેછે. डिंगरः (ચાકર).

डिप्, (अ) प. ६. क्षेपे. ફેંકવું. डिपति –ते ફેંકેછે.

डिप्, (अ) आ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डेपयते એકઠું કરેછે.

डिप्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डेपयति ફેંકેછે.

डिप्, (इ) आ. १०. संघाते ऽभिमर्दे च. १ એકઠું કરવું, २ મર્દનકરવું. डिंपयते એકઠું કરેછે इ०.

डिब्, (इ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डिंबयति– ते. डिम्बः (ભરાઆકપાહ).

डिभ्, (इ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डिंभयति– ते, डिंभति એકઠું કરેછે. डिंभः (बाल).

डिम्, (अ) प. १. (सौ०) हिंसायाम्. હણવું. डेमति હણેછે. डिंडिमः (ઢોલ).

डी, (ङ्) प. १. विहायसागतौ. विहायसई आकाशेन गतिः आकाशवडे ઊડવું. डयते हंसः હંસ ઊડેછે. उड्डयते= उड्डइ= ઊડે. डयितः (ઉડેલ). डिंडीरः (સમુદ્રફીણ).

डी, (ओ. ङ्) आ. ४. विहायसागतौ. આકાશવડે ઊડવું. डीयते. उड्डीयते = उड्डइ = ઊડે. उड्डीनः.

ढुंढु, (अ) प. १. (सौ)० मार्गणे. ખોળવું. ढुंढति= ढुंढइ = ઢુંઢે. ढुंढितः = ઢુંઢિઓ.

ढौक्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. ढौकते જાયછે. आढक [redacted]
(लाघ), आढकः (ચારશેર), आढकी (તુવર).

णक्ष्, (अ) प. १. गतौ જવું. नक्षति જાયછે. नक्षत्रम्.

णख्, (अ) प. १. गत्यर्थः જવું. नखति જાયછે. नखः, नखरः=नहरो =

णख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. नंखति જાયછે.

णट् (अ) प. १. नृतौ. नताविल्यन्ये, हिंसायामप्येके. १ નાચવું, २ નમવું, ३ હણવું. નટતિ નાચેછે ઇ૦. (हिंसार्थे नटति= नडइ= नडे). नटः, नाटकम् = નાટક.

णट्, (अ. न्) प. १. नतौ. નમવું. नटति. णौ– नटयति शाखाम् શાખા નમાવેછે.

णद्, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे शब्दमात्रे च. १ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો, २ શબ્દ કરવો. नदति શબ્દ કરેછે. नदः, नदी, १ नादः, २ निनदः, ३ निनादः (शब्द).

णद्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १બોલવું, २ દીપવું. नादयति-ते બોલેછે.

णभ्, (अ) आ. १. *हिंसायामभावेच*. १ હણવું, २ નાસ્તિ હોવું, અભાવ હોવો. *नभते* હણેછે. नभः (+ स, આકાશ), नाभिः

णभ्, (अ) प. ४. *हिंसायाम्*. હણવું. *नभ्यति* હણેછે.

णभ्, (अ) प. ९. हिंसायाम्. હણવું. नभ्नाति હણેછે. नभितः (હત).

णम्, (अ) प. १. प्रह्वत्वे शब्दे च. प्रह्वत्वं नम्रत्वम्. १ નમવું, २ શબ્દ કરવો. नमति गुरुं शिष्यः શિષ્ય ગુરૂને નમેછે. नमति = नमइ = नमे. प्रणमति = पणमइ = પ્રણમે. णौ–नामयति નમાવેછે. उन्नामयति उन्नामयतीत्यर्थः, ઉઠાવેછે. १ नतः, २ प्रणतः, ३ नम्र (નમનશીલ), नाकु (ऋषि), नमस्कारः, प्रणामः, नमा (स्त्री + पोत), नाम (न् + संज्ञा), नमः (म् + नम-नार्थ અવ્યય).

णय्, (अ) आ. १. गतौ रक्षणे च. १ જવું, २ રક્ષાનુકરવું. नयते जायते ઇ૦.

णर्द्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દકરવો. नर्दति શબ્દ કરેછે. नर्दः (શબ્દ)

णड्, (अ) प. १ गंधे बंधने च. ग्रंथोर्दनम्. १ नडवुं, २ बांधवुं. नुलति. इवं नडति = नडइ = न... नालम् पद्मादिनो नाळ. नाली, नाडी, १ मणालम्, २ प्रणाली (જલમાર્ગ), मणालिका, मनाडिका, नड: नडतृणु), नीलनम् (કમળ).

णश्, (भ) प. ४. अदर्शने. अदर्शनमनुपलब्धिः. नहिं भवुं, नजरातुं. नश्यति = नसइ = नासे. नाशः (मृत्यु), नष्टः = नट्ठो = नाठो. नाशकः, विनाशकः, नश्वरः, (નાશવંત). नश्वरी.

णस्, (ञ) आ. १. कौटिल्ये. वांकुं थवुं. नसते खलः खल वांको थायछे. १ नासा, २ नासिका (નાક).

णह्, (ओ) उ. ४. बंधने. बांधवुं. नह्यति– ते बांधेछे. नद्धः, संनद्ध. (સાંધેલ). संनाहः (બંધન), उपानत् (ह्+પગરખાં), नहुषः (રાજા), नाभिः (નાહડી), नाभी (વરત), नाहलः (મ્લેછ).

णास्, (ञ) आ. १ शब्दे. शब्द करवो. नासते शब्दकरेछे. १ नासा, २ नासिका (નાક).

णिक्ष्, (अ) प. १. चुंबने. चुंबनं वक्त्रसंयोगः. चुंबनकरवुं. निक्षति चुंबन करेछे.

णिज्, (इ) आ. २. शुद्धौ. शुद्ध-स्वच्छ करवु. निंक्ते देहं जलेन जळवडे देहने शुद्ध करेछे.

णिज्, (इं र्) उ. ३. शौचपोषणयोः. १ शुद्ध करवुं, २ पोषवुं, पोषणकरवुं. नेनेक्ति, नेनिक्ते कर्पटं पानीयेन पाणीवडे कपडाने शुद्ध करेछे. निर्णेजकः (ધોબી), निर्णेजनम् (ધોવું).

णद्, (कं) उ. १. कुत्सासंनिकर्षयोः १ निंदवुं, २ पासे जवुं. नेदति– ते पापिनं सज्जनः सज्जन पापीने निंदेछे.

णिद्, (इ) प. १. कुत्सायाम्. निंदवुं. निंदति निंदेछे. निंदा, निंदकः, निंद्यः, निंदितः, १ निंदनम्, २ विनिंदनम् (...).

णिल्, (भ) प. ६. गहने. गहनं बाधा... पडवुं, पडवुं. निलति पडेछे.

णिव्, (इ) प. सेचने सेवने च. १ सिंचवुं, २ सेववुं. निन्वति सिंचेछे.

णिश्, (अ) प. १. समाधौ. समाधिरंतःकरणनिरोधः. चित्त એકાગ્ર કરવું, અંતઃકરણ રૂંધવાં. नेशति मुनिः मुनि चित्त એકાગ્ર करेछे. निशा (રાત્રી). नैशम् (અંધકાર).

णिच्, (अ) प. १. सेचने सेवने च. १ सिंचवुं, २ सेववुं. नेचति सिंचेछे इ०.

णिस्, (इ) आ. ५. चुंबने. चुंबन करवुं. निंस्ते चुंबन करेछे. निंसः (चुंबन). निंस्यम् (चुंबनीय).

णी, (ञ्) उ. १. प्रापणे. पमाडवुं. नयति- ते ग्राममजां गोपालः, प्रापयतीत्यर्थः गोवाल बकरीने गामने पमाडेछे. प्रणयति-ते. उपनयते बटुम् बटुने जनोई देछे. विनयते क्रोधम् क्रोधने शमावेछे. नयः (नीति), प्रणयः, १ विनयः (नम्रता). अभिनयः (अभ्याला), उपनयनम् (मौंजीबंधन), नयनम् (१ पमाडवुं, २ नेत्र). सान्नाय्यम् (हवि), ग्रामणीः (गामधणी), अग्रणीः (अग्रेसर), नेत्रम्' (नयन), नीथम् (जल), नीपः (कदंब), नेयः (पुरोहित), नेयम् (१ जय, २ वाहन). नीरम् (जल), नेमिः (चक्रधारा), उन्नेता (क्र + ऋत्विज्), नेष्टा (क्र + ऋत्विज्), आनाय्यः (दक्षिणाग्नि), ना (क्र + नर) नायः (नय), उन्नायः (उत्प्रेक्षा), नीतः, अविनीतः, विनीतः (नम्र), नीमम् = नेवुं (पडाळप्रांत). १ नायकः, नेता (क्र + नायक).

णू, प. २. स्तुती स्तुति-वखाण करवां. नौति स्तुतिकरेछे. प्रणवः.

णुद, (अ) उ. ६ प्रेरणे. प्रेरवुं. मोकलवुं. नुदति-ते पठनाय सुतं बापः बाप पुत्रने भणवामाटे प्रेरेछे. नुन्नः (प्रेरित).

णुद, (अ) प. ६, प्रेरणे. प्रेरवुं. नुदति प्रेरेछे. नौः (नौका).

णू, प. ६. स्तवने. स्तुतिकरवी, स्तववुं. नुवति परमेश्वरं भक्तः भक्तपरमेश्वरने स्तवेछे.

णेद्, (ऋ) उ. १. कुत्सासंनिकर्षयोः १ निंदवुं, पासेजवुं. नेदति- ते निंदेछे, पासे जायछे.

णेष्, (ऋ) आ. १. गतौ. जवुं. नेषते जायछे.

नक्, (अ) प. १. हसने. हसवुं. नकति हसेछे.

नक्, (इ) प. १. कृच्छ्रजीवने. दुःखेजीववुं, दरिद्रतावडेजीववुं. नंकति दुःखे जीवेछे. आनंकति भींजेछे. आतंकः (भय).

नख्, (अ) प. १. त्वचने. त्वचनं संवरणं त्वचोग्रहणं च. १ ढांकवुं, छोलवुं, छाल उखेडवी. नखति १ ढांकेछे, २ छोलेछे.

तक्ष्, (अ) प. १. तनूकरणे. છોલવું. तक्षति, तक्ष्णोति काष्ठं सूत्रधारः સુતાર લાકડું અને છોલેછે. १ तक्षकः, २ तक्षा (ર+સુતાર), तक्षणम् (છોલવું).

तग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. तंगति જાયછે.

तंच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. तंचति જાયછે. तक्रम् (છાસ).

तंच्, (ऊ) प. ७. संकोचने. સંકોચાવું, સંકોડવું. तनक्ति સંકોચાયછે. तक्रम् (છાસ).

तंज्, (ऊ) प. ७. संकोचने. સંકોચાવું, સંકોડવું. तनक्ति સંકોચાયછે.

तट्, (अ) प. १. उच्छ्राये. ઉછરવું, વધવું. तटति ઉછરેછે. १ तटः, २ तटी, ३ तटम् (તડ), तटाकम् (તળાવ).

तड्, (अ) उ. १० आघाते. આપટવું, તાડવું. ताडयति–ते, तडति लोहं लोहकारः લોહાર લોહને તાડેછે. ताडः= તાડો. (નડવ). १ तडाकम्, २ तडागम् (સરોવર). १ ताडिः, २ ताडनम् (આપટવું). तडितः= ताडिओ= તાડ્યો. ताडका (એકરાક્ષસી). १ ताडकम्, लक्ष्वे– २ तालकम् (તાળું). तडित् (વીજળી), ताली (તાલાકુંચી).

तड्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. ताडयति– ते બોલેછે इ०.

तड्, (ड्) आ. १. ताडने. તાડનકરવું. तंडते शत्रुं नरः નર શત્રુને તાડેછે. वितंडा (પરપક્ષમાં દુષણ દેવાનોવાદ), तंडुलः (ચોખા).

तंस्, प. ११. दुःखे. દુઃખ પામવું. तंतसयति वेदनार्तः રોગી રોગવડે પીડાયછે.

तंत्र्, (इ) आ. १०. कुटुंबधारणे. कुटुंबस्य परिवारस्य धारणं कुटुंबधारणम्. કુટુંબ ધારણકરવું. કુટુંબપાળવું, પરિવાર પાળવો. तंत्रयते કુટુંબ ધારણ કરેછે. तंत्रम् (१ શાસ્ત્ર, २ કુળ, ३ ઔષધિક્રિયા). स्वतंत्रः (સ્વાધીન), तंत्रिः (વીણાસૂત્ર), तंत्री. (શુષ્કસ્નાયુ, २ આળસ).

तद्, (इ) आ. १. दुःखी. દુઃખ થવું. तंदते દુઃખ થાયછે.

तंद्र्, (इ) प. १. (सी०) मोहावसादयोः. १ મોહ પામવું, २ ખેદ પામવું. तंद्रति મોહ પામેછે. १ तंद्रा, २ तंद्रिः (આળસ્ય).

तन्, (उ) उ. ८. विस्तारे. વિસ્તારવું. तनोति, तनुते વિસ્તારેછે. ततः (વિસ્તૃત), १ तानः, २ अवतानः, ३ वितानः (વિસ્તાર). ततिः (પંક્તિ), तातः (પિતા),

तंतम् (पिष्टादि पाक), तमकः (धुम), तन्तुः (काच), तोकम् (छोकरो), १ संतानः, २ संततिः (कुळ), त्वचा (अंग), तंतुः (सूत्र), तंडुः (ऋषि), तंडुना मोक्तं तांडवम्.

तन्, (उ) उ. १०. श्रद्धोपकरणयोः. १ विश्वास करवो, २ उपकार करवो. तानयति– ते, तनति विश्वास करेछे.

तन्, (उ) उ. १०. उपसर्गाद्दैर्घ्ये. उपसर्गपूर्वक तनधातु लांबुंथवुं ए अर्थमां प्रवर्तेछे. वितानयति– ते, वितनोति लांबो थायछे. वितानम् (दीर्घता).

तप्, (अ) प. १. संतापे. तपवुं. तपति= तपइ= तपे. १ तापी, २ तपनी (तापी नदी). तप्ता (ऋ+तपनार), तपनः (सूर्य), तपः (स्+तप), १ तापः, २ संतापः, (ताप). प्रताप (प्रभाव), ललाटंतपः (सूर्य), द्विषंतपः (शत्रुनेतापकारी).

तप्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये वा. प्रतापी थवुं, प्रभावीथवुं. तप्यते– तपति प्रतापी थायछे. १ तापः २ प्रतापः (प्रभाव), तपनः (सूर्य).

तप्, (अ) उ. १०. दाहे. तपवु, बळवुं. तापयति– ते. तपति= तपइ= तपे. उपतापः (रोग), संतापः (अभिताप), तापः (दाह).

तम्, (उ) प. ४. कांक्षायां ग्लानौ च. १ इच्छवुं, २ ग्लानथवुं. ताम्यति इच्छेछे इ०. तमी (रात्रि), ताम्रम् = तंबं= तांबुं. तिमिङ्गि (मत्स्य), तमः (स्+अंधारु), तमरम् (कलई), तमालः (तमालवृक्ष).

तय् (अ) आ. १. गतौ रक्षणे च. १ जवुं, २ रक्षण करवुं, राखवुं, तयते जायछे.

तरण्, प. ११. गतौ. जवुं. तरण्यति जायछे.

तर्क्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे तर्के च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, ३ तर्ककरवो. तर्कयति– ते. तर्कः (अनुमान), वितर्कः (ऊलटुं अनुमान).

तर्ज्, (अ) प. १. भर्त्सने निंदवुं. तर्जति निंदेछे. तर्जनम् (निंदा), तर्जितः (निंदित).

तर्ज्, (अ) आ. १०. भर्त्सने निंदवुं. तर्जयते– तर्जते निंदेछे. तर्जनी (अंगुठा पासेनी आंगळी).

तर्द्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तर्दति हणेछे. १ तर्दनम्, २ प्रतर्दनम् (हिंसन).

तर्व्, (अ) प. १ गतौ. जवुं. तर्वति जायछे.

[illegible] (अ) प. १. (सै०) गमने. જવું. तलति જાયછે. १ तलः, २ प्रतल (આંગળીઓ પસારેલો થાય), ताल:, [illegible], तालूरः (જલભ્રમ).

तल, (अ) उ. १० प्रतिष्ठायाम्. રહેવું, વસવું. तालयति- તે રહેછે. तालः- તાડ. तालिका (તાળી), [illegible], भूतलम्, १ तल्पम्, २ तालिनम् (ના-ળાનું

तस् [illegible]

तस. [illegible]

तम्. [illegible]

ताय् [illegible]

तिक [illegible]

तिक [illegible]

तिक्नोति હલ્લાં કરેછે.

तिग्, (अ) प. ५. आस्कंदने हिंसायां च. १ હલ્લાંકરવો, २ દુઃખકરવું. [illegible] तिग्नोति હલ્લાંકરેછે.

तिघ. (अ) प. ५. हिंसायाम्. હણવું. तिघ्नोति હણેછે.

तिज्, (अ) आ. १. क्षमायाम्. સહવું, ખમવું, વેઠવું. तितिक्षते कोपम् ક્રોધને ખમેછે. तितिक्षुः (સહનશીલ), तितिक्षा (ક્ષમા).

तिज्, (अ) उ. १०. निशाने. निशानं तीक्ष्णीकरणम्. તીખું કરવું, ઉકટવું-ઊજળું-ઝગઝગતું કરવું, છોલવું. तेजयति- ते उत्तेजयति- તે ઉકટેછે. तेजनम्, उत्तेजनम्, तीक्ष्णः (તીખ), तेजः (સુતેજ), तेजनः (પુંજ).

तिप्, (ऋ) आ. १. क्षरणार्थः. ખરવું, ઝરવું. तेपते जलं घटात् ઘડાથી પાણી ઝરેછે. तिपम् =ટીપું.

तिम्, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. ભીનું કરવું, ભીનું થવું, પલાળવું. પલળવું. तिम्यति जलेन वस्त्रम् પાણીવડે વસ્ત્રને પલાળેછે. तेमनम् (વ્યંજન, દધિ), तिमिरम् (અંધારૂ), तिमि. (મત્સ્ય).

11

तिरस्, प. ११. अंतर्द्धौ. આચ્છાદવું, ઢાંકવું. ગુપ્ત કરવું. तिरस्यति वार्ता कुटिलः કુટિલવાતને ઢાંકેછે. तिरः (स+આડું).

तिल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. तेलति જાયછે. तिलकम् (ટીલું).

तिल्, (अ) प. ६. स्नेहे. ચોપડવું. तिलति तैलेन शरीरम् તેલવડે શરીરને ચોપડેછે. तिलः (તલ), तिलकम् (હૃદયને દક્ષિણપાસે જળાધાર).

तिल्. (अ) उ. १०. स्नेहने. ચોપડવું तेलयति–से देहं तैलेन नरः નર તેલવડે દેહને ચોપડેછે तिलकम्.

तिव्. (अ) प. १. गतौ. જવું. तिलति જાયછે.

तीक, (म) आ. १. गतौ. જવું. तीकते જાયછે.

तीम. (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. ભીનુ કરવુ, ભીનું થવું, પલાળવું. तीम्यति जलेन वस्त्रम् જળવડે વસ્ત્રને પલાળેછે ઇ૦.

तीर, उ. १०. कर्मसमाप्तौ. કામ સમાપ્ત કરવું, કામ પાર કરવું. तीरयति– તે કામ પાર કરેછે. तीरम् (તટ), तीरी (બાણ).

तीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. જાડુ થવુ. तीवति જાડું થાયછે. तीवरम् (જળ), तीवः (ઉંબરુ), तीवम् (દહ).

तु, प. २ (सौ०) गतिवृद्धिहिंसासु. १ જવું, २ વધવું, ३ હણવું. [illegible] જાયછે ઇ૦. तोकः (છોકરે).

तुज, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तोजति હણેછે.

तुज, (अ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु. १ હણવું, २ બળ કરવું, ३ આલવું, ગ્રહવુ. ४ ઘર કરવું. વસવું. तोजयति– તે હણેછે ઇ૦.

तुज, (इ) प. १ पालने हिंसायां प्राणने च. १ પાલવું, २ હણવું, ३ જીવવું. **तुंजति** પાળેછે.

तुज, (इ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु. निकेतनं गृहम्. १ હણવું, २ બળકરવું, આલવુ, લેવુ, ४ ઘર કરવું, વસવું. तुंजयति – ते, तुंजति હણેછે.

तुज, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. २ દીપવું, **तुंजयति**– ते, **तुंजति** બોલેછે ઇ૦.

तुट, (अ) प. ६. **कलहकर्मणि**. કલહ કરવો, લડવું, ઝુડવું. **तुटति तुटः** કુટ કલહ કરેછે. तोटकम (વૃત્તભેદ), **तुटिः** = त्रुटि = त्रुटन.

तुट्, (अ) उ. १०. छेदने. छेदवुं, तोडवुं. तोटयति— ते रज्जुं नागने दोरडाने छेदेछे. तोटः (छेद).

तुड्, (क) प. १. तोडने. तोडनं दारणं हिंसनं च. १ तोडवुं. २ हणवुं. तोडति जरासंधं भीमः भीम जरासंधने तोडेछे—हणेछे. तोडति = तोडइ = तोडे.

तुड्, (इ) आ. १. तोडने. तोडनं दारणं हिंसनं च. १ तोडवुं, २ हणवुं. तुंडते तृणं नरः नर तृणने तोडेछे इ०. तुंडिः (वधेलनाभि).

तुड्, (अ) प. ६. तोडने. १ तोडवुं, २ हणवुं. तुडति बंधनं गजः गज बंधनने तोडेछे. तोडः = तोडो. तोडनम्, तोडितः = तोडिओ = तोड्यो.

तुडृ, (अ) प. १. अनादरे. अनादर करवो, तिरस्कार करवो. तुडृति अनादर करेछे.

तुण्, (अ) प. ६. कौटिल्ये. वांकु थवुं, कुटिलता करवी. तुणति खलः खल कुटिलता करेछे. तुंडम् (मुख), तुणित.

तुत्थ, उ. १०. आवरणे. ओछाडवुं, पाथरवुं, विस्तारवुं. तुत्थयति — ते पाथरेछे.

तुद्, (अ) प. ६. व्यथने. दुःख देवुं, पीडवुं, नडवुं. तुदति— ते विधुंतुदोविधुं राहु चंद्रने पीडेछे. १ तोत्रम्, २ तोदः (परोणो), तुच्छा, विधुंतुदः (राहु), १ तुदती, २ तुदती (व्यथाकरनारी स्त्री), तुदी (अंकुश), तुत्थम् (मोरथुथु), तुंदिः (पेट).

तुप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तोपति हणेछे. तोपः.

तुप्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. तुपति हणेछे. तोपः.

तुंप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तुंपति हणेछे,

तुंप्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. तुंपति हणेछे.

तुफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तोफति हणेछे.

तुफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. तोफति हणेछे.

तुंफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तुंफति हणेछे

तुफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. तुफति हणेछे.

तुंफ्, (अ) प. ६. तृप्तौ. तृप्तथवुं. तुंफति विप्रः विप्र तृप्त थायछे.

तुब्, (अ) प. १. अर्दने. पीडवु, नडवुं. तुंबति पीडेछे.

तुब्, (इ) उ. १०. अर्दने अदर्शने च. १ पीડवुं, नડવું, અદૃશ્ય થવું, ન દેખાવું. तुबयति – ते, तुंबते पीડे છે. तुंबी, तुंबकं = તુંબડું.

तुभ्, (अ) आ. १. हिंसायाम्. હણવું. तोभते હણે છે.

तुभ्, (अ) प. ४. हिंसायाम्. હણવું. तुभ्यति હણે છે.

तुभ्, (अ) प. ९. हिंसायाम्. હણવું. तुभ्नाति હણે છે. तुभितः (હત).

तुर्, (अ) प. ३. (वे०) त्वरणे. ત્વરા–ઉતાવળ કરવી. तुतोर्ति ઉતાવળ કરે છે.

तुर [illegible] ઉતાવળ કરવી. [illegible] – ते [illegible]

तुरण, प. ११. त्वरायाम्. ત્વરા– ઉતાવળ કરવી. तुरण्यति ઉતાવળ કરે છે.

तुर्व्, (ई) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तूर्वति હણે છે.

तुल्, (अ) उ. १०. उन्माने. તોળવું. तोलयति – ते, तोलति धान्यं वाणिजः વાણિયો દાણાને તોળે છે. तोलति = तोलइ = તોલે. तुलः, तुला, तुलना, तोलः.

तुष्, (अ) प. ४. प्रीतौ प्रीतिस्तुष्टिः સંતોષ પામવું. તુષ્ટ થવું. तुष्यति સંતોષ પામે છે. तुष्टः, संतुष्टः, तुष्टिः [illegible] तुषारः (હિમ).

तुस्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. तोसति શબ્દ કરે છે. तोसलः (રાજા).

तुह्, (इ र्) प. १. अर्दने. પીડવું, નડવું. तोहति પીડે છે. तुहिनम् (હિમ).

तुड्, (अ) प. १. तोडने. ૧ તોડવું, હણવું. तुडति તોડે છે.

तूण्, (अ) उ. १०. संकोचे. સંકોચાવું, સંકોચવું. तूणयति – ते સંકોચાય છે, ૧ તૂણ, ૨ तूणीरः (ભાથો).

तूण्, (अ) आ. १०. पूरणे. પૂરવું, પૂર્ણ કરવું. तूणयते પૂર્ણ કરે છે.

तूर्, (ई) आ. ४. गतित्वरणहिंसयोः ૧ ત્વરા– ઉતાવળથી જવું, ૨ હણવું. तूर्यते याचकः યાચક ત્વરાથી આવે છે. तूर्णम् (ત્વરા), तूर्णिः (ત્વરા), तुरुष्कः (વેપારી) तुरुष्कः (તુર્કસ્થાન દેશ).

तूल्, (अ) प. १. निष्कर्षे. निष्कर्षोऽन्तःस्थस्य बहिर्निस्सारणम्. બહાર નિકાળવું, બહાર ખેંચવું. तूलति બહાર ખેંચે છે. तूलम् (કપાસ), तूलिः (પીંછી), तूलिका (ચીતારાની કલમ).

तुष, (अ) प. १. तुष्टौ. સંતુષ્ટ થવું. तुषति हरिः હરિ સંતુષ્ટ થાયછે. तूष्णीम् (મૌન).

तृक्ष, (अ) प. १. गतौ. જવું. तृक्षति જાયછે.

तृण, (उ) उ. ८. अदने. ભક્ષણ કરવું. तृणोति—तृणुते, तर्णोति तर्णुते ભક્ષણ કરેછે. तृनः (ભુક્ત), तृतिः (ભુક્તિ).

तृद्, (इ र्) उ. ७. हिंसानादरयोः. ૧ હણવું, ૨ અનાદર કરવો. तृणत्ति, तृंते હણેછે. तृण्णः (૧ હત, ૨ અનાદૃત), वितर्दिः, स्वार्थे के वितर्दिका (વેદી).

तृप, (अ) प. ४. प्रीणने. प्रीणनं तृप्तिस्तर्पणं च. તૃપ્ત થવું, તૃપ્ત કરવું. तृप्यति विप्रः વિપ્ર તૃપ્ત થાયછે. तृप्यति पितॄन् नरः નર પિતરોને તૃપ્ત કરેછે. तृप्तः, [illegible] णम्, तर्पणा, तृप्रम् (દુઃખ), तृप्तिः.

तृप, (अ) प. ५. प्रीणने. તૃપ્ત થવું. तृप्नोति તૃપ્ત થાયછે तृप्तः, तृप्तिः.

तृप, (अ) प. ६. प्रीणने. તૃપ્ત થવું. तृपति તૃપ્ત થાયછે.

तृप, (अ) उ. १०. तृप्तौ संदीपने च. ૧ તૃપ્ત થવું, ૨ સળગવું, સળગવું. तर्पयति—ते, तर्पति તૃપ્ત થાયછે, સળગેછે.

तृंप, (अ) प. ६. प्रीणने. તૃપ્ત થવું. तृंपति તૃપ્ત કરેછે.

तृफ, (अ) प. ६. तृप्तौ. તૃપ્ત થવું. तृफति विप्रः વિપ્ર તૃપ્ત થાયછે. तृफितः (તૃપ્ત).

तृफ, (अ) प. ६. तृप्तौ. તૃપ્ત થવું. तृंफति તૃપ્ત થાયછે. तृंफितः (તૃપ્ત).

तृष, (ञि, अ) प. ४. पिपासायाम्. તરસ્યા થવું. तृष्यति चातकः પપીઓ તરસ્યો થાયછે. तृषा = તરસ. तृष्णा, तृट् (પણ ઇચ્છા) तृषितः = तरसिओ = તરસ્યો.

तृह, (ऊ) प. ६. हिंसार्थः. હણવું. तृहति હણેછે. १ तृढः, २ तृढवान् (હણેલ).

तृह, (अ) प. ७. हिंसायाम्. હણવું. तृणेढि હણેછે. तृढिः (હણેલ).

तृंह, (ऊ) प. ६. हिंसार्थः. હણવું. तृंहति હણેછે. १ तृढः, २ तृढवान् (હણેલ).

तॄ, प. १. प्लवनतरणयोः. प्लवनं मज्जनम्. तरणमुल्लंघनम् ૧ ડબકું મારવું. ન્હાવું. ૨ ઓળંગવું. तरति १ ન્હાયછે, ૨ ઓળંગેછે. तरति = तरक
१ तारा, २ तारका (જ્યોતિ), तारकः ..., ...
तरम् (સામ), १ तरणिः, २ तरणी, ... तारः,

तरंग (छोळ). तरुणः (जुवा... ८९
उत्तरम (प्रतिवचन).१ ... ७१

नेन ... पार्श्व

तेर, ... १

तेव्, (ऋ) आ. १. देवने. खेलवुं. तेवते खेलेछे.

तोड्, (ऋ) प. १. अनादरे. अनादर करवो. तोडति अनादर करेछे.

त्यज्, (अ) प. १. हानौ. हानिस्त्यागः. तजवुं. त्यजति= तजइ= तजे. त्याग- (१ दान, २ तजवुं).

त्रक्, (इ) आ. १. गत्यर्थे. जवुं. त्रंकते जायछे.

त्रख्, (अ) प. १. गत्यर्थे. जवुं. त्रखति जायछे.

त्रख्, (इ) प. १. गत्यर्थे. जवुं. त्रंखति जायछे.

त्रग्, (इ) प. १. गत्यर्थे. जवुं. त्रंगति जायछे.

त्रट्, (इ) प. १. चेष्टायाम्. चेष्टा–व्यापार करवो. त्रंटति

त्रप्, (ऊ, ष, म्) आ. १. लज्जायाम्. शरमावुं. त्रपते नवोढा नवोढा शरमायछे. णौ- त्रपयति. त्रपः (शरमिंदुं), त्रपा (शरम), त्रपु (कलाइ).

त्रस्, (ई) प. १. उद्वेगे. त्रासथी पडवुं. उद्वेग थवो. बीवुं. त्रसति, त्रस्यति खलात् साधुः खलथी साधु बीहेछे. त्रासः (अकस्मात भय).

त्रस्, (अ) उ. १०. निवारणे ग्रहणे धारणे च. १ निवारवुं. २ ग्रहवुं, ३ धारण करवुं. त्रासयति– वे मृगान् निराकरोतीत्यर्थः मृगोने निवारेछे. त्रासः.

त्रंस, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. त्रंसयति– ते, त्रंसति बोलेछे इ०.

त्रिख्, (इ) प. १. गत्यर्थे. जवुं. त्रिंखति जायछे.

त्रुट्, (अ) प. ६. छेदने. छेदवुं, तुटवुं. त्रुट्यति, त्रुटति तुटेछे. त्रुटितम् = तुटेलुं तुटवुं. त्रोटः= त्रोडो= त्रोड. त्रोटिः (चांच).

त्रुट्, (अ) आ. १०. छेदने. त्रोटयते रज्जुम् दोरीने त्रोडेछे.

त्रुप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. त्रोपति हणेछे.

तुंप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तुंपति હણેછે.

तुफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तोफति હણેછે.

तुंफ्, [illegible] १. हिंसायाम्, હણવું. तुंफति હણેછે.

त्रै, (ङ) आ. [illegible] पालने. પાળવું. त्रायते પાળેછે. त्रातः (રક્ષિત). त्राणम्. परित्रा- णम्, [illegible]

त्रौक, [illegible] १. गत्यर्थे. જવું. त्रौकते જાયછે.

त्वक्ष, [illegible] १. तनूकरणे. त्वचने सगमाचं संवरणं वा. १ છોલવું, છાલ ઉતારવી. [illegible] ઓઢાડવું. त्वक्षति છોલેછે. त्वष्टा (ત્વ + ષ્ટ).

त्वक्ष्, (ऊ) प. १. तनूकरणे. तनूकरणं कार्श्यम्. છોલવું, પાતળું કરવું. त्वक्षति પાતળું કરેછે.

त्वग्, (इ) प. १. कंपने गतौ च. स्थितस्यैव चलनं कंपनं, गतिर्देशान्तरप्राप्तिहेतुः क्रिया. १ કંપવું, ધ્રુજવું. २ જવું. त्वंगति કંપેછે.

त्वच्, (अ) प. ७. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ઓઢાડવું, ઢાંકવું, છાવું. त्वचति दोषम् દોષને ઢાંકેછે. त्वचा, त्वक् (ચ + છાલ), त्वचनम् (ઢંકણ.)

त्वंच्, (अ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्वंचति જાયછે.

त्वर्, (ञि आ ए, म्) आ. १ संभ्रमे संभ्रमोऽत्राशुकारिता. ઉતાવળ કરવું. रते भोजनाय ભોજનને અર્થે ઉતાવળ કરેછે. णी– त्वरयति. त्वरा (વેગ), त्वरितः (ઉતાવળો).

त्विष्, (अ) उ. १. दीप्तौ. દીપવું, ભાસવું. त्वेषति–ते દીપેછે. (मर + हर्ष).

त्सर्, (अ) प. १. छद्मगतौ. छद्मना कपटेन गतिः छद्मगतिः. કપટથી જવું. त्सरति खलः ખલ કપટવડે ગતિ કરેછે.

[illegible] (अ) प. ६ संवरणे. १ ઓઢાડવું. ઢાંકવું. थुडति ઓઢાડેછે. थुडम् (પટકુટી, [illegible]).

[illegible] (इ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. थुर्वति હણેછે. थूर्णः (હણેલ), अथर्वा (अन + अथर्वन्).

[illegible] आ. १. [illegible] ग. १ વધવું, २ ઉતાવળ કરવી. दक्षते [illegible]

[illegible], दक्षाध्वः (ગરૂડ), दक्षः [illegible]

दक्ष, (अ, ष, म्) आ. १. गतिहिंसनयोः १ જવું, ૨ હણવું. ણૌ– दक्षयति.

दघ, (अ) प. ५. (वे०) घातने पालने च. १ સોરવું, છોલવું. ૨ પાળવું. दघ्नोति છોલેછે.

दघ्, (इ) प. १. वर्जने पालने च. १ વર્જવું, ૨ પાળવું. दंघति વર્જેછે.

दंड, उ० १०. दंडनिपातने. દંડ કરવો, દંડ પાડવો, દંડ દેવો. दंडयति–ते पापिनं राजा રાજા પાપીને દંડેછે. दंडः, दंडनम्, दंड्यः, अदंड्यः, दंडितम्= દંડી- ઓ= દંડ્યો.

दद, (अ) आ. १. दाने. દેવું.ददते દેછે. ददः (દેનાર).

दध, (अ) आ. १. धारणे दाने च. १ ધારણ કરવું, ૨ દેવું. दधते ધા- રેછે. दधि=દહિ.

दभ, (अ) उ. १०. आज्ञापने. આજ્ઞા કરવી, પ્રેરણા કરવી, પ્રેરવું. दभयति–ते પ્રેરેછે.

दभ, (इ) उ. १०. आज्ञापने. આજ્ઞા કરવી, પ્રેરણા કરવી, પ્રેરવું. दंभयति–ते પ્રેરેછે.

दंभ्, (उ) प. ५. दंभने. दंभनं दंभः दंभ– દંભ કરવો. दभ्नोति धूर्तः ધુર્ત્તો દંભ કરેછે. दंभः (દંભ).

दम, (उ) प. ४. उपशमे. सकर्मकः. શમાવવું, દમવું, જિતવું. दाम्यति इंद्रि- याणि ઇંદ્રિયોને દમેછે. दाम्यति= દમઇ=દમે. १ दांतः. २ दमितः= દમિ- ઓ= દમ્યો. दम्यः, दमी (જિત+ દમવાળો), दमः, दंडः, दंतः= દાંત.

दय्, (अ) आ. १. दानगतिरक्षणहिंसादानेषु. आदानं ग्रहणम्. १ દાનદેવું, દેવું, ૨ જવું, ૩ રક્ષણ કરવું, ગમવું, ૪ હણવું, ૫ આલવું, ગ્રહવું, લેવું. दयते દેછે इ०. दया (કૃપા), दयालुः, दयितः (પ્રિય), दायता (પ્રિયા), दयनम् (રક્ષણ).

दरिद्रा. प. २. दुर्गतौ. નિર્ધન થવું, દરિદ્ર– કંગાલ થવું. दरिद्राति अलसः આળસુ દરિદ્ર થાયછે. दरिद्रः (નિર્ધન), दारिद्र्यम्.

दल, (अ) प. १. विकसने. विशरणमवयवानां विभागः. १ અવયવ વિ- ખરવા, દળવું, વેરવું. दलति धान्यं नारी नारी દાણાને દળેછે. दलति=दल

દયો. दलम (पत्र), दिलीप, दल्भः (ऋषि), दलिः (ढेफुं), दलिकम (કાષ્ટ), दलितम् (વિકસિત), उद्दालः (ક્રોદ્રવ). दलित = दलिओ = દળ્યો. दलनम = दयणं = દળવું.

दल, (भ, म) प. १. विदारणे. ભેદવું, ફાડવું. दलति ફાડે છે. णी— दलयति, दलनम् = દળવું.

दल्, (अ) उ. १०. विदारणे. ફાડવું, ભેદવું. दालयति—ते ભેદે છે. अवदालयति = ओदालई = ઓદાલે.

दश्, (इ) प. १. दंशने. ડસવું, કરડવું. दंशति. दंशः = डंसो = ડંસ (વનમાખ). संदंशः (સાણસો).

दंश्, (इ) आ. १०. दंशने. ડસવું, કરડવું. दंशयते, दंशति ડસે છે. दंशः = डंसो = ડંસ.

दश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું, [illegible] दंशयति—ते બોલે છે.

दंश्, (अ) प. १. दशने. दशनं दंतकर्म. કરડવું, ડસવું, ચાવવું. दशति नरः નર મુખાને કરડે છે. दशति = डसइ = ડસે. दंदशूकः (सर्प), वृषदंशः [illegible]

दस्, (उ) प. ४. उपक्षये. ક્ષય પામવું, નાશ પામવું. दस्यति ક્ષય પામે છે. [illegible] दस्युः (ચોર).

दस्, (अ) आ. १०. दर्शनदंशनयोः. १ જોવું, દેખવું, २ ડસવું, કરડવું. [illegible] यते. જુવે છે इ०.

दस्, (इ) आ. १०. दर्शनदंशनयोः. १ જોવું, દેખવું, २ ડસવું, કરડવું. दंसयते, दंसति દેખે છે इ०. दसितः (કરડેલો).

दस्, (इ) प. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. दंसयति— दंसति. બોલે છે.

दह्, (अ) प. १. भस्मीकरणे. બાળવું, ભસ્મ કરવી. दहति काष्ठं वह्निः અગ્નિ કાષ્ઠને બાળે છે. दहति = दहइ = દહે. दहनः (અગ્નિ), दाहः = दाघः = ગ્રીષ્મ. निदाघः ગ્રીષ્મઋતુ.

दा, (ण्) प. १. दाने. દેવું. यच्छति, प्रयच्छति धनं विप्राय બ્રાહ્મણને ધન દેછે. दानम्, संप्रदानम्, आदानम्, अपादानम्, निदानम्, दत्तः, दारु (લાકડું), दाता (कृ + દેનાર).

दा, (प्) प. २. लवने. છેદવું, કાપવું. दाति धान्यं दात्रेण नरः નર દાતરડાવડે ધાન્યને કાપેછે. १ दात्रम्, २ दात्रकम् = દાતરડું.

दा, (डु, ञ्) उ. ३. दाने. દેવું. ददाति गां विप्राय વિપ્રને ગાય દેછે. दाता, (कृ + દેનાર), दातव्यम्, देयम्, दायः, विदायः, दायादः (ભાગીઆ), धर्मदः, धर्मप्रदः, मर्यादा = મર્યાદ.

[illegible](र्ध) उ. १. आर्जवे. સરલ થવું, પાધરું થવું. दीदांसति-ते સરલ થાયછે.

[illegible] १. (१०) खंडने. ખાંડવું. दानयति ખાંડેછે.

दायृ, (ङ्) आ. १. दाने. દેવું. दायते દેછે. दाय (ભાગ).

दाश्, (ऋ) उ. १. दाने. દેવું. दाशति-ते विप्राय वस्त्रम् વિપ્રને વસ્ત્ર દેછે. दाशः, पुरोडाशः

दाश, (अ) प. ५. (वे०) हिंसायाम्. હણવું. दाश्नोति હણેછે. दाशः.

दास, (ऋ) उ. १. दाने. દેવું. दासति-ते દેછે. दासितः, दासितम्, दासः, दासी, दास्यन्.

दिन्व्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः સંતુષ્ટ-તૃપ્ત થવું. સંતુષ્ટ-તૃપ્ત કરવું. दिन्वति.

दिव्, (उ) प. ४. क्रीडा विजिगीषा व्यवहार द्युति स्तुति मोद मद स्वप्न कांति गतिषु. कांतिरिच्छा. जयेच्छा विजिगीषा. व्यवहारः पणि. क्रयादिः १ ખેલવું, રમવું, २ જિતવાની ઇચ્છા કરવી, ३ લેવા દેવાનો વ્યવહાર કરવો, ४ દીપવું, પ્રકાસવું. ५ સ્તુતિ કરવી, ६ આનંદ પામવું. ७ મદ કરવો, ८ ઉંઘવું, સુવું, ९ ઇચ્છવું, १० જવું. दीव्यति बालः બાલ રમેછે. द्यूतः, द्यूतवान्, देवः, देवी, देविका (નદી). दीविः (જુગારી), किकिदीविः (ચાષ), द्यूतम् = जूअम् = જુવું. द्यूतकारी = जूअगारी = જુગારી. दिनम्, दिवसः, देवनम् (ખેલ). देवनः (પાસો).

दिव् (ग) उ. १०. मर्दने. પીડવું, વડવું, મરડવું. देवयति-ते शत्रून् શત્રુને [illegible].

दिव्, (उ) आ॰ १०. परिकूजने. १ ટૌકા-ચકચકાટ કરવો, ૨ ચિત્કાર કરવો. देवयते पक्षी પક્ષી ટૌકા કરેછે. देवयते गर्भी ગાડી ચિત્કાર કરેછે. परिदेवयते दुःखितः દુઃખિયો વિલાપ કરેછે. परिदेवनम् (વિલાપ).

दिश्, (श) उ॰ ६. अतिसर्जने. अतिसर्जनं त्यागः દેવું, આપવું. दिशति-ते छात्रायविद्याम् છાત્રને વિદ્યા દેછે. देशः (દેશ), १ देशकः, २ उपदेशकः (શાસ્ત્ર)-दिष्टः, आदिष्टः (આજ્ઞા), दिष्टम् (ભાગ્ય), १ दिशा, २ दिक् (सं + दिश), दिष्टिः (વેહેંત), उपदेशः, संदेशः, विदेशः, प्रदेशः, निर्देशः, आदेशः, निदेशः (આજ્ઞા).

दिह्, (अ) उ॰ २. उपचये. उपचयः लेपः. १ વધવું, २ લિંપવું, વધારવું. देग्धि-दिग्धे देहोघृतेन ઘીવડે દેહ વધેછે. देग्धि-दिग्धे गृहं गोमयेन છાણ-વડે ઘરને લિંપેછે. देहः (શરીર), उपदेहिका (ઉધેઈ), संदिग्धः, संदेहः (સંશય), उपदेहः (વૃદ્ધિ), विदेहः (દેશભેદ), देहली = ડેહલી (ઉમરો).

दी, (ओ, ङ्) आ॰ ४. क्षये॰ ક્ષય પામવું, ઓછું થવું. दीयते ક્ષય પામેછે. दीनः (ક્ષીણ), दायः, उपदायः.

दीक्ष्, (अ) आ॰ १. मौण्ड्येज्योपनयननियमव्रतादेशेषु. मौण्ड्यं वपनम्, इज्या यजनम्, उपनयनं मौञ्जीबंधः, नियमः संयमः, व्रतादेशः संस्कारादेशः. १ મુંડન કરવું, મુંડવું, २ યજન કરવું, ३ જનોઈ દેવી, મૌંજીબંધન કરવું, ४ સંયમ કરવો, નિયમ કરવો, ५ સંસ્કાર કરવો. दीक्षते મુંડેછે ઇ॰. दीक्षितः (દીક્ષા ગ્રહણ કરેલો), दीक्षा.

दीधी, (ङ्) आ॰ २. (वे॰) दीप्तिदेवनयोः १ દીપવું, ચળકવું, २ ખેલવું, રમવું. दीधीते गगने भानुः ભાનુ ગગનમાં દીપેછે.

दीप्, (ई) आ॰ ४. दीप्तौ. દીપવું, ચમકવું. दीप्यते દીપેછે. दीपः = દીવો प्रदीपः (દીવો), दीप्तः, प्रदीप्तः, दीप्रः. (ઉજ્જ્વલ), दीप्तिः दीपनम्, उद्दीपनम्, संदीपनम्, दीपाली = દીવાળી.

दु, प॰ १. गतौ॰ જવું. दवति જાયછે. १ दावः, २ दवः (વનવન્હિ).

दु, (टु) प॰ ५. उपतापे. રોગી થવું, દુઃખી થવું, ખેદ પામવું. दुनोति चित्तम् ચિત્ત ખેદ પામેછે. १ दावः, २ दवथुः (વનવન્હિ). दवथुः.

दुःख्, उ॰ १०. तत्क्रियायाम्. दुःखनं क्रिया. દુખવું, દુઃખ થવું. दुःखयति-ते દુખેછે. दुःखम्, दुःखायनम् = દુઃખવવું. दुःखितम् = દુખિઓ.

[illegible]थ) प. १०. तत्क्रियायाम्. दुःखवुं, दुःख थवुं. दुःखयति दुःखमनुभवती-[illegible]. दुःखम्, दुःखनम् = दुःखावुं.

दुर्व्, (ई) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. दूर्वति हणेछे. दूर्णः (हणायलो), दूर्वा (दरो).

दुल्, (अ) उ. १०. उत्क्षेपे. उंचेथवुं, झूलवुं. दोलयति-ते, दोलावि झूलेछे. दोलाति = डोलइ = झूले. दोला = डोली = झूल (हिंडोळो, पालखी इ०). फुलडोला = फुलझूल. १ दुलिः, २ दुली (काचबो).

दुवस्, प. ११. संदीपने. संदीपन करवुं, सळगाववुं. दुवस्यति समिधाग्निम् समिधवडे अग्निने सळगावेछे.

दुष, (अ) प. ४. वैकृत्ये. दोषवान् थवुं, विकारी थवुं. दुष्यति दोषवान् थायछे. दोषः, दुष्टः.

दुह, (दर्) प. १. अर्दने. पीडवुं, नडवुं. दोहति पीडेछे.

दुह्, (श्) उ. २ प्रपूरणे. प्रपूरणं व्यावनम्. दोहवुं. दोग्धि, दुग्धे पयोगां गोपः गोप गायना दुधने दुहेछे. दुग्धम् = दुद्धं = दुध. दोहनी = दोहणी = दुणी. कामदुघः (धर्म), कामदुघा (धेनु), दोहः, दोहनम् = दोहवुं = दोहवुं. दोहदः (गर्भिणीमनोरथ), दुहिता (स्त्र + पुत्री), दहः (धसे).

दू, (ओ. ङ्) आ. ४. परितापे. परितापः = खेदः. खेद पामवुं, दुभावुं. दूयते सज्जनः परदुःखेन परदुःखथी साधु खेद पामेछे. दूयते = दुमाइ = दुभाय.

दूष, (अ) प. ४. वैकृत्ये. १ दोषवान थवुं, २ दोषवान करवुं. दूष्यति दोषवान् थायछे इ०. दूषणम्, दूषिका (नेत्रमल).

दृ. प. १. भये. बीवुं, डरवुं. दरति भीतः बीकणु डरेछे. दरति = डरइ = डरे. दरः = डर. दरितः = डरेलो, डरेलो.

दृ. प. ५. हिंसायाम्. हणवुं. दृणोति हणेछे.

दृ, (ङ्) आ. ६. आदरे. आदरवुं, मानवुं, सकारवुं. आद्रियते मानेछे. आदृतः (आदरेल), दृतिः (पखाल), आदरः, निरादरः, पुरंदरः (इंद्र), [illegible] (गेम).

दृप, (अ) प. ४. हर्षमोहनयोः. मोहनं गर्वः. १ हरखवुं, आनंद पामवुं. २ गर्व करवो, अभिमान करवुं. दृप्यति हरखेछे इ०. दर्पः (गर्व) दृप्तः (गर्विष्ठ).

दृप, (अ) प. ६ उत्क्लेशे. पीडवुं, नडवुं, बाधवुं, भाजवुं. दृपति पीडेछे.

दृप्, (अ) उ. १०. संदीपने. સળગાવું, લગાડવું, પ્રદીપ્ત કરવું. दर्पयति-ते, दर्पति સળગાવેછે. दर्पः (ગર્વ).

दृफ्, (अ) प. ६. उत्क्लेशे. પીડવું, નડવું, બાધવું, બાઝવું. दृफति પીડેછે.

दृंफ्, (अ) प. ६. उत्क्लेशे. પીડવું, નડવું, બાધવું, બાઝવું. दृंफति પીડેછે.

दृभ्, (ई) प. ६. ग्रंथे. ગુંથવું, ગાંઠવું. दृभति फुल्लानि मालाकारः માળી ફુલાંને ગુંથેછે. दर्भः = ડભ્ભો = ડાભ. संदर्भः (ગુંથણું), दृंभूः (સર્પ), विदर्भः (દેશવિશેષ).

दृभ्, (अ) उ. १०. संदर्भे. ગુંથવું, ગાંઠવું, એકઠું કરવું. दर्भयति-ते, दर्भति पुष्पाणि मालिकः માળી પુષ્પને ગુંથેછે. दर्भः, संदर्भः (ગુંથણું), विदर्भः (દેશવિશેષ).

दृभ्, (ई) उ. १०. भये. બીવું, ડરવું. दर्भयति-ते, दर्भति बालः બાળ બીહેછે.

दृश्, (इ र) प. १ प्रेक्षणे. જોવું, દેખવું, નિહાળવું. पश्यति घटं नरः નર ઘડાને જુવેછે. पश्य (જોનાર). असूर्यपश्याः (રાણીઓ). उग्रंपश्यः (રાજા), द्रष्टा (ऋ + જોનાર), द्रष्टुम् (જોવા), दर्शनम्, प्रदर्शनम्, निदर्शनम् (દૃષ્ટાંત), सुदर्शनम (વિષ્ણુચક્ર). तादृक्षः, तादृशः, तादृक्, तादृशी, सदृक्षः, सदृशः, सदृक्, सदृशी. दृष्टम् = दिट्ठं = દીઠું.

दृह्, (अ) प. १. वृद्धौ. વધવું. दर्हति तरुः વૃક્ષ વધેછે. दृढः (१ જાડો, २ બળવાન્)

दृंह्, (इ) प. १. वृद्धौ. વધવું. दृंहति तरुः ઝાડ વધેછે.

दृ, (म्) प. १. (१) भये. બીવું, ડરવું, બડકવું. दरति बालः બાળ ડરેછે. दरति = डरइ = ડરે. णी- दरयति.

दृ, प. ९. विदारणे भये च. १ ફાડવું, ચીરવું, ફાડવું. २ બીવું. ડરવું. दृणाति काष्ठं सूत्रधारः સૂતાર કાઠને ફાડેછે दृ. १ दीर्णः, २ विदीर्णः (ફાડેલ). दारणम्, विदारणम् (કાપ), दारु (કાષ્ઠ), दरी (ગુફા), दारुणः (ભીમ), दर्दुर (१ દેડકો, २ મેઘ), दर्विः (આ દુર્વાં), दरकः (બીકણ), दरः (१ભિક.२ ડર) दर्दरः (એક વાજું), दूर्वा (દરો), दुर्दुरूटः (દુર્મુખ), दद्रुः (દાદર). दरदः (એક દેશ) [illegible] (એક વાજું)

देव्, (क्) आ. १. देवने. रमवुं, खेलवुं. दवते बालः बाळक रमेछे. (दियर), देवनः पासो), देवलः (भिक्षुक), आदेवकः (रमनार).

दै, (प्) प. १. शोधने. शुद्ध करवुं, शोधवुं. दायति देहं अलेन नरः नर जळ वडे देहने शुद्ध करेछे.

दो, प. ४. अवखंडने. अवखंडनं छेदनम्. छेदवुं, पाडवुं, कापवुं. द्यति काष्ठम् काष्ठने छेदेछे. दितः (छिन्न). देयम् (छेद्य), दायः (भाग), दात्रम् = (दाडु), दाम (न् + दोरी), दामनी (पशुबंधन दोर).

द्यु, प. २. अभिगमने. सामुं जवुं, सन्मुख थवुं, सामुं थवुं. द्यौति भीमो जरासंधम् भीम जरासंधसामो थयो.

द्युत्, (अ) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं, झळकवुं. द्योतते सूर्यः सूर्य दीपेछे. द्योतनः (दीवो), खद्योत (आगियो पक्षी), विद्युत् = विद्युला = वीजळी. ज्योतिः (स् + तारा), १ द्योत, २ उद्योतः (प्रकाश). ज्योतिष्कः (ज्योतिषी), द्युति (कांति), द्योतनम् (प्रकाशन).

द्रै, प. १. न्यक्करणे. न्यक्करणं तिरस्कारः धिक्कारवुं, तिरस्कार करवो. द्रायति सज्जनं खलः सज्जनने खल धिक्कारेछे.

द्रम्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. द्रमति जायछे. [illegible]

द्रस्, प. ११. परितापपरिचरणयोः. १ परिताप करवो, २ परिच[illegible] द्रसयति परिताप करेछे.

द्रा, प. २. कुत्सितायां गतौ. कुत्सिता गतिः पलायनम्. पलायन करवुं, नासीजवुं. द्राति कुक्कुरः पश्चात् कूतरो पाछो नासेछे. निद्राति ऊंघेछे. निद्रा (ऊंघ), निद्रित (सूतेल), १ उन्निद्रम्, २ विनिद्रम (विकसित), निद्राणम् (संकुचित), निद्रालु.

द्राक्ष्, (इ) प. १. घोरवाशिते कांक्षायां च. घोरवासितं घोरशब्दः. १ भयंकर शब्द करवो, भयंकर शब्द करवो, २ इच्छवुं, चाहवुं. द्राक्षति सिंहः सिंह भयंकर शब्द करेछे. द्राक्षा = द्राक्ष.

१. सामर्थ्ये आयामे आयासे च. आयामो दैर्घ्यम आयास.
१ समर्थ--शक्त थवुं, शक्तिमान् थवुं, २ लांबुं करवुं, दीर्घ करवुं,
३ परिश्रम करवो, थाकवुं. द्राघते समर्थ थायछे.

निरारणमपचयवाभिमाग, सदनमिवियावत्. विशीर्णे
पुष्पम् फूल राडेछे. द्राद्दः (थाक्यो).

द्राड. ... निक्षेपे च. १ जागवुं, न ऊंघवुं, २ नांखवुं, थापवुं,
सधरवुं. द्राहते जागेछे इ०. द्राहः (जिनमरो).

द्रु, प. १. गतौ. जवुं. द्रवति लोहं लोह ओगणेछे. द्रावः (ओगळवुं), दास-
द्राव, द्रव (ओघ), द्रविणम् (धन), द्रुः (झाड), पीतद्रुः (देवदारवृक्ष).

द्रुण, (अ) प. ६. हिंसागतिकौटिल्येषु. १ हणवुं, २ जवुं, ३ वांकुं थवुं-करवुं.
द्रुणति चोरं राजा राजा चोरने हणेछे. द्रुणति घोटः घोडो जायछे. द्रुणति
खलः खल कुटिल थायछे. द्रोणः (१ अश्वत्थामानो बाप, २ कागडो, ३ वी-
छी), द्रुणः (१ धनुष, २ वीछी), द्रुणा (पणछ).

द्रुह, (अ) प. ४. जिघांसायाम्. हणवानी इच्छा करवी. द्रुह्यति रिपुं राजा
राजा शत्रुने हणवा इच्छेछे. द्रोहः, द्रोही (द्रन्), द्रुहिणः (ब्रह्मा), द्रुह्,
(शत्रु), मित्रध्रुक् (मित्रशत्रु).

द्रू, (ष) ऊ. ९. हिंसायाम्. हणवुं. द्रूणाति, द्रूणीते हणेछे. द्रूणः (हणेल).
द्रेक, (ऋ) आ. १. शब्दोत्साहयोः. उत्साहोवृद्धिरौद्धत्यंच. १ शब्द करवो,
२ वधवुं, ३ उद्धतथवुं, गर्व करवो. द्रेकते गूरोरणे रणमां शूरो शब्द करेछे.
द्रेक (शब्द).

द्रै, प. १. स्वप्ने. ऊंघवुं, सुवुं. द्रायति लोकोनिशायाम् रात्रे लोक ऊंघेछे. निद्रा,
निद्रालु, निद्रित (ऊंघेल).

द्विष, (अ) प. २. अप्रीतौ. निंदवुं. द्वेष्टि ने साधुं खलः खल साधुने निंदेछे.
१ द्विषन् (त), २ द्वेषणः, ३ द्विट् (द्विः (शत्रु). मित्रद्विट्, द्वेष्टा (अ), द्वेषः,
द्वेषी (इन), द्वेष्यः

द्विष्, (अं) उ. २. अप्रीतौ. निंदवुं. द्वेष्टि, द्विष्टे मंदो महात्मानम् मूर्ख [illegible] त्माने निंदेछे. द्वेषः, द्वेषी (शत्रु), १ द्विषन्, २ द्वेषणः, ३ द्विट् (शत्रु); मित्रद्विट्, ब्राह्मणद्विट्, द्वेष्टा, द्वेष्यः (द्वेषकरवा योग्य-शत्रु).

द्वृ, प. १. संवरणे. छावु, ओछाडवुं, ढांकवुं. द्वरति रथमास्तरेण रथी रथवाळो आवरवडे रथने छायछे. द्वारम् = बारुं = बारम् = बार.

धक्क्, (अ) उ. १०. नाशने. नाश करवु. धक्कयति-ते नाश करेछे.

धण्, (अ) प. १. शब्दार्थः शब्द करवो. धणति शब्द करेछे. धणः (शब्द).

धन्, (अ) प. ? शब्दे. शब्द करवो. धनति शब्द करेछे. धनम्, धन्या (धन्+ मरुत्तो). प्रधनम् (युद्ध), निधनम् (विनाश).

धन्, (अ) प. ३. (वै०) धान्ये. दाणा उपजाववा, दाणा पकववा, दाणा नीपजाववा. दधंति दाणा उत्पन्न करेछे. धनम्, धान्यम्. धनुः (धन् + चाप), धनिष्ठा (नक्षत्र).

धम्, (अ) प. ९. (सौ०) ध्वाने. शब्द करवो. धमति शब्द करेछे, १ धमनिः, २ धमनी = धमणी = धमण. धमनः (नडतृण).

धव्, (ह) प. १ गत्यर्थः जवुं. धन्वति जायछे. धन्वा (धन् + मरुदेश).

धा, (डु, ञ) उ. ३. धारणपोषणयोः दाने च. १ धारण करवुं, आपवु. २ पोषण करवु, पोषवुं. ३ देवुं, आपवुं. दधाति, धत्ते फुलं नरः नर फूलने आपेछे. विदधाति करेछे. संदधाति सांधेछे. परिदधाति पहेरेछे. अपिदधाति, पिदधाति ढांकेछे. निदधाति स्थापेछे. अभिदधाति कहेछे. विधानम् (करवु) संधानम्, (सांधवु). परिधानम् (पेहेरवु), १ अपिधानम्, २ पिधानम् (आच्छादन), निधानम् (१ स्थापन, २ निधि), अभिधानम् (नाम), हितम्, विहितम्, संहितम्, परिहितम्, अपिहितम्, पिहितम्, निहितम्, अभिहितम्, [illegible] संधि (सांधो), परिधि (पेहेरवु), निधिः (निधान), १ धाता, [illegible] ब्रह्मदेव), १ अंतर्धि, २ अंतर्धानम् (संताई). अंतर्हितः [illegible] श्रद्धा, धानका (हेमादि परिमाण), धाना (धवादिनी [illegible] (धन् + १ धर, २ तेल). धान्यम् (दाणा), वीर. धाधि [illegible] औषधिः, धाम्या (कड) पयोधा, (धन् + [illegible], रेतोधाः [illegible] पुरोधाः (धन् + पुरोहित), वेधाः (धन् + ब्रह्मदेव).

मषीधानिः (દવાત), **वार्धानी** (કરવો, લોટો), अंगारधानी (સગડી), पित्त-धानी (પિત્તધાની), **ऊर्ध्वधानी** = ભીડાણી. पर्णधानी (પાનદાનીયું), राजधानी, **धातकी** (ધાવડી).

धाव्, (उ) उ. १. गतिशुद्ध्योः. १ જવું, ધાવું, દોડવું २ શુદ્ધ કરવું, ધોવું. धाव-**ति- ते धोटः** ધોડો દોડેછે. धावति-ते वस्त्रं धावकः ધોબી વસ્ત્રને ધુવેછે. धौतः (ધોયલ), धौतवस्त्रम् (ધોયલું વસ્ત્ર). धावकः (ધોબી), **धौतिः** (ધોવું), धावनम् (ધોવું), दंतधावनम् (દાંતધોવું).

धि, प. ५. गतितृप्त्योः. १ જવું, २ તૃપ્ત થવું, તૃપ્ત કરવું. **धिनोति** જાયછે.

धि, प. ६. धारणे. ધારણ કરવું, ઝાલવું. धियति वेदं ब्राह्मणः બ્રાહ્મણ વેદને ધારણ કરેછે.

धिक्ष्, (अ) प. १. संदीपन क्लेशन जीवनेषु. १ સળગવું, ધીકવું. २ પીડવું. ન-ડવું. ३ જીવવું. धिक्षति वन्हिः काष्ठेन કાઠવડે અગ્નિ ધીકેછે ઇ०. **धिक्षति** = धिक्खइ = ધીકે.

धिव्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. १ તૃપ્ત થવું, २ તૃપ્ત કરવું. धिनोति તૃપ્ત કરેછે.

धिष्, (अ) प. ३. (वै०) शब्दे. શબ્દ કરવો. दिधेष्टि શબ્દ કરેછે.

धी, (ओ, ङ्) आ. ४. आधारे अनादरे च. १ આધાર કરવો, આધાર કરવો, २ અનાદર કરવો, અનાદરવું, धीयते આધાર કરેછે. धीनः (धृत).

धु, (ञ्) उ. ५. कंपने કંપવું, કંપાવવું, હાલવું, હેલાવવું. धुनोति–धुनुते शालि-नं वातः પવન શાલિને કંપાવેછે. धवः (પતિ).

धुक्ष्, (अ) आ. १. संदीपन क्लेशन जीवनेषु. १ સળગવું, સળગાવવું. २ પીડ-વું. નડવું. ३ જીવવું. धुक्षते वन्हिः काष्ठेन કાઠવડે અગ્નિ સળગેછે. संधुक्षते = संधुक्खइ = સંધુકે. संधुक्षितः = संधुक्खिओ = સંધુક્યો.

धुर्व्, (ई) प. १. हिंसार्थः. હણવું. धूर्वति હણેછે. धूर्तः (ધુત), १ **धूः** (ધુર), २ धूर्वी (ધરી), धूर्त्त = ધુતો.

धू, (ञ्) उ. ५. कंपने. કંપવું, કંપાવવું, હાલવું, હલાવવું. **धूनोति–धूनुते शा-लिनं** वातः વાયુ શાલિને હલાવેછે. धवः (પતિ), **धूकः** (ઢેફેલો). **धवधूतः** (ભોગી) धूमः, धूसरः (કાંઇધોળો), १ धूलिः, २ **धूली** = धूलि = ધૂળ.

धु, प. ६. विधूनने. धूणाववुं, कंपाववुं. धुवति हस्तं नटः नट [redacted]
निधुवनम् (मैथुन).

धु, (ञ्) उ. ९. कंपने. कंपाववुं, धूणा ... वायु पल्लवने हलावेछे. १ धुनि, २ ...

धू, (ञ्) उ. १०. कंपने. कंपाववुं, ...
यति-ते धून ...

धूप, (अ) प. १ ... धूप
तपेछे, तपावे ... (संधारेल)

धूप, (अ) उ. १०. भाषार्थे ... बोल-
कवुं. धूपयति--ते बोलेछे, दी ...

धूर, (ई) आ. ४. हिंसागत्योः. ...
(हत).

धूश, (अ) उ. १०. कांतिकरणे. तेजवंत-तेजस्वी करवुं, शोभतुं करवुं. [redacted]
यति- ते देहं भूषणेन नरः नर घरेणावडे देहने शोभतुं करेछे.

धूष, (अ) उ. १०. कांतिकरणे तेजवंत-तेजस्वी करवुं, शोभतुं करवुं. धूषयति
-ते देहं कुंकुमेन जनः जनदेहने कुंकुमवडे शोभतो करेछे.

धूस, (अ) उ. १०. कांतिकरणे. तेजस्वी-शोभतुं करवुं. धूसयति-ते देहं
चंदनेन नरः नर चंदनवडे देहने कांतिमान करेछे.

धृ, प. १. सेचने. सिंचवुं. धरति मेघः पृथ्वीं मेघ पृथ्वीने सिंचेछे

धृ, (ङ्) आ. १. अविध्वंसने. हेठेन पडवा देवुं. धारण करवुं, आसीरापवुं. धर-
ते धारण करेछे. १ धरा, २ वसुंधरा (पृथ्वी). धुरंधरः, जलधरः (मेघ),
युगंधरं (धुंसरुं), आधारः (आश्रय), १ धरणी, २ धरित्री (पृथ्वी). धर
(पर्वत), धारा (प्रपात, टंकुओ). धृतिः (१ धारण, २ धैर्य), १ भर्ता, २ धर्मः
(सत्कर्म).

धृ. (ञ्) उ. १. धारणे. धारण करवुं. धरति- ते धारण करेछे. धारक, वज्र-
धरः (इंद्र), चक्रधरः (विष्णु), गंगाधरः (शिव), धाराधरः (मेघ), हलधर
(राम), सूत्रधारः = सुतारो= सुतार. कर्णधारः (निजामो, नाविक), धारणम्,
धारणा, धार्यम्, धृत, विधृत, निर्धारणम्, अवधारणम्, आधारः, धृतिः (धैर्य) [redacted]
धरा. धर्त्ता, धर्म.

[illegible]ङ्.) आ. ६. अवस्थाने धारणे च. १ रहेवुं, स्थिर थवुं, वसवुं. धारण करवुं. ध्रियते, आध्रियते रहेछे इ०. धरा (पृथ्वी), आधारः (१ जळबंधन [illegible], २ आश्रय), धार्यः (धारण करवा योग्य), ध्रुवः.

धृज्, (ज) प. १. गतौ. जवुं. धर्जति जायछे.

धृञ्, (ह) प. १. गतौ. जवुं. धृंजति जायछे इ०

धृष्, (ञि. आ.) प. ५. प्रागल्भ्ये. धीठ थवुं, हुशियार थवुं, समर्थ थवुं. प्रवीण थवुं. धृष्णोति मैत्र [illegible] प्रै. स. प [illegible] ष्टः (अभिमानी), धर्षितः (प्रगल्भ), धिषणा (बुद्धि).

धृष्, (अ) उ. १०. प्रसहने. प्रसहनमभिभवः जितवुं, पराभव करवो. ति–ते. धर्षति धृष्टोधार्मिकम्. अविनीत धार्मिकने जितेछे. धर्षितः (– धृष्यः, (जितवायोग्य), अधृष्यः, धर्षणम् (जितवुं).

धॄ. प. ९. वयोहानौ. जूनुं थवुं, वय ओछुं थवुं. धृणाति वस्त्रम् वस्त्र जूनुं थायछे.

धे, (ट्) प. १. पाने. धाववुं, पीवुं, पान करवुं. धयति धेनुं वत्सकः वाछडो धेनुने धावेछे. धयः (शिशु), धया (कन्या). स्तनंधयः (बाळक), स्तनंधयी (बालकी), धीतम् (पीधुं), शुनिंधयः (कुकरियुं), धात्री (१ उपमाता, २ पृथ्वी, ३ आमळो), धेनुः (गाय), सुधा (अमृत), धत्तूरः= धतुरो.

धेक्, उ. १०. दर्शने. जोवुं, देखवुं, निहाळवुं. धेकयति–ते शिवं शैवः शैव शिवने निहाळेछे. धेकः (दर्शन).

धोर्, (ऋ) प. १. गतिचातुर्ये. सारुं चालवुं, रुडुं चालवुं. धोरति घोडो [illegible] सारुं चालेछे. १ धोरितम्, २ धोरितकम्. (घोडानी सारी चाल), धोरणम् (वाहन), आधोरणः (हस्तिपालक, महावत).

ध्मा. प. १ शब्दाग्निसंयोगयोः. १ शब्दसंयोग करवो. वगाडवुं, वगाडवुं. २ अग्निसंयोग करवो. धमवुं. धमति शंखं [illegible] शंखने वगाडेछे. [illegible] नडयो. [illegible] धमनम् [illegible], [illegible] धमवाथी [illegible].

ध्यै, प. १. चिंतायाम्. चिंता करवी, चिंतवुं. ध्यायति मातरं बालः बाळ माने

चिंतवेछे. ध्यातः (चिंतित), ध्यानम् (चिंतन), ध्याता (कर्ता + चिंता करनार), ध्येयः (ध्यान करवा योग्य), आढ्यः (धनवान), संध्या (संध्याकाळ), मध्यम् = (मध्य), धीः (मति), धीवरः = ढीमर (माछी).

ध्रज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्रजति जायछे.

ध्रञ्ज्. (इ) प. १. गतौ जवुं ध्रंजति जायछे.

ध्रण्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. ध्रणति शब्द करेछे.

ध्रस्, (उ. अ) प. ९. उञ्छे. कणुंवीणवा, वीणवुं ध्रस्नाति कणान् भिक्षुः भिक्षु कणोने वीणेछे,

ध्रस्, (उ. अ.) उ. १०. उञ्छे उत्क्षेपे च. १ कणुंवीणवा, वीणवुं. २ फेंकवुं, उछाळवुं. ध्रासयति-ते कणान् यतिः जति कणोने वीणेछे इ०.

ध्राक्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते कांक्षायां च. १ भयंकर शब्द करवो, पीडामणो घांटो काढवो, २ इच्छवुं, चाहवुं. ध्राङ्क्षति सिंहः सिंह भयंकर शब्द करेछे. इ०.

ध्राख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ सुकावुं, शुष्क थवुं. २ पूर्ण करवुं. ध्राखति.

ध्राघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. बळ करवुं, [illegible]

ध्राड्, (ऋ) आ. १. विशरणे. चेरवुं, शाडवुं [illegible] पुष्पम् पुष्प [illegible]

ध्रिज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्रेजति जायछे.

ध्रु, प. १. स्थैर्ये. स्थिर थवुं, अचळ थवुं. ध्रवति स्थिर थायछे.

ध्रु, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचळ थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे. ध्रुवः (स्थिर), ध्रुवः (ध्रुव तारो), ध्रुविलः (कविनाम),

ध्रुव्, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचळ थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे ध्रुवः (स्थिर).

ध्रु. प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचळ थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे. ध्रुवः (स्थिर).

ध्रेक्, (ऋ) आ. १. शब्दोत्साहयोः. उत्साहोत्कर्षे इत्यन्ये च. १ शब्द करवो. [illegible] वधवुं, ३ उत्कर्ष पामवुं करवुं. गर्व करवो, अहंकार करवो. ध्रेकते शब्द करेछे.

प. १ तृप्तौ. तृप्त थवुं, धरावुं. ध्मायति विप्रः विप्र धराय छे. ध्मायति = धाय छे. [illegible] = धरावो = धरावो. आघ्रातः (तृप्त).

ध्वज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्वजति जाय छे. ध्वजः (धजा), मकरध्वज (काम), कपिध्वजः (अर्जुन).

ध्वञ्, (इ) प. १. गतौ. जवुं. ध्वञ्जति जाय छे.

ध्वण्, (अ) प. १ शब्दार्थः. शब्द करवो. ध्वणति शब्द करे छे.

ध्वन्, (अ. म्) प. १. शब्दे. शब्द करवो. ध्वनति शब्द करे छे. णौ–ध्वनयति घंटां नरः नर घंटाने शब्द करावे छे. १ ध्वनः, २ ध्वानः, ३ ध्वनिः (शब्द). ध्वनितः (ध्वनित), ध्वान्तम् (अंधारुं).

ध्वन्, उ. १०. शब्दार्थः. शब्द करवो. ध्वनयति–ते शब्द करे छे. १ ध्वनः, २ ध्वानः, ३ ध्वनिः, (शब्द).

ध्वंस्, (उ) आ. १. अवस्रंसने गतौ च. १ हेठे पडवुं, २ अफळावुं, भूके थवो, ३ जवुं. ध्वंसते हेठे पडे छे इ०. ध्वंसः (विनाश).

ध्वाङ्क्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते काङ्क्षायां च. १ भयंकर शब्द करवो, भीहामणुं पक्षि काडवो. ध्वाङ्क्षति ध्वाङ्क्षः काग भयंकर शब्द करे छे. ध्वाङ्क्षः (१ का-गडो, २ बगलो), ध्वाङ्क्षरावः (काकशब्द).

ध्वृ. प. १. हूर्च्छने. हूर्छनं कौटिल्यम्. वांकुं थवुं, कुटिलता करवी. ध्वरति [illegible] [illegible] ध्वरः (धाम).

नक्ष्, (अ) उ. १०. नाशने. नाश करवो. नक्षयति–ते नाश करे छे.

नख, (अ) प १ सर्पणे. चालवुं, खसवुं. नखति चाले छे. नखः.

न[illegible] [illegible] चालवुं. [illegible] नखं = नखं [illegible].

न[illegible] [illegible] नटति नाचे छे. नटः, नटी.

[illegible] [illegible] गतौ च. १ नाच करवुं, नाचवुं. २ नमवुं,

[illegible]

[illegible] [illegible] समजावुं.

(अ) उ. १०. अवस्यन्दने [illegible] [illegible] नाट्यम्. १ नाच करवुं. २ पडवुं. नाटयति–ते हस्तं नटो नट हाथने नचावे छे इ०. नाट्यम्, नाटकम्.

नड्, (अ) प. १. संचये. સાંચવું, એકઠું કરવું. नडति સાંચેછે.

नड्, (अ) उ. १०. भ्रंशे. પડવું, પછડાવું. **नाडयति-ते** પડેછે. नाडी, प्रणाल:, **प्रणाली.**

नड्, उ. १०. पतने. પડવું. नडयति-ते પડેછે.

नद्, (टु. इ) प. १. समृद्धौ. હરખવું, આનંદવાન્ થવું. **नंदति** હરખેછે. नंदनः (પુત્ર), नंदः, आनंदः, नंदा (તિથિ. १-६-११), नांदी (સ્તુતિ), **नंदि** (**इन्** + શિવગણ), नंदकः (વિષ્ણુખડ્ગ), ननांदा (**ऋ** + નણદ).

नंश्, (अ) प. १. गतौ. જવું. नंशति જાયછે. **नंशः** (ગતિ).

नम्, (अ) प. १. प्रव्हत्वे शब्दे च. प्रव्हत्वं नम्रत्वम्. १ નમવું, २ શબ્દ કરવો. नमति [illegible] **लोकः** [illegible] **नमनम्**, [illegible], [illegible], नम, विनम, [illegible], नमः, **नम** [illegible] नता (**ऋ** + પુત્રનો પુત્ર), नमः (**अस्** + નમન).

नर्द्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. नर्दति શબ્દ કરેછે. नर्दः (શબ્દ), गेहे-नर्दी (**इन्** + ઘરમાંશૂરો).

नल्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું, ચળકવું. **नाल्यति-ते** બોલેછે ઇ०.

नाथ्, (ऋ) आ. १. याच्ञोपतापैश्वर्याशीःषु. [illegible] **अस्याशिषि** वाग्नियमः. १ જાચવું, માગવું, २ [illegible] **थवुं** કરવું, પ્રભુતા કરવી, ધણિપણું, ४ આશી[illegible] [illegible] પર થાયછે. नाथति याचको वदान्यम् [illegible] **खलः** साधुं. ખળ સાધુને પીડેછે. नाथति [illegible] **था**-યછે. **नाथते** **विप्रोयजमानम्** વિપ્ર યજમાનને આશીર્વાદ દેછે. **नाथः** (१ સ્વામી, २ **बळद** [illegible] ઘાલેલી નાથ), नायकः (જાચક), **नाथनम्** જાચ-વવું. **नाथितः** **नाथिता** [illegible] लोकनाथः, **जगन्नाथः**, **विश्वनाथः**.

नाध्, (**ऋ**) आ. १. **याच्ञोपतापैश्वर्याशीःषु**. १ જાચવું, માગવું, २ પીડવું, નડવું, ३ **પ્રભુતા કરવી**, ધણીથવું, ४ આશીર્વાદ દેવો. नाधते.

निवास, उ०. १०. **आच्छादने**. [illegible], ઓછાડવું. **निवासयति-ते** **वस्त्रेण** [illegible] વસ્ત્રવડે દેહને ઢાંકેછે. **निवासः**.

[illegible] प. १. **सेचने**. સિંચવું. **सेचति** સિંચેછે.

निष्क्, (अ) आ. १०. परिमाणे. માન કરવું, પરિમાણ કરવું. निष्कते માન કરેછે. निष्कः (પરિમાણ વિશેષ).

नील्, (अ) प. १. वर्णे. वर्णोपलक्षितायां क्रियायाम्. રંગવું, લીલું કરવું. नीलति श्वेतं मरकतकान्त्या ધોળાને નીલમ મણિની કાંતિવડે લીલું કરેછે. नीलम् = [illegible] नीली [illegible] नीला शाटी નીલી સાડી. नीली [illegible]

नीव्. [illegible] स्थौल्ये. જાડું થવું. [illegible] જાડું થાયછે. नीवम् (નેવું ઘરનું).

नुद्, (अ) प. ६. वधे. હણવું. नुदति હણેછે.

नृत्, (ई) प. ४. गात्रविक्षेपे. નાચવું. नृत्यति नटः નટ નાચેછે. नृत्यम् = नृत्त = નાચ. नर्त्तकः (નાચનાર), नर्त्तकी (નાચનારી), नर्त्तनम्, नृत्तम् (નાચ), सूनृतम् ([illegible] સત્યવચન).

नृ, (म[illegible]) [illegible]ये. પમાડવું, લેઈજવું, ચલાવવું, દોરવું. नृणाति नरं राजा રાજા નરને [illegible] છે. णी—नरयति. नरः, नारी (સ્ત્રી), नीर्णिः (સેવું), नर्म (अन् + क्रीडा), नारंमः (ઝાડ).

पक्ष्, (अ) प. १. परिग्रहे. स्वीकारवुं. पक्षति स्वीकारेछे. पक्षः.

पक्ष्, (अ) उ. १०. परिग्रहे. स्वीकारवुं. पक्षयति—ते स्वीकारेछे. पक्षः.

पच्, (डु. श्. ष्) उ. १. पाके. संधवुं, પચવું, ચઢવવું. पचति—ते तंदुलं पाचकः પાચક તાંદુલને રાંધેછે. पाकः (રસોઇ), पाचकः, (રસોઇયો), पचनम् (રાંધવું), पक्वः = पक्वं = પાકો. [illegible] (ચાંડાલ), [illegible] (ચાંડાળી), अकृष्टपच्यः (ખેડ્યા વિનાવગર પાકેનો), १ पचेलिमः, २ पक्तव्यः (રાંધવા [illegible]

[illegible]नम्, ४ मांसपचनम् (માંસની [illegible]ડી), क्षारविषः कटाहः (દેઠ [illegible] રાંધનારી [illegible]), [illegible]

[illegible] (પાક).

[illegible] સ્પષ્ટ—દેખાડું—પ્રકટ કરવું. पचते गुणं कवि[illegible] [illegible]नम्, [illegible] (થાપણ). पंकः (કાદવ), पंचालः [illegible] (પાંચ સંખ્યા), प्रपंचः (પ્રકટ),

पच्, (इ) उ. १०. विस्तारवचने. વિસ્તારે બોલવું. पंचयति—ते, पंचति

विस्तारे कहेछे. प्रपंचः (विस्तार), पंकः (कादव), पक्ष्म (मन् [illegible]
प्रपंचितम्, (विस्तार्युं).

पज्, (इ) प. १. (सौ०) रोधे. रूधवुं, रोकवुं. पंजति रोकेछे. पंजरम् = पांजरुं.

पट्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. पटति जायछे. पटः (वस्त्र), पट्टनम् (नगर), पटलम् (छाज, पडल), पाटलम् (गुलाबी रंग), पटोलः (शाकभेद), पटहः (ढोल), पटुः (चतुर). पाटला = पाडल. पटोली (तुरियानो वेलो).

पट्, [illegible] प [illegible] परिवेष्टनम्. [illegible] पटयति रज्जुम् वेष्टयतीत्यर्थः दोरीने [illegible] पटी (नाहनुं वस्त्र).

[illegible] भासार्थे च. १ बोलवुं. २ दीपवुं पाटयति-ते [illegible] १ पाटः, २ पाटकः (कुळियुं, पाडो, भाग).

पठ्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. उघाडुं-प्रकट बोलवुं. पठति पाठं पाठकः पाठक पाठने पढेछे. पाठः, पाठकः, पठनम्, पठितम् = पढिअं = पढिउं = पढ्युं. १ पाठ्यम्, २ पठनीयम् (पढवा योग्य).

पठ्, उ. १०. ग्रंथे. गुंथवुं, [illegible]. पठयति-ते गुंथेछे.

पड्, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. पंडते जायछे. पंडा (बुद्धि), पंडिओ = पंडयो. पंडः (नपुंसक).

पड्, (इ) उ. १०. नाशने. नाश करवुं. पंडयति-ते, पंडति नाश करेछे.

पण्, (अ) आ. १. व्यवहारे स्तुतौ च. व्यवहारः पणिः स्तुतिर्नुतिः. १ व्यवहार एटले आपवुं लेवुं, २ स्तुति एटले स्तवन करवुं. व्यवहारे पणते वणिकः हट्टे वाणियो हाटमां आपले करेछे. स्तुतौ—पणायति हरिं भक्तः भक्त हरिने नमेछे. १ पणितव्यम्, २ पण्यम् (वेचवानुं), आपणः (हाट), शाकपणः (शाकव्यवहार), आपणिकः (नगरस्वामी), १ वणिक्, २ वाणिजः = वाणियो. विपणः (विक्रय).

पत्, (ऌ) प. १. पतने. पडवुं. पतति वृक्षात्फलम् झाडथी फळ पडेछे. पतति = पडइ = पडे [illegible] पी-पातयति = पाडइ = पाडे. आपतति, आवडइ = आ- [illegible] उप्पडइ = ऊपडे. पातः (पडवुं), पतः (पक्षी), पतनम् = [illegible] उत्पातः, निपातः, संपातः, आपातः, पतितः = पडिओ = पड्यो. [illegible] = उपड्यो. आपतितः = आवडियो = आवड्यो.

संपतितः= संपडिओ सांपड्यो. पत्रम् (१ वाहन, २ पान), पताका ध्व-
पताकी (इन् + ध्वज वाळनारो). आपातक. (आंक), पतंगः (प. पक्षी,
२ ढुं, सुरज), पत्तनम् (नगर), पतत्रम् (पींछुं), पातालम्, पत्सलः (प्रेहार)
संपातिः (गीधराज), पाप्मा (अन् + पाप), प्रणिपातः (नमस्कार).

पत्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये. धणी थवुं. पत्यते धणी थायछे. पतिः (धणी).

पत, उ. १०. गतौ. जवुं, पडवुं पतयति–ते, पतति पडेछे.

पत्, (अ) उ. १०. गतौ. जवु, पडवुं. पातयति–ते, पतति पडेछे.

पथ्, (ए) प. १. गतौ. जवुं. पथति जायछे. पथः (मार्ग), पाथः (अस् +
जळ), पंथाः (इन्+मार्ग).

पथ, (अ) उ. १०. प्रक्षेपे. फेंकवुं. पाथयति ते फेंकेछे.

पन्थ्, (इ) उ. १०. गतौ. जवुं. पंथयति–ते, पंथति जायछे. परिपंथयति
शत्रु थायछे. पारिपंथी (इन्+शत्रु).

पद्, (अ) आ. ४. गतौ. गतियाने ज्ञाने च. १ जवुं, २ जाणवुं. पद्यते जायछे,
जाणेछे. प्रपद्यते, निपद्यते, आपद्यते, प्रतिपद्यते, निष्पद्यते = निप्पज्जइ =
नीपजे. संपद्यते, उपपद्यते, पन्नः (पामेल), प्रपन्नः (शरणागत), विपन्नः
(पीडित), आपन्नः (प्राप्त), प्रतिपन्नः (पामेल), निष्पन्नः, संपन्नः, उपपन्नः,
प्रतिपत् (१ पडवो, २ ज्ञान), विपत् (विपत्ति), संपत् (धन), आपत् (दुःख),
संपत्तिः, विपत्तिः, आपत्तिः, निष्पत्तिः (नीपज), प्रतिपत्तिः, पदम् (१ स्थान,
२ पग, ३ पगलुं), पादः (चरण), पद्मं (कमळ), पद्रः (गामडुं), १ पदविः,
२ पदवी (मार्ग), पादुका (पावडी), पत्तिः (पाळो), उपपादनम्, प्रतिपादनम्,
संपादनम्

पद्, आ. १०. गतौ. १ जवुं, २ जाणवुं. पदयते जायछे, जाणेछे. पदम्
(स्थान).

पन्, (अ) आ. १. स्तुतौ. स्तुति करवी. पनायति परमेश्वरं भक्तः भक्त परमेश्व-
रने स्तवेछे. १ पाडुः, २ पाडुरः (धोळो). पनसः = फणस (फळवृक्ष).

पंपस्, प. ११. दुःखे. दुःख पामवुं. पंपस्यति गदेनार्त्तः रोगी रोगे दुःख पा-
मेछे.

पय, (अ) आ. १. गतौ. जवुं. पयते जायछे. पय (अस् + १ दुध, २ पाणी)

पक्ष, प. ११. पक्षति पक्षति परिग्रहणे. ખોબો ભરવો, ચાંગળું ભરવું. [illegible] (૧ પાંખ, ૨ પક્ષી).

पर्ण, उ. १०. हरितभावे. હરિયા–પોપટિયા રંગે રંગવું–રંગાવું. पर्णयति હરિયા રંગે રંગેછે–રંગાયછે. पर्णम् = पण्णं = પાનું = પાન.

पर्द, (अ) आ. १. कुत्सिते शब्दे. गुदरवइत्यर्थः. પાદવું, વાછૂટ કરવું. पर्दते વાયલ પાદેછે. पर्दते = पद्दइ = પાદે. पर्दनः = पद्दणो = પાદણુ. पर्दिओ = પાદ્યો. पर्दनम् = पद्दणं = પાદવું. कपर्दः = कवड्डो = કોડો.

पर्प, (अ) प. १. गतौ. જવું. पर्पति જાયછે. पर्पटः = पप्पडो = પાપડ.

पर्ब, (अ) प. १. गतौ. જવું. पर्बति જાયછે.

पर्व. (अ) प. १. पूरणे. પૂરવું. पर्वति પૂરેછે. पर्व (अन् + १ પેરાઈ, २ ઊત્સવ, ૩ અમાસ ને પડવાનો સંધિ, ૪ અષ્ટમી, અમાવાસ્યા અને પૂર્ણિમા), पर्वतः.

पल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पलति पथे नरः નર પથે પળેછે. पलति = पलइ = પળે. पलितः = पलिओ = પળ્યો. पलम् (માંસ), पलितं = પળિયું (ધોળા કેશ), पालः, गोपालः, धनपालः, पललम् (ખોળ). १ पलः, २ पलालः = પરાળ. पल्वलम् (ખાત, સરોવર), पिप्पलः = पिप्पलो = પીંપળો. पिप्पली = પીપળી. १ पाली, २ पालिः = પાળિ = પાળય. उत्पलम् = ઊપળું (૧ કમળ, ૨ ખાટલાનુ અંગ).

पल्ल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पल्लति જાયછે. १ पल्ली, २ पल्लिः (ઘરોળી), पल्लवः (નવું પત્ર).

पल्यूल, उ. १०. लवनपवनयोः. १ છેદવું, કાપવું. २ શુદ્ધ કરવું. पल्यूलयति सबुसं धान्यम् પરાળ સોતા ધાન્યને કાપેછે. पल्यूलयति क्षेत्रम् ખેતરને શુદ્ધ કરેછે.

पव्, (अ) आ. १. गतौ જવું. पवते જાયછે. पवनः (વાયુ).

पश्, (अ) उ. १०. बंधने. બાંધવું. पाशयति–ते पाशैरश्वम् પાશવડે ઘોડાને બાંધેછે. पाशः = ફાંસો (પાસલો), पाशकः (પાસો), पाशी (इन् + વરુણ દેવ).

पष्, (अ) उ. १. बाधनस्पर्शनयोः. स्पर्शनं ग्रंथनम्. १ પીડવું. २ ગુંથવું. पषति–ते પીડેછે, ગુંથેછે. पाषाणः = पाहाणो = પાહાણ.

पथ्, उ. १०. गतौ. જવું. पथयति-ते જાયછે.

पस्, (अ) प. १. (सें०) निवासे. વસવું. पसति વસેછે. पस्त्यम् (ઘર).

पस्, (इ) उ. १०. नाशने. નાશ કરવું. पंसयति-ते, पंसति નાશ કરેછે. पांसुः (ધૂળય).

पा, प. १. पाने. પીવું. पिबति जलम् જલને પિયેછે. पानम्, पीतम् = પીધું. पानीयम् (જલ), पिपासा (તરસ), पिपासुः (તૃષિત), १ सुरापी, २ सीधुपी (દારુ પીનારી સ્ત્રી), द्विपः (વાઘ), द्विपका = દિપડો (વાઘ), प्रपा (જલશાલા), सुरापाणाः प्राच्याः (દારુ પીનાર પૂર્વિયા), पायुः (ગુદ), पाथः (સૂર્ય), पामा (ખસ), पित्तम् (ભાગ્ય), पयः (अस् + १ જલ, २ દૂધ), पातव्यम् = पाअव्वं = પાવું. पेयम्, पिकः (કોયલ).

पा, प. २. रक्षणे. રક્ષણ કરવું, રાખવું, પાળવું. पाति क्षेत्रं कृषिः કૃષિ ખેતરને રાખેછે. अधिपः (અધિપતિ), पात्रम् (નદીના બે કાંઠા વચલો જલપ્રવાહનો ભાગ), पतिः (સ્વામી), पिता (ऋ + બાપ), पुमान् (पुंस् + પુરૂષ), विप्रः (બ્રાહ્મણ), भूपः, नृपः.

पार, उ. १०. कर्मसमाप्तौ. કામ પાર પાડવું, કામ પૂરું કરવું, સમાપ્ત કરવું. पारयति-ते राजसूयं युधिष्ठिरः યુધિષ્ઠિર રાજસૂયને સમાપ્ત કરેછે. पारम् (પરતીર, સાંમો કાંઠે), पारितम् (સમાપ્ત કરવું), पारणम्, पारी (હોડી).

पाल्, (अ) उ. १०. रक्षणे. રાખવું, પાળવું. पालयति-ते पुत्रं पिता પિતા પુત્રને પાળેછે. पालनम् (રક્ષણ), पालनम् = પારણું (છોકરાંને સુવાનું), पालिता = पालिओ = પાળ્યો. पाली = પાળી = પાળ (પાણીમાં તરવાનો ધોરો). पालकः (રક્ષક), १ पाल्यम्, २ पालनीयम् (પાળવા યોગ્ય).

पि, प. ६. गतौ. જવું. पियति જાયછે. पितः (ગત), पीठः (ઉપસ્થ).

पिस्, (अ) उ. १०. कुट्टने. કૂટવું. पिस्सयति-ते કૂટેછે. पिस्सटम् (કલહ).

पिच्छ्, (अ) उ. १० कुट्टने. કૂટવું. पिच्छयति-ते કૂટેછે. पिच्छं = પીછું.

पिज्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું, રહેવું. पेजयति-ते વસેછે. पेजा (ઘર).

पिज्, (इ) आ. २. वर्णे संपर्चने अवयवे अव्यक्ते शब्दे च. ૧ રંગવું, પીંજવું, २ એકઠું-મિશ્ર કરવું, ૩ અવયવ કરવા, ४ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. पिंक्ते वस्त्रं रंगकारः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે-પીંજેછે. १ पिंगः, २ पिंजरः (પીળો), पिंजनी = पिंजणी = પીંજણ. पिंजनम् = પીંજાયું. पिंजूलः (હસ્તિબંધનપાશ).

पिज्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पिञ्जयति-ते બોલેછે, દીપેછે.

पिज्, (इ) उ. १०. हिंसाबलादाननिकेतनेषु. निकेतनं गृहम्. १ હણવું. २ બલ કરવું, ३ આલવું, ગ્રહવું. [illegible] (હસ્તિબંધનપાશ), [illegible] नम् = पिञ्जणं = પિંજણું.

पिट्, (अ) प. १. शब्दसंघातयोः १ શબ્દ કરવો, २ એકઠું કરવું, ઢગ કરવો. पेटति શબ્દ કરેછે. पेटति धान्यम् દાણાને એકઠા કરેછે. १ पिटः, २ पिटकः, ३ पिटम्, ४ पिटकम्, (છાબડી. ચેપલી), १ पेटकः, २ पेटा (મજુસ).

पिठ्, (अ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः १ હણવું, २ પીડવું, નડવું, દુઃખ દેવું. पिठति હણેછે. पिठरम् (હેડી).

पिड्, (इ) आ. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગોળો કરવો. पिण्डते पिष्टं नरः નર પીઠને એકઠો કરેછે. पिण्डः = પેંડો. पिंडी, पिंडः (ગ્રાસ), पिण्डः (શરીર), पिण्डितः (ગોળો વળેલ).

पिड्, (इ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. ગોળો કરવો. पिण्डयति — ते, पिंडति એકઠું કરેછે. ગોળો કરેછે. पिण्डः(१ ગોળો, २ ગ્રાસ-કવલ, ३ શરીર).

पिल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. पेलयति ફેંકેછે. पलम् (વૃષણ).

पिव्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. સિંચવું, સેવવું. पिन्वति સિંચેછે इ०.

पिश, (अ) प. ६. अवयवे दीपनायां च. १ અવયવ કરવા. २ પ્રકાશ કરવું, દીપન કરવું. पिंशति અવયવ કરેછે. पिशाचः (એક દેવયોનિ), पैशाची (પિશાચની ભાષા), पिशुनः (ચાડિઓ). १ पेशिः, २ पेशी (માંસપેશી), [illegible]

पिष [illegible] प. ७. संचूर्णने [illegible] २ હણવું. [illegible] पिनष्टि [illegible] पिष्टम् [illegible] १ पेषः, २ [illegible] पिनाकम् [illegible] पिण्याकः (तिल [illegible]).

पिस्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पेसति જાયછે. पिसः (अति), [illegible]

पिस, (अ) उ. १०. गती हिंसायां च. १ જવું, ૨ [illegible]. पेसयति- [illegible] છે, હણેછે.

पिस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. पिंसयति-ते બોલેછે, દીપેછે.

पी, (ङ्) आ. ४. पाने. પીવું. पीयते पयः बालः બાળ દૂધ પીયેછે. पिच्छं = પીછું. पीठम् (આસન), पीलुः (વરખડો નામે ઝાડ).

पीड्, (अ) उ. १०. गहने. गहनं बाधा. પીડવું, નડવું, પીલવું, નીચોવવું. पीडयति-ते प्रजामेव ग्रहः અનાવૃષ્ટિ પ્રજાને પીડેછે. पीडति = पीडइ = પીડે, પીલે. पीडा. पीडनम्, पीडितः = पीडिओ = પીડયો. पीडितव्यम् = पीडिअव्वं = પીડવું. १ पीडनीयः, २ पीड्यः (પીડવા યોગ્ય), पीलकः (પીલનાર), तिलपीलकः (ઘાંચી), निष्पीडनम् (નીચોવવું), वस्त्रनिष्पीडनम् (વસ્ત્ર નીચોવવું).

पीय्, (अ) प. १ (सौ०) प्रीणने. તૃપ્ત કરવું. पीयति તૃપ્ત કરેછે. पीयूषम् (અમૃત).

पोल्, (अ) प. १. प्रतिष्टंभे. प्रतिष्टंभोरोधनम्. રોકવું, રૂંધવું, पीलति રોકેછે. १ पीलः, २ पीलकः (મંકોડો), पिपीलिका (કીડી).

पीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. જાડું થવું, પુષ્ટ થવું. पीवति જાડું થાયછે. १ पीवः, २ पीवरः (જાડો).

पुट्, (अ) प. ६. संश्लेषणे. મળવું, ભેટવું. पुटति कांतं कांता નર નારીને ભેટેછે. [illegible] १ पुटः, २ पुटकः, ३ संपुटः (ઘરેણું [illegible]) [illegible]

पुट्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे संचूर्णने च. १ બોલવું, ૨ દીપવું, ૩ ચૂર્ણ કરવું. पोटयति-ते બોલેછે.

पुट्, उ. १०. संसर्गे. ઘાલવું, બાંધવું, [illegible]. पुटयति-ते संपुटे भूषणं नारी નારી ડાબલામાં ઘરેણું ઘાલેછે. १ [illegible], २ पुटकः, ३ संपुटः (ડાબલો), त्रिपुटी.

पुट्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. पुंटयति-ते, पुंटति બોલેછે इ०.

पुड्, [illegible] ने. [illegible] पुड्यति-ते [illegible] देह. દેહ રોગે [illegible] થાયછે.

[illegible]ામવું, છોડવું, મૂકવું. पुडति તજેછે.

पुंडति ખડેછે.

पुण्, (अ) प. ६. कर्माण शुभे. શુભ કર્મ કરવું. पुणति શુભ કર્મ કરેછે. पुण्यम् (સત્કર્મ), पुंड्रम् (તિલક), १ पुण, २ निपुणः (ડાયો), पुंडरीकम् (કમલ), पुंडः (ભિન્નવર્ણ), पुणितः (धर्मनिष्ठ).

पुत्त्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पुत्तति જાયછે. पुत्तिका.

पुथ्, (अ) प. ४. हिंसायाम्. હણવું. पुथ्यति रिपुम् શત્રુને હણેછે. पोथः (હિંસા), वातपोथः.

पुथ्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पोथयति — બોલેછે.

पुथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसा प्राण्युपघातः. संक्लेशो बाधा. १ હણવું, २ પીડવું, નડવું, પજવવું. पुंथति હણેછે इ०. पुंथितम् (હણેલ).

पुर्, (अ) प. ६. अग्रगमने. આગળ જવું. पुरति આગળ જાયછે. पुरितः (આગલ ગયેલો), पुरम् (શરીર).

पुर्व्, (अ) प. १. पूरणे. પૂરવું. पुर्वति जलेन कलशं नरः નર જલવડે કલશને પૂરેછે. पूर्वः.

पुर्व्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું. पूर्वयति-ते વસેછે.

पुल्, (अ) प. १. महत्त्वे. મોટું થવું, વિસ્તાર પામવું. पोलति મોટું થાયછે. १ पोलः, २ पुलः, ३ पुलम्, ४ विपुलम् (વિસ્તાર). पुलकः (રોમાંચ), पुलिनम् (બારું), पुलिः (પુલો), पुलिंदः (મ્લેચ્છ).

पुल्, (अ) प. ६. महत्त्वे. મોટું થવું. पुलति મોટો થાયછે.

पुल्, (अ) उ. १०. महत्त्वे. મોટું થવું, વિસ્તાર પામવું. पोलयति-ते વિસ્તાર પામેછે. पोलः (વિસ્તાર).

पुष् [illegible] १. [illegible]

[illegible]

पोषणम्.

पुष्, (अ) प. ४. पुष्टौ. પોસવું. पुष्यति પોસેછે. पुष्टः, पुष्यः (નક્ષત્રભેદ).

पुष्, (अ) प. ९. પોસવું. पुष्णाति પોસેછે.

पुष्, [illegible] १०. धारणे. धारण करवुं. पोषयति—जे आभरणं नरः ते पुरुष पेहेरेछे.

पुष्प्, (अ) प. ४. विकसने. फुलवुं. पुष्प्याति कलिका, कळी फुलेछे. पुष्पम् (फुल), पुष्पितः (फुलेल), पुष्पिता (फुलेली).

पुस्, (अ) प. ४. विभागे अभिमर्दे च. १ विभाग करवो, २ भांगवुं, भांगवु, भूसवुं. पुस्याति विभाग करेछे. पुस्यति = पुसइ = भूसे. पुसितः = पुसिओ भूस्यो. पुस्तम्, २ पुस्तकम्, (लखेलां पत्रनो संचय).

पुंस्, (अ) उ. १०. अभिवर्द्धने. उदित थवुं, वधवुं. पुंसयति—ते उदित थायछे. नपुंसकम्.

पुस्त्, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ आदर करवो, २ अनादर करवो. पुस्तयति—ते आदरेछे इ०. पुस्तम्, पुस्तकम्. (लखेलां पत्रनो संचय).

पू. (ङ्) आ. १. पवने. पवनं नीरजीकरणम्. ऊपणवुं, शुद्ध करवुं, झाडवुं. पवते गवाहारान् खले खळामां गवारने ऊपणेछे. १ पवनम्, २ उत्पवनम् (ऊपणवुं), विपूयः (दोरडुं इत्यादि रचवाने शोधवानो मुंज), १ पवमानः, पवनः (वायु), पवित्रः — त्रा — त्रम्. निष्पावः (शुद्धीकरण), पोतः (बाल), पूगः (सोपारी), पुण्यम् (सत्कर्म), पुत्रः (सुत), पविः (वज्र), पोत्रम् (१ हळाग्र, २ सूवरना मुखनो अग्रभाग).

पू, (ञ्) उ. ९. पवने. पवनं शुद्धिः. शुद्ध करवुं. पुनाति — पुनीते यवान् खले खळामां जवने ऊपणेछे. पूनं धान्यम् (धान्य ऊपणेल), पवित्रम्, पुत्रः, पूतः (शुद्ध), पोत्रम् (हळमुख, २ सूवरमुख). पोता (ऋ + ऊपणनार), पोतः (बाळ), पोली (पोळी), पवनी (सावरणी), पावनम्, परिपावनम.

पूज्, (अ) उ. १०. पूजायाम्. पूजवुं. पूजयति—ते गुरुं शिष्यः शिष्य गुरुने पूजेछे. पूजा, पूजनम्, पूजनी (सावरणी), पूजकः (पूजनार), पूजितः = पूजिओ = पूज्यो. गुरुपूजकः. १ पूज्यः, २ पूजितव्यः = पूजिअव्वो = पूजवो.

पूण्, (अ) उ. १०. संघाते. एकठुं करवुं. पूणयति—ते एकठुं करेछे.

पूय्, (ङ्) आ. १. विशरणे दुर्गंधे च. १ सडवुं, रानवुं, भिन्न थवुं, २ दुर्गंधावुं. पूयते... पूतः (दुर्गंधवाळो), १ पूयः, २ पूतिः (दुर्गंधि), पूतिगंधिः [illegible].

पूर्, (ई) आ. ४. आप्यायने. आप्यायते पूर्यते. १ भरावुं, २ संतुष्ट थवुं. पूरा करवुं. पूर्यते [illegible] इ०. पूरः (नदीपूर), पू[illegible] [illegible] [illegible] घृतपूरः
(घेबर [illegible]), सत्र-
शाला, [illegible] + नग-
री), बीजपूरः = बीजउरो = बीजोरुं.

पूर्, (ई) प. १०. आप्यायने. १ पूरवुं, २ संतुष्ट करवुं. पूरयति-ते, पूरति पूरेछे इ०. पूरति = पूरइ = पूरे.

पूर्ण्, (अ) उ. १०. संघाते [illegible]

पूर्त्, (अ) उ. १०. निकेतने [illegible]

पूल्, (अ) प. १. संघाते. [illegible] १ पूल [illegible]
पूलो, २ पूलकः, ३ पूली, (तृणनो जुओ).

पूल्, (अ) उ. १०. संघाते. एकठुं करवुं. पूलयति-ते एकठुं करेछे.
(गठी).

पूष्, (अ) प. १. वृद्धौ. वधवुं. पूषति वधेछे. पूषितः (वृद्ध), पूषा (एकदेव)

पृ, (ङ्) आ. ६. व्यायामे. प्रायेणायं व्याङ्पूर्वः. उद्योग करवो, धंधो करवो. म्रियते-व्याप्रियते धर्मे साधुः साधु धर्मनेविषे उद्योग करेछे. व्यापारयति = वावरइ = वावरे. व्यापारः, व्यापृतः व्यापारित = वावरिओ = वापरयो. पृतना (सेना).

पृ, प. ५. (वे०) प्रीतौ. नेह करवो, हेत करवुं. पृणोति साधुरतिथीन् साधु अति-थीने नेह करेछे.

पृच्, (ई) आ. २. संपर्चने. संपर्चनं मिश्रणम्. मिश्र थवुं, मळवुं. पृक्ते. संपृक्ते साधुभिः सह साधुः साधुओ साथे साधु मळेछे. १ पर्कः, २ संपर्कः (मिश्रता), संपृक्तः (मळेल).

पृच्, (ई) प. ७. संपर्के. संपर्कोमिश्रणम्. मिश्र थवुं, मळवुं, संयुक्त थवुं. पृणक्ति सज्जनः सज्जन मळेछे. १ पर्कः, २ संपर्कः (मेळ), मधुपर्कः.

पृच्, (अ) उ. १०. संयमने. नियमे राखवुं. पर्चयति-ते, पर्चति नियमे राखेछे.

पृड्, (ड्) आ. २. वर्णे संपर्चने अवयवे अव्यक्तेशब्दे च. १ रंगवुं, २ मिश्र करवुं, ३ अवयव करवा, ४ अस्पष्ट शब्द करवो. पृङ्क्ते रंगेछे इ०.

पृड्, (अ) प. ६. सुखने. सुख देवुं, सुख करवुं. पृडति धर्मः लोकम् धर्म लोकने सुखी करेछे.

पॄ, (श) प. ९. प्रीणने. तृप्त थवुं, तृप्त करवुं. पृणाति लोकं भक्ष्यं तृप्त करेछे. पृणः, लोकंपृणः (लोकने तृप्त करनार).

पृथ्, (अ) उ. १०. प्रक्षेपे. फेंकवुं. पर्थयति-ते फेंकेछे.

पृष्, (उ) प. १. सेचनहिंसासंक्लेशनेषु. १ सिंचवुं, २ हणवुं, ३ पीडवुं, नडवुं. पर्षति भूमिं मेघः मेघ भूमीने सिंचेछे. पृष्टः (सिंच्यो), पृष्यम् (सिंचवा योग्य), पृषतः (१ मृग, २ बिंदु), पर्जन्यः (मेघ), पार्ष्णिः = पान्ही. पृषती (मृगा), पृषत्का (बाण).

पॄ, प. ३. पालनपूरणयोः. १ पालन करवुं, २ पूरवुं. पिपर्ति पालन करेछे. पारः व्यापारः, व्यापृतं (वापरेल).

पॄ, प. ९. पालनपूरणयोः. १ पाळवुं, २ पूरवुं. पृणाति विश्वं विश्वंभरः विश्वंभर

[illegible]

[illegible]

परमः (उत्कृष्ट), पुरीषम् (विष्टा), पुरुषः (नर), १ परु, २ पर्व, (पेराश, गांठ्य). १ पूः, २ पुरी (नगरी). पुंरुरः (फेन), पर्दः (पांगळाने चालवानुं काष्ट), पुरुः (१ महान, २ राजा).

पॄ, उ. १०. पूरणे. पूरवुं. पारयति-ते, परति पूरेछे.

पेल्, (ऋ) प. १. गतौ. जवुं. पेलति जायछे. पेला (वस्त्रादिक घालवानुं भाजन विशेष), १ पेलः = पेळ. २ पेलकः (पीडेय).

पेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं. पेवते सेवेछे.

पेस्, (ऋ) प. १. गतौ. जवुं. पेसति जायछे.

पै, प. १. शोषणे. सुकावुं, सोसवुं. पायति सुकायछे.

पैण, (ऋ) प. १. गतिप्रेरणश्लेषणेषु. १ जवुं, २ प्रेरवुं, ३ भेगुं थवुं. पैणति जायछे.

प्यै, (ङ्) आ. १. वृद्धौ. वधवुं. प्यायते. सिप्यका (हतमग).

प्याय्, (ओ, ई) आ. १ वृद्धौ. वधवुं. प्यायते वधेछे. पीवरः (जाडो), पीवरी, पीवा (अन् + स्थूळ जाडो). पीनौ स्तनौ (जाडा स्तन) पीनं मुखं, आपीनः, आपीनम्, पीनः (स्थूळ).

पृच्छ्, (अ) प. ६. जीप्सायाम्. जिज्ञासा जीप्सा. पूछवुं. जाणवानी इच्छा करवी.

पृच्छति गुरुं शिष्यः શિષ્ય ગુરૂને પૂછેછે. पृच्छति = पुछइ = પુછે पृच्छा = પૂછ (प्रश्न), पृच्छकः (પૂછનાર), प्रश्नः (પૂછા), प्रष्टः (પૂછ્યો), प्रष्टव्यम् = पुछअव्वं = પૂછવું. पृश्नि (કિરણ).

प्रथ, (अ, ष, म) आ. १. प्रख्याने. प्रख्यानं प्रसिद्धिः. પ્રસિદ્ધ થવું. प्रथते विद्यया विद्वान् વિદ્વાન વિદ્યાવડે પ્રસિદ્ધ થાયછે. णी–प्रथयति પ્રસિદ્ધ કરેછે. प्रथा (પ્રસિદ્ધિ). पृथ्वीका (એલચી), प्रथमः (પહેલો), पृथिवी (ભૂમિ), प्रति (એક ઉપસર્ગ), प्रथनम् (प्रसिद्धि), १ पृथुः, २ पृथुकः = પહુક. = પૌક. पृथुकः = पहुओ = પૌવો.

प्रथ, (अ) उ. १०. प्रख्याने. પ્રસિદ્ધ થવું. प्राथयति પ્રસિદ્ધ થાયછે.

प्रस, (अ, ष, म्) आ. १ विस्तारे प्रसूते च. १ વિસ્તારવું, २ પ્રસવવું, જણવું. प्रसते વિસ્તારેછે. णी–प्रसयति વિસ્તારાવેછે.

प्रा, प. २. पूरणे. पूरवुं. प्राति जलेन घटम् જલવડે ઘડાને પૂરેછે.

प्री, (ङ) आ. ४. प्रीतौ. सकर्मकः. પ્રીતિ કરવી, હેત કરવું, ચાહવું. प्रीयते धर्मं साधुः સાધુ ધર્મને ચાહાયછે. प्रीतः (હેતાળ), प्रीतिः (પ્રેમ), प्रियः (વાહલો), प्रिया, प्रियम्.

प्री, (ञ) उ. ९. तर्पणे कान्तौ च. कान्तिरभिलाषः. १ તૃપ્ત થવું–કરવું. प्रीणाति, प्रीणीते. તૃપ્ત થાયછે. इ०. प्रीतः, प्रियः, प्रिया (વાહલી).

प्री, (ञ) उ. १०. तर्पणे. તૃપ્ત થવું–કરવું. प्रीणयति–ते, प्राययति–ते, प्रयति–ते તૃપ્ત થાયછે.

प्रु, (ङ) आ. १. गतौ. જવું. प्रवते જાયછે. कटप्रूः (નદીતારો), प्रोथः (અશ્વનાસિકાગ્ર).

प्रुड, (अ) प. १. मर्दने. મર્દન કરવું. મરડવું. प्रोडति મરડેછે.

प्रुष, (उ) प. १. दाहे. બાળવું. प्रोषति બાળેછે.

प्रुष, (अ) प. ९. स्नेहनसेवनपूरणेषु. १ ભીનું કરવું, २ સેવવું, ३ પૂરવું. प्रुष्णाति ભીનું કરેછે इ०. १ विप्रुषः, २ विप्रुट् (वि + બિંદુ), [illegible] (ભીનું કરેલ).

प्रेङ्खोल, उ. १०. आंदोलने. હિંદોળવું. प्रेङ्खोलयति–ते [illegible] [illegible] १ ઝોળી, २ પાલખી, ३ હિંચકો).

प्रेष्, (ऋ) आ. १. गती. જવું. प्रेषते જાયછે.

प्रोथ्, (ऋ) उ. १. पर्याप्ती. पर्याप्तिः पूर्णता. પૂર્ણ થવું-કરવું. प्रोथति-ते થાયછે. प्रोथः (१ અશ્વનાસિકાગ્ર, २ જવાન).

प्लक्ष्, (ऋ) उ. १. अदने. ખાવું. प्लक्षति-ते ખાયછે. प्लक्षः (પીપર).

प्लिह्, (अ) आ. १. गती. જવું. प्लेहते જાયછે. प्लीहा = पीहो = પીયો (પેટમાં ગોળો).

प्ली, प. ९. गती. જવું. प्लीनाति જાયછે.

प्लु, (ङ्) आ. १. गती. જવું. प्लवते જાયછે. प्लवः (ગતિ), प्लुतिः (અશ્વગતિ), आप्लवः (બુડકો), अनुप्लवः (સેવક).

प्लुष्, (ड) प. १. दाहे. બાળવું. प्लोषति બાળેછે. प्लुष्टम् (બળેલ).

प्लुष्, (अ) प. ४. दाहे. બાળવું. प्लुष्यति બાળેછે.

प्लुष्, (अ) प. ९. स्नेहनसेवनपूरणेषु. १ ભીનુંકરવું, २ સેવવું, ३ પૂરવું. प्लुष्णाति ભીનું કરેછે इ०. प्लुषितः (ભીનું કરેલ).

प्सा, प. २. रक्षणभक्षणयोः. १ રક્ષણ કરવું, २ ભક્ષણ કરવું. प्साति રાખેછે.

फक्क्, (अ) प. १. नीचैर्गतौ. नीचैर्गतिर्मंदगमनमसद्व्यवहारोवा. १ હળવુંચાલવું, २ નીચ કામ કરવું. फक्कति હળવું ચાલેછે.

फण्, (अ, म्) प. १. गती. જવું. फणति જાયછે. फणसः (ફણસ) (ફેણમા), णी — फणयति. फणः (ફેણ).

फल्, (अ) प. १. गती. જવું. फलति જાયછે. फालः (ફોરણ), फ कम् (પાટિયું).

फल्, (अ) प. १. निष्पत्ती. निष्पत्तिः सिद्धिः. ફળવું. फलति वृक्षः ફળેછે. फलति = फलइ = ફળે. फलितः = फलियो = ફળ્યો. फलम् (વ્ર आदिनुं ફળ), फल्गुनी–पूर्वाफल्गुनी, उत्तराफल्गुनी (નક્ષત્ર).

फल्, (जि, आ) प. १. विशरणे. વેરાવું, ભિન્ન થવું. फलति વેરાયછે. प्रतिफलति છાયા પડેછે. प्रतिफलितः (પ્રતિબિંબિત), १ फलम्, २ फलकम् (ફળ), फल्गुनी (નક્ષત્ર). फल्गु (અસાર). फालः (હળની ફેણ).

फुल्ल्, (अ) प. १. विकसने. ફુલવું, વિકસવું. फुल्लति कलिका કળી ફુલેછે. फुल्लम् = ફુલ. प्रफुल्लम् (વિકસન), फुल्लितः = फुल्लिओ = ફુલ્યો. प्रफुल्लितः

फल्, (फ) प. १. गतौ. જવું. फलति જાયછે. फलित ...
फलितम् (ફળ્યું), फला (ભોજન કરતાં વધેલું).

बण, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. बणति શબ્દ કરેછે. बाणः (ત.)

बद्, (अ) प. १. स्थैर्ये. સ્થિરથવું. बदति સ્થિર થાયછે. बदति = बदर = બદર. बदरी = બોરી. बदरका = બોરડી. बदरम् = બોર.

बध्, (अ) आ. १. चित्तविकारे. ચિત્તવિકાર થવો. बीभत्सते ચિત્ત... પામેછે. बीभत्सा (ચિત્તવિકાર), बीभत्सः (१ ચિત્તવિકાર ઉપજે એવો રસમાંનો એકરસ, २ ક્રૂર, ३ હિંસ્ર. ४ વિકૃત, ५ રોગી).

बध्, (अ) उ. १०. संयमे. બાંધવું. बाधयति – ते केर्ता शिवदी ... બાધેછે. बाधः (અટકાવ), बाधकः (અટકાવનાર), बद्धः (બાંધેલ).

बध्, (अ) प. ९. बंधने બાંધવું. बध्नाति चौरं राजा રાજા ચોરને બાંધેછે. = बघइ = બાંધે बद्धः, बंधः, बधनम्, बंधकः, बंधकी (છીનાળવ), बंधूकः ... बधिरः = बहिरो = બહેરો. बंधुः (ભાઈ), बंधा (વંધ્યા). निबंध ... निबंधः (ગ્રંથ), प्रबंधः (કથા), अनुबंधः (બાંધણું), प्रतिबंधः (રાધ), प्रतिबंधकः, निबंधकः, संबंधः.

बंध, (अ) उ. १०. संयमे. બાંધવું. बंधयति – ते, बंधति બાંધેછે. बंधः, बंधनम्, बंधकः.

बर्ब्, (अ) प. १. गतौ જવું. बर्बति જાયછે. बर्बरः (નીચ), बर्बरी = बब्बरी = બાબરી (ડુંકડીરા).

बर्ह्, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनदानेषु. १ કપડો દેવો, બોલવું, २ હણવું, ઓઢાડવું, ३ ઢાંકવું, ४ દેવું. बर्हते કપડો દેછે इ०. बर्हः (પિંછું), १ बर्हणम्, २ निबर्हणम् (હિંસન).

बर्ह्. (अ) आ. १. प्राधान्ये. प्राधान्यं श्रेष्ठयम्. १ પ્રધાન થવું. શ્રેષ્ઠ થવું. ... શ્રેષ્ઠ થાયછે.

बर्ह्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ ... बर्हयति – ... બોલેછે इ०.

बर्ह्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. बर्हयति ते હણેછે.

[illegible] १. मानने धान्यावरोधे च. मानम् धान्यमवरोधनम, धान्यमवरोधनं अनेति धान्यावरोधः कुशूलः १ ઉપર્વું, કોઠી કરવી, કોઠાર કરવો. [illegible]
बाल:, बाला, बला, बलम्, बलाः (કોઠાર), बालिका (ભૂખ).

बल, अ, म्) उ. १०. मानने. ઉપર્વું. बलयति – તે ઉપરેછે. बलम.

बल्ह, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनदानेषु. १ બોલવું, હણવું દેવો, ૨ હણવુ, ઓઢાડવું, ૩ આચ્છાદન કરવું, ૪ દેવું. बल्हते. बाल्हीकः (દેશભેદ), बाल्हिकाः (१ દેશ, ૨ ક્ષત્રિય વિશેષ).

बल्ह, (अ) आ. १. प्राधान्ये. प्राधान्यं श्रेष्ठयम्. શ્રેષ્ઠ થવું, પ્રધાન થવું. बल्हते શ્રેષ્ઠ થાયછે.

बल्ह, (अ) इ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. बल्हयति – તે બોધિછે ૬૦.

बाड, (ऋ) आ. १. आप्राव्ये. आप्राव्यमाप्रावनम्. ૧ પલાળવું, ન્હાવું, ડુબકી મારવી. बाडते પલાળેછે.

बाध, (ऋ) आ. १. लोडने. लोडनं प्रतिघातः. १ મેળવું, ખાળવું, બાધ કરવો. बाधते. बाधा, बाधक, बाधा. (पीડા), बाष्प (આંસુ). बाष्पः = बष्पो = બાફ (बिन्दु).

बाह, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવું. बाहते પ્રયત્ન કરેછે. बाहुः (ભુજ). बाहम् (અતિશય). बाहितम् (ફેકેલ).

बिट, (अ) प. १. आक्रोशे. ગાળ દેવી, નિંદવું. बेटति નિંદેછે.

(इ) बि १. अवयवे. अवयवएकदेशः अनेन स्वगता क्रिया लक्ष्यते. અંગ ભેદવા, ભાગ કરવા. बिंदति ભાગ કરેછે. बिंदुः ટીપું.

(अ) बि १. (सौ०) दीप्तौ. દીપવું. बिंबति દીપેછે. बिंबम (મંડળ), चंद्रबिंबम्, सूर्यबिंबम्.

बिल, (अ) प. ६. भेदने. છિદ્ર કરવું, ખોડ્ય કરવી. बिलति ખોડ્ય કરેછે. बिल्वम् = बिलें = બીલું. बिलम् (१ ખોડ્ય, ૨ દર). बिल्मम् (પ્રકાશ), बिडम् (બિડલવણ).

बिल, (अ) उ. १०. क्षेपे भेदने च. ૧ ફેંકવું, ભિરોટવું, ૨ છિદ્ર કરવું, ખોડ્ય કરવી. बिलम् (१ ખોડ્ય, ૨ દર). बिल्मम् (પ્રકાશ). बिल्वम् = बिलें = બીલું.

बिस, (अ) प. ४. क्षेपे. ફેંકવું, ભિરોટવું. बिस्यति ફેંકેછે.

बुक्क्, (अ) प. १. भषणे. भषणं श्वरवः कूतरानुं भसवुं. [illegible] भसेछे. बुक्कति = भूकइ = भूके.

बुक्क्, (अ) उ. १०. भाषणे भषणे च. १ भाषण करवुं, २ कूतरानुं भसवुं. बुक्कयति–ते वचनम् वचन बोलेछे. बुक्कयति श्वा चौरान् कूतरो चोरोने भसेछे.

बुट्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. बुंठयति–ते हणेछे.

बुड्, (अ) प. ६. त्यागे संवरणे च. १ तजवुं, २ ओळववुं, ढांकवुं. बुडति तजेछे इ०.

बुंद्, (उ. इर्) उ. १. निशामने. निशामनं चाक्षुषं ज्ञानम्. जोवुं, देखवुं. बुंदति–ते जुवेछे. बुद्बुदः (परपोटो).

बुध्, (अ) प. १. अवगमने. अवगमनं ज्ञापनम्. बोधवुं, जणावुं. बोधति बोधेछे. बोधति = बोधइ = बोधे. बुधः (१ बुधवार, २ पंडित), बुधानः (आचार्य), बोधः (ज्ञान), प्रबोधः (जागवुं).

बुध्, (इं र्) उ. १. बोधने. बोधवुं. बोधति–ते बोधेछे. बोधः (ज्ञान), बुधः (१ पंडित, बुधवार), बुद्धः (१ बुद्धावतार, २ ज्ञानवान्), बुद्धिः (ज्ञान).

बुध, (अ) आ. ४. अवगमने. अवगमनं ज्ञानम् जाणवुं. बुध्यते जाणेछे. बुधः (१ पंडित, २ बुधवार), बोधिः (तत्त्वज्ञान), बुधानः (आचार्य), बुधः (१ बुध, २ रुद्र), बुद्धः, प्रबुद्धः, प्रबोधः, सुबोधः, निबोधः, प्रतिबोधः, अवबोधः, उद्बोधः.

बुध्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. बुंधयति–ते हणेछे.

बुल्, (अ) उ. १०. निमज्जने. बोळवुं. बोलयति–ते बोळेछे. बोलः ([illegible] बोळ), बोलकः (जळभमरो).

बुस्, (अ) प. ४. उत्सर्गे. तजवुं. बुस्यति तजेछे. बुसम् (भुंसुं).

बुस्त्, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ आदर करवो, २ अनादर [illegible] बुस्तयति–ते आदर करेछे.

बृंह्, (अ) प. १. वृद्धौ. वधवुं. बर्हति वधेछे. बर्ह (पूंछ).

बृह्, (इर्) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ वधवुं, २ शब्द करवो. बर्हति वधेछे.

बृह् (इ) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ वधवुं, २ शब्द करवो. बृंहति वधेछे इ०. बृंहितम् (हाथीनो अवाज).

[illegible]

ब्रह्, (प) आ. १. प्रयत्ने. प्रयत्न करवु. [illegible] ब्रहते प्रयत्न करे छे.

ब्रुस्, (अ) प. ४. विभागे. विभाग करवो. ब्रुस्यति विभाग करे छे.

ब्रू (अ) उ. २. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट बोलवुं. ब्रवीति, ब्रूते, आह बोले छे. वाच्यम् (अशास्त्र नाम), वाचकम् (शब्दनाम), प्रवाच्यः (ग्रंथविशेष), १ वाक्, २ वाचा (वाणी), उक्तम् (सामे).

ब्रूस्. (अ) उ १० हिंसायाम हणवुं. ब्रूसयति - ते व्याघ्रादिरूप वाघ मारे छे.

भक्ष्. (अ [illegible] [illegible] विप्रः त्रिप्र मोदक [illegible] = भक्षाति = भक्षण-

[illegible] नरः नर मांड [illegible]-

[illegible] भक्षणम्, अभक्षणम्, भक्षक भक्षितम = भक्षितवान् = भक्ष्य.

भज्, (अ) उ. १. सेवायाम्. भजवुं. भजति - ते सेवे छे. भक्तिः, विभक्तिः, संभक्तिः, भजनम्, विभजनम्, भक्तः (सेवक), विभक्तः (भिन्न); १ भक्तम्, २ विभजनम् (विभाग करवो), भाग्यम् (दैव), भागः (वांटो), विभाग (भाग), भक्तम् = भात = भातुं = भात [illegible]. भागी (हल् + भाग् [illegible]), भजा (भाग्य).

भज्, (अ) उ. १०. विभाजने. विभाजन विभजनम्. [illegible], पहोंचवुं, पमाडवु. भाजयति - ते पहोंचाडे छे. भाजनम् (पात्र), भाजनम् (पात्र), भागी (संधनी भा-ग), भाजक (भाग [illegible]).

भज, (ह) उ. १०. भाषणे भासने च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. भंजयति - ते बोले छे.

भंज, (अ) उ ७. आमर्दने. भांगवुं, मोडवु, मोलवुं, मुडवुं. भनक्ति वृक्षं करः हाथी वृक्षने भांगे छे. भनक्ति = भंजइ = भांजे = भांजे. भग्नः = भांगो

= ભાગો. भंगुरः (ભાગી જનારું), क्षणभंगुरः (ક્ષણવિનાશી), भंगः, अभंगः, भंगा (આગમો), भंक्तुम् = ભાંગવા = ભાંગવા. भंजनम्, प्रभंजनः (વાયુ).

भट्, (अ) प. १. भृती. भृतिर्वेतनं मरणं च. १ મૂલ કરવું, २ ભરવું, ३ પો-ષવું. भटति મૂલ કરેછે. भटः (જોદ્ધો), १ भाटम् = ભાડું = ભાડું. २ भा-टकम् (ભાડું), भाटिः (મૈથુનમૂલ્ય).

भट्, (अ. म्) प. १. परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ બોલવું, २ ઠપ-કો દેવો. भटति બોલેછે इ०. णौ-भटयति. भंडः [illegible]

भड्, [illegible] आ. १ परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः परिहासश्च १ બો-[illegible], २ હસવું, ३ [illegible] भंडते ભાંડેછે. भंडते = भंडैइ [illegible] भंडः = ભાંડ (હસાવનાર).

भड्, [illegible] च. १०. कल्याणे. કલ્યાણ કરવું-થવું. [illegible] भंडयति-[illegible] કરેછે), भंडितं (કલ્યાણ).

भण्, (अ) प. १. शब्दार्थः બોલવું. भणति બોલેછે. भणति = भणइ = ભણે. भणितम् = भणियं = ભણેલું. भणनम्, भोंक (કથાભેદ), भंडः = भंडो = ભાંડ. (१ હસાવનારા [illegible]).

[illegible] (इ) आ. १. कल्याणे सुखे मीतौ च. कल्याणं भैयः, सुखं [illegible] [illegible]वनम्, [illegible]. १ સેમ કરવું-થવું. २ સુખ કરવું-થવું, ३ પ્રીતિ કરવી. भंदते સેમ કરેછે इ०. भंदनः (સેમ કરનાર), भंदितः (પૂજ્ય), भंद्रम् (કલ્યાણ).

भर्भ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. भर्भति હણેછે.

भर्त्स्, (अ) आ. १०. तर्जने. ધમકાવવું, તિરસ્કાર કરવો, અપમાનવાણી બો-લવી. भर्त्सयते તિરસ્કાર કરેછે. भर्त्सनम्. (અપમાનવાણી).

भर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. भर्वति હણેછે.

भल्, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसादानेषु. १ બોલવું. २ ઠપકો દેવો, ३ હણવું. ४ દેવું. भलते બોલેછે इ०. भाल्लुकः (રીંછ), भल्ली (કુહાડી).

भल्, (अ) आ. १०. आभंडने. आभंडनं निरूपणम्. १ નિહાળવું. २ ध्य[illegible] [illegible]ध्यने, निभालयते જુવેછે. निभालयते = निहालइ = નિહાળે = [illegible]

भिधालितम् = निहालिअं = निहाळिउं = निहाळ्युं = जोयेलुं. निधारनन = निहाणम्. भालुकः (रींछ)

भल, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसादानेषु. १ बोलवुं, २ हणवुं हिंसा, ३ हणवुं. ४ देवुं. भलते बोलेछे इ०. भक्तः = भक्तो = भाळो. १ भल्लुकः, २ भल्लूकः, ३ भाल्लूकः (रींछ), भल्लिः (बाण), भद्रम् = भद्दं = भद्दुं (मंगळकल्याण).

भष्, (अ) प. १. भर्त्सने. इह भर्त्सनं श्वरवः कूतरानुं भसवुं. भषति श्वा. भ. षति = भसइ = भसे. १ भषकः, २ भषणः (कूतरो), भषणम् (भसवुं). भषितम् = भसिअं = भस्युं.

भस, (अ) प. ३. (वे०) भर्त्सनदीप्त्योः. १ तिरस्कार करवो, २ दीपवुं. बभस्ति तिरस्कार करेछे. १ भस्म, २ भसितम् (राख), भस्त्रा (धमण).

भा, प. २. दीप्तौ. दीपवुं. भाति दीपः दीवो दीपेछे. १ भाः, २ प्रभा (प्रकाश), भानुः (सूर्य).

भाज, उ. १०. पृथक्करणे. भिन्न करवुं, जुदुं करवुं. भाजयति–ते भिन्न करेछे. विभागः, भाजनम् (पात्र).

भाम्, (अ) आ. १. क्रोधे. क्रोध करवो. भामते क्रोध करेछे. भांडम (पात्र), भामः (क्रोध), भामिनी (क्रोधवाळी स्त्री).

भाम्, उ. १०. क्रोधे. क्रोध करवो. भामयति–ते क्रोध करेछे.

भाष्, (अ) आ. १. व्यक्तायां वाचि स्पष्ट बोलवुं. भाषते बोलेछे. भाषा (वाणी), भाष्यम्, भाषणम्, भाषितः = भासिओ = भाख्युं. भाषः.

भास्, (अ) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं. भासते दीपेछे. भासते = भासइ = भासे. भासः (भासपंखी), १ भासुरः, २ भास्वरः (दीप्तिमान्), भाः (भास् + दीप्ति), उद्भासः, १ भास्करः, २ भास्वान् (सूर्य).

भिक्ष्, (अ) आ. १. भिक्षायामलाभे लाभे च. १ भीखवुं, मागवुं, २ नहीं पामवुं, ३ पामवुं. भिक्षते भीखेछे. भिक्षते = भिक्खइ = भीखे. भिक्षा = भिक्खा = भीख. भिक्षाहारि = भिक्खारि = भीखारी. १ भिक्षुः, २ भिक्षुकः (भिक्खु).

भिट्, (इ) प. १. अवयवे. अवयव करवा. भिंटति अवयव करेछे.

भिद्, (इ र्) उ. ७. विदारणे. १ फाडवुं, चेरवुं, २ जीनुं करवुं. भिनत्ति–भिंते फाडेछे इ०. भित्तम् (भाग), भिन्नः (जूदो) भेदः, भिदाः (नाश), १ भित्तिः= भित्ती = भीत. २ भित्तिका (भीत), भिद्रम् (ग्रहेड), १ भिदिरम्, २ भिदुरम्, ३ भिदिः (वज्र), भिद्यः= भिद्यो = जीजु. भिन्नम् = भिन्नं = जीनुं.

भिष, (अ) प. २. (सौ०) रुग्जये. रोग मटाडवो. भेषति रोग मटाडेछे. भेषजम् (ओसड), भिषक् (अ + वैद्य).

भिषज्, प. ११. चिकित्सायाम्. रोग टाळवो, रोगनो उपाय करवो. भिषज्यति रोग टाळेछे. भेषजम् (ओसड), भिषक् (वैद्य).

भिष्णज्, प. ११. उपसेवायाम्. सेववुं, चाकरी करवी. भिष्णज्यति सेवेछे.

भी, प. ३. भये. बीवुं. बिभेति बीहेछे. बिभेति = बीहइ = बीहे. भीतः= बीओ = बीनो. भयम्, भीरुः (बीकणु), १ भीः, २ भीतिः (भय), भेरुः (१ देडको, २ कायर), भयानकः (१ भयंकर, २ भयानकरस), भीरः (१ नगारुं, २ कायर), भीमः, भीष्मः.

भुज्, (ओ) प. ६. कौटिल्ये. कुटिलता करवी, कुटिल थवुं. भुजति कुटिलता करेछे. भुजः (१ कौटिल्य, २ बाहु), भुजगः (सर्प), भोगः (सर्पशरीर), भोगी (इन् + सर्प).

भुज्, (अ) उ. ७. पालनाभ्यवहारयोः. अभ्यवहारो भोजनम्. १ पाळवुं, २ खावुं. भुनक्ति–भुंक्ते भुवम् पृथ्वीने पाळेछे इ०. भोगः, संभोगः (मैथुन), उपभोगः, भोज्यम् (भक्ष्य), भोग्यम् (भोगववा योग्य), भुज्यः (अग्नि), भोजनम्, भुक्तम्, बुभुक्षा (भूख), बुभुक्षितः (भूख्यो), भुजिष्यः (दास), भोजः, विश्वभोजः (अग्नि).

भुड (इ) आ. १. वरणे. वरणं स्वीकरणम्. स्वीकारवुं, पोतानुं करवुं. भुंडते स्वीकारेछे. भुंडः (अभिनन्दित).

भुरण, प. ११. धारणपोषणयोः. १ धारण करवुं [illegible], पोषण करवुं. भुरण्यति धारण करेछे.

भू, प. १. सत्तायामुत्पत्तौ च. १ होवुं, विद्यमान रहेवुं, २ उपजवुं. भवति = होइ = हव. संभवति = संभवइ = संभवे. [illegible] = भाव-

[illegible] (૧ જન્મ, ૨ શિવ, ૩ અંકુર), પ્રભવ: (ઉત્પત્તિ), ૧ પરાભવ:, ૨ અભિભવ: (પરાજય). અનુભવ: (જ્ઞાન), વિભવ: (ધન), પરિભવ: (તિરસ્કાર), ઉદ્ભવ: (જન્મ), [illegible], ભાવ. [illegible] ૨ સ્વભાવ, ૩ અભિપ્રાય. [illegible] ભૂતમ્ = [illegible] વિભૂતિ: (ઐશ્વર્ય, [illegible] અનુભૂતિ: (અનુભવ), [illegible] (શિવ), સ્વયંભૂ: (મહાદેવ), [illegible] (ઇશ્વર), ભુવનમ્ (જગત્), ભવ- [illegible] થતો), પ્રભાવ: (પ્રતાપ).

ભૂ, આ. ૧૦. [illegible] ભવતે, ભવાવિ પામેછે. ભાવ: (પદાર્થ).

भू, प. १०. अवकल्कनं चिंतने च. अवकल्कनं मिश्रीकरणम्. १ કરમોવવું, २ ચિંતવવું. भावयति — ते सर्पिषा सक्तून्. मिश्रयतीत्यर्थ: ઘીવડે સાથુઆને કરમોવેછે. भावना (વાસના, વધાર), भावितम् (વાસિત, વધારેલ).

भूष, (अ) प. १ अलंकारे. શોભાવવું, દીપાવવું. અલંકૃત કરવું. भूषति શોભાવેછે. १ भूषा, २ भूषणम्, ३ विभूषणम्, ४ आभूषणम् (ઘરેણું), १ भूषित:, २ विभूषित:, ३ आभूषित: (શણગારેલ).

भूष. (अ) उ. १०. अलंकरणे. શોભાવવું. भूषयति — ते कन्याम કન્યાને શોભાવેછે. भूषा (અલંકાર).

भृ, (ञ्) उ. १. भरणे. ૧ ધારણ કરવું, ૨ પોષણ કરવું, પોષવું, ભરવું. भरति–તે ધારણ કરેછે. भरति = भरई = ભરે. भर्त्ता (स्त्र + પતિ), तीर्थ-भर्त्ता (स्त्र + તીર્થંકર), भृत:, भार: (બોજ), भर:, भार:= ભારો. भृत्य: (ચાકર), भार्य: =ભારિયો (ક્ષત્રિય વિશેષ), भरणम्, १ कुक्षिंभरि:, २ आत्मंभरि:, ३ उदरंभरि: (પેટભરો), विश्वंभर: (વિષ્ણુ), विश्वंभरा (પૃથ્વી), मालभारी, उत्पलमालभारी (કમળમાલા ધરનાર), भरत: (૧ નટ, ૨ એકરાજા, અવ-भृथ: (યજ્ઞાંત), भृशम् (અતિશય), [illegible] (૧ દેશ, ૨ સમુદ્ર), भालुक: (રીંછ), बभ्रु: (નોળવો), भरट: (૧ નાવ, ૨ ભરૈયો).

भृ, (डु, ञ्) उ. ३. धारणपोषणयो:. ૧ ધારણ કરવું, ૨ પોષણ કરવું, પોષવું. बिभर्त्ति मालाम માળાને ધારણ કરેછે. भार:, भृत्य: (ચાકર), भार्या =ભાર્યા

(पृथ्वीनिं विशेष), भार्या = भारजा (वहू), विश्वंभरः (विष्णु), २ भृतिः, २ भृत्या (मूल्य), प्रभृति (आदि), भर्त्ता (वर + पति), प्राभृतम् (लांच), धारधरा (भारने धारनारी स्त्री), भरणी (नक्षत्र), भृंगः (भमरो), भरणम्, आभरणम् (अलंकार).

भृज्, (ई) आ. १. भर्जने. भर्जनं जलं विना तंडुलादेः संतापविशेषः. शेकवुं, भुंजवुं. भर्जते तंडुलान् चोखाने शेकेछे. भर्जनम् (सेकवुं), भर्जकः (सेकनार), भृष्टः (सेकेल), भर्गः (१ रुद्र, २ तेज), भृज्जम् (सेकवा योग्य).

भृड्, (अ) प. ६. निमज्जने. न्हावुं, डुबकी मारवी. भृडति गंगायां विप्रः विप्र नदीमां न्हायछे. भृडति = भडइ = बडे.

भृश्, (उ) प ४. अधःपतने. नीचे पडवुं, हेठे पडवुं. भृश्यति पापी धर्मात् पापी धर्मथी हेठे पडेछे. भृष्टः, धर्मभृष्टः.

भृश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. भृंशयति–ते बोलेछे इ०.

भॄ, प. ९. भर्त्सने भरणे भर्जने च. भर्जनं पाकः. १ तिरस्कार करवो, अपकार करवो, २ धारण करवुं, ३ पोषवुं, ४ शेकवुं, भुंजवुं. भृणाति कुपुत्रं पिता पिता कपुत्रने तिरस्कार करेछे इ०. भर्भरः (कपटी), भर्भरी (लक्ष्मी), भुर्भुरः (संचय), भार्या = भारजा (वहू).

भेष्, (ऋ) उ. १. भये गतौ च. १ बीवुं, २ जवुं. भेषति–ते बीहेछे. भेषः = भेष.

भ्यस्, (अ) आ. १. भये. बीवुं. भ्यसते बीहेछे.

भ्रक्ष्, (अ) उ. १. अदने. खावुं. भ्रक्षति–ते खायछे.

भ्रण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. भ्रणति शब्द करेछे. भ्रणः (शब्द).

भ्रम्, (उ) प. १. चलने. मंडलाकारेण भ्रमणमेव धात्वर्थो न तु चलनमात्रम् भमवुं. भ्रमति – भ्राम्यति तीर्थे साधुः साधु तीर्थे भमेछे. भ्रमति = भमइ = भमे. १ भ्रमः, २ भ्रांतिः, ३ भ्रमणम् (१ मिथ्याज्ञान, २ भटन), विभ्रमः (१ भ्रांति, २ स्त्रीओनो लटको), संभ्रमः (गभराट), भ्रमणम् (भटन), भ्रांतः (भमेल), भ्रमरः = भमरो. भृमिः (वायु), भ्रमिः (भ्रांति), भ्रूः (भवुं), भृभ्रूः (भांग जवावाळी स्त्री).

भ्रम्, (उ) प. ४. अनवस्थाने. अनवस्थानं देशांतरगमनम्. અટન કરવું ભ્રમણ કરવું, ભમવું, દેશાંતર જવું. भ्राम्यति लोभी લોભી ભમેછે, १ भ्रम, २ भ्रांतिः, ३ भ्रमणम् (१ મિથ્યાજ્ઞાન, २ અટન), भ्रमी (स्त्र + भ्रम = ચક્ર), जलभ्रमः (પાણીનો ભમરો), भ्रमिः (વાયુ), भ्रूः (આંખ્ય ઉપલી રોમપંક્તિ), १ भ्रुकुटिः, २ भ्रुकुटिः (ભ્રૂકુટિલ કરવી), भ्रांतः (ભમેલો), भ्रमरः (१ ભમર પખી, २ કપાલે વાળનો ભમરો), भ्रमणम् (અટન).

भ्रंश्, (उ) आ. १. अवस्रंसने. નીચે પડવું, હેઠે પડવું. भ्रंशते નીચે પડેછે. भ्रंशः (પતન), अपभ्रंशः (१ પતન, २ ભાષાવિશેષ), भ्रष्टः (પતિત).

भ्रंश, (ठ) प. ४. अधःपतने. નીચે પડવું. भ्रश्यति नीચे પડેછે. भ्रंशः, भ्रष्टः.

भ्रंस्, (उ) आ १. अवस्रंसने. નીચે પડવું. भ्रंसते નીચે પડેછે. भ्रंसः.

भ्रस्ज, (ओ) उ. ६. पाके. સેકવું, ભુંજવું. भृज्जति-ते સેકેછે. भृष्टम् (સેકેલું), भ्राष्ट्रः = भ्रष्टी = ભાઠી. भृज्जनम् (પચન), भृज्जानः (પાચક), भ्राष्ट्रः (સેકવાનું પાત્ર), भृगु (ઋષિ).

भ्राज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राजते દીપેછે. १ भ्राट्, २ विभ्राट् (દીપતું).

भ्राज्, (टु, ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राजते દીપેછે. १ भ्राट्, २ विभ्राट् (દીપતું), भ्राजिष्णुः (દીપિમંત), भ्राता (भ्र + भाई).

भ्राश्, (टु, ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राशते, भ्राश्यते દીપેછે.

भ्री, प. ९. भरणे भये च. १ ભરવું, પેખવું, ધારણ કરવું, २ બીવું. भ्रीणाति-भ्रिणाति पत्नीं पतिः પતિ પત્નીને બીએછે इ०.

भुड, (अ) प. ६. आच्छादने संचये च. १ ઓઢાડવું, ઢાંકવું, २ સાંચવું, એકઠું કરવું. भुडति ઓઢાડેછે.

भ्रूण्, (अ) आ. १०. आशाविशंकयोः. १ ઇચ્છવું, આશા કરવી, २ આશંકવું, ઓહંકવું, બીવું. भ्रूणयते पुत्रं वंध्या. વંધ્યા પુત્રને ઇચ્છેછે. भ्रूणः (१ બાલ, २ ગર્ભ).

भ्रेज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्रेजते દીપેછે.

[illegible] ([illegible]) उ. १. गतौ भये च. १ જવું, ૨ બીવું. भ्रेषति-ते [illegible] ([illegible]), अभ्रेषः (નીતિ).

[illegible] (ऌ) उ. १. अदने. ખાવું, જમવું. भ्लक्षति-ते ખાયછે.

भ्लाश, (टु, ङ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्लाशते, भ्लाश्यते દીપેછે.

भ्लेषृ, (ञ) उ. १. गतौ. જવું. भ्लेषति-ते જાયછે.

मकि, (इ) आ. १. मंडने गतौ च. १ શોભાવવું, દીપાવવું, ૨ જવું. शरीरमलंकारेण नारी. નારી અલંકારવડે શરીરને શોભાવેછે. मंकनः ([illegible]-ષણ), मंकना (વસ્ત્રવિશેષ), मंकणः (ઋષિ), १ मकुरः, २ मंकुरः (૧ દર્પણ, ૨ પુષ્પકળી), मकरः = मगर.

मक्ष, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું. मक्षति એકઠું કરેછે. मक्षिका (માખી), मक्षः (ક્રોધ), मक्षीचूडा = મધુમાખીપુડ.

मख, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. मखति જાયછે. मखः (યજ્ઞ).

मखि, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. मंखति જાયછે. मंखः (ઋષિ).

मगि, (इ) प. १. सर्पणे. જવું. मंगति જાયછે. मगधः (એકદેશ), मंगलम् (કલ્યાણ, શુભ), मंगलः (મંગળવાર).

मगध, प. ११. परिवेष्टने नीचदास्ये च. १ વીંટવું, ૨ નીચનું દાસત્વ કરવું, જાચવું. मगध्यति વીંટેછે. मगधः (૧ માગધ, વણિકજીવ).

मघि, (इ) आ. १. गत्याक्षेपे कैतवे च. मतेराक्षेपोनिंदा वेगश्चारंभ उपलंभोवा, कैतवं वंचना. १ ગતિનિંદવી, ૨ ગતિનો વેગ હોવો, ૩ ગતિનો આરંભ કરવો, ૪ ગતિ કરવી, ૫ છેતરવું. मंघते ગતિ નિંદેછે ३०. मघा (નક્ષત્ર), [illegible] (अन् + [illegible]).

मघि, (इ) प. १. मंडने. શોભાવવું. मंघति શોભાવેછે.

मचु, (ऋ) आ. १. [illegible]. कल्कनं दंभ शाठ्य कथनं च. १ [illegible] २ શઠતા કરવી, ૩ અનુરોધ કરવો, સ્તુતિ કરવી. मनंते मुंड [illegible] ३०. [illegible] ([illegible] ઓષધિ વિશેષ.

मचु, (ट) आ. १. धारणोच्छ्रायपूजनेषु. १ ધારણ કરવું, ૨ ઉંચકવું, [illegible]. मंचते धारण करेछे ३०. १ मंचः = माचो. २ मंचकः = [illegible] ... मंचा = માંચી. मंचिका = માંચડી (ખાટલી).

[illegible] (इ) प. १. मंची. જવું. मंचति જાયછે.

मंज्, (इ) प. १. (सौ०) ध्वनौ. શબ્દ કરવો. **मंजति** શબ્દ કરેછે. मं[illegible] મંજૂસ. **मंजुलः** (સુંદર), १ **मंजा**, २ **मंजरिः**, ३ **मंजरी** = માંજરથ. मं[illegible] (બકરી), **मंजीरम्** (કલ્લુ), **मंजीरः** (વલોણાના થાંસની માંકડી).

मञ्ज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. **मंजति** શબ્દ કરેછે.

मट्, (अ) प. १. (सौ०) **अवसादने**. ખેદ પામવું. **मटति** ખેદ પામેછે.

मठ्, (अ) प. १. मदनिवासयोः स्थैर्ये च. १ મદ કરવો, ચિત્તવિકાર થવો, ગાંડું થવું-કરવું, २ વસવું, રહેવું, ३ જાડું કરવું, મઠવું. **मठति** મદ કરેછે. દ०. मठति = मठइ = મઠે. मठरः (અધમ), १ **मठः**, २ **मठी**, ३ **मठम्** (વિદ્યાર્થી અને સંન્યાસીનું ઘર), मठः= મઢ = **मठ**. **मठी** = મઢી.

मठ्, (इ) आ. १. शोके. शोक इह आध्यानम्. સ્મરવું, સંભારવું. मंठते સ્મરેછે.

मड्, (इ) प. १. भूषायाम्. શોભાવવું. **मंडति** શોભાવેછે. **मंडनम्** (ભૂષણ), **मंडपः** = **मंडवो** = માંડવો.

मड्, (इ) आ. १. विभाजने वेष्टने च. विभाजनं विभक्तीकरणं चर्माभावश्च. १ વિભાગ કરવો, ભિન્ન કરવું, २ ઉતરડવું, ३ વીંટવું. **मंडते** વિભાગ કરેછે. मंडः (રમાઞ, તર), मंडकः (તર), **मंडूकः** (દેડકો), **मंडूरम्** (લોહમલ), १ मंडलम्, २ मंडली (સંઘ, શ્રેણી).

मड्, (इ) उ. १०. भूषायाम्. શોભાવવું, દીપાવવું. **मंडयति-ते**, **मंडति** શોભાવેછે. **मंडनम्** (ઘરેણું), **मंडितः** (અલંકૃત).

मण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. **मणति** શબ્દ કરેછે. **माणवः** ([illegible]. १ **मणिः**, २ **मणिकः** (માંકડ, મહાપાત્ર), **मणिः** (રત્ન).

मंतु, प. ११. अपराधे रोषे च. १ અપરાધ કરવો, २ રીસ કરવી. **मंतूयति** અપરાધ કરેછે. **मंतु** (અપરાધ).

मंतू, [illegible] ११. अपराधे रोषे च. १ અપરાધ કરવો, २ રીસ કરવી. **मंतू**[illegible] અપરાધ કરેછે. **मंतु** (અપરાધ).

मंत्र, (इ) आ. १०. गुप्तपरिभाषणे. [illegible] કહેવું, ગુપ્તવિચાર કરવો. **मंत्रयते** [illegible] (ગુપ્ત આલોચ), १ **मंत्री** (દીવાન), २ **मंत्रिः** (પ્રધાન).

मथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसामाण्युपघातः, संक्लेशोबाधा १ હણવું. २ પીડવું, નડવું, દુઃખ દેવું. *मंथति* હણેછે ઈ૦.

मथ्, (ए) प. १. विलोडने. મંથન કરવું, મથવું, વલોવવું, ડહોળવું. મ૦ વલોવેછે. मथति = मथइ = મથે. मथनम्, प्रमाथी (हन् + વલોવના-मथुरा, मथितम् (છાશ).

मंथ्, (अ) प. १. विलोडने. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું. मंथति વલોવેછે. मंथितम् (છાશ), मंथनम् (વલોવવું).

मंथ्, (अ) प. ९. विलोडने. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું. मभ्नाति दधि દહિં વલોવેછે. मथितम् = मथिअं = મથ્યું. १ मंथः, २ मंथाः (ઇંદ્ર). ३ मंथानः (વલોણાનો વાંસ).

मद्, (इ) आ. १. स्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिषु. मोदः संतोषः, मदोगर्वः, स्वप्न आलस्यम्. मोदमदस्वप्नेष्वकर्मकोयम्. स्तुतिगत्योः सकर्मकः. १ સ્તુતિ કરવી, સ્તવવું, २ સંતોષ પામવું, હરખાવું, ૩ ગર્વ કરવો, અભિમાન કરવું, ૪ આળસ કરવું, ઢીલ કરવું, ૫ શોભવું, ૬ જવું. मंदते देवं मंदारुः અભિવાદક દેવને સ્તવેછે. मंदः (મંદ), मंदा (१ સ્ત્રીજાતિ, २ કુલટી), मंदारू (પર્વત-વિશેષ), मंदाकिनी (ગંગા), मंद्रम् (ગંભીર). मंदरः (મંદરાચળ), मंदारः (દેવ વૃક્ષ), मंदिरम् (ઘર), मंदुरा (ઘોડાર), १ मंदः, २ मंदा, ३ मंदम् (ધીમું).

मद्, (ई) प. ४. हर्षे. હરખાવું. माद्यति नरः નર હરખેછે. मत्तः (ગાંડુ), मदनः (કામ), हरंमदः (મેઘજ્યોતિ), उन्मादः (ચિત્તભ્રમ). उन्मादी (हन्+ ણિન્-મત્ત), मत्तः, प्रमत्तः, उन्मत्तः, मदः (હર્ષ), प्रमादः (આળસ), संमदः (કળાઓનો હર્ષ), प्रमदः (ક્રીડાઓનો હર્ષ), मत्स्यः (માછલું), मत्सी (માછલી), १ मदिरा, २ मद्यम् (દારૂ), मत्सरः (પરની ઉત્કર્ષનું અસહન), मद्रम् (કલ્યાણ), मदनम् = मयणं = મીણ.

मद्, (ई, म्) प. १. (४) हर्षग्लेपनयोः. ग्लेपनं दैन्यम्. હરખાવું, આનંદ પામવું, २ દીનથવું. (४ माद्यति), णौ—मदयति सुरा चैत्रम् हर्षयतीत्यर्थः દારૂ ચૈત્રને હરખાવેછે. मदयति शत्रुं वकी ग्लेपयतीत्यर्थः બગલો શત્રુને દીન કરેછે.

मद्, (अ) आ. १०. तृप्तियोगे. તૃપ્તિ ચાહવી. તૃપ્તિ મેળવવી. તૃપ્તિ પામવું. मादयते તૃપ્તિ પામેછે.

मन (अ) [illegible] आ [illegible]
[illegible]
(हृदय [illegible]
मन, [illegible] परमेश्वरमानिक [illegible]
मन. [illegible]
मन्त्र [illegible]
मय [illegible]
मर्क. [illegible]

[illegible] १. पूरण [illegible]
[illegible] २. धारणे. धारण करवुं. मलते फुलं चटुक: [illegible] फूलने
[illegible] माला (हार), मलय. [illegible], मलम् = मल [illegible]
[illegible] (फीणीनुं झाड), परिमल: (सुगंध),
[illegible]).
[illegible] मलते धारण करेछे. मल: [illegible]
[illegible] नामे [illegible]

[illegible] १. [illegible] संस्कृतं समाधौ च. [illegible]
[illegible] चित्त स्थिर करवुं, अंत:करण रोकवा, [illegible]
[illegible] मनाक. [illegible]

[redacted]

... । खान,

२ मशी (...)

मष् (अ) प. १. ... रोष...

शब्द करेले ...

मस्, (ई) प. ... [redacted]

...

मम्क

मस्त ...

... माथि ...

... मुंडमी भारिके ... १ मग्न, ...

२ डूब्यो), मज्जा (मन् + हाडनो रस, मींजा), मद्गु (...

मह्, (अ) प. १. पूजायाम्, पूजा करवी. महति पूज्यते ...

२ पूज्य), मही (पृथ्वी), महत् (हत् + मोटो), महती (...

= मुहं = मूढ = (मूढो), मखः (यज्ञ), १ महिमन् २ महिमन् (...

महिमा ..., महिषः ..., महिषी ...

...

मह्, ... महान ... महाति ...

...

मह् ... १. पूजायाम् ... महयति ते ...

महिम ... महिमा ...

म

मा, (स्त्री

माद्रु,

...

मा

मानम्, उन्मानम्,

(मान), निर्माणम् (

मा, माने.   नायह

[redacted]

विश्वास

(विचारणा),

१० प्रकाशाम

मा

मार्ग.

मार्ग. (अ)

[illegible] १. प्रक्षेपणे.

ભેળવવું, કહેવું, मेलकः (મે...

(દૈત્યવિશેષ.) मधुः (...

मिच्छ्, (अ) प...

मिथ्, (इ) उ. ...

मिथति पो...

मिथ. (...) उ. ...

१ मेथि, २ मेथी (ખદ્યાવચ

मिद्, (ञि. आ) आ. १. स्नेह-

કરવું. ચોપડવું, ફરમાવવું. મેદ...

मेदुरः (ચોપડેલ), मित्रम् (...

मिद्, (क) उ. १. मेधाहिंसा-

યોમાડે છે.

मिद्, (ञि. आ) प. ४. स्नेहने

सेवे छे. **मेदिनी** (પૃથ્વી), मेद

मित्रम् (સખા),

मिद्, (अ) उ. १०. स्नेहने ...

–ते ચોપડે છે.

मिद्, (इ) उ. १०. स्नेहने. ...

ચોપડે છે. मिदः (...)

मिध्, (ॡ) उ. १. मेधाहिंसन...

नर मेदने आपुंछे. १०. मेधा

मेधः (हिंसा), **[illegible]**मेधः (...

मिल्, (श) उ. ६. संगमे

संगम करेछे. **[illegible]** = ...

मिलनम्. **[illegible]** = मिलित

मिल्, (श) प. ६. ...

...

आवछे, १ मेलि, २ मेलक ...

मिव्, (इ) प. [illegible] इ०.

[illegible] (अ) प. [illegible]

[illegible]

[illegible] मिश्र

[illegible]

मी, (ङ् मी ङ्) आ. ४. हिंसायाम् [illegible] माक्लो), मेरुः (मेरुपर्वत), [illegible]

मी, (ञ्) उ. ९. हिंसायाम्. [illegible] मयूरः = मोरो = मोर.

मी, उ. १०. गतौ मतौ च. [illegible] मायति - ते, मयति [illegible] इ०.

मीम्, (ऋ) प. १. गतौ [illegible] मीमति [illegible] इ०.

मातृ,

मुन्,

मुत्र,

मृत्र, (

मुच. (इ) आ … निर्वर्णभावस्थ. १ मोकलवुं … मुक्तम, मंडः, मुंडा …
२ [illegible]

मुड. (ई) [illegible]

सृज (अ) [illegible]

१०. संसर्गे. मोकलवुं, मेळववुं, भेळवुं, … मीलोरं … मुकेले, …

मुच [illegible]

मुथँ, (थ) प. ४. [illegible]
मुस्ता = मुथ्था
(मुसलीकंद).

मुस्त, (अ) उ. [illegible]
[illegible]

मुह, (अ [illegible]
[illegible]

मू [illegible]
[illegible] **मूत्र** [illegible]
[illegible] प्रकृति, ३ [illegible]
[illegible] १ **मौक्तिः,** २ **मौलिकम्** = मं.

मूत्र. उ. १०. प्रस्रवणे. [illegible] **मूत्रयति** – [illegible]
[illegible]. [illegible] = [illegible]. **मूत्रिका** ([illegible]),

मूर्च्छ, (अ, प. १. [illegible]
मूर्च्छति [illegible]

मूल, (अ) उ. १० [illegible]
अमीमुलत्, [illegible].
उन्मूलनम् [illegible].

मूष, (ष) प. १.
मूषक [illegible], मू[illegible]
[illegible]

मृ [illegible]. आ. ६. **प्राणत्यागे.** [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
= **मृत्यु.** १ [illegible]
[illegible]
मर्त्य [illegible]

(મારકણું), मर्मरः (સુકાપાનકંનો શબ્દ), मरामरः (અનુકરણ [illegible]), मरीचिः (१ કિરણ, ૨ એક ઋષિ), १ मरकः, २ मारिः (મરકી મૃત્યુ. કોગળિયું), मरिचम् = मरियं = મરિયું. मृकंडुः (એક ઋષિ), मर्मराक (અગ્નિ), मृत्युंजयः (शिव),

[illegible] (अ) प. १. संघाते. [illegible] करेछे.

मृग, (अ) प. ४. अन्वेषणे [illegible] मृगने ખોળેછે. मृगः (હરિણ), मार्गणः (બાણ). मार्गणः = मग्गणो = માગણ.

मृग. आ. १०. अन्वेषणे. ખોળવું, શોધવું, તપાસવું. मृगयते मृगं व्याधः પારધી મૃગને ખોળેછે. मृगः (હરિણ), मृगयुः (પારધી), १ मृगया, २ मृगव्यम् (શોધ), मृगरिपुः (સિંહ), मृगांकः (ચંદ્ર), मृगशिरः (અમ્ + મૃગશિરા), मृगितः (શોધેલો).

मृज्, (अ) प. १ शब्दे. શબ્દ કરવો. मर्जति શબ્દ કરેછે.

मृज्, (क) प. २ शुद्धौ. શુદ્ધ કરવું, માંજવું. मार्ष्टि जलेन देहं नरः નર જળવડે દેહને શુદ્ધ કરેછે. मृष्टम् = मिट्ठं = મીઠું (નિર્મળ). मार्गः = मग्गो = માગ. १ मार्जनम्, २ मृजा, ३ शुद्धिः (શુદ્ધિ). संमार्जनी (સાવરણી),

मृज्, (उ) उ. १०. शौचालंकारयोः. १ માંજવું, શુદ્ધ કરવું, નિર્મળ કરવું, २ અલંકૃત કરવું, શોભાવવું, શણગારવું. मार्जयति – ते, मार्जति नीरेण शरीरम् પાણીવડે દેહને માંજેછે. मार्जयति [illegible]. मार्जति कुंकुमेन ललाटं नारी કંકુવડે નારી લલાટને શણગારેછે. मार्जति = मज्जइ = માંજે. १ मार्जनम्, २ मार्जना, ३ मृजा (શુદ્ધિ). मार्जनः (લોધર નામે વૃક્ષ), मार्जिता (દહિનો શીખંડ),

मृड, (अ) प. ९. सुखने. [illegible] धार्मिकम् ધર્મીને ધર્મ સુખી કરેછે. मृडः [illegible]

मृड, (अ) प. ९. क्षोदे मृडति [illegible] મરડવું, २ સુખી કરવું. [illegible] મૃડ. [illegible] ૨ શિવ). मृडानी [illegible]

मृण [illegible] હણવું. मृणति હણેછે. मृणालम् (કમળનાળ). [illegible]

मृद्, (क्रया) प॰ १. क्षोदे. વાટવું. ચૂર્ણ કરવું, ચૂરો કરવો, ખૂંદવું. मृद्नाति कुमुदिनीं हस्ती હાથી પોયણીને વાટેછે. १ मृद्, २ मृत्तिका. (માટી), १ मृद्वीका, २ मृदीका (દ્રાખવેલી). १ मृत्सा, २ मृत्स्ना (રૂડીમાટી), १ मर्दलः = मद्दलो = માદલ. २ मर्दलकम् = मद्दलयं = માદલિયું (મૃદંગજેવું એક વાજું). એ વાજા જેવા એક અલંકારને માદલિયું કહેછે. मृदिता (વાટેલ), मृदरः (એકવ્યાધિ), संमर्दः (યુદ્ધ). नगरमर्दी (हन् + નગર ભાગનાર), मकारमर्दी (हन् + હોઠ ભાગનાર).

मृष्, (तुं) उ. १. उंछने. બીનું કરવું — થવું, પલાળવું, પલળવું. मर्दति – તે પલાળેછે. मृषम् (ફુલ).

मृश्, (अ) प. १. आमर्शने. आमर्शनं स्पर्शः. અડવું, સ્પર્શ કરવો. मृशति અડેછે. मृष्टः (અડેલ), विमर्शः (પૂર્વાનુભવની અભિસ્મૃતિ).

मृष्, (उ) प. १. सेचने सहने च. १ સીંચવું, ખમવું. २ सहवुं, सहन करवुं, वेठवुं. मर्षति मूमिं मेघः મેઘ ભુઇને સિંચેછે. मर्षत्यपराधं मुनिः મુનિ અપરાધને ખમેછે. मृष्टः (સિક્ત). मृषा (મિથ્યા), मर्षणम् (१ ક્ષમા, २ સેચન). मर्षितः (ક્ષમાશીલ), मृषमाणः (ક્ષમાવાન્).

मृष्, (दि) उ. ४. तितिक्षायाम्. तितिक्षा शान्तिः. સહવું, સહન કરવું, વેઠવું, ખમવું. मृष्यति – તે સહેછે. मर्षणम् (ક્ષમા), मर्षितः, मर्षणः (ક્ષમાવાન્).

मृष्, (चु) उ. १०. तितिक्षायाम्. સહવું, સહન કરવું, વેઠવું, ખમવું. मर्षयति – તે, मर्षति – તે સહેછે. मर्षणम् (ક્ષમા),

मॄ, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. मृणाति હણેછે. मूर्णः (હત), मूर्तिः (હિંસા), मरुत् (વાયુ).

मे, (ङ्) आ १. प्रणिदाने. प्रणिदानं विनिमयः प्रत्यर्पणं च. १ અદલાબદલી કરવું. એક ચીજ બીજીનું આપવું. २ પાછું આપવું. मयते तिलैर्धान्यम् तिलदेइ धान्य લેછે. विनिमयः (બદલો), मेरुः, माया (કપટ).

मेथ्, (ॠ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ જાણવું, २ હણવું. मेथति – તે જાણે

मेद्, (ॠ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ જાણવું, २ હણવું. मेदति – તે

मेथृ, (मं) उ १. संगमे मेधाहिंसनयोश्च. १ मळवुं, संग करवो, २ जाणवुं, ३ हणवुं. मेधति – ते संग करेछे. मेधिः (खळावचली थांभली) मे . कृतमेधा (इन् + गृहस्थ), मेधा (बुद्धि), मेध्यम् (पवित्र), अनेध्यम्, मेधः (हिंसा), अश्वमेधः.

मेधा, प. ११. आशुग्रहणे. उतावळुं थवुं. मेधायति उतावळु थएछे. मेधा (धारणावती बुद्धि), मेधावी (इन् + बुद्धिमान),

मेपृ, (ऋ) आ. १. गतौ. जवुं. मेपते जायछे.

मेवृ, (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं, पूजवुं. मेवते सेवेछे.

मोक्ष, (अ) उ. १०. असने. फेंकवुं, छोडवुं. मोक्षयति -- ते, मोक्षति शरान् शूरः शूरो बाण फेंकेछे. मोक्षः (मुक्ति), मोक्षणम् (मोचन).

म्ना, प. १. अभ्यासे. अभ्यासः पारंपर्येणावृत्तिः. भणवुं, पढवुं, अभ्यास करवो. मनति विद्याम् अभ्यस्यतीत्यर्थः. आम्नति भणेछे. आम्नायः (वेद), आम्नातम् (पठित).

म्रक्ष, (अ) उ. १०. म्लेच्छने म्रक्षणे च. १ अस्पष्ट–अस्फुट बोलवुं, २ अपशब्द बोलवा, अशुद्ध बोलवुं, ३ चोपडवुं, घृतादि सींचवुं. म्रक्षयति – ते अशुद्ध बोलेछे. म्रक्षणम् (चोपडवुं आदि),

म्रद, (अ. इ म.) आ. १. मर्दने. चूंथवुं, चोळवुं, घसवुं. म्रदते चूंथेछे. णी – म्रद ..व.

म्रुच, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. म्रोचति जायछे.

म्रुंच, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. म्रुंचति जायछे.

म्रेट, (ऋ) प. १. उन्मादे. उदमात करवो, चित्त भमवुं, मछरावुं. म्रेटति लोका लोक नशा भमवु मछरायछे.

म्रेड, (ऋ) प. १. उन्मादे. उदमात करवो, मछरावुं. म्रेडति मछरायछे.

म्लुच, (उ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. म्लोचति जायछे. मलिम्लुचः (चंडाल परिभ्रष्ट).

म्लुंच, (उ) प. १ गत्यर्थः. जवुं. म्लुंचति जायछे.

म्लेच्छ, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. अस्फुटे अपशब्दे चेत्यर्थः. १ अस्पष्ट शब्द करवो, अस्पष्ट शब्द बोलवा. २ अपशब्द बोलवा. अशुद्ध

...બવું. म्लेच्छति અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલેછે. म्लेच्छ, म्लिष्टम् ... म्लेच्छितम् (અપરાધ),

म्लेच्छ. (अ) उ. १०. अव्यक्ते शब्दे. १ અસ્પષ્ટ-અસ્ફુટ બોલવું, २ म्लेच्छ बोलवुं. म्लेच्छय. । તે અસ્પષ્ટ બોલેછે. म्लेच्छ, म्लेच्छनम् (અપ્રકાવાણી).

म्लेट्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉદમાત કરવો, ચિત્ત ભમવું, મછરાવું. म्लेटति धनेन नीच. નીચ ધનવડે મછરાયછે.

म्लेड्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉદમાત કરવો, મછરાવું. म्लेडति ઉદમાત...

म्लेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. म्लेवते સેવેછે.

म्लै, प. १. हर्षक्षये कान्तिक्षये च. इह हर्षक्षयो धात्वर्थः. १ धातु ગુમાવી, બલહીન થવું, २ कांति घटवी, कांति ઓછી થવી, ચીમળાવું. म्लायति नरः નર બલહીન થાયછે. म्लायति पुष्पं ફૂલ ચીમ્લાયછે. म्लानः (१ બલહીન, २ કાંતિહીન), म्लानिः (१ ગ્લાનિ, २ ચીમળાવું).

यक्ष्, (अ) आ. १०. पूजायाम्. પૂજવું, સેવવું. यक्षयते પૂજેછે. यक्षः (... नामे देवयोनी), यक्षिणी (यक्षनी स्त्री), यक्ष्मा (अम् + रोग),

यज्, (ञ) उ. १. देवपूजासंगतिकरणदानेषु. १ देव पूजा करवी, પૂજવું. २ सं-गति करवी, संग करवो. मळवुं. ३ देवुं. આપવું. यजति-ते विष्णुम् વિષ્ણુને, ... यजति-ते साधुं સાધુને મળેછે. यजति-ते इंद्राय हविः ઇંદ્રને હ-વિષ આપેછે. याजकः (१ પૂજક, २ યાગકર્તા), नृपयाजकः, ऋत्विक् (ऋ + હોમનાર), यजमानः, यायजूकः (વારંવાર યાગકર્તા), १ यज्ञः, २ इज्या, ३ यागः, ४ इष्टिः (યજ્ઞ), इष्टम् (યજ્ઞકર્મ), यष्टिः = लंडी = थाळी = (था-कडी), यजुः (य + અભિષ્ટસ્તુતિ), यज्वा (अन् + વિધિપૂર્વક જેણે યાગ કરેલો તે), यज्ञियः (યજ્ઞને યોગ્ય), सोमयाजी (इन् + સોમયાગ જેણે કરેલો તે), यज्ञपुरुषः (વિષ્ણુ), यजनम्, देवयजनम्.

यत्, (ई) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવો, ઉદ્યમ કરવો. यतते मुनिर्मोक्षाय મુનિ મોક્ષમાટે યત્ન કરેછે. यत्न., यतिः (સંન્યાસી), याता (ऋ + દિયરની સ્ત્રી).

यत्, (अ) उ. १०. निकारोपस्कारयोः. निकारः खेदनम्. १ ખિજવવું, તિરસ્કાર ..., २ ... આપવું, દેવું વાળવું, ३ ... ४ ... यातयति ...

शत्रुने निवारेछे. यातयति दरिद्रोनागरस्य धनम् દરિદ્ર નાગરને [illegible] પાછું આપેછે. यातयति छिद्रं राजा पच्छादयतीत्यर्थः રાજા છિદ્રને [illegible] यातयति स्नानेन देहं यतिः યતિ સ્નાનવડે દેહને શુદ્ધ કરેછે. નિર [illegible] પૂર્વક આ ધાતુ પ્રતિદાન અર્થમાં વર્તેછે. निर्यातयति ऋणम् દેવું વાળે. यातना (તીવ્ર દુઃખ), निर्यातनम् (પાછું આપવું), ऋणनिर्यातनम् (દેવું વાળવું).

यत्र, (इ) उ. १०. संकोचे. સંકોચવું, થોડામાં આણવું, બાંધવું. यंत्रयति - ते, नियंत्रयति-ते खलं राजा રાજા ખલને બાંધેછે. यंत्रम् = જંત્ર. १ नियंत्रणम्, २ नियंत्रणा (બંધન), १ यंत्रितः, २ नियंत्रितः (બદ્ધ). यंत्रिणी (સાળી).

यभ्, (अ) प. १. मैथुने. સ્ત્રીસંભોગ કરવો, ગોદવું. यभति સ્ત્રીસંભોગ કરેછે. १ याभः, २ यभनम् (મૈથુન), यब्धुम् (ગોદવા).

यम्, (अ) प. १. उपरमे. उपरमोनिवृत्तिः. यच्छति पापात् धार्मिकः ધાર્મિક પાપથી નિવૃત્તિ પામેછે. उपयच्छते कन्याम् કન્યાને પરણેછે. यमः (१ અહિંસા, સત્ય, અચૌર્ય, બ્રહ્મચર્યપરિગ્રહણ પંચ યમ, २ જમ, ३ ઇંદ્રિયનિગ્રહ), यमः = જમ. यामः (१ પ્રહર, २ યોગસાધન), यामिः (१ બેહેન, २ કુલવધૂ), यतिः (१ સંન્યાસી, २ નિવૃત્તિ), १ उपयमः, २ उपयमनम् (વિવાહ), संयमः, आयामः (દીર્ઘતા, લંબાણ), उद्यमः (ઉદ્યોગ), यतः (નિવૃત્ત), आयतः (લાંબો), नियमः, १ यमलम्, २ यमकम् (જુગલ), यमुना = જમના. वाचंयमः (મૌનવ્રત [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], गंगा [illegible], यामिनी (રાત્રી).

यस्, (अ, म्) उ. १०. परिवेषणे. परिवेषणं भोजनम वेष्टनं च. १ જમાડવું, પીરસવું, २ વીંટવું, આંતરવું, ઘેરવું. [illegible] ब्राह्मणान् भोजयतीत्यर्थः. [illegible] चंद्रम् [illegible] ચંદ્રને વીંટેછે.

यस्, (ऋ) प. ४. प्रयत्ने. ઉદ્યોગ કરવો, વ્યાપાર કરવો. यस्यति धनाय नरः [illegible] ધનમાટે વ્યાપાર કરેછે. १ यासः, २ आयासः, ३ प्रयासः (પરિશ્રમ). प्रयासी (ધન + ઉદ્યોગી).

या, प. २. प्रापणे. प्रापणमिहगतिः. જવું. याति ग्रामं नरः નર ગામ જાયછે. याति = जाइ = જાય. १ यानम् = જાન. २ प्रयाणम्, ३ यात्रा = જાતરા (ગમન), यामः (પ્રહર), उद्यानम् (ફીંડાવન), यातव्यम् = जाअव्वं = જાવું. यामिनी (રાત્રી).

याच्, (टु, ञ) उ. २. याच्ञायाम्. જાચવું. याचति–ते धनं मार्गणः માગણ ધનને જાચેછે. याचति = जाचइ = જાચે १ याचना, २ याच्ञा (માગણું) याचकः = જાચકો = જાચક. याचितम् = जाचिअं = જાચ્યું. याच्यम्. याचनम् = जाचणम् = જાચવું.

यु, प. २. मिश्रणामिश्रणयोः. १ મિશ્ર–ભેળું–ભેગું થવું, २ અમિશ્ર–ભિન્ન–જુદું થવું. यौति भक्ते घृतम् ભાતમાં ઘી ભેળેછે. यौति खलेभ्यः सभ्यः સાધુ ખળોથી ભિન્ન થાયછે. यूका (જૂ). यवनः = જવન. युक्तः (મિશ્ર), यव = जवो = જવ. यवक्षारः = જવખાર. यव्यम् (જવનું ખેતર), यवासः = જવાસા (ધમાસો), १ युवतिः, २ युवती = જુવતી. युवा (જુવાન), १ यावः, २ यावकः (ખાંપ), यवसम् (१ ઘાસ, २ અન્ન), योनिः = જોનિ = જોન્ય. यूषः (રસાળ, તરે), अमिश्रणेषि अयुतः (મિશ્ર), अयुतसिद्ध. (અભેદ્ય, રહેલ).

यु, (ञ्) क. ९. बंधने. બાંધવું. युनाति – ગુર્નીને બાંધેછે. योत्रम् = [illegible] यूपः (યજ્ઞસ્તંભ).

यु, आ. १०. जुगुप्सायाम्. નિંદવું. यावयते धर्मं बाल्मः નીચો ધર્મને નિંદેછે.

युग्, (ब) प. १. वर्जने. વર્જવું. युंगति વર્જેછે.

युच्छ्, (अ) प. १. प्रमादे. આળસવું. युच्छति આળસેછે.

युज्, (अ) आ. ४. समाधौ. समाधिश्चित्तवृत्तिनिरोधः. अकर्मकोयम्. ચિત્તવૃત્તિ રોકવી, સમાધિ કરવી, ધ્યાન કરવું. युज्यते गुहायां योगी યોગી ગુહામાં ધ્યાન કરેછે. योगः (૧ ધ્યાન, ૨ વિષ્કંભાદિ ૨૭), योगी (યત્ન + ધ્યાની), युङ् (अ + યોગી), योक्त्रम् = જોતું. योजनम् (१ ચાર કોસ, २ જોગ), प्रयोजनम (કારણ), प्रयोक्तृ, योजना, युग्मम् (જોડાળ).

युज, (इर) उ. ७. योगे. મેળ કરવો, મેળવું, જોડવું, ભેગવું. युनक्ति, युंक्ते मनोविषयो भक्तः ભક્ત વિષયમાં મન મેળેછે. योगः (મેળ), संयोग

वियोगः, उपयोगः, प्रयोगः, अभियोगः, नियोगः (આજ્ઞા), नियोगी. (इन् + ચા-કર), योजना (મેળ). युग्यः (વાહન), योग्यः (યથાર્થ).

युज, (अ), उ. १०. संयमने. નિયમે રાખવું, વશ રાખવું. योजयति - ते योजति वृषं यंता માર્ગમાં બળદને નિયમે રાખેછે.

युत्, (ऋ) आ. १ भासने. ભાસવું, દીપવું. योतते दीपिछे.

युध, (अ) आ. ४. संप्रहारे. संप्रहारो हननम्. હનન કરવું, જુદ્ધ કરવું, ઝુઝવું, લડવું. युध्यते योधः જોધો લડેછે. युध्यते = युध्यताम् = ઝુઝે. युद्धम् = જુદ્ધ. योधः = જોધો. योद्ध (अर + જોધો), आयुधम्, योधनं, १ दुर्योधनः २ सुयोधनः

युप. (उ) प. ४. विमोहने. विमोहनं व्याकुलत्वम्. આકુળું કરવુ. મોહ પમાડવું, युप्यति આકુળું કરેછે.

युष, (अ) प. १. (सौ०) सेवने. સેવવું, ભજવું. योषति સેવેછે. १ योषा, २ योषित्, ३ योषिता (સ્ત્રી). युष्मत् = તુમ્હે.

यूष. (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. यूषति હણેછે.

येष, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. ઉદ્યમ-વ્યાપાર કરવો. येषते ઉદ્યમ કરેછે.

यौट, (ऋ) प. १. संबंधे. संबंधः श्लेषः. મળવું. જોડવું, ભળવું. यौटति वधूं वरः વર વહુને ભેટેછે.

यौड, (ऋ) प. १. संबंधे. મળવું, જોડવું. यौडति ભળેછે. यौडति = जोडइ = જોડે.

रक, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च, १. आस्वादनं जिह्वया प्रश्लेदः. १ ચાખવું. ૨ ગ્રહણ કરવું. रकयति - ते रस्वाम् રસને ચાખેછે. [illegible] धर्मम् ધર્મને ગ્રહેછે.

रक्ष, (अ) प. १. [illegible], રક્ષણવું. रक्षति चोरात् धनम् ચોરથી ધનને રાખેછે. रक्षति = रक्खइ = રાખે. रक्षा = रक्खा = રાખ. रक्षितः = रक्खिओ = રાખ્યો. १ रक्षा, २ रक्षणम् (પાલન), ३ रक्षः (अम्), २ राक्षसः (નિશાચર). रक्षितव्यम् = रक्खियव्वं = રાખવું. १ रक्ष्यम्, २ रक्षणीयम् (રાખવા યોગ્ય).

रख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रखति જાયછે.

रख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रंखति જાયછે.

रग्, (ष. अ) प. १. शंकायाम्. શંકા કરવી, સંશય કરવો. २ ડરવું. भय.
रगति સંશય કરેછે. रगति साधुः खलेभ्यः साधु ખલપુરૂષોથી ડરેછે.

रगु, (इ) प. १. गतौ. જવું. रंगति જાયછે. रंगः (નર્તનસ્થાન), रंगम् (સીસું).

रग्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. ચાટવું, શિરાવવું. २ લેવું, ગ્રહવું.
रागयति – ते ચાટેછે.

रघ् (अ) उ. १०. आस्वादने. ચાટવું, શિરાવવું. राघयति – ते. रघ्वा...
...रः બાલ રાબને હાથવડે ચાટેછે.

रघ् (इ) आ. १. गत्यर्थः જવું. रंघते જાયછે.

रघ् (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. २ બાલવું, દીપવું. रंघयति – ते બોલેછે.

रच्, उ. १०. प्रतियत्ने कृत्वा च. प्रतियत्नः संस्कारः १ સમારવું, સુધારવું, સફારવું, સમું કરવું, પાધરું કરવું. २ રચવું, ઘડવું, કરવું, ગુંજવું. रचयति दीपं पुत्री પુત્રી દીવાને સમારેછે. विरचयति लोकानीश्वरः ઈશ્વર લોકોને સૃજેછે. णिजन्तरूपं रचति = रचइ = रचे. समारचयति = समारयइ = समारे. रचितम् = रचिअं = રચ્યુ. विरचितम्. रचितव्यम् = रचिअव्वं = રચવુ. रचना (ઘટના),

रञ्ज्, (क) उ. ४. रागे. १ પ્રીતિ કરવી, સ્નેહ કરવો. २ રંગવું. रजति – ते युवा युवत्यां જવાન જુવતીમાં પ્રીતિ કરેછે. रजति – ते वस्त्रं रंजकारः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે. रागः (१ પ્રીતિ, २ રંગ), अनुरागः (પ્રીતિ), विरागः (અપ્રીતિ), उपरागः (ગ્રહણ), रंगः (१ ગુલાબિ રંગ. २ નર્તનસ્થાન), रंगजीवः (રંગારો), रंगकारः = રંગારો. रजकः (१ રંગારો, २ ધોબી). १ रागी, २ अनुरागी (પ્રીતિમાન), रागिणी (પ્રીતિવાળી), विरागी (इन् + પ્રીતિહીન), विरागिणी (१ પ્રીતિરહિત સ્ત્રી, २ વેશ્યાપણ), वैराग्यिक (વૈરાગી), रंजनम् (...), १ रक्तः, २ अनुरक्तः (રાગી), विरक्तः (વૈરાગી), रक्तः = ..., रजतम् (રૂપું). रजनम् (...), महारजनम् (કસુંબો)

१ रजनिः, २ रजनी (रात्री), रक्षः (अस् + १ भूतप्रेत, २ ભોરનર, ૩ અ-સુર), रजस्वला, रजोमूर्तिः (બ્રહ્મદેવ), रंजनी (ગળી), पंचरंगी =પંચરંગી

रंज्, (अ) उ. ४. रागे. १ प્રીતિકરવી, २ રંગવું. रज्यति–ते परमेश्वरे भक्त પરમેશ્વરને વિષે ભક્ત પ્રીતિકરેછે. रज्यति–ते वस्त्रं रंजकारः રંગારો વસ્ત્ર રંગેછે. रक्तः, अनुरक्तः, विरक्तः, रागः, अनुरागः, विरागः, रजकः, रजकी, રંગ.

रट्, (अ) प. १. परिभाषणे. १ બોલવું, २ કબજે દેવો. रटति रामम् રામને બોલેછે. रटति = रटइ = રટે रटणम् = રટણ. रामरटणम्.

रठ् (अ) प. १ परिभाषणे. १ બોલવું. २. કબજે દેવો. रठति બોલેછે.

रण् (अ. म.) प. १. गतौ. જવું. रणति જાયછે. णौ–रणयति. रणः.

रण् (अ) प. १. शब्दार्थे. શબ્દ કરવો. रणति શબ્દ કરેછે. १ रणः, २ रणक = रणकः (નાદ). रणत्कारः =રણકારો. रणम् (યુદ્ધ).

रद् (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं भेदनम्. ખોદવું, ભેદવું, ખેડવું, ઊખેડવું. रदति भुवं मूदारः ભૂંડ ભુઇને ખોદેછે. रदनम् (ભેદન), १ रदनः, २ रदः (દંત).

रध्, (अ) प. ४. हिंसासंराद्ध्योः. संराद्धि पाकः. १ હણવું. २ રાંધવું, रध्यति पशुं हिंसकः हिंसक [illegible] णो–रंधयति. रंधनम्, [illegible] हिंसः

रप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ–ફુટ બોલવું. रपति सत्यं साधु સા-ધુ સાચું બોલેછે. रिपुः (વેરી).

रफ् (अ) प. गतौ वधे च. १ જવું, २ હણવું. रफति જાયછે. इ०. रफः (વધ).

रंफ् (इ) प. १. गतौ वधे च. १ જવું, २ હણવું. रफति જાયછે. रफः (વધ).

[illegible] (रु) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. रेवते શબ્દ કરેછે. [illegible] (હરિણ્યાપુત્રો), [illegible] (ગણપતિ).

[illegible] (अ) आ. १. राभस्ये. राभस्यमुपक्रमः १ આરંભવું. आरंभते આરંભેછે. [illegible] = આરંભે. आरंभः संरंभः (ક્રોધ), आरंभकः, रभा (કુળવધ), आरंभणम्, रभसः (વેગ), समारंभः, सुरभिः (સુગંધ). आरब्धः, आरब्धा.

શબ્દ કરવો. रंभते શબ્દ કરેછે. रंभा (ગાય).

[illegible] रम्, [illegible] १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. रमते वृंदावने कृष्णः વૃંદાવનમાં કૃષ્ણ રમેછે. रमते = रमइ = રમે. विरमति = विरमइ = વિરમે रामः (१ બલદેવ, २ પરશુરામ, ३ દાશરથિ રામ). १ रमणी, २ रामा, ३ रमणा (સ્ત્રી), रमणः (સ્ત્રીનો વહાલો), रमा (લક્ષ્મી), १ रम्यः, २ रमणीयम् (મનોહર). रतिः (१ પ્રેમ, २ કામસ્ત્રી), १ विरतिः, २ विरामः (છેડો), १ उपरतिः, २ उपरामः (નિવૃત્તિ), आरामः (ઉપવન, વાડી), स्तंबेरमः (હાથી), रथः, रतः (પ્રીતિમાન્). विरतः, सुरतः (દયાળુ), सुरतम् (મૈથુન), रमणम् (રમત).

रय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. रयते જાયછે. रयः (વેગ),

रव्, (इ) प. १. गत्यर्थ. જવું. रण्वति જાયછે.

रश्, (अ) प. १. (सौ०) स्वपे. ઉંઘવું. रशति ઉંઘેછે. रशना (કંદોરો),

रस्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. रसति શબ્દ કરેછે.

रस, उ. १०. आस्वादनस्नेहनयोः. १ ચાટવું, ચિરાવવું. २ ભીનું કરવું, પલાળવું. रसयति- तें रसाला रसिकः રસિયો શ્રીખંડને ચિરાવેછે. रसयति - ते धरणीं मेघः મેઘ ધરણીને પલાળેછે. रसः (१ શૃંગારાદિ નવ રસ, २ મધુરાદિ ૬ રસ, ३ પ્રીતિ, ४ શરીરનો પ્રથમ ધાતુ, પારો), रसा (પૃથ્વી). १ रसना, २ रसनम्, ३ रसज्ञा (જિહ્વા), रसवती = રસોઈ. रसवती (રસોડું), रसातलम् (પાતાળ), रसालः (આંબો), रसाला (દહિનો શ્રીખંડ).

रह, (अ) प. १. त्यागे. [illegible] विरहत [illegible] તજેછે. राहुः (ગ્રહ [illegible] એકાંત સ્થલ), विरहः (વિયોગ). रहित. [illegible] विरहिणी (વિજોગવાળી સ્ત્રી), विरही (વિજોગી [illegible]).

[illegible] प. १. गतौ. જવું. रंहति જાયછે. रंहः (स् + वेग).

[illegible] म) उ. १०. त्यागे. તજવું, છોડવું. रहयति से [illegible] વિરાગ ધરને તજેછે. [illegible]- विरहयति તજાવેછે.

ठ. १०. त्यागे. तजवुं. रहयति-ते तजेछे. विरह (वियोग), विरहित: (वियोगी).

रंह, (इ) उ १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. रंहयति ते बोलेछे इ०.

रा, प. २. दाने. देवुं. आपवुं. राति धनं विप्राय विप्रने धन देछे. राका (१ पूर्ण चंद्रयुक्त पूर्णिमा, २ रजस्वला कन्या), १ रात्रिः, २ रात्री = रात्री = रात्य.

राख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ सूकावुं, सूकवतुं, २ पूर्ण थवुं, पूर्ण करवुं राखति सूकायछे.

राघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. समर्थ थवुं. राघते युद्धाय वीरः वीर युद्धने अर्थे समर्थ थायछे.

राज्, (ऋं) उ. १. दीप्तौ. दीपवुं. बिराजवुं. राजति-ते राजा राजा दीपेछे. राजति = राजइ = राजे. विराजते = विराजइ = बिराजे. १ राट् (क्षु+ नप), राजा (अन् + १ नप, २ चंद्र), राजन्यः (क्षत्रिय), १ राजकम्, २ राजन्यकम् (क्षत्रियसमूह). राजन्वान् (वत् + सारा राजानो देश), राजराजः (कुबेर). राष्ट्रम् (देश), राजादनः (१ चारोळीनुं झाड, २ रायणनुं झाड), राजादन = रायाअणो = रायण. राज्ञिका (राई).

राध्, (अ) प. ४. वृद्धौ. अकर्मकोयम्. वधवुं. राध्यति वर्धत इत्यर्थः वधेछे.

राध्, (अ) प. ५. संसिद्धौ संसिद्धिः फलनिष्पत्तिः. फळ संपन्न करवुं, रांधवुं, पचवुं, सीजवुं. राध्नोति ओदनं पाचकः रसोइयो भातने रांधेछे. राध्नोति = राधइ = रांधे आराध्नोति परमेश्वरं भक्तः. भक्त परमेश्वरने आराधेछे. आराध्नोति = आराधइ = आराधे. विराध्नोति पशुं पशुने हणेछे. विराध्नोति = विराधइ = विराधे. अपराध्नोति गुरुं गुरुने दुभवेछे. १ राद्धिः, २ संराद्धिः, ३ राधनम् = रांधवुं (पाक), राधा (विशाखा नक्षत्र), राध (वैशाखमास), राद्धः (फळसंपन्न ...) ... आराधनम्, अपराधः, अपराधी, विराधना (हिंसा) ...

रास, (ऋ) आ. १. शब्दे. ... रास, रासकः – गर्दभ. रासभः (गधेडो)

रि, प. ५. हिंसायाम्. हणवुं. रिणोति पशुं हिंसकः हिंसक पशुने हणेछे.

रि, प. ६. गतौ. जवुं. रियति जायछे. रयः (वेग).

रिख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. रेखति जायछे. रेखा = रेष.

रिघ्, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. रिंघति जायछे. रिंघणम् (१ घर्मादिकथी च-लन, २ हाथपगे भाखडु चालवुं), रिंखितम्, रिंगी (इन्), रिंगः (गति).

रिच्, (इ्, र्) उ. ७. विरेचने. विरेचनं निःसारणम्. ढाळवुं, खाली करवुं. रिणक्ति–रिङ्क्ते घटम् घडाने ढाळेछे. रेचः, रेचकः रिक्तः (ढाळेलो), रिक्थम (धन).

रिच्, (अ) उ. १०. वियोजनसंपर्चनयोः. १ पृथक् करवुं, २ मिश्र करवुं. रेचयति–ते, रेचति पृथक् करेछे. विरेचनम्. रिक्तम् (ढालुं).

रिफ्, (अ) प. ६. कत्थनयुद्धनिंदाहिंसादानेषु. १ स्तुति करवी, २ युद्ध करवुं, ३ निंदवुं, ४ हणवुं, ५ दान देवुं. रिफति स्तवेछे. रेफम् (निंद्य).

रिव्, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. रिण्वति जायछे.

रिश्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. रिशति हणेछे.

रिष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. रेषति हणेछे. रिष्टम् (१ कल्याण, २ अमंगल). १ रिक्षा. लक्षे २ लिक्षा = लिक्षा = लीख.

रिष् (अ) प. ४. हिंसायाम्. हणवुं, रिष्यति हणेछे. रेषणम् (हिंसा).

रिह्, (अ) प. ६. कत्थनयुद्धनिंदाहिंसादानेषु. १ स्तुति करवी, स्तववुं, २ युद्ध करवुं. ३ निंदवुं, ४ हणवुं, ५ देवुं. रिहति स्तवेछे. रीढा (अनादर).

री, (ओ, ङ्) आ. ४. स्रवणे. गळवुं, स्रवुं. रीयते जलं करपात् करपात्रमांथी जळ गळेछे. रेणु (धूळ). रेफः (अधम).

री, प. ९. गतिरेषणयोः. रेषणं हिंसा वृकशब्दश्च. १ जवुं, २ हणवुं, ३ वरुनु-वगनुं भसवुं. रिणाति जायछे इ०. रीणम् झरेल.

रु, (ङ्) आ. १. गतिरेषणयोः. रेषणं हिंसा वृकशब्दश्च. १ जवुं, २ हणवुं, ३ वरु-वगनुं भसवुं. रवते जायछे.

रु, प. २. शब्दे. शब्द करवो. रौति शब्द करेछे. रवः (शब्द), रुरुः (मृगविशेष). पुरूरवाः (बहु + शब्द करनार), मयूरः = मोरो = मोर, मयूरः = (मोर), रुमा (मीठानी खाण).

... १. दिप्तौ अभिप्रीतौ च. आभिप्रीतिरभिलाष १ ... वुं, ... रोचते मैत्राय दधि मैत्रने दहि रुचेछे. रोच्यम्, रोच (१ कांति, २ दि... ३ शोभा, ४ इच्छा) रोचनम्. रुचित (भावेल), रोचनः (चंद्र), रोचना (घोळुं नरोचन), रोचिष्णुः (कांतिमान्) विरोचनः १ (सूर्य, २ दानव). रोचना (गोपित, गोरोचन). रुक्मम् (सोनुं), १ रुच्यः, २ रुचिरः, (रुचि... रुक्मिणी (कृष्णनी स्त्री), रोचिः (स् + प्रकाश), वसुरोचिः (आदित्य).

रुज, (औ) प. ६. भंगे. पीडवुं, भांगवुं. रुजति रोगः चोरम् चोरने रोग नडे छे. रोगः, रुजा, रुक्मम् (सोनुं).

रुज (अ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं रोजयति–ते हणेछे. रोग.

रुट (अ) आ. १. प्रतीघाते दिप्तौच. १ रोळवुं, पाछुं हठवुं, भागवुं. रोटते रोळेछे. रोटते = रोडइ = रोळे.

रु... [illegible]

... [illegible] ... रीस करेछे.

... (अ) उ. भासार्थे भाषार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. रोटयति–ते बोलेछे.

... (अ) आ. प्रतीघाते. रोळवुं, मसळवुं. रोठते रोळेछे.

... (अ) प. १. उपघाते. पछाडवुं, फोडवुं, अफाळवुं. रोठति कलिर्धर्मम् धर्म कलिने पछाडेछे.

रुंठ्, (इ) प. १. स्तेये. चोरवुं. रुंठति चोरेछे.

रुंठ्, (इ) प. १. गतौ. जवुं. रुंठति जायछे.

रुंड्, (इ) प. १. स्तेये. चोरवुं. रुंडति चोरेछे.

रुद्, (इर्) प. २. अश्रुविमोचने. रडवुं. रोदिति रडेछे. रोदिति = रडइ = रडे. रोदनम्, रोदितः = रडिओ = रड्यो. रुदट्, आरोदनम् (आरडवुं).

रुध् (अ) आ. ४. कामे. कामइच्छा. अयमनुपूर्वः अनुरुध्यते गोपी कृष्णम् गोपी कृष्णने इच्छे छे. अनुरोध (अनुकूलता).

रुध्, (इं र्) उ. ७. आवरणे. आवरणं व्याप्तिनम्. १ व्यापवुं, ढांकवुं, १ वींटवुं. रुणद्धि, रुंद्धे व्यापेछे. रुंद्धे = रुंधइ = रुंधे. रोधः, विरोध (वैर), उपरोधः, रुधिरम् (१ लोही, २ कंकु). १ रुद्धः, २ अवरुद्धः, संरुद्धः (वींटित, वींटेल). विरुद्ध (रुपेलो). १ रोधः (स), २ रोधः (तीर).

रुप्, (उ) प. ४. **विमोहने.** विमोहनं व्याकुलीकरणम्. व्याकुल करवुं. रुप्यति व्याकुल करेछे. रूप्यम् = रुप्पं = रूपुं. (१ रूपुं, २ रुपैयो).

रुश्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. रुशति हणेछे. रोशः (हिंसा).

रुश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. रुंशयति-ते, रुंशति बोलेछे इ०.

रुष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. रोषति हणेछे. रोषनम् = रोसन (हिंसा).

रुष्, (अ) ४. रोषे हिंसायां च. १ कोपवुं, २ रीसावुं, ३ हणवुं. रुष्यति कोपेछे. रोषः (कोप), रुष्टः = रुट्ठो = रूठो. रोषणः (क्रोधी). रुट् (स्त्री + क्रोध).

रुष्, (अ) उ. १०. रोषे. कोपवुं. रोषयति-ते कोपेछे. रोषः. रुष्ट = रुट्ठो = रूठो.

रुह्, (अ) प. १. बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च. बीजजन्माकुरोत्पत्तिः. १ ऊगवुं, फणगो-फणगो फूटवो, २ ऊपजवुं. रोहति बीजं क्षेत्रे खेतरमां वावेलुं ऊगेछे. १ रोहः, २ प्ररोहः (अंकुर), १ रोम-लत्वे २ लोम (स्त्री + वाळ), १ रुहः, २ रोहिः, ३ रोहितः (मृग), प्ररुहः, आरोहः, रूढः (१ ऊगेल, २ उपजेल), आरूढः (चढेल), १ रोहितः-लत्वे २ लोहितः (१ मृगविशेष, २ लाल-रंग), रोहिणी (१ गाय, २ नक्षत्रवि०), रौहिषम् (तृणजाति), विरुत् (वि-स्तारवती वेली), आरोहणम् (चढाव), अवरोहणम् (उतार).

रूक्ष्, उ. १०. पारुष्ये. कठोर-लूखुं थवुं-बोलवुं. रूक्षयति-ते लूखुं थायछे. १ रूक्षः-लत्वे २ लूक्षः = लुक्खो = लूखो. १ रूक्षा, २ लूक्षा = लुक्खा = लूखी. १ रूक्षम्, २ लूक्षम् = लुक्खं = लूखुं.

रूप्, उ. १०. रूपक्रियायाम्. राजमुद्रादिरूपस्य करणं वा रूपस्य दर्शनं रूप-क्रिया. १ राजमुद्रादिकनुं करवुं-घडवुं, २ रूप जोवुं, निहाळवुं. रूपयति-ते रूप करेछे, रूप देखेछे. रूपम् (१ सौंदर्य, २ आकृति, ३ शब्दादि रूप), रूपकम्, निरूपणम्, निरूपणा, निरूपितम् (देखाडेलुं).

रूष्, (अ) प. १. भूषायाम्. शोभावतुं, दीपावतुं. रूषति शरीरमलंकारेण नारी नारी अलंकारथी शरीर शोभावेछे. रूषितम् (भूषित), रूषणम् (भूषण).

[illegible]

[illegible] ञ्छांयाम्. लंका वासे[illegible]

[redacted] करवो. रेकते करेछे.

रखा, प. ११. श्लाघासादनयोः. १ वखाणवुं, स्तववुं, २ [illegible]. रेखायति स्तवेछे रेखा.

रेभ्र, (क) आ. १. दीप्ती. दीपवुं, झळकवुं, शोभवुं. रेभ्रते, विरेभ्रते दीपेछे.

रेट्, (क) उ. १. परिभाषणे. १ बोलवुं, २ कच्छो देवो. रेटति-ते बोलेछे इ०.

रेप. (क) आ. १. गती. जवुं. रेपते जायछे.

रेभ. (अ) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. रेभते शब्द करेछे. विरिभ्यः (स्वर).

रेव, (क) आ. १. गतौ प्लुतगतौ च. प्लुतिभिर्गतिः प्लुतिगतिः. १ जवुं, २ कुद-तां जवुं. रेवते जायछे इ०. रेवा (नर्मदा), रेवंत (सूर्यपुत्र), रेवती (१ न-क्षत्र, २ बळदेवनी स्त्री), रेवतीरमणः (बळदेव).

रेष, (क) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अयं वृकशब्दे. वरुनुं-वनकुतरानुं भसवुं. रेषते वृकः वरु भसेछे. १ रेषणम्, २ रेषा (वरुनो शब्द).

रै, प. १. शब्दे. शब्द करवो. रायति शब्द करेछे.

रोड़, (क) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः. १ चित्त भमवुं, चित्त भ-मवुं. [illegible] थायछे.

रौड़, (क) प. १. अनादरे. अनादरवुं. [illegible] अनादरेछे.

रौड़, (क) प. १. अनादरे. अनादरवुं. रौडति अनादरेछे.

लक्ष्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. १ चाखवुं, चाटवुं, शिरावुं, २ ले-वुं, ग्रहवुं. लाकयति रमाळां नरः नर श्रीखंडने चाटेछे. आलाकयति [illegible]

[illegible]

लक्ष. [illegible] अवलोकन करवुं, देखवुं, ओळखवुं, निहाळ-[illegible] लक्षितः लक्षितवान् = लख्यो, जोयो). अवलोकितः = अवलोकितवान् = ओळख्यो.

लक्ष्, (अ) उ. १०. दर्शनाङ्कनयोः. अंकनं चिन्हम्. १ जोवुं, देखवुं, २ चिन्ह क-रवुं, चिन्हवुं. लक्षयति-ते देखेछे. लक्ष्यम्, लक्षणम्, लक्षणा, लक्ष्मीः, ल-[redacted] क्षा = लक्षवा = लाख.

[redacted], (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. लखति जायछे.

ल[illegible]

लख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. लंखति જાયછે.

लग्, (ए. म्.) प. १. संगे. મળવું. लगति समुद्रं नदी નદી સ[illegible] દે॰ वी—लगयति મેળવેછે. लग्नः = लग्गो = લાગ્યો (સક્ત). [illegible] लगिओ = લગ્યો = (મળ્યો), लग्नम् (૧ મેષાદિ ૧૨ રાશિનો ઉદય). लगुडः [illegible] (દંડ, ડાંગ).

[illegible] (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. लंगति જાયછે. लांगलम् (હળ), लांगूल[illegible] [illegible]).

[illegible] (अ) उ. १० आस्वादने. ચાટવું. ચાખવું, શિરાવવું. लागयति—ते क्षिप्र[illegible] चरः નર ક્ષિપ્રાને ચાટેછે.

लघ्, (इ) प. १. शोषणे अल्पीभावे च १. સુકાવું, કોરું થવું, २ થોડું થવું, અલ્પ થવું. लंघति સુકાયછે ઈ૦. उल्लंघति = ओलंगइ = ઓળગે. लंघनम्, उल्लंघनम्. उल्लंघितम् = ओलंगिअं = ઓળંગ્યું. उल्लंघितः = ओलंगिओ = ઓળંગ્યો.

लघ्, (इ) आ. १. गत्यर्थे भोजननिवृत्तौ च. १ જવું, २ લાંઘવું. लंघते જાયછે, લાંઘેછે. लंघते = लंघई = પ્રા. लंघनम्, उल्लंघनम्.

लघ, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું, ભાસવું. लंघयति-ते, लंघति બોલેછે ઈ૦.

लच्छ, (अ) प. १. लक्षणे. ચિન્હ કરવું. लच्छति गृहं दात्रेण દાતરડાવડે ઘરને આંકેછે. लच्छनम्.

लज्, (अ) प. १. भर्जने. શેકવું, ભુંજવું. लजति શેકેછે. लाजाः (અક્ષત).

लज्, (इ) प. १. भर्जने. શેકવું. लंजति શેકેછે.

लज्, (ओ ई) आ. ६. व्रीडे, લાજવું. लज्जते = लज्जई = લાજે.

लज्, (अ) उ. १०. अपवारणे. ઢાંકવું. लाजयति—ते ઢાંકેછે. लाजाः ([illegible]

लज्, ठ. १०. प्रकाशने. પ્રકાશવું. लजयति—ते [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મેછે.

लज्, (इ) उ. १०. हिंसाबलादाननिकेतनेषु. १ હણવું, २ બળ [illegible] લેવું. लंजयति—ते, लंजति હણેછે ઈ૦.

लज्, (इ) उ. १०. प्रकाशने. પ્રકાશવું. लंजयति—ते, लंजापयति—ते प्रकाशे[illegible]

लज्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. [illegible] ते, लंजति प्रकाशेछे.

लट्, (अ) प. १. बाल्ये. बाल्यं बालक्रिया. बाळपणुं करवुं. [illegible] बोलवुं. लटति लोकः स्वार्थे लोक स्वार्थने विषे बाळनापेठे [illegible] लाट, कुलटा, लटः, लटकः, लाटकः, लट्वा (चकली).

लड्, (अ) प. १. विलासे. रमवुं. लडति, लले ललति रमेछे. उल्लसन = उल्लल‍ड् = उछळवे. णी – लाडयति. लले– लालयति पुत्रम् पुत्रने लडावेछे. १ लडना, लले २ ललना (स्त्री), लाडः = बाळ (पर), लाडी (वहू), लालना, उपलालना, लालितः. लाला = लाळ.

लड्, (अ म्.) प. १. जिव्होन्मथने. १ जिव्हायाः उन्मथनं ज्ञापनम्. जीभ जणाववी. णी – लडयति जिव्हां कुकुरः जिव्हां ज्ञापयतीत्यर्थः जीभ जणावेछे. २ जिव्हया उन्मथनम् जीभवडे पदार्थ जणाववा. लडयति जिव्हया [illegible] पदार्थांतरं ज्ञापयतीत्यर्थः जीभवडे पदार्थ जणावेछे. ३ जिव्हाव्यापार [illegible] जिव्हा शब्देन तद्व्यापारः. जीभे चाटवुं. लडति दधि दहिं चाटेछे. ४ उन्मथने नाशे लडयति शत्रुम् शत्रुने हणेछे. लाला (लाळ).

लड, (अ) उ. १०. उपसेवायाम्. स्नेहपूर्विका सेवा उपसेवा. स्नेहथी सेववुं. [illegible] लडाववुं. रमाडवुं. लाडयति – ते पुत्रम्. [illegible] लालयति – ते लडावेछे. उपलालयति रमाडेछे. [illegible]लालयति – [illegible]लालह = उछाळे. [illegible] यर्थः नमावेछे.

लज्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. लंजयति – ते बोलेछे [illegible].

लड्, (ओ. इ) उ. १०. [illegible] [illegible]. ओळखवुं. लंडयति – ते, लंडति ओळखेछे [illegible]

लप्, (अ) प. १. (णी०) [illegible]. [illegible] [illegible]छे. [illegible]

लप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट बोलवुं. लपति बोलेछे. लपनम् (मुख), आलापः (परस्पर बोलवुं), अनुलापः (वारंवार बोलवुं), प्रलाप

(અનર્થક બોલવું), विलापः (શોકવચન), अपलाप (સંતાડવું), सुप्रलापः (સુવચન), आलापः (ભાષણ).

लम्ब्, (इ) आ. १. शब्दे अवस्रंसने च. १ શબ્દ કરવો. ૨ લબડવું, ટિંગાવું. लंबते शाखायां शाखामृगः વાનરો ડાળે ટિંગાયછે. आलंबते, अवलंबते. लंबः, लंबनम्, आलंबनम् (ધારણ), अवलंबनम्, अवलंबः, विलंबः, निरालंबः, लंबिका (જિહ્વા), १ अलाबूः, २ अलाबुः (તુંબી), अलंबुसा (એક રાક્ષસી).

लभ्, (डु. अ ष्) आ. १. प्राप्तौ. પામવું. लभते धनं नरः નર ધનને પામેછે. लाभः = लाहो = લાવો. लाभनम् = लाहणम् = લાહણું. १ लब्धिः, २ उपलब्धिः (પ્રાપ્તિ), सुलभम्, दुर्लभम्, उपलंभः (અનુભવ), लभ्यम्, लिप्सुः (લોભી) लिप्सा (વાંછા).

लय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. लयते જાયછે. लयः (ગતિ).

लर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. लर्बति જાયછે.

लल्, (अ) प. १. विलासे. ખેલવું, રમવું. ललति રમેછે. ललना (સ્ત્રી), लालनम्, ललनम् (ક્રીડા).

लल्, (अ) आ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું. लालयते ઇચ્છેછે, लालः, कुलालः (કુંભાર), ललना (સ્ત્રી), लालसा (લાલચ), ललितः (સુંદર), लालना.

लश्, (अ) उ. १०. शिल्पयोगे. કુશળ થવું. लाशयति – ते કુશળ થાયછે.

लष्, (अं) उ. १. कान्तौ. कान्तिरिच्छा. ઇચ્છવું. लष्यति–ते, लषति–ते ઇચ્છેછે. अभिलाष. (ઇચ્છા), अभिलाषी (इन् + ઇચ્છુ), लशुनम् = લસણ.

लस्, (अ) प. १. श्लेषणक्रीडनयोः. १ મળવું, ભેટવું, २ રમવું, ખેલવું. लसति મળેછે. विलसति રમેછે. विलासः (ક્રીડા), विलासी (ઇન્દુ), लसः (કામનો), अलसः (આળસુ), लास्यम् (નૃત્ય), लाक्षा = लक्खा = લાખ. लस्तक (ધનુષ્યનો પકડવાનું સ્થાન), उल्लासः = ઉલ્લાસ.

लस्, (अ) उ. १०. शिल्पयोगे. क्रियाकौशलं शिल्पम्. શિલ્પકર્મ કરવું. लासयति–ते નટી નાચેછે. लास्यम् (નૃત્ય).

लस्ज्. (ओ इं) आ. ६. व्रीडे. લાજવું. लज्जते नवोढा નવોઢા લાજેછે. लज्जा (લાજ) लज्जितः = लज्जालुः = લાજાળુ.

ला, प. २. आदाने. લેવું, દેવું. लाति धनं ધન લેછે. बहुलम् = बहुलं = બોહોળું. लंबा = લાંચ. लता (વેલી), पित्तलम् = પીતળ. लानम = लाभम् = લેવું.

लाख, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ શોષણ કરવું, ૨ પૂર્ણ કરવું. लाखति શોષણ કરેછે.

लाघ, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. સમર્થ થવું શક્તિવાન્ થવું. लाघते સમર્થ થાયછે. उल्लाघः (નીરોગ).

लाछ, (इ) प. १. लक्षणे. ચિન્હ કરવું. लाञ्छति ચિન્હ કરેછે. लाञ्छनम्, लाञ्छितः (ચિન્હિત).

लाजु, (अ) प. १. भर्त्सने च. चाद्र्भने. १ તિરસ્કાર કરવો, ધિક્કારવું, ૨ સેકવું. ભુંજવું. लाजति તિરસ્કાર કરેછે ઇ०.

लाज, (इ, प. १. भर्त्सने च. चाद्र्भने. १ તિરસ્કાર કરવો, ધિક્કારવું, ૨ સેકવું. ભુંજવું. लाजति તિરસ્કાર કરેછે ઇ०.

लाट, प. ११. जीवने. જીવવું. लाटयति જીવેછે. लाटः (દેશભેદ).

लाभ, उ. १०. प्रेरणे. પ્રેરવું. लाभयति–ते પ્રેરેછે. लाभः (પ્રેરણ).

लिख, (अ) प. ६. अक्षरविन्यासे. લખવું. लिखति पुस्तकं लेखकः લહિઓ પુસ્તક લખેછે. लेखः, १ लिखः, २ लिखकः (ચિતારો), लेखनम्. लेखनी = लेखणी = કલમ. लेखकः.

लिग, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. लिंगति જાયછે. आलिंगति = आलिंगइ = આલિંગે. आलिंगनम् (ભેટવું).

लिग, (इ) उ. १० चित्रीकरणे. ચીતરવું. लिंगयति–ते, लिंगति भित्तिं चित्रकारः ચીતારો ભીંત ચીતરેછે. लिंगम् (ચિન્હ).

लिट्, प. ११. अल्पकुत्सनयोः १ થોડું થવું, અલ્પ થવું–કરવું, ૨ નિંદવું. लिटयति અલ્પ થાયછે ઇ०.

लिप्, (मं) उ. ६. उपदेहे. उपदेहोवृद्धिः વધારવું, લિંપવું लिम्पति – ते લિંપેછે. लेपः, उपलेप, लेपनम् = લિંપણ. अनुलेप, अनुलेपनम्, लिप्तः लेप्ता (કર્તા લિંપનાર), लिपः

लिश, (अ) आ. ४. अल्पीभावे. ઓછું થવું. થોડું થવું. लिश्यते देहोरोगेन રોગે દેહ થોડો થાયછે. लिष्ट (થોડું થયેલ), लेश (અલ્પ). लेष्टु (ઢેફું).

प. १. गतौ. જવું. लिशति જાયછે. लेशः (ભય).

लिह्, (ऋ) उ. २. आस्वादने. ચાટવું, ચાખવું. लेढि, लीढे गुडं बालः બાળ ગોળને ચાટેછે. १ लेहः, २ अवलेह, ३ आलेहः (ચાટે), जिह्वा = जिभा = જીભ. अहिलिहः (આખલો), अभ्रंलिहः (વાયુ).

ली. (ओ. ङ्.) आ. ४. श्लेषणे. મળવું, ભેગુથવું. ભેટવું. ચોટવું. लीयते पतिं नारी નારી પતીને મળે છે. लीनः (મળેલ), लयः, प्रलयः, विलयः, १ निलयः, २ आलयः (ઘર), लीला (રમત).

ली. प. ९. श्लेषणे. મળવું, ભેટવું, ચોટવું. लिनाति पतिं नारि નારી ધણીને ભેટેછે. लीन (મળેલ), लीनिः (મળવું), लयः, प्रलयः, विलयः.

ली. उ. १० द्रवीकरणे. ઓગાળવું. लाययति-ते, लयति घृतं वन्हिना होता. હોતા વન્હિવડે ઘીને ઓગાળેછે. आलीनम् (કલાઇ).

लुंच. (अ) प. अपनयने. अपनयनमपलापः. સંતાડવું, ઘુંપાવવું, કાઢીનેવું. लुंचति સંતાડે છે

लुज. (इ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. ९ દીપવું. लुंजयति-ते, लुंजति બોલે છે.

लुज. (इ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु १ હણવું. २ બલ કરવું. ३ લેવું, આપવું. ४ ઘર કરવું, વસવું. लुंजयति-ते, लुंजति હણે છે.

लुट्, (ऋ) आ. १. प्रतीघाते. ગેળાવું, ગુણવું, લોટવું, આળોટવું. लोटते भूमौ गर्दभः ગધેડો ભુમિ ઉપર આળોટે છે. लोटते = लोटइ લોટે आलोटते = आलोटइ — આળોટે.

लुट्, (अ) प. १. विलोडने. વલોવવું, મથન કરવું, લો ... લોટતિ વલોવેછે. लोटनम् (લોટવું).

लुट्, (र) प. १. स्तेये. લુંટવું, ચોરવું. लुंटति धनं चोर ચોર ધન લુટેછે. लुंटति = लुंटइ = लुटे. लुंटिः = लुंटि = लुंटण. लुंटाकः (લુટનારો), लुंटनम्.

लुट्. (अ) प. ४. विलोडने. વલોવવું, મેળાવું, વમળવું. लुट्यति વલોવેછે.

लुट्. (अ) प. ६. संश्लेषणे. મળવું. ચોટવું ભેટવું. ભાગવું. लुटति पतिं नारी નારી ધણીને મળેછે. लोटः (મેળ).

लुट्, (अ) उ. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું २ દીપવું. लोटयति-ते, लोटति બોલેછે ઇ૦.

लुट्, (अ) उ. १०. स्तेये अनादरेच. १ લૂંટવું, ચોરવું. २ અનાદર કરવો. लुंटयति-ते લુંટેછે. लुंटनम्, लुंटिः = लुंटि = લૂંટ. लुंटाकः (ચોર), लुंटाको.

लुठ्, (अ) आ. १. प्रतीघाते રોળાવું, રોળવું, લોટવું, આળોટવું. लोठते भूमौ गर्दभः ગધેડો ભૂમિઉપર આળોટેછે. १ लोठनम्, २ लुठितम् (આળોટવું).

लुठ्, (अ) प. १. उपघाते પછાડવું, મારવું. लोठति कलिर्धर्मम्. કલિ ધર્મને પછાડે છે.

लुठ्, (अ) प. १. लोठने [illegible] १ આળોટવું, ગોળાવું, રોળવું २ મળવું, [illegible]

लुंठ्, (इ) प. १. स्तेये. લુંટવું ચોરવું. लुंठति લુંટેછે.

लुंठ्, (इ) प. १. गती. જવું. लुंठति જાયછે.

लुंठ्, (इ) प. १. आलस्ये प्रतीघाते च. १ આળસ કરવું. २ રોળાવું, ગોળાવું. રોળેછે.

लुड्, (अ) प. १. विलोडने. विलोडनं मंथः. વલોવવું. लोडति વલોવેછે. विलोडति = विलोडइ = વલોવે. लोडनम्, विलोडनम्.

लुंड्, (इ) प. १. स्तेये. ચોરવું. लुंडति ચોરેછે. लुंडः = ચુંદ્ર.

लुड्, (अ) प. ६. संश्लेषणे संवरणे च. १ મળવું, ભળવું, બેઠવું २ ઢાંકવું, ઓઢાડવું, लुडति મળેછે ઇ૦.

लुंथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. १ હણવું २ પીડવું, નડવું. लुंथति शत्रुं શત્રુને હણેછે.

लुप्, (अ) प. ४. विमोहने. આકુળું કરવું. लुप्यति આકુળું કરેછે.

लुप्, (लृ) उ. ६. छेदने. છેદવું. लुंपति-ते काष्ठं वर्धकिः સુતાર લાકડાંને છેદેછે. लुप्त, लोप्त्, लोप्त्रम् (ચોરીનું ધન), विलुप्तकम् (ખરજવું), लोपाकः (લુંકડી).

लुंब्, (इ) प. १. अर्दने. પીડવું, નડવું लुंबति પીડેછે. लुंबिः = લંબ.

लुंब्, (इ) उ. १०. अदर्शने अर्दने च. १ નદેખવું, નજોવું. २ પીડવું, નડવું. लुंबयति-ते, लुंबति નથીદેખતો लुंबिः = લંબ.

लुभ् (अ) प. ४. गार्ध्ये. गार्ध्यमाकांक्षा. ઇચ્છવું, લોભ કરવો. लुभ्यति पुत्रं नारी નારી પુત્રને ઇચ્છેછે. लोभः, लोभी, लुब्धः प्रलुब्धः, लुब्धकः (પારધી).

लुभ्, (अ) प. ६. विमोहने. વ્યાકુળું કરવું. लुभति વ્યાકુળું કરેછે. लुब्धः.

लुल् (अ) प. १. (सी०) विमर्दे. મર્દવું, મરડવું. लोलति મરડેછે. लुलायः (પાડો), लुलितम् (કંપિત), लोलम् (ચપળ).

लुष्, (अ) प. १. स्तेये हिंसायां च. १ ચોરવું, २ હણવું. लोषति ચોરેછે, હણેછે.

लुह्, (अ) प. १. (सी०) मोहे. મોહવું. મોહ કરવો, મોહ પમાડવું. लोहति મોહ કરેછે. लोहल (તોતલો).

लू. (ञ) उ. ९. छेदने. છેદવું. लुनाति--लुनीते છેદેછે. लवित्रम् (દાતરડું), लवनम् (છેદન), लोम (न + लूं). लवणः = लोणम् = લૂણ. लवकः (છેતા), लावः (એક પંખી), लवाणकः (કાળ), लवानकम् (દાતરડું), लूता (કરોળિયો), लविः (દાતરડું).

लूष्, (अ) प. १. स्तेये भूषायां च. १ ચોરવું, २ શોભાવવું. लूषति ચોરેછે.

लूष्, (अ) उ. १०. स्तेये हिंसायां च. १ ચોરવું, २ હણવું. लूषयति-ते ચોરેછે इ०

लेख, प. ११. स्खलने. પડવું. लेखयति પડેછે.

लेखा, प. ११. स्खलने विलासे च. १ પડવું, २ રમવું. लेखायति પડેછે.

लेट्, प. ११. धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने दीप्तौ च. १ ધૂતવું, ધૂર્તતા કરવી. २ પૂર્વ થવું, પહેલું થવું, પૂર્વતા કરવી. ३ [illegible] इ०.

लेप्, (ऋ) आ. १. गतौ शब्दे च. १ જવું, શબ્દ કરવો. लेपते જાયછે इ०. लेपः

लेला, प. ११. दीप्तौ. દીપવું, ચળકવું. लेलायति દીપેછે. लेला (દીપ્તિ.)

लोक्, (ऋ) आ. १. दर्शने. જોવું. लोकते જુવેછે. लोकः (જન), आलोकः (પ્રકાશ). अवलोकनम्, विलोकनम्.

लोक्, (ॠ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. लोकयति-ते, विलोकयति-ते બોલેછે. लोकः, आलोकः (પ્રકાશ).

लोचृ, (च) आ. १. दर्शने. जोवुं, देखवुं. लोचते जुवेछे. १ लोचनम्, २ विलोचनम् (१ नेत्र, २ दर्शन). आलोचनम्, पर्यालोचनम्, लोचकम् (स्त्रीना माथानुं वस्त्र, ओढणो).

लोचृ, (च) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. लोचयति-ते, आलोचयति-ते बोलेछे इ०.

लोटृ, प. १०. धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने दिप्तौ च. पूर्वभावः-पूर्वत्वम्. १ धुतवुं, २ पूर्व थवुं. पूर्वता करवी, ३ ऊंघवुं, ४ दीपवुं. लोटयति धुतेछे इ०.

लोडृ, (ऋ) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः. १ चित्त भमवुं, गांडुं थवुं. लोडति चित्त भमेछे.

लोष्टृ, (ऋ) आ. १. संघाते. एकठुं थवुं, एकठुं करवुं. लोष्टते धान्यम् धान्य एकठुं करेछे. १ लोष्टः, २ लोष्टुः (ढेफुं).

वकि, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. वंकते जायछे. वंकः.

वकि, (इ) आ. १. कौटिल्ये. वांकुं थवुं-करवुं. वंकते वांकुं करेछे. वंकः= वांकुं. वंकं काष्ठम् = वांकुं काठ. वक्रम् (वांकुं), वंक्रिः (पासानुंहाड).

वक्ष्, (अ) प. १. रोषे संघाते च. १ रीस करवी, रीसावुं, २ एकता / एकठुं करवुं. वक्षति बालः बाल रीसायछे. वक्षः (रीस).

वख, (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. वखति जायछे.

वखि, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. वंखति जायछे.

वगि, (इ) प. १. गत्यर्थे खंजे च. १ जवुं, २ खोडंगवुं. वंगति जायछे इ०. वंगम् = वंग (सीसुं).

वघि, (इ) आ. १. गत्याक्षेपे. गतेराक्षेपो निंदा गत्या आरंभ उपलंभो वा. १ गति निंदवी. २ गतिनो बंध करवो, ३ गतिनो आरंभ करवो, ४ गति करवी. वंघते गति निंदेछे इ०.

वच, (अ). प. २. परिभाषणे. १ बोलवुं. वक्ति बोलेछे. वक्ता (क), वचनम्, वाक्, वाचा, वाच्यम्, वाचयती, अनूचानः (सांगवेदाध्ययनवान्), वाचकः (बोलनार).

— १०. परिभाषणे संदेशने च. १ बोलवुं, २ संदेशो कहेवो. १. वचति बोलेछे इ०. वाचनम्

[illegible], (उ) प. १. [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] = [illegible] = [illegible].

[illegible], (उ) आ. १०. प्रलंभने. प्रलंभनं मिथ्याफलाख्यानम्. [illegible] छेतरवुं, ठगवुं. वंचयते ठगेछे. १ वंचना, २ वंचनम् (ठगाई), वंचितः (छेतरेल).

वञ्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. वञ्चति जायछे. [illegible], [illegible] (वेतस).

वञ्, (अ) उ. १०. मार्गसंस्कारगत्योः. १ मार्ग सुधारवो, २ जवुं. [illegible]ति – ते मार्ग सुधारेछे.

वट्, (अ) प. १. वेष्टने. वींटवुं, गूंथवुं. वटति रज्जूं घेरी [illegible]. वटः = वडो [illegible]. वटम् = वडम् = [illegible]. वटिः = वडी. १ वाटः = वाडो. २ वाटी = वाडी. ३ वाटम् = [illegible] (वाडो). फुल्लवाटी = फूलवाडी. [illegible]

वट्, (अ. म्) प. १. परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. ठपको देवो. वटति = [illegible] = [illegible]. णी – वटयति.

वट, उ. १०. विभाजने ग्रंथे च. ग्रंथोवेष्टनम्. १ विभाग करवा, वेंचवुं, भाग पाडवा, बांटवुं. २ वींटवुं. वटयति – ते भूमिं ग्रामिकाः आमडिओ [illegible] बांटेछे. वटकः (पर्शुराधा).

वट्, (ई) प. १. (सौ०) स्तेये. चोरवुं. वटति चोरेछे. वटकः चोर.

वट्, (इ) प. १. विभाजने. विभाजनं विभागीकरणम्. [illegible] अवुं. बांटवुं. वंटति धनम् धन बांटेछे. वंट[illegible] वंटितम् = वंटितं = बांटवुं.

वट्, (इ) उ. १०. विभाजने. विभाग करवा, [illegible] बांटवुं. वंटयति – ते, वंटापयति – ते बांटेछे. वंट = [illegible].

वड्, (अ) प. १. [illegible]. [illegible] वडति [illegible]. [illegible] (मूर्ख).

वठ्, (इ) आ. १. एकचर्यायाम्. एकस्य असहायस्य च[illegible] [illegible], [illegible]. वंठते = [illegible].

[illegible], उ. १० ग्रंथे. गूंथवुं. [illegible]ति – ते गूंथेछे.

[illegible] (सौ०) [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]

१ वटनो [illegible] २ [illegible] ([illegible]).

वट्, (इ) आ. १. विभाजने वंटने [illegible] विभाजनं [illegible] चमोभावका. १ विभाग करवा, वांटवुं, २ आम [illegible] वंटते [illegible]भाग करेछे.

वड, (इ) उ. १० विभाजने. विभाग करवा. वंडयति ते [illegible]भाग करेछे. वंडाः= वंडा = भाग.

वण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. वणति शब्द करेछे. १ वाणि., २ वाणी (वाचा).

वद्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट बोलवुं. वदति स्पष्ट बोलेछे. वादः, विवादः, संवादः, अनुवादः, प्रतिवादः, प्रवादः, अभिवादः, अपवादः (निंदा), निर्विवादः, वदनम् (मुख), १ वदः, २ वदावदः (वक्ता, बोलको), वदान्यः (१ दाता, २ प्रियवाणी बोलनार), प्रियंवदः, श्लोकवादः, वावदूकः (बहुभाषण करनार), वाद्यम् = वाद्यं = वाजुं. वादित्रम् (वाजुं), संवादी (इन् + संवाद कर्ता), परिवादी (इन् + निंदक), अवद्यम् (निंदा), अनुद्यम् (न कहेवा योग्य), वादी (इन् + वादकर्ता), प्रतिवादी (इन् + सांमो बोलनार).

वद्. (इ) आ. १. अभिवादनस्तुत्योः. अभिवादनं पादयोः प्रणिपातः, स्तुतिः गुणैः प्रशंसा. १ नमवुं, पगे लागवुं, २ स्तुति करवी, गुण वखाणवा. वंदते देवम् देवने नमेछे. वंदना [illegible], वंदनः [illegible]नमनार), वंदनम् (१ नमन, २ स्तुति), वंदा[illegible] [illegible]करनार), १ वंद्यः, २ वंदनीयः (नम्य), वंदी [illegible] [illegible] भाट, चारण), वंदितः= वंदिओ= वंद्यो.

वद्, (अ) उ. १०. संदे[illegible] [illegible]. वादयति-ते संदेसो कहेछे. वादः, प्रवादः [illegible]

[illegible]**द्**. (अ) आ. १०. संदे[illegible] [illegible] वादयते. वदते सदेसो कहेछे.

वध्, (अ) प. १. (सौ०) हिंसायाम्. [illegible]
वधकः (हिंसक), प्राणिवधः (प्राणि[illegible]
[illegible]

वन्, (अ) प. १. संभक्तौ. संभक्तिर्भजनम्. भजवुं, सेववुं. वनति पतिं नारी नारी पतिने सेवेछे. वनति = वणइ = वणे. वनिता (स्त्री), वानरः = वानर. वानीरः (वेतस).

वन्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. वनति शब्द करेछे. वनम् (अरण्य).

वन्, (अ, म्) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. वनति हणेछे. णौ – वनयति.

वन्, (उ. म्) प. १. क्रियासामान्ये. १ करवुं, २ होवुं. वनति करेछे. णौ– वनयति.

वन्, (उ) आ. ८. याचने. जाचवुं. वनुते जाचेछे. वनिः (याचना), अर्वतिः (राजानुंनाम), वानीरः (वेतस झाड), वनीपकः (याचक).

वन्, (उ) प. ८. याचने. जाचवुं. वनोति जाचेछे.

वप, (डु. अ) उ. १. बीजसंताने छेदने च. बीजाना संतानः क्षेत्रे विस्तारणं गर्भाधानं च. १ वाववुं. ओरवुं (खेतरमां बीज), २ गर्भाधान करवुं, गर्भमेळववा (स्त्रीमां), ३ छेदवुं, भेदवुं, कापवुं. वपति – से बीजानि क्षेत्रे खेतरमां बीजने वावेछे. वपति भार्यायां गर्भं नरः नर भार्यानेविषे गर्भने मूकेछे. वपति बालान् वाळने कापेछे. वापः = वापो = बाफो. वपनम् (१ वाववुं, २ गर्भाधान, ३ कापवुं), वप्ता (कर + वावनार), परिवापः (१ वाववुं, २ मुंडन), वपा (चरबी), १ वापि, २ वापी = वाव्य. वप्रः (किल्लो), वपुः (स् + शरीर), वापः (वाववुं), वपः = वप्पो = बापो बापो.

वभ्, (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. वभति जायछे.

वम्, (टु. अ) प. १. उद्गिरणे. उद्गिरणं मुखस्योर्ध्वगतिः ओकवुं, वमन करवुं. वमति भुक्तं खाधेलुं ओकेछे. १ वमनम्, वान्तिः (ओकवुं), वामनः = वामनो. २ वंशः = वंसो = वांस = वंशो (वंश).

वय्, (अ) आ. गतौ. जवुं. वयते जायछे. वयः (स् + १ पंखी... वय), वलमः (प्रणमो).

वर्, उ. १०. ईप्सायाम्. इच्छवुं. वरयति से कन्याम् कन्याने वरेछे.

वर्ण, प. १९. गतौ. जवुं. वरण्यति जायछे.

वर्च्, (अ) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं, चळकवुं, प्रकाशवुं. वर्चते दीपेछे. वर्च (स् + १. आयुष्यि, तेज), वर्चस्वी (इन् + तेजस्वी), सुवर्चला (शाकभेद), सुवर्चिका (टंकण).

वर्ण्, (अ) उ. १०. प्रेरणे वर्णे वर्णने च. प्रेरणं दलनम्. १ चूर्ण करवुं, २ रंगवुं, ३ वर्णन करवुं. वर्णयति-ते चूर्ण करेछे. वर्णः (रंग), वर्णनम्.

वर्ण, उ. १०. वर्णक्रियाविस्तारगुणवचनेषु. वर्णक्रिया वर्णकरणं. गुणवचनं स्तुतिः, वर्णयति-ते सुवर्णम् सुवर्णने वर्ण करेछे. वर्णयति-ते कथाम् विस्तृणातीत्यर्थ कथाने विस्तारेछे. वर्णयति-ते हरिम् स्तौतीत्यर्थः हरिने स्तवेछे. वर्णकम्. वर्णितः = वर्णिओ = वर्णवेलो.

वर्ध, (अ) उ. १०. छेदनपूरणयोः. १ छेदवुं, भेदवुं, कापवुं २ पूरवुं. वर्धयति-ते [illegible] अन्नने छेदेछे. वर्द्धति = वद्धृ = वाढे. वर्द्धकिः (सुतार), वर्द्धनम् = वर्द्धकम् = वाढवुं. वर्द्धितः = वर्द्धिओ = वाढ्यो. वर्द्धः = वर्द्धो = वाढ.

वर्ष्, (अ) आ. १. स्नेहने. पलाळवुं, भीनुं करवुं, वर्षते भूमिं मेघः मेघ भूमिने पलाळेछे. वर्षणम्, वर्षा (वर्षाऋतु), वर्षितः = वर्षिओ = वर्ष्यो, वर्षः.

वर्ह्, (अ) आ. १. प्राधान्ये. श्रेष्ठ थवुं, प्रधान थवुं. वर्हते श्रेष्ठ थायछे. वर्हः (प्रधान), मुनिवर्हः (मुनिश्रेष्ठ).

वर्ह्. (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनेषु. १ बोलवुं, २ ठपको देवो, ३ हणवुं, ४ ढांकवुं, ओढाडवुं. वर्हते बोलेछे इ०. वर्हम् (१ पत्र, २ पिछुं).

वल्, (अ) आ. १. आभंडने. आभंडनं निरूपणम् जोवुं. वरालयते जुवेछे.

वल्, (अ) आ. १. संवरणे संचरणे च. संवरणमाच्छादनम्. १ ओढाडवुं, ढांकवुं, संचरवुं. वलते धनम् धनने ओढाडेछे. वलते = वलए = वळे. वलनम् = वलवुं = भळवुं (१ चुडी, २ कंकण, ३ कडुं). कुत्सितः वलः कुवलः, कुवली (हिंयामणी), वलः = वळ. वालः = वाळ (केश). १ वल्कम्, २ वल्कलम् (छाल), वल्मीकम् [illegible] (करोळीओ), वलजम् (साकरसायुं [illegible]), वालुका. (रेती, रेती), वलिर. [illegible]), वल्गुः (मधुर).

वल, (अ. म्) प. १. संवरणे. ओढाडवुं, ढांकवुं. वलति ओढाडे छे. वलयति पाळेछे. प्रवालम् = प्रवाळुं

(ष) उ. १०. परिभाषणे. १ બોલવું, ૨ [illegible]. वल्कयति-ते [illegible] ई०.

वल्ग, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. वल्गति गति [illegible]. वल्गः (ગતિ). वल्गितम् (ઘોડાની ચાલ).

वल्गु, प. ११. **पूजामाधुर्ययोः.** १ પૂજવું, ૨ મધુરતા કરવી. મધુર થવું. वल्गुयति પૂજયછે. **वल्गुः** (મધુર).

वल्भ्, (अ) आ. १. **भोजने.** જમવું, ખાવું. वल्भते જમેછે. १ वल्भः, २ वल्भनम् (ભોજન).

वल्ल, (अ) आ. १. संवरणे संचरणे च. १ ઓઢાડવું, ઢાંકવું, ૨ સંચરવું. **वल्लते** ઢાંકેછે. **वल्लितः** (ઢાંકેલ) वल्लः = वालो = વાલ. वल्लूरम् (સૂકું માંસ), वल्लवः (ગોવાળ), १ वल्लिः, २ वल्ली = वेली = વેલ. १ **वल्लरिः,** २ **वल्लरी** (માંજર).

वल्ह, (अ) आ १. प्राधान्ये. શ્રેષ્ઠ થવું. वल्हते શ્રેષ્ઠ થાયછે. १ **वाल्हिक,** २ **वाल्हीकः** (એક દેશ).

वल्ह, (भ) आ. १. **परिभाषणहिंसाच्छादनेषु.** १ બોલવું, ૨ હણવું [illegible] ૩ [illegible] ૪ ઓઢાડવું, ઢાંકવું. **वल्हते** બોલેછે.

वश, (अ) प. २. **कान्तौ. कान्तिरिच्छा.** ઈચ્છવું. **वष्टि धर्मं धार्मिकः** ધાર્મિક ધર્મને ઈચ્છેછે. वशान (ઈચ્છનાર), **उशीरम्** (વીરણમૂળ), **उशीक्** (સુંદર), उशना (नस् + શુક્રાચાર્ય). वशः (તાબે). **विवशः** (દુષ્ટબુદ્ધિ), वशा (વહુ).

वष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. वषति હણેછે.

वस्क, उ. १०. दर्शने. જોવું. वस्कयति-ते જુવેછે.

वस, (अं) उ. १. निवासे. વસવું. **वसति ते** [illegible] = समद्द [illegible] वसे. १ वासः, २ [illegible] म. (साथ), उपवासः [illegible] २ [illegible] वासया १ **अमावस्या** [illegible] [illegible] भरपूर्), **आवसथ.** [illegible] (रहेवानु) [illegible] वसि (शय्या).

२. आच्छादने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. वस्ते कुसुमं ... [illegible]
१ वस्त्रम्, २ वासः (सु + વસ્ત્રું). वस्ति (પેઢું), वस्तः (બકરો),
सुवासिनी = सुवासिणी = સોવાસણ.

वस्, (उ) प. ४. स्तंभ. થંભવું. वस्यति થંભેછે. वस्तः (બકરો), वस्ति. (પેડું)

वस्, (अ) उ. १०. स्नेहच्छेदापहरणेषु. १ ભીનું કરવું, પલાળવું, २ કાપવું, ... ३ હણવું. वासयति–ते भूमिम् ભૂમિને પલાળેછે. वासयति–ते वृक्षम् વૃક્ષને કાપેછે. वासयति–ते चौरम् ચોરને હણેછે.

वस्, उ. १०. निवासे. વસવું, રહેવું. वसयति–ते વસેછે. १ वासः, २ निवासः, ३ वसतिः (ઘર).

वस्क्, (अ) आ. १. गत्यर्थे. જવું. वस्कते જાયછે.

वस्त्, (अ) आ. १०. अर्दने. પીડવું, નડવું. वस्तयते પીડેછે. वस्तिः (ભક્ષણ)

वह्, (अ) उ. १. प्रापणे. લઈજવું, પોંચાડવું, વેહેવું, વહન કરવું. वहति भारं वाहकः વાહક ભારને લઈ જાયછે. नदी वहति નદી વહેછે. वहः (બળદનું ખાંધ), वाहः, प्रवाहः, परीवाहः, संवाहः, निर्वाहः, दुर्वाहः, निवाह, उद्वाहः (પરણવું), वहनम्, उद्वहनम्, ऊढा, नवोढा प्रौढः, प्रौढा, वह्यं शकटम् (વહનકરવા યોગ્ય ગાડું), वाह्यमन्यत् (બીજી વસ્તુ તે વાહ્ય), वहित्रम् (વાહણ), वाहनम् = વાહણ, वाहनम् (અશ્વાદિ), वह्निः (અગ્નિ), वधू = વહૂ. वाहा (નદી), भारवाहः.

वह्, (इ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. बंहते વધેછે. बहुलाः (કૃષ્ણપક્ષ), बहिः (સુ + બાહેર), बहुः.

वा, प. २. गतिगंधनयोः. १ જવું, વાવું, २ હણવું. वाति જાયછે. १ वाः, २ वायुः, ३ वातः (પવન), वामी (વહૂ).

वा, उ. १०. सुखसेवनयोः ... १ સુખ કરવું, २ સેવવું, ३ ... वापयति–ते સુખ કરેછે.

वाक्ष्, (इ) प. १. कांक्षायाम्. ઇચ્છવું. वांक्षति ઇચ્છેછે. वांक्षा (વાંછા).

वाञ्छ्, (इ) प. १. इच्छायाम्. ઇચ્છવું. वाञ्छति ઇચ્છેછે. वाञ्छति = वाञ्छइ = વાંછે. वाञ्छा (ઇચ્છા), वाञ्छितम् = वाञ्छिअं = વાંછ્યું.

वाड्, (ऋ) आ. १. आप्लाव्ये प्रीतौ च ...
वाडते प्रैमया मुनिः मुनि ...

वार्त, उ. १०. सुखसेवनयोः गतौ च. १ सुખ કરવું, ૨ સેવવું, ३ [illegible] वार्तयति–તે સુખ કરેછે.

वावृत्, (ङ) आ. ४. विवरणे. વિવરણ કરવું, વેરવું. वावृत्यते વેરેછે. वावृत्यमाना (વરનારી).

वाश्, (ङ) आ. ४. शब्दे. શબ્દ કરવો. वाश्यते काकः કાગ શબ્દ० १ वाशः, २ वाशितम् (પશુશબ્દ).

वास, उ. १०. उपसेवायाम्. स्नेहपूर्वका सेवा उपसेवा. १ સ્નેહે સેવવું, ૨ વાસ આપવી. वासयति–તે સ્નેહે સેવેછે. वासकः, १ वासना, २ वासः (સુગંધ), वासितः (વધારેલ), पटवासः= પડવાસ (સુગંધિ ચૂર્ણ), अधिवासनम् (ગંધ-માલ્યાદિવડે સંસ્કાર).

वाह्. (ङ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવો. वाहते પ્રયત્ન કરેછે. वाहनम्.

विच्, (ई. र) उ. ७. पृथग्भावे. ભિન્ન કરવું, વિવેક કરવો. विनक्ति–विंक्ते, વિવેક કરેછે. विवेकः, विवेकी (इन्) विवेचनम्, विविक्तम (એકાંત).

विच्छ, (अ) प. ६. गतौ. જવું. विच्छायति જાયછે.

विच्छ, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું, ભાસવું. विच्छयति – તે બોલેછે.

विज्, (ई र) उ. ३. पृथग्भावे. ભિન્ન કરવું, વિવેક કરવો. वेवेक्ति–वेविक्ते देहात्मानं ज्ञानी જ્ઞાની દેહાત્માનો વિવેક કરેછે.

विज्, (ओ. ई) आ. ६. भयचलनयोः. १ બીવું, ડરવું, ૨ ચળવું, ઉદ્વેગી થવું. उत्पूर्वः–उद्विजते खलात्साधुः સાધુ ખલથી બીવેછે इ०. उद्वेगः, उद्वेगी (મન). १ आवेगः, २ वेगः, ३ संवेगः (ત્વરા).

विज्. (ओ. ई) प. ७. भयचलनयोः. १ બીવું, ડરવું, ૨ ચળવું. ઉદ્વેગી થવું. विनक्ति मोक्षं लोकः લોક ઉદ્વેગ પામેછે. उद्विग्नः (ઉદ્વેગી),

विट, (अ) प. १. शब्दे आक्रोशे च. १ શબ્દ કરવો, ૨ રડવું. વેટાત શબ્દ કરેછે. विटपः (શાખાપ્રતિશાખાનો વિસ્તાર).

विड्, (अ) प १. आक्रोशे રડવું. वेडति રડેછે. विडालः (બલાડો).

विरंच, उ. १०. निर्वाणे. १ અનુકરણ કરવું, વેશ પેખે. २ अनुकरण करवुं. विडंबयति – તે અનુકરણ કરેછે इ०. विडंबना [illegible]

विच्छ, उ. १०. समुत्सर्गे. તજવું, છોડવું. विच्छयति – ते તજેછે.

विथ्, (ऋ) आ. १. याचने. જાચવું, માગવું. वेथते धनिनं भिक्षुः ભિક્ષુ ધનવંતને જાચેછે.

विद्, (अ) प. २. ज्ञाने. જાણવું. वेत्ति शास्त्रम् શાસ્ત્રને જાણેછે. वेद (શ્રુતિ), वेदवित्. कोविदः (પંડિત), विदग्धः (જ્ઞાની), विद्वान्, विदुषी, विद्या, वेदना, विदितम् (જ્ઞાત), विदिः (શિલ્પી), विदुः (વેત્તા).

विद्, (अ) आ. ४. सत्तायाम्. હોવું, વિદ્યમાન હોવું. विद्यते घटः ઘડોછે विद्यमानः, वित्तम् (ધન).

विद्, (लृ) उ. ६. लाभे. લાભવું. विंदति – ते पुण्यं दाता દાતા પુણ્યને લાભેછે. वित्तः (લબ્ધ), गोविंदः, अरविंदम् (કમલ), वित्तं (૧ ધન, ૨ લબ્ધ).

विद्, (अ) आ. ७. विचारणे. વિચારવું. विंत्ते ब्रह्म विवेकी વિવેકી બ્રહ્મને વિચારેછે. विन्नः (વિચારેલ), निर्वेदः (પોતાનુ અવમાન).

विद्, (अ) आ. १०. चेतनाख्यानानिवासेषु. ૧ અનુભવવું, જાણવું. ૨ કહેવું, પ્રસિદ્ધ કરવું, વખાણવું. ૩ વાસવું, રહેવું. वेदयते सुखम् चेतयत इत्यर्थः સુખને અનુભવેછે. आवेदयते धर्मम् आख्यातीत्यर्थः ધર્મને કહેછે. वेदयते गृहम् निवासंकरोतीत्यर्थः ઘરને વાસેછે.

विध्, (अ) प. ६. विधाने. ભજવું, ઘડવું, કરવું. विधति विश्वं वेधाः બ્રહ્મદેવ વિશ્વને ઘડેછે. १ विधिः, २ वेधाः (वेधस् + ब्रह्मा).

विल्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. विलति ઓઢાડેછે. वेला.

विल्ला, प. ११. विलासे. ક્રીડા કરવી. विल्लापति ક્રીડા કરેછે.

विश्, (अ) प. ६. प्रवेशने. પેસવું. विशति પેસેછે. प्रविशति = પરસઇ = પેસે. प्रवेशः, आवेशः, समावेश, अभिनिवेशः, निवेश, विष्टपम् (જગત્), प्रविष्टः = पइठो = પેઠો. उपविष्टः, विशंकः (નઆવડી), विश्वा (પૃથ્વી), वेश्म (ઘર), वेशः (૧ વેશ્યાઘર, ૨ અલંકારે કરેલીશોભા), विविश (રાશિ), विशः (ઘ).

विष्, (उ) प. १. [illegible]

(विष्) उ. ३. व्याप्तौ. વ્યાપવું. वेवेष्टि–वेविष्टे विश्वं विष्णुः વિષ્ણુ વિશ્વને વ્યાપેછે. विष्णुः, विषाणम्. (શીંગ), वेषः, परिवेषः (પરિધિ).

विष्, (अ) प. ९. विप्रयोगे. ભિન્ન કરવું. विष्णाति ભિન્ન કરેછે, विषम्.

विष्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. विष्कयते હણેછે.

विष्क्, उ. १०. दर्शने. જોવું. विष्कयति–ते જુવેછે.

विस, (अ) प. ४. प्रेरणे. પ્રેરવું. विस्यति પ્રેરેછે. विसम्, विस्तम्, (સોનાના ૮૦ રતીનો તોલો).

वी, प. २ गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. प्रजनो गर्भग्रहणम्. असनं क्षेपणम्. ૧ જવું, ૨ વ્યાપવું, ૩ ગર્ભ ગ્રહવો, ૪ ઇચ્છવું, ૫ ફેંકવું, ૬ ખાવું. वेति જાયછે ઇ૦. वेतनम् (પગાર), वेरम् (શરીર), कुबेरः (ધનદ). वेतसः (સોટીવૃક્ષ), वीध्रम् (दीप), १ वेणिः, २ वेणी (પ્રવાહ), त्रिवेणी (ત્રિપ્રવાહ).

वीज, (अ) उ. १०. व्यजने. વાયુ ઉડાડવો, વાયુ નાંખવો. वीजयति–ते વા ઉડાડેછે. वीजनः = વીંજણો.

वीर, आ. १०. विक्रान्तौ. શૂરાથવું. वीरयते શૂરો થાયછે. वीरः (૧ વીરરસ, ૨ શૂરો), वीर्यम् (બળ).

वुग, (उ) प. १. वर्जने. તજવું, તજવું. वुंगति ત્યજે માતુ. આધુ ખધને તજેછે.

वुड्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. वोडयति ते હણેછે.

वुस्, (अ) प. ४. उत्सर्गे. उत्सर्गस्त्यागः. તજવું, તજવું. वुस्यति कंचुकं सर्पः સાપ કચુંઆને તજેછે. वुसम् (પરાળ).

वुस्त, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. ૧ આદર કરવો, અનાદર કરવો. वुस्तयति-ते આદર કરેછે, અનાદર કરેછે. वुस्तिः (વસ્તી).

वृ, (ञ) उ. ५. वरणे. વરવું. સ્વીકારવું. वृणोति [illegible]
ईश्वरः, २ प्रवरः (શ્રેષ્ઠ), वर्मम् (કવચ), वर्षा [illegible]
(वांछित) वरंड (१ मुखरोग, २ [illegible] [illegible]
वर्वरि [illegible]

ृ, (ङ) आ. ९ मंथकौ संर्धिनः संमिका [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

वृ, (ञ) उ. १०. आवरणे. આવરવું, ઢાંકવું, ઓઢાડવું, વારવું, નિવારવું. वारयति–ते વારેછે. वारयति = वारइ = વારે. निवारयति = निवारइ = નિવારે. वारि (જલ), वारणम्, आवरणम् (१ હાલ, २ આચ્છાદન). १ प्रावरः, २ प्रावारः (ઓઢવાનું વસ્ત્ર). वरः (આચ્છાદન), निवारणम्, वारणः (હાથી), विवारः, संवारः.

वृक, (अ) आ. १. आदाने. ગ્રહણ કરવું, લેવું. वर्कते લેછે. वृकः (વનકૂતરો).

वृक्ष, (अ) आ. १. वरणे. संघाते च. १ વરવું, સ્વીકારવું, २ અવું, ३ ઓઢાડવું, એકઠું કરવું. वृक्षते સ્વીકારેછે. वृक्षः.

वृच्, (ई) प. ७. वरणे. વરવું, સ્વીકારવું. वृणक्ति વરેછે.

वृज, (ई) आ. २. वर्जने. વર્જવું. वृक्ते कपटं साधुः સાધુ કપટને વર્જેછે. वर्जनम्. वर्गः (ભાગ).

वृज, (इ) आ. २. वर्जने. વર્જવું. वृंक्ते વર્જેછે.

वृज, (ई) प. ७. वर्जने. વર્જવું. वृणक्ति વર્જેછે. वर्गः (ભાગ).

वृज, (ई) उ. १०. वर्जने. વર્જવું, તજવું, ટાળવું. वर्जयति–ते વર્જેછે. वर्जेंत = वर्जइ = વર્જે. वर्जितम् = वज्जिअं = વર્જ્યું. वर्जनम्, विवर्जनम्.

वृण्, (अ) प. ६. प्रीणने. તૃપ્ત કરવું–થવું. वृणति તૃપ્ત કરેછે, થાયછે.

वृत्, (उ) आ. १. वर्त्तने. वर्त्तनं स्थितिः १ વર્તવું, રહેવું, સ્થિતિ કરવી. वर्त्तते घटः ઘડો રહેછે. वर्त्तमान, वर्त्तकः (बतकपंखी), वर्त्तका, वर्त्तिका (બતકી [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] वृत्तान्तः [illegible]
(ઓતાસનું હતિયાર), वृत्रः (દૈત્ય), वृत्तिः (અંગ્રની વાડ્ય), निर्वृतिः (સુખ), वर्त्तिः = वत्ती = બાતી. दीपवर्त्तिः = दीववत्ती = दीवहि (દીવેટ). १ स-वर्त्ति, २ वर्त्मी (માર્ગ), वर्त्म (न् + માર્ગ).

वृत, (ङ) आ. ४. विवरणे. વેરવું. वृत्यते વેરેછે.

वृध, (अ) प. ६. हिंसासंवरयोः. १ હણવું, २ ઢાંકવું. वृणति હણેછે इ०.

वृक्ष, (उ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું. **वर्त्तयति**-ते બોલેછે ઇ૦.

वृध, (उ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. **वर्धते धर्मेण** ધર્મવડે વધેછે. **वर्धते** = વધ = વધે. वृद्धः, वर्द्धनम्, वृद्धिः, वर्धनः, सुखवर्द्धनः (સીસું), वर्ध्री = वद्ध्री = વાધરી (વરત), वर्द्धनी (સાવરણી).

वृध, (उ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું. **वर्द्धयति**-ते બોલેછે ઇ૦.

वृश, (अ) प. ४. वरणे. १ સ્વીકારવું, ૨ છાવું, ઓછાડવું. **वृश्यति** સ્વીકારેછે ઇ૦.

वृष, (उ) प. १. सेचनहिंसासंक्लेशनेषु. १ સિંચવું, વરસવું, ૨ હણવું, ૩ પીડવું. **वर्षति मेघः** મેઘ વરસેછે ઇ૦. **वृष्टिः, अतिवृष्टिः, अनावृष्टिः,** वर्षणम्, वृषः (ધર્મ), **वृषलः (शूद्र), वृषभः** (બળદ), **वर्षाः** (વર્ષાઋતુ), **वृष्णिः** (યાદવકુલ પુરુષ), **वृषणः** (પેળ).

वृष, (अ) आ. १०. **शक्तिबंधने. शक्तिबंधनं** प्रजननसामर्थ्यं शक्तिसंबंधश्च. १ ગર્ભગ્રહવા સમર્થ થવું, ૨ શક્તિ બાંધવી. **वर्षयते गौः** ગર્ભ ગ્રહવા સમર્થ થાયછે. **आवर्षयते ग्रामः शक्तिं बध्नातीत्यर्थः** ગામ શક્તિને બાંધેછે.

वृह, (अ) प. १. **वृद्धौ.** વધવું. **वर्हति** વધેછે. १ *वृढः*, २ *परिवृढः* (પ્રભુ).

वृह, (इ) प. १. **वृद्धौ शब्दे च.** १ વધવું, ૨ શબ્દ કરવો. *बृंहति* વધેછે, શબ્દ કરેછે. *बृंहितम्* (ગજરાજ), **ब्रह्म** (न + १ સત્ય, ૨ તપ, ૩ વેદ), ब्रह्मा (नृ + १ વિપ્ર, ૨ પ્રજાપતિ), **बर्हिः** (नृ + પ્રભા), **ब्राह्मणी** (બ્રાહ્મણની સ્ત્રી).

वृह, (उ) प. ६. **उद्यमने. उद्यमनमुद्धरणम.** ઉદ્ધારવું, ઉંચે લેવું. **वृहति** ઉદ્ધારેછે. **१ वृढः,** २ **परिवृढः** (પ્રભુ).

वॄ, (ञ) उ. ९. **वरणे.** १ વરવું, સ્વીકારવું. ૨ છાવું, ૩ ભજવું. *वृणाति*-**वृणीते** વરેછે. **वरुणः** (દેવ), **वरुणा** (વરુણની સ્ત્રી)

वॄ, (ॠ) प. ९. **वरणे भरणे च.** १ વરવું, સ્વીકારવું, ૨ ભરવું, પોષવું, ધારણ કરવું. **वृणाति** વરેછે. **बर्बरः** (મ્લેચ્છ), **बर्बरी** = **[illegible]** = ખાનગી ..., **वर्णाभिः** (ઋષિ).

वे, (ञ) उ. १. तंतुसंताने. तंतुसंतानं वानम्. वणवुं. वयति-ते वस्त्रं वानकारः वणकर वस्त्रने वणेछे. वानम् (वणवुं). तंतुवाय (वणकर). वैमि (भन वणनार), वानकार वानकारो = वणकर. प्रातम् = भेथु.

वेण्, (ञ) उ. १. गतिज्ञानचिंतानिशामनवादित्रग्रहणेषु. वादित्रस्य वाद्यभांडस्य वादनाय ग्रहणं वादित्रग्रहणम्. १ जवुं, २ जाणवुं, ३ विचारवुं, ४ देखवुं. ५ वाजुं अत्रवुं-ग्रहवुं. वेणति-ते जायछे इ०. वेणिः वेणी (१ प्रवाह, २ सर्पाकार करेलो केशवेश), वेणुः (वांस).

वेथ्, (ऋ) आ. १. याचने. जाचवुं. वेथते जाचेछे. वेथितः (जाच्यो).

वेद, प. ११. धौर्त्ये स्वप्ने च. १ धुतवुं, २ ऊंघवुं. वेदयति धुतेछे इ०.

वेन्, (ञ) उ. १. गतिज्ञानचिंतानिशामनवादित्रग्रहणेषु. १ जवुं, २ जाणवुं, ३ विचारवुं, ४ देखवुं, ५ वाजुं झालवुं-ग्रहवुं. वेनति-ते सेछे.

वेप्, (टु. ऋ) आ. १. कंपने. कंपवुं. वेपते वातेन वृक्षः वृक्ष वायुवडे हालेछे. वेपथुः (कंप), विपिनम् (वन), वेपनम् (कंपन).

वेल्, (ऋ) प. १. चलने. चालवुं, कंपवुं, हालवुं. वेलति हलेछे. वेलनम् = वेलणं = वेलणु. वेला (जलवृद्धि), वेलम् (उपवन, बाग).

वेल, उ. १०. कालोपदेशे. काल कहेवो, काल जणाववो. वेलयति-ते दिनं गणक ज्योतिषी दिन जणावेछे. वेला (समय).

वेल. उ. १०. उपदेशे. उपदेश करवो. वेलयति-ते उपदेश करेछे.

वेल्ल्, (अ) प. १. चलने. चळवुं, कंपवुं, हालवुं. वेल्लति पत्रम् पत्र हालेछे. १ वेल्लनम्, २ वेल्लितम् (आळोटवुं). कारवेल्लः (कारेली).

वेवी, (ङ) आ. २. (वे०) गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. १ जवुं. २ व्यापवुं. ३ गर्भधरवो-ग्रहवो. ४ दीपवुं. ५ फेंकवुं. ६ फेंकवुं ७ खावुं. वेवीते जाय-छे. इ०.

वेष्ट, (अ) आ. १. वेष्टने. वेष्टनं पंथवां कोटने परिहानिश्च. विंटवुं, गुंथवुं, २ आळोटवुं, ३ तजवुं. वेष्टते विंटेछे. वेष्टनम् = वेष्टण. प्रवेष्टः (बाहु).

वेह् (ऋ) आ. १. प्रयत्ने उद्योग करवो. प्रयत्न करवुं. वेहते उद्योग करेछे. वेहत् (गर्भघातिनी).

वेल्ह्, (अ) प. १. गती. जवुं. वेल्हति जायछे.

वै (ओवै) प. १. शोषणे. १ सुकावुं, सोसवुं, २ थाकवुं. वायति द्रव्याणि द्रव्यने सूकवे-छे. वायुः, १ वानः, २ वाना, ३ वानम् (सूकुं).

व्यच्, (अ) प. ६. व्याजीकरणे. छेतरवुं, धूतवुं, कपट करवुं. विचति धूर्तः साधुम् धूर्तो साधुने छेतरेछे.

व्यथ् (अ. ए. म.) आ. १. भयसंचलनयोः दुःखे च. १ बीवुं, डरवुं, २ संचरवुं, ३ पीडवुं, नडवुं. व्यथते पापात् साधुः साधु पापथी डरेछे. णी-व्यथयति. व्यथा (दुःख), व्यथनः (दुःखकर), विथुरः (राक्षस), व्यथकः (मर्मभाषक).

व्यध्, (अ) प. ४. ताडने. ताडवुं, ताडन करवुं, विंधवुं. विध्यति व्याधो मृगम् व्याध मृगने विंधेछे. व्याधः (पारधी), विधः (शास्त्रोपकरण), विधुः (चंद्र), वेधः = वेह (छिद्र), श्वावित् (श्व + शाहुडी).

व्यय्, (अं) उ. १. गतौ. जवुं. व्ययति-ते जायछे, व्ययः (खर्च).

व्यय उ. १०. वित्तसमुत्सर्गे. वित्तसमुत्सर्गस्त्यागः. खर्चवुं, वापरवुं. व्ययति-ते धनं नरः नर धन खर्चेछे. व्ययः (खर्च).

व्युष्, (अ) प. ४. दाहे विभागे च. १ बाळवुं २ भिन्न करवुं, नडवुं. व्युष्यति बाळे छे इ०.

व्ये, (ञ्) उ. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ढांकवुं, ओढाडवुं. व्ययति-ते ओढेछे. १ व्यानम्, २ संव्यानम्, ३ उपसंव्यानम् (पछेडुं), व्ययम् (छाद्य).

व्रज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. व्रजति जायछे. व्रजः (गोकुल), परिव्राजकः (संन्यासी), १ व्रज्या, २ प्रव्रज्या, ३ परिव्रज्या (संन्यासीपणुं).

व्रण, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. व्रणति शब्द करेछे. व्रणः (शब्द).

व्रण, उ. १०. गात्रविचूर्णने. शरीर पकवुं-घायल थवुं. व्रणयति घायल थायछे. व्रणः (घाव),

व्रश्च, (ओ, ऊ) प. ६. छेदने. छेदवुं. वृश्चति मूलम् मूलने छेदेछे. वृश्चिकः = विछुओ = विछिओ. वृक्णः = कपायो = कप.

व्री, (ओ, क) आ. ९. वरणे. १ वरवुं, स्वीकारवुं, २ आवरवुं, ढांकवुं. [illegible] वरं कन्या कन्या वर वरेछे.

व्री. प. ९. वरणे १ वरवुं स्वीकारवुं, २ आवरवुं. व्रीणाति, [illegible] रिति (अंबर),

शीक्, (अ) प. ४. चोदने कम्पामां च. १ भेलवुं, भाव्वुं. शीक्यति भेळे छ०.
शीका (धारा), शीकित (भणित).

शुर, (अ) प. ६. संवरणे संघाते मार्गणे निमज्जने च. संघात संहतिः, १ ढांकवुं, ओढाडवुं, २ एकठुं-जमा करवो, ३ न्हावुं, बुडवुं. शुरति ढांकेछे इ०
शुरति = बुडई = बुडे. शुरणम्. शुरन् = शुरन्तो = बुडतो.

शी, प. ९. वरणे. वरवुं, स्वीकारवुं. शीनाति वरेछे.

शक्, (ओ) क. इ. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. सहनकरवुं, सहवुं, वेठवुं, ख़मवुं. शक्यति
शिष्यापराधं गुरुः गुरु शिष्यापराधने खमेछे. शक्यम्, अशक्यम्, शक्तः,
शाकः, शाकिः, अशाकिः, १ शकुंतः, २ शकुनिः (पंखी). १ शकटिः, २ श-
कटी = शगडी (१ अंगारधानी, २ गाडी). शकृत् (अणु).

शङ्क्, (इ) आ. १. शंकायाम्. १ डरवुं, बीवुं, २ संशय करवो. शंकते डरेछे,
संशय करेछे. शंकुला (आयुध), आशंका = आसंका = आशंक (भय).

शक्, (लृ). प. ५. शक्तौ. शकवुं, समर्थ थवुं, शक्तिमान् थवुं. शक्नोति तपः
कर्तुं तप करी सके. शक्नोति = सक्कइ = सके. शक्तिः, शक्तः, शक्यः, शकटम
(गाडुं), शाकम् = शाक.

शच्, (अ) आ. १. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट वाणी बोलवी. शचते स्पष्ट बोलेछे.
शची (इंद्राणी).

शट्, (अ) प. १. रुजाविशरणगत्यवसादनेषु. १ पीडवुं. पीडवुं, २ शाणवुं, अवय-
व विभाग थवो, ३ जवुं. ४ खेद पामवुं. शटति पीडायछे. शटति = सडइ =
सडई = शाटे. शाटी = साडी. शाटक = साडलो. शाटः = साडो.

शट्, (अ) क. १०. श्लाघायाम्. स्तुति करवी. शाटयति-ते स्तुतिकरेछे. शाटी =
साडी. [illegible]
[illegible] वुं, २ हणवुं, ३ पीडवुं, नडवुं,
शठति शठा [illegible] धूतेछे. शठः (धू [illegible]).

शठ्, (अ) आ १०. श्लाघायाम्. स्तुतिकरवी. शाठयते स्तुति करेछे.

शठ्, (अ) क. १०. असंस्कारगत्योः १ असंस्कृत-पामर-नीच थवुं, प्राकृत थवुं,
२ जवुं. शाठयति-ते असंस्कृतोभवति मच्छतिवेत्यर्थः पामर थायछे, जायछे.
शठः (पामर).

शठ्, क. १०. सम्यगवभाषणे. रूडुं नभाखवुं. शठयति-ते रूडुं न बोले [illegible]

शढ़, (ऽ) आ. १. रुजायां संघाते च. १ पीडवुं, नडवुं, २ એકઠું થવું-કરવું. शंढते પીડેછે इ०. शंढ· (१ અસુરપુરોહિત, २ હરાયું ઢોર).

शण्, (अ· म्) प.१. दाने गतौ च. १ દેવું, જવું. शणति દેછે. णी–शाणयति. शाणः (શાણધાન્ય).

शद्, (ल) *प. १. शातने. शातनं तनूकरणम्. સોરવું, છોલવું, ભિન્ન કરવું. शीयते છોલેછે. शादः (१ धास. २ કાદવ), शूद्रः, शद्रिः (વજ્ર), शकुः (वेदी).

शद्, (ल) प. १. शातने. शातनं तनूकरणम्· પાતળું કરવું, છોલવું, शीयते છોલેછે.

शप्, (ॲ) उ. १. आक्रोशे उपलंभने च. आक्रोशोविरुद्धानुध्यानम्. નિંદવું, રાપવું, વિસ્કારવું. २ આક્ષેપકરવો शपति–ते मैत्राय મૈત્રને શાપેછે· शापः, शपथः. शब्दः = सद्दो = સાદ.

शप्, (यं) उ. ४. आक्रोशे. નિંદવું, રાપવું, વિસ્કારવું. शप्यति–ते शाप्यिम्. શાપે. शपथ. शब्द = सद्दो = સાદ.

शंब, (अ) उ. १०. संबंधने. संबंध करवो. शंबयति – ते संबंध [illegible] संबा – नाम (ખેતીવાને મુળૅઓલાની), शंबलम् (ભાતું).

[illegible](अ) उ. १०. आविष्कारे. પ્રતિજ્ઞા-કરવી. शब्दयति પ્રતિજ્ઞા [illegible]

[illegible] उ. १०. उपसर्गादाविष्कारे भाषणे च. ઉપસર્ગપૂર્વક શબ્દ [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible].

[illegible] इति [illegible].

[illegible] प. ४. उपशमे. अकर्मक. शाम्यति क्रोधः ક્રોધ શમેછે. शाम्यति = शमे. शमकः, शांतिः, शांतः, शंढः (નપુંસક, शंकुः थांभलो), शंडः (હતુંમેર), शमः [illegible]

[illegible] (મિત્ર), शुंभः (નવાખાન ઉપર ઢાંકણ).

[illegible] निश्चित करवुं. शामयति, निशामयति

[illegible]

शरे. [illegible] २ [illegible]. शारीम [illegible]

[illegible]

शर्ब्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. शर्बति હણેછે. शर्वः (શિવ). शर्वाणी (પાર્વતી).

शल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. शलति જાયછે. शाला (ઘર), शलाटुः (કાચું), शल्यम् = सलम् = સાલ. शल्कम् (સાપડીનું રૂપુ), शलाका (શળી), शालूकम् (પોયણી આદિનો કંદ), शलभः (તીડ), शल्यकः (શાહુડી), शल्कम् (માછલીનું સિસોળિયું), शालिः (ડાંગર).

शल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું-વેગે ચાલવું. शलति વેગે ચાલેછે. शलभः (પતંગિયું).

शल्, (ञ) आ. १. चलनसंवरणयोः. १ ચળવું. २ ઢાંકવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું. शलते ચળેછે. शलाका (શળી), शालूकः (પોયણી ઇત્યાદિનો કંદ), शलभ (પતંગિયું), शल्यम् = सलम् = સાલ. शल्यकः (શાહુડી), शल्कम् (માછલીનું સિસોળિયું), शालिः (વ્રીહિ), शलाटुः (કાચું ફળ), शलालुः (વૃક્ષવિશેષ).

शल्, (अ) प. १०. श्लाघायाम्. સ્તુતિ કરવી. शलयति સ્તુતિ કરેછે. शालिः (ડાંગર), शालूकः (પદ્મકંદ).

शल्ल्, (अ) प. १. (सौ०) गतौ. જવું. शल्लति જાયછે. शल्लकी (સાલરઝાડ).

शल्भ्, (ञ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. शल्भते સ્તુતિ કરેછે. शल्भा (સ્તુતિ).

शव्, (अ) प. १. गतौ विकारे च. १ જવું. २ વિકાર પામવું. शवति જાયછે ઇ०. शवः (મડું), शवरः (મ્લેચ્છ).

शश्, (अ) प. १. प्लुतगतौ. प्लुतिर्विगमो उत्प्लुत्यगमनमित्यर्थः. કૂદતાં ચાલવું, કૂદકો ભરવી. शशति કૂદકો ભરેછે. १ शशः, २ शशकः (સસલો).

शष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. शषति હણેછે. शष्पम् (બાળતૃણ).

शस्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. शसति હણેછે. विशस्ता (ઘાતક), शस्त्रम् (હથિયાર), शस्त्री (છરી).

शंस्, (टु) आ. १. इच्छायाम्. ઇચ્છવું. (आङ् पूर्व) आशंसते मोक्षं मुनिः મુનિ મોક્ષને ઇચ્છેછે.

शंस्, (ऊ) प. १. स्तुतौ दुर्गतौ च. १ સ્તુતિ કરવી. २ દરિદ્ર થવું. शंसति સ્તુતિ કરેછે. दुःशंसः (દુષ્ટ), शस्त = વખાણેલો. प्रशस्त, प्रशंसा (સ્તુતિ), शस्त्रम् (૧ સ્તોત્ર, ૨ આયુધ), १ शंसनम्, २ प्रशंसनम् (સ્તુતિ).

शाख्, (ख) प. १. व्याप्तौ. व्यापवुं, पथरावुं. शाखति शाखा गगनम् शाखा गगनने व्यापेछे. शाखा (बना), शाखोटः (वृक्षभेद), शिखरम् (टोच), शेखरः (शिखा, चोटलु), विशाखा (नक्षत्र), शाखि (तुर्कस्थान).

शाड्, (ऋ) आ. श्लाघायाम्. स्तुति करवी. शाडते—कवी शालते स्तुति करेछे. शाला (घर), गुणशाली (गुणवान्).

शान्, (ञ) उ. १. निशाने. तीखुं—धारवाळुं करवुं, छोलवुं. शीशांसति—ते शूलम् शत्रने धारवाळुं करेछे. शानः (सराण), शाणिकः = शाणियो = सराणियो. १ शानम, २ निशानम् (छोलवुं).

शार्, (अ) उ. १०. दौर्बल्ये. दुर्बल थवुं, दुबळुं थवुं. शारयति दुर्बल थायछे. शारः (दुर्बल).

शाल्, (ऋ) आ. १. कथने. स्तुति करवी. शालते स्तुति करेछे. शाला (घर), गुणशाली (रत्न), चंद्रशाला (शिरोगृह, अगाशी), विशाला (उज्जयिनी नगरी).

शास्, (उ) आ. २. इच्छायाम्. इच्छवुं. (आङ्पूर्व.) आशास्ते मोक्षं मुनिः मुनि मोक्षने इच्छेछे. आशीः (इष्ट + मंगळकथन), आशीर्वादः.

शास्, (उ) प. २. अनुशिष्टौ. अनुशिष्टिर्नियोगः आज्ञा करवी. शास्ति विश्वं विश्वनाथ. विश्वनाथ विश्वने आज्ञा करेछे. शासनम्, अनुशासनम्, शिष्टः, शिष्यः, शास्त्रम्, शास्ता (क + १ भूप, २ उपदेशक), १ शिष्टिः, २ अनुशिष्टिः (आज्ञा).

शि, (ञ) उ. ५. निशाने. निशानं तनूकरणम्. छोलवुं, धारवाळुं करवुं, सूक्ष्म करवुं, तीखुं करवुं, छोलवुं. शिनोति—शिनुते शूलम् शस्त्रने छोलेछे. शीतशिवम् (सिंधवलवण), १ शिविः, २ शिबी (शिम).

शिक्ष्, (भु) आ. १. विद्योपादाने. शीखवुं, विद्या लेवी. शिक्षते विद्यां विद्यार्थी विद्यार्थी विद्याने शीखेछे. शिक्षति = शिक्षक = शीखे. शिक्षकः. शिक्षा = शिक्षणा = सीख = शीख. शिक्षितः = शिक्षेलो = शीखेलो (भणेलु).

शिख, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. शिखति जायछे.

शिङ्घ्, (इ) प. १. आघ्राणे. आघ्राणं गंधोपादानम्. सूंघवुं. शिङ्घति पुष्पम् पुष्पने सूंघेछे. शिङ्घति = शिंघे = सूंघे. शिंघिणी = सुंघणी (नासिका), शिंघाणम् = सुघणुं. शिंघाणकः (नाशिकाने मळ, कफ).

शिञ्ज, (इ) आ. २. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. शिंक्ते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. शिञ्जितम् (નૂપરનો શબ્દ), १ शिञ्जा, २ शिञ्जिनी (પણછ).

[illegible] (भ) प. १. अनादरे. તિરસ્કાર કરવો. शीभति साधुं मंदः બાંડ સાધુને તિરસ્કાર કરેછે.

शिल्, (श) प. ६. उंछे. કણ વીણવા. शिलति કણ વીણેછે. शिलम् (કણ વીણવા). शिला = શાળ.

शिव्, (भ) प. १. गतौ. જવું. शिवति જાયછે. शिबिरम् (સેનાસ્થિતિ).

शिष्, (भ) प. १. हिंसार्थः હણવું. शेषति હણેછે.

शिष्, (ल) प. ७. विशेषणे. विशेषणं गुणान्तरोत्पादनम्. ગુણાંતર ઉપજાવવા. વિશેષણ આપવું. शिनष्टि, विशिनष्टि विष्णुम् વિષ્ણુને વિશેષણ આપેછે. १ शिष्टः, २ विशिष्टः (શ્રેષ્ઠ), विशेषणम्, विशेष्यः, शेषः, विशेषः, वैशेषिकः (કણાદ શાસ્ત્ર ભણનાર).

शिष्, (अ) उ. १०. असर्वोपयोगे. असर्वोपयोगो ऽनुपयुक्तत्वम्. વધવું, વધારવું, શેષ રહેવું-રાખવું, બીજવું, બિજારવું. शेषयति-ते, शेषयति વધેછે, વધારેછે. शेषम्, अवशेषम्, परिशेषम्, शिष्टम्, अवशिष्टम्, परिशिष्टम्. अयं विपूर्वोऽतिशये. विशेषम्, विशिष्टम्.

शी, (ङ) आ. २. स्वप्ने. સૂવું, સુવું. शेते विष्णुः વિષ્ણુ સૂવેછે. शयनम्, शय्या = सेज्या = સેજ. शीलम्, शीतलम् (ટાઢું), शैवालम् (જલમલ), अतिशयः, आशयः, संशयः, शिवम् (કલ્યાણ), शिवः (રુદ્ર), शिवा (१ પાર્વતી, २ હરડે, ३ શિયાળ), १ शयानकः, २ शयुः (અજગર), निशीथः (અર્ધરાત્ર), १ शिश्नम्, २ शेफः, ३ शेपः (લંડ), सकुंडलशायी (इन् + ઓરને સૂવાનું વ્રતધારી), श्मश्रु = श्मशु = મૂંછ.

शीक, (ऋ) आ. १. सेचने. સિંચવું. शीकते સિંચેછે. शीकरे = શીકર = શીકે.

शीक्, (अ) उ. १०. आमर्षणे. १ સહન કરવું, સહવું. २ સ્પર્શ કરવું, અડવું. शीकयति-ते, शीकयति સહેછે ६०.

शीक्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. शीकयति-ते બોલેછે ६०.

शोभ. [illegible] [illegible] शोभते [illegible]
[illegible] स्तुति).

शील्, [illegible] -करवुं. शीलति [illegible]
थायछे. शीलम् (सदाचार), सुशीलः (सदाचारी), दुश्शीलः (दुराचारी), पि-
त्तम् (कृपा).

शील, उ. १०. उपधारणे. उपधारणमभ्यासः परिचयोवा. १ अभ्यास करवो.
२ परिचय करवो, सेववुं, शीलयति-ते, शीलति अभ्यास करेछे इ०.

शु, प. १. गतौ. जवुं. शवति जायछे. शवः = शबो = शव. अशोकः (
[illegible] शुकः = सुडो = सुडो (पोपट). शूरः = शूरो. शवरः (
[illegible]). शोषः (सोजो).

शुक्, (भ्वा.) प. १. गतिस्पर्शयोः. १ जवुं. २ स्पर्श करवो. शोकति [illegible]
शुकः = सुडो = सुडो. शुल्कम् (१ [illegible]. २ मूल्य.

शुच्, (भ्वा.) प. १. शोके. [illegible] शोचति [illegible]. शोक, शोचन, [illegible]
शुक्रः (शिवपुत्र).

शुच, (दि.) उ. ४. पूतीभावे. पूतीभावः क्लेदः. १ कोहवुं, भीजवुं, पलळवुं. शु
च्यति-ते कोहायछे.

शुच्य, (भ्वा.) प. १. अभिषवे. अवयवानां शिथिलीकरणं सुरायाः संधानं वा अभिष-
वः स्नानं वा. १ अवयव शिथिल करवा, कचरवुं. २ दारुमाटे आथवणुं करवुं.
न्हावुं. धोवुं. शुच्यति [illegible] इ० [illegible].

शुठ, (भ्वा.) प. १. अभिमन्थे [illegible]

शुठ, (भ्वा.) प. १. अविपर्यये [illegible]

शुठ, (भ्वा.) प. १. शोषणे [illegible]
[illegible] सुकवुं.

शुठ, (चु.) उ. १०. शोषणे. सोकवुं. सुकावुं. शुंठयति-ते [illegible]
[illegible] सुकवे.

शुठ, (चु.) उ. १०. आलस्ये. आळस करवुं. शोठयति-ते आळस करेछे. [illegible]
[illegible] उ. ३. शौचे. शौचं निर्मलत्वम्. निर्मळ थवुं. शुन्धति उन्धे वा [illegible]
[illegible] शोध, शुद्धि, शोधनम्, शुद्धः. शौचिक्यं = शौचिकीता [illegible]
[illegible]).

[illegible] शुचं धारयेत्–हरेछे. शुचित.
[illegible], शोभवुं, पवित्र करवुं. शुंचय

शुन्ध् [illegible], शुन्ध । [illegible].

शुन, (अ) प. ६. गतौ. जवुं. शुनति जायछे. १ शुनः, २ शुनकः (कुतरो).

शुभ, (अ) प. १. भाषणे भासने हिंसायां च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, ३ हणवुं. शोभति शोभेछे. शोभते = शोभइ = शोभे. शोभा (दीप्ति), शोभितः = शोभितो = शोभ्यो. शोभनम्,

शुभ, (शु) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं. शोभते दीपेछे. शोभा (दीप्ति), शुभम् (मंगल), शोभनः, शोभनम्, शुभ्रः (१ धोळुं २ प्रदीप्त), शोभितः = शोभितो = शोभ्यो.

शुभ, (अ) प. ६. शोभार्थे. शोभवुं. शुभति शोभेछे. शुभम् (मंगल), शोभा, शुभ्र (धोळुं).

शुंभ, (अ) प. १. भाषणे भासने हिंसायां च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, शोभवुं, ३ हणवुं. शुंभति शोभेछे इ०. १ शुंभः, २ निशुंभः (१ हिंसा, २ दैत्यनाम), शुंभा (शोभा), कुसुंभः (कसुंबो).

शुंभ, (अ) प. ६. शोभार्थे. शोभवुं. शुंभति शोभेछे. शुंभा (शोभा).

शुल्क्, (अ) उ. १०. अतिसर्जने. १ मोकळुं करवुं, मेळववुं, २ तजवुं, देवुं, आपवुं. शुल्कयति ते मोकळुं करेछे. शुल्कम् (जकात, २ मूल).

शुल्व (अ) उ. १०. माने सर्जने च. [illegible] मापवुं, २ सृजवुं. घडवुं. शुल्वयति–ते मापेछे इ०, शुल्वम् (तांबु).

शुष, (अ) प. ४. शोषणे. [illegible] सुकावुं. शुष्यति सस्यानि [illegible] [illegible] शोष. शोषणम्, शुष्कम् = सुकम् = सुकुं. शुष्मम् (पराक्रम), शुष्मः [illegible]; १ शुषिरम्, २ शुषिः (छिद्र).

शूर, (ङ) आ. ४. हिंसास्तंभनयोः. १ हणवुं, २ थंभवुं. शूर्यते हणेछे इ०. शूरः = सुभट.

शूर. आ. १० विक्रान्तौ. शूरवुं. शूरयते शूर थायछे. शूरः = सुभट.

शूर्प (अ) उ. १०. माने. मापवुं. मोजवुं. शूर्पयति ते शूर्पेण-सुपडावडे धान्यने मापेछे. १ शूर्पम, २ शूर्पकम सूपडुं

(१ घणुं आडकवानुं ઉપકરણ, २ સોળ પળી, ત્રેણ), शूर्पणखा (એક સ્ત્રીનું નામ).

शूल्, (अ) प. १. रुजायां संघोषे च. १ પીડવું, નડવું, २ શબ્દ કરવો. शूलति चोरम् ચોરને પીડેછે. शूलम् (१ શૂળરોગ, ભાલો, શૂળી, ૩ શૂળયોગ), त्रिशूलम् = तिसूळं = તરશૂળ.

शूष, (अ) प. १. प्रसवे. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. આજ્ઞા કરવી, અનુમત દેવો. शूषति આજ્ઞા કરેછે.

शृध, (उ) ऊ. १. उंदने. उंदनं क्लेदनम्. ભીનું કરવું, કોહવું. शर्धति-ते अन्नेन। નિકામ અન્નવડે માટીને પલાળેછે. शृद्धः, मृधम् (રણ), शिम्बा (શિંગ).

शृध्, (उ) आ. १. शब्दकुत्सायाम्. शब्दकुत्सा पायुशब्दत्वात्. १ પાદવું, शर्धन करवुं. शर्दते वातुलः વાયલ પાદેછે. शर्धनम्, शर्द्धः, शर्द्धंजहा. माषाः (પાદવનારા અડદ), शर्धनः (પાદણું), शिम्बा (શિંગ).

शृध्, (उ) ऊ. १०. प्रसहने. प्रसहनमभिभवः. १ જીતવું, પરાજય કરવો. शर्धयति-ते, शर्द्धति शत्रुम् शत्रुने जितेछे.

शृ, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. शृणाति હણેછે: विशीर्णः (વેરાયલ), १ शृंगम् = सिंगं = શિંગ. २ शृंगकम् = सिंगडं = શિંગડું. शर्वरी (રાત્રી), शृंखला = સાંકળ. शरः (१ બાણ, २ મુંજ), शरुः (१ બાણ, २ હિંસ), १ शिखिं, २ शरारु, ३ शिरिः (હિંસક), शीर्षिः (રોગ), शरणम् (ઘર). १ शरावम्, २ शरावकम् = शरावलं = શરાવલું. शिरीषः (વૃક્ષનામ), १ शूर्पम्, २ शूर्पकम् = सूपडं = સૂપડું (ધાન્ય આટકવાનું પાત્ર), शर्करः (કાંકરો), शर्करा = सक्करा = સાકર. शीकारः (ઠંડા અગ્નિવાની), शार्करिकः (જિમિ), शार्करिका (?), शारिका (ચાતક પક્ષી), शरटः (આયુધ), शारिः (१ सोगठी, २ વઢીપક્ષી), शारिका (વઢીપક્ષી), शरीरम्, शिरः (આમ + આયુ), शिरस्त्रम् (કિમ), शिरस्कः (કુંડું), परशुः, शराटिः (આકાશમાં જાયપંખી), शर्ब (?).

शेलृ (अ) प. गतौ. જવું ચલાયે અધલ.

शेव्, (अ) आ. १. सेवने. सेववुं. शेवते सेवेछे सेवक.

[illegible]

शो. प. ४. तनूकरणे. तनूकरणं पातलम्. छोलवुं, पातळुं करवुं, धारवाळुं करवुं. श्यति काष्ठं वर्द्धकिः सुतार काष्ठने छोलेछे. शातिः (नक्षत्र), निशितमतः (साधु), निशा, शस्त्रम्, शिशुः, शादः (कादव), आशा (कांठा).

शोण्, (अ) प. १. वर्णगत्योः. १ रंगवुं, लाल करवुं, २ जवुं. शोणति वस्त्रम् पटाने रंगेछे. शोणितः (रंगेल), शोणक (लाल), १ शोणी, २ शोणा (लाल), शोणः (नद), शोणितम् (रुधिर).

शौट्, (अ) प. १. गर्वे. गर्व करवो. शौटति गर्व करेछे. शौटीरः (शूर), शौटीर्यम् (शौर्य).

श्चुत्, (इर्) प. १. क्षरणे. झरवुं. श्चोतति झरेछे. सूतकः (वरुणे).

श्च्युत्, (इर्) प. १. क्षरणे. झरवुं. श्च्योतति झरेछे.

श्रथ्, (अ. म्) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. श्रथति हणेछे.

श्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः. संकोचवुं. श्मीलति नेत्रम् नेत्र संकोचेछे.

श्यै, (ङ) आ. १. गतौ. जवुं. श्यायते जायछे. श्यालः = सालो = सालो. शीर्णं घृतम् ठीजुंघी. शीतः वायु ठाढतो वायु. श्यामाकः = सामभो = सामो. श्येनः (बाज), अवश्याय (हिम).

श्रङ्क्, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. श्रङ्कते जायछे.

श्रङ्ग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. श्रङ्गति जायछे.

श्रण्, (अ. म्) प. १. दाने गतौ च. १ देवुं. २ जवुं. श्रणति देछे इ०. वी-श्राणयति आपेछे.

श्रण्, (अ) उ. १०. दाने. देवुं. श्राणयति-ते. विश्राणयति-ते देछे. १ विश्राणनम्, २ विश्राणन (धन).

श्रथ्, (अ. म्) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. श्रथति हणेछे. श्री-श्रथयति हणावेछे.

श्रथ्, (इ) आ. १. शैथिल्ये. शैथिल्यमसंहनता. शिथिल-ढीलुं थवुं. नरम पडवुं. श्रंथते नीवी नीवी ढीली थायछे. १ शिथिर, मने २ शिथिलः (ढीलो).

श्रथ्, (अ) उ. १०. मोक्षणे हिंसायां च. १ मूकवुं, छोडवुं, तजवुं. २ हणवुं. श्राथयति-ते, श्रथति मूकेछे इ०.

श्रथ्, (अ) उ. १०. प्रयत्ने प्रस्थाने प्रतिहर्षे च. १ प्रयत्न करवुं, २ प्रस्थान करवो. ३ हरखवुं. श्राथयति – ते प्रयत्न करेछे इ०.

श्रथ्, उ. १०. दौर्बल्ये. दुबळुं थवुं. श्रथयति – ते दुबळो थायछे.

श्रन्थ्, (अ) प. ९. संदर्भे. संदर्भोपग्रथनम्. गुंथवुं. श्रथ्नाति गुंथेछे.

श्रन्थ्, (अ) प. ९. विमोचनप्रतिहर्षयोः १ मूकवुं. २ हरखवुं. श्रथ्नाति मूकेछे. श्रथितः, श्रथितवान्.

श्रन्थ्. (अ) उ. १०. संदर्भे. संदर्भोबंधनम्. बांधवुं, जोडवुं. श्रन्थयति – ते, श्रन्थति बांधेछे श्रन्थः (बांधवुं).

श्रम्भ्, (उ) आ. १. प्रमादे. आळस करवुं, चुकवुं. श्रम्भते, विश्रम्भते आळस करेछे.

श्रम्, (उ) प. ४. तपसि खेदे च. १ तपवुं, खेद पामवुं. श्राम्यति तपेछे इ०. विश्राम्यति = वीसमइ = वीसमे. विश्रामः = वीसामो. १ श्रान्तः, २ विश्रान्तः (वीसामो पामेल). श्रम्यः, श्रमणः (साधु), १ श्रमः, २ परिश्रमः (प्रयास), आश्रमः (मुनिस्थान).

श्रा, प. २. पाके. पाकवुं, रांधवुं, रंधावुं. श्राति पाकेछे. शृतं हविः क्षीरं वा (पाकेलुं हवि अने खीर). श्राणा यवागूः (पाकेली राब).

श्रा, (म) प. १. पाके. रंधावुं, पाकवुं. (श्रि. १ श्रायति. श्रा २ श्राति) श्रपयति रंधावेछे.

श्राम्, (अ) उ. १०. आमन्त्रणे. आमंत्रण करवुं. श्रामयति – ते आमंत्रण करेछे.

श्रि, (ञ्) उ. १. सेवायाम्. सेववुं. श्रयति – ते हरिं लक्ष्मीः लक्ष्मी हरिने सेवेछे. श्रयः, प्रश्रयः, अधिश्रयः, आश्रयः, श्रीः (लक्ष्मी), श्रितः, आश्रितः, श्रायः, उच्छ्रयः, उच्छ्रायः, श्रेणि (पंक्ति), शृंगम् [illegible], निःश्रेणिः (निसरणी), अधिश्रयणी (चुल), श्रेढिः (अश्रेणि [illegible]).

श्रिष्, (ह) प. १. दाहे. बाळवुं. श्रेषति बाळेछे.

श्री, (ञ्) क. ९. पाके रंधावुं. श्रीणाति–ते रंधावेछे. श्रीतः, श्रितः.

श्रु, प. १. श्रवणे. सांभळवुं. श्रवति [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] श्रवणम्.

श्रु, प. १. श्रवणे. सुणवुं, सांभळवुं. शृणोति = सुणइ = सुणे. संश्रुणोति. श्रुतिः (१ श्रवण २ वेद), श्रोत्रम् (कान), श्रोत्रिय (श्रोत्रीयुं वेदपाठी), श्रावकः

श्रीपणो, ४ नक्षत्र), श्रवणम् (सांभळवुं). श्रव (કાન), શુશ્રૂષા
).

श्रै, पं. १. पाके. रंधावुं, पाकवुं. श्रायति रंधायछे.

श्रोण्, (क्ष) प. १. संघाते. એકઠું કરવું. श्रोणति એકઠું કરેછે. १ श्रोणि,
२ श्रोणी (સ્રીનો ઘગડો).

श्लङ्क्, (ङ) आ. १. गतौ. જવું. श्लंकते જાયછે.

श्लङ्ग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. श्लंगति જાયછે.

श्लथ्, (अ) उ. १०. दौर्बल्ये. દુબળું થવું, ઢીલું થવું. श्लथयति-ते દુબળું થાયછે.
श्लथः (શિથિલ).

श्लाख्, (क्ष) प. १. व्याप्तौ. વ્યાપવું. श्लाखति વ્યાપેછે.

श्लाघ्, (ङ) आ. १. कत्थने. कत्थनमुत्कर्षाख्यानम्. વખાણવું. श्लाघते मैत्राय
મૈત્રને વખાણેછે. श्लाघा (સ્તુતિ), श्लाघ्यः (સ્તુત્ય).

श्लिष्, (उ) प. १. दाहे. બાળવું. श्लेषति બાળેછે. श्लिष्टः.

श्लिष्, (अ) प. ४. आलिङ्गने. આલિંગન કરવું; જોડવું, મળવું. श्लिष्यति वधूः
वरम् વહૂ વરને જોડેછે, श्लेषः (મેળ), श्लिष्टः (મિલિત), श्लेष्मा (અન્ન +
કફ), आश्लेषा (નક્ષત્ર), विश्लेषः (મેળ).

श्लिष्, (अ) उ. १०. श्लेषणे જોડવું, મળવું. श्लेषयति-ते જોડેછે. श्लेषः.

श्लोक्, (ङ) आ. १. संघाते. संघातो ग्रन्थः सचेह ग्रथ्यमानस्य व्यापारो ग्रथि-
तुर्वा. आद्ये अकर्मको द्वितीये सकर्मकः १ ગુંથાવું, २ ગુંથવું. श्लोकते ગુંથાયછે,
ગુંથેછે. श्लोकः (१ કીર્તિ, २ પદ્ય).

श्लोण्, (क्ष) प. १. संघाते. એકઠું કરવું. श्लोणति એકઠું કરેછે.

श्वक्, (इ) आ. १. गतौ. જવું. श्वंकते જાયછે.

श्वच्, (अ) आ. १. જવું. श्वचते જાયછે.

श्वञ्च्, (इ) आ. १. गतौ. જવું. श्वंचते જાયછે.

श्वठ्, (अ) उ. १०. अ[illegible] સુધારવું
નહિ, २ જવું, શાઠ્ય

श्वठ्, (इ) उ. १०. अ[illegible] श्वंठयति
-ते, श्वंठति સુધારવું નહિ

श्वभ्र्, उ. १०. सम्यगवभाषणे. રૂડું નબોલવું. श्वठयति-ते રૂડું નથી બોલતો.

श्वभ्र्, (श्वे) उ. १०. गत्याम्. જવું. श्वभ्रयति-તે જાયછે. श्वभ्रम् (ખાડો).

श्वर्त्, (श्वे) उ. १०. गत्याम्. જવું. श्वर्तयति-તે જાયછે.

श्वल्, (श्वे) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું જવું. श्वलति ઉતાવળું જાયછે.

श्वल्क्, (श्वे) उ. १०. परिभाषणे. १ બોલવું, २ ઠપકો દેવો. श्वल्कयति-તે બોલેછે इ०

श्वल्ल्, (श्वे) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું જવું. श्वल्लति ઉતાવળું જાયછે.

श्वस्, (श्वे) प. २. प्राणने. प्राणनं जीवनम्. જીવવું. श्वसिति જીવેછે. श्वसनः (વાયુ), श्वासः (નાકનો વાયુ). निःश्वासः =નીસાસો. उच्छ्वासः = ઉસાસો= શ્વાસ. उच्छ्वसितम् (વિકસિત).

श्वि, (टु. ओ) प. १. गतिवृद्ध्योः. १ જવું, २ વધવું. श्वयति જાયછે, વધેછે. श्वयथुः (સોજો), श्वा (અન્ + કુતરો). मातरिश्वा (અન્ + વાયુ), उदश्वित् (છાશ).

श्वित्, (श्वि) आ. १. वर्णे. રંગવું, ધોળવું. श्वेतते गेहम् ઘર ધોળેછે. श्वेतम् (રૂપું), श्वेत (ધોળો), श्वित्रम् (ધોળો કોઢ).

श्विद्, (ञि) आ. १. श्वैत्ये. श्वैत्यं श्वेतगुणक्रिया. अयं सकर्मकोऽकर्मकश्च. १ ધોળવું. २ ધોળું થવું. श्विदते भित्तिम् ભીંતને ધોળેછે. श्विदते वस्त्रम् વસ્ત્ર ધોળું થાયછે.

षग्, (ए. म.) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. १ ઢાંકવું, ઓઢવું, મઢવું. सगति જાયછે. णी-सगयति ઢંકાવેછે.

षघ्, (श्वे) प ५. हिंसायाम्. હણવું. सघ्नोति હણેછે.

षच्, (श्वे) उ. १. समवाये. એક થવું, મળવું, લીન થવું. सचति – તે મળેછે. सचिवः (મંત્રી).

षच्, (श्वे) आ. १. सेचने सेवने च. सेवनं भजनम्. १ સિંચવું, રેડવું. २ સેવવું, ભજવું. सचते સિંચેછે, સેવેછે. सचिवः (મંત્રી), सक्तुः (સાથુઓ).

षञ्ज्, (श्वे) प. १. संगे. મળવું, ભેટવું, સંગ કરવો. सजति મળેછે. संगः = પ્રસંગ. निषंगः (ભાથો), सक्तिः, आसक्तिः, प्रसक्तिः, प्रसक्तम, उत्संगः ખોળો, सक्थि (સાથળ)

षट्, (श्वे) प. १. अवयवे. અવયવ કરવા, અંગ કરવું. सटति અંગ કરેછે. सटा (જટા).

षट्ट, (अ) उ. १०. हिंसानिकेतनबलदानेषु. १ હણવું, ૨ ઘર કરવું, ..., ૩ બળ કરવું, ૪ દેવું. सट्टयति – ते हणेछे इ०.

षण, (अ) प. १. संभक्तौ. संभक्तिर्भजनम्. સેવવું, ભજવું. सनति ભજેછે. सातिः (ભક્તિ), षंढः = षंढो = सांढ (હરાયું ઢોર). सभा. मानु (શિખર).

षणु, (उ) उ. ८. दाने. દેવું. सनोति– सनुते विप्राय धनम् વિપ્રને ધન આપેછે. स[illegible]न), सानु (શિખર).

षद, (ऌ) प. १. विशरणगत्यवसादनेषु. विशरणं शटनम्. अवसादोऽनुत्साहः. १ અવયવ વેરાવા, [illegible]. २ જવું, ३ ઉત્સાહ ન ધરવો, ખેદ પામવું. सीदति [illegible] इ०. निषादः (વનેચર), विषादः (ખેદ), उपनिषद्, पुष्करसद्, परिषद् (સભા), प्रासादः (દેવનૃપઘર), सद्म (ઘર), निषद्वरम् (પંક), सादिः (१ અસ્વાર, २ સારથિ), सदः (अस+ સભા), द्युसद् (દેવ), सदनम् (ઘર), प्रसन्नम् (નિર્મળ), प्रसीदिका (નાનું ઉપવન).

षद्, (ऌ) प. ६. विशरणगत्यवसादनेषु. १ અવયવ વેરાવા, શળવું. २ જવું, ३ ઉત્સાહ ન હોવો. सीदति અવયવ વેરાયછે. सादः, प्रसादः, विषादः, सदः (अस् + સભા).

षद, (ऌ) उ. १०. गतौ. જવું. (आङ्पूर्वः), आसादयति – ते, आसीदति જાયછે.

षप्, (अ) प. १. समवाये. समवायः संबंधः सम्यगवबोधो वा. १ સંબંધ કરવો, २ રૂડે પ્રકારે જાણવું. सपति સંબંધ કરેછે. सप्तिः (ઘોડો), सप्त घटाः (સાતઘડા).

षंब, (अ) उ. १०. संबंधने. સંબંધ કરવો. संबयति – ते સંબંધ કરેછે.

षम, (अ) प. १. अवैकल्ये. વિકળ થવું. યથાર્થ વર્તવું. समति [illegible].

षर्ज, (अ) प. १. अर्जने. સંપાદન કરવું, કમાવું. सर्जति [illegible] કરેછે.

षर्व, (अ) प. १. गतौ. જવું. सर्वति જાયછે.

षर्व, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सर्वति હણેછે.

षल, (अ) प. १. गतौ. જવું. सलति જાયછે.

षस, (अ) प. २. (वै०) स्वप्ने. ઉંઘવું. સૂવું. सस्ति ઉંઘેછે. [illegible] ના ગણાનો [illegible]. सस्यम् ([illegible]).

षस्ज्, (अं) उ. १. गतौ. જવું. सज्जति-ते જાયછે. सज्जः (સજ્જ થયેલો).

षह्, (अ) आ. १. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. સહવું, ખમવું. सहते दुर्वचनं साधुः સાધુ દુર્વચન સહેછે. सहनः (ક્ષમાવાન્), उत्साहः, उत्साही (हन्), सर्वसहः, सर्वसहा (પૃથ્વી), साहित्रम्, सहमानः (દેવ), सहुरिः (પૃથ્વી), षट् (છ), सहा (આમ + બલ).

षह्, (अ) प. ४. चक्यर्थे शक्तौ च. चक्यर्थस्तृप्तिः. १ તૃપ્ત થવું. २ સમર્થ સહ્યાતિ તૃપ્ત થાયછે.

षह्, (अ) उ. १०. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. સહવું, ખમવું. साहयति-ते, સહેછે. सहति = सहइ = સહે. सहनम्. निःसहः, दुःसहः, सहनः (સહન શીલ).

षान्त्व्. (अ) उ. १०. सामप्रयोगे. સાંત્વન-સમાધાન કરવું. सान्त्वयति-ते સમાધાન કરેછે. सान्त्वनम्.

षि, (ञ्) उ. ५. बंधने. બાંધવું, ટાંગવું. सिनोति-सिनुते चोरम् ચોરને બાંધેછે. विषयः (આધાર), सितः (બદ્ધ), सेतुः (પાજ), सीरम् (હલ). सीमंतः (અંબોડે) सीसम् = સીસું.

षि, (ञ्) उ. ९. बंधने. બાંધવું. सिनाति-सिनीते બાંધેછે. सीमा (છેડો), सेना, सैन्यम्.

षिच्, (अं) उ. ६. क्षरणे. સિંચવું. सिंचति-ते સિંચેછે. सिंचति = सिंचइ = સિંચે. सेचनम्, सेकः, सिक्तः (સિંચેલ), सेक्त्रम् (સેચનપાત્ર).

षिट्. (अ) प. १. अनादरे. ધિક્કારવું, અનાદર કરવો. सेटति साधुं भंडः ભાંડ સાધુને ધિક્કારેછે.

षिध्, (अ) प. १. गत्याम्. જવું. सेधति જાયછે. निषेधति = निसेधइ = નિષેધે. निषेधः = નિષેધ. *प्रतिषेधः, सिद्धः.

षिधू, (ऊ) प. १. शास्त्रे मांगल्ये च. शास्त्रं शास्त्रविषयं शासनम्. मांगल्यं मंगल-क्रिया. શાસન કરવું, પ્રેરવું, આજ્ઞા કરવી, २ મંગલ કામ કરવું, શુભ કરવું, કલ્યાણ કરવું. सेधति राजा लोकान् રાજા લોકને શાસન કરેછે. इ०. सेधः, सिद्धः.

षिध्, (ठ) प. ४. संराद्धौ. संराद्धिर्निष्पत्तिः. નીપજવું, સીઝવું, પાકવું. सिध्यति कार्यम् કામ સીઝેછે. सिध्यति = सिज्झइ = સીઝે. सिद्धः, सिध्यः (પુષ્ય ક્ષત્ર).

षिध्, (उ) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. सेधति हणेछे.

षिंभ्, (उ) प. १. हिंसार्थः हणवुं. सिंभति हणेछे.

षिल्, (अ) प. ६. उंछे. कण वीणवा. सिलति कण वीणेछे.

षिव्, (उ) प. ४. तंतुसंताने. तंतुसंतानं वानम्. वणवुं, सीववुं. सीव्यति कंचुकं सौचिकः सुई कंचुओ सीवेछे. सीवनम् = सीववुं. सीवनी = सीवणी. सूची = सुई.

षिच्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. १ सिंचवुं. २ सेववुं. सिञ्चति सिंचेछे.

षु, प. १. प्रसवैश्वर्ययोः. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. १ प्रेरवुं. आज्ञा करवी, २ धणी थवुं. सवति प्रेरेछे इ०. सवः.

षु, प. २. प्रसवैश्वर्ययोः. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. १ प्रेरवुं, आज्ञा करवी. २ जणवुं, ३ धणी थवुं, स्वामी थवुं. सौति प्रेरेछे इ०. सुतः (पुत्र), सूतः (सारथि).

षु, (ञ्) उ. ५ अभिषवे. अभिषवः स्नपनं पीडनं स्नानं सुरासंधानं च. स्नाने अकर्मकः. १ न्हवराववुं, २ पीलवुं, न्हावुं. ४ दारु गाळवानी वस्तुनो आथो करवो, आथावुं करवुं. सुनोति–सुनुते न्हवरावेछे. राजसूयः (यज्ञ), सूना (घातनस्थान), सोमः, सवनः, सुरः, सुरा, सुवा, सुंदः (दैत्यनाम), सूक (धनुष).

षुट्, (अ) उ. १०. अनादरे. अनादर करवो, तिरस्कार करवो. सुटयति–ते तिरस्कार करेछे.

षुम्भ्, (अ) प. १. दीप्तिहिंसनयोः. १ दीपवुं. हणवुं. सुंभति दीपेछे.

षुर्, (अ) प. ६. ऐश्वर्यदीप्तयोः. धणी थवुं, ईश्वर थवुं, २ दीपवुं, चमकवुं. सुरति धणी थायछे. सुरः (देव), सुरा (मद्य), सुसुंरः (अनुकरण-शब्द), सोरः.

षुह्, (अ) प ४. चक्यर्थे शक्ती च. चक्यर्थस्तृप्तिः. १ तृप्त थवुं, २ समर्थ थवुं. सुह्यति तृप्त थायछे. सुहितः (तृप्त), सौहित्यम् (तृप्ति).

षू, (ङ्) आ. २. प्राणिगर्भविमोचने. १ प्राणिगर्भ जणवो, जणवुं. सूते, प्रसूते जननी युग्मम् [illegible] सूतः, सूतिका, [illegible]
(माता). राजसूय [illegible], प्रसवः [illegible]

षू, (ओ ङ्) आ. ४. प्राणिप्रसवे. प्राणी जणवुं. सूयते प्राणी जणेछे. प्रसवः (जन्म).

षू, प. ६. प्रेरणे. प्रेरवुं. सुवति प्रेरेछे. सविता (प्रेरक), प्रसवः (प्रेरण), सूतः (सारथि), प्रसवी (मनुष्+प्रेरक), सूर्य.

षूद्, (अ) आ. १. क्षरणे क्षपणे च. क्षरणं निरसनम्. નિરાકરણ કરવું, વારવું, નિવારવું, નિષેધવું. ૨ હણવું, છુંદવું. सूदते નિવારેછે, છુંદેછે. सूदते = सूदइ = છુંદે. सूदः = सूदो = છુંદો. सूदा (હિંસા), सूदी = ચડી. निषूदनम् (હિંસન), सूदम् = सूडं = ચઙ. मधुसूदनः

षूद्, (अ) उ. १०. क्षरणे क्षपणे आस्रवणे च. ૧ નિવારવું, નિષેધવું, ૨ હણવું, છુંદવું, ૩ ઝરવું. सूदयति -- ते નિવારેછે ઇ૦. १ षूदनम्, २ निषूदनम् (હિંસા). मधुसूदनः.

षृर्क्ष्, (अ) प. १. अनादरे. તિરસ્કાર કરવો. सूर्क्षति તિરસ્કારેછે.

षूष्, (अ) प. १. प्रसवे. ૧ જણવું. ૨ પ્રેરવું सूषति पुत्रं माता [redacted] છે.

षृभ, (उ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. सर्भति હણેછે.

षृंभ, (उ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. सृंभति હણેછે.

षेल्ल, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. सेलति જાયછે.

षेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. सेवते સેવેછે. सेव्यः, सेवकः, सेवा, सेवनम्. सेवितः = सेवियो = સેવ્યો.

षै, प. १. क्षये. ક્ષય પામવું. सायति ક્ષય પામેછે.

षो, प. ४. अंतकर्मणि. अंतकर्म शासनम्. હણવું, છેદવું, નાશ કરવું. स्यति कालोलोकम् કાળ લોકને હણેછે. अवसानम् (અંત), व्यवसायः, साम (અનુ+૧ સામવેદ + ૨ પ્રિયવચન.

ष्टक्, (अ. म्) प. १. प्रतीघाते. પીડવું, બાધ કરવો, પાછું ઠેલવું. स्तकति પીડેછે. णी—स्तकयति.

ष्टग्, (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. છાવું, ઢાંકવું, ઓઢાડવું. स्तगति છાયછે. णी—स्तागयति ઢંકાવેછે.

ष्टन्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्तनति શબ્દ કરેછે. स्तनितम् (શબ્દ).

ष्टभ्, (इ) आ. १. प्रतिबंधे. प्रतिबंधः क्रियानिरोधः થંભવું, અટકવું. स्तम्भते થંભેછે. स्तंभते = थंभइ = થંભે. स्तंभः = थंभो = થંભ. स्तंभनम् = थांभलो = થંભન. विष्टंभः, प्रतिष्टंभः, उत्तंभनम्, अवष्टंभः

ष्टम, (अ) प. १. अवैकल्ये. વિવેકી થવું, યથાર્થ વર્તવું. स्तमति વિવેકી થાયછે.

[illegible], (अ) आ. ५. [illegible]. १ દોડવું, ધાવું, ૨ યુદ્ધ કરવું. स्तिघ्नुते [illegible].

[illegible], (ञ) आ. १. क्षरणार्थः. ઝરવું, ચ્યુવવું. स्तेपते ઝરેછે.

स्तिम, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. आर्द्रीभाव क्लेदः. ભીનું થવું, પલળવું. स्तिम्यति પલળેછે.

स्तीम्, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. પલળવું, ભીનું થવું, स्तीम्यति પલળેછે.

ष्टु, (ञ्) उ. २. स्तुतौ. સ્તુતિ કરવી. स्तौति-स्तवीति, स्तुते-स्तुवीते સ્તુતિ કરેછે. १ स्तवः, २ स्तोत्रम्, ३ स्तुतिः, ४ स्तवनम् (સ્તુતિ), स्तुत्यः, प्रस्तावः, स्तवकः (ગુચ્છો), स्तोमः (અનેર્થક સ્તુતિપરક વચન), स्तोमः (१ સમૂહ, २ યજ્ઞ), स्तोकम् = थोडं = थोडुं.

ष्टुच्, (अ) आ. १. प्रसादे. પ્રસન્ન થવું. स्तोचते પ્રસન્ન થાયછે. स्तोकम् = थोडं = थोडुं.

ष्टुभ्, (उ) आ. १. स्तंभे. स्तंभः क्रियानिरोधः. થોભવું, અટકવું, થંભવું. स्तोभते અટકેછે. स्तोभते થોભેછે. स्तोभते = थोभए = थोभे. स्तोभः = थोभो = થોભ. त्रिष्टुप्, अनुष्टुप्.

ष्टूप्, (अ) प. ४. समुच्छ्राये. વધવું. स्तूप्यति વધેછે.

ष्टूप्, (अ) उ. १०. समुच्छ्राये. વધવું. स्तूपयति વધેછે.

ष्टृक्ष्, (अ) प. १. गतौ. જવું. स्तृक्षति જાયછે.

ष्टेप्, (ऋ) आ. १. क्षरणार्थः. ઝરવું. स्तेपते ઝરેછે.

ष्टै. प. १. वेष्टने. વીંટવું. स्तायति વીંટેછે.

ष्ट्यै, प. १. शब्दसंघातयोः. १ શબ્દ કરવો. २ એક કરવું, ગુંથવું. [illegible] શબ્દ કરેછે. संस्त्यानः (ગંઠ), संस्त्यायः (ઘર).

ष्ठल्, (अ) प. १. स्थाने. રહેવું, સ્થિર થવું. स्थलति રહેછે. उत्थलति = उत्थलइ = ઊછળે. उत्थलः = उत्थलो = ઉછાળો. स्थालम् (થાળ, વિસ્તીર્ણ પાત્ર), स्थाली (હંડી), १ स्थलम्, २ स्थली (સ્થાન, જગા). स्थला (રહેવાનું સ્થલ), स्थंडिलम् (ચોતરો), विष्टलम्, कुस्थलम्.

ष्ठा, प. १. गतिनिवृत्तौ. સ્થિતિ કરવી, રહેવું तिष्ठति રહેછે. उत्तिष्ठति = उट्ठइ = ઊઠે. १ स्थानम्, २ स्थितिः (નિવાસ), स्थानम् = ठाणं = ठाणुं = थाणुं. स्थितः (રહેલ), प्रस्थितः (ગત, ગત), सुस्थितः. उत्थितः = उट्ठिओ = ઊઠ્યો. उपस्थितः स्थापितः = थापिओ = थाप्यो. प्रस्थापितः = पट्ठाविओ =

ઊઠ્યો. उत्थापितः = उट्ठाविओ = ઊઠાવ્યો. प्रस्थानम् (પ્રયાણ), स्थिरः (અચંચળ), स्थावरः (ઉદ્ભિજ્જ), स्थूणा (થંભ), स्थविरः (વૃદ્ધ), गोष्ठम् (વાડો), भूमिस्थः, मंजिष्ठः = મંજીઠ. देशस्थः, स्थाणुः (૧ શિવ, ૨ ઠુંઠું ઝાડ), स्थागः (થાગ), प्रस्थः (સેર), व्यवस्था (વિભાગ), व्यवस्थितिः, १ स्थलम्, २ स्थली (થળ), स्थाली (હંડી), स्थालम् = થાળ. स्थायी (इन् + સ્થિર), स्थापनम् = थापणं = થાપન- उत्थापनम्. आस्था, निष्ठा.

ष्ठिवु, (उ) प. १. निरसने. ૧ ફેંકવું, ૨ વારવું, નિષેધવું. ष्ठीवति ફેંકે છે, વારે છે. ष्ठेवनम्, ष्ठीवनम् (તિરસ્કાર), १ निष्ठेवनम्, २ निष्ठीवनम्. (ખું-ખારો કરી થુંકવું).

ष्टिवु, (उ) प. ४. निरसने. १ ફેંકવું, ઊરોટવું, ૨ વારવું. ष्ठीव्यति ફેંકે છે, વારે છે.

ष्णसु, (उ) प. ४. निरसने. ૧ ફેંકવું, ઓરોટવું. ૨ વારવું, નિષેધવું. स्नस्यति ફેંકે છે, વારે છે. स्नसा = नसा = નસ.

ष्णा, प. २. शौचे. ન્હાવું, શુદ્ધ થવું. स्नाति ન્હાય છે. स्नाति = ण्हाइ = ન્હાય. स्नातः = ण्हायो = ન્હાયો. स्नातकः, स्नानीयम् (ન્હાતાં ચોળવાનું ચૂર્ણ).

ष्णिह्, (अ) प. ४. प्रीतौ. પ્રીતિ-પ્રેમ કરવો. स्निह्यति પ્રીતિ કરે છે. स्नेहः = णेहो = नेहो = નેહ. स्निग्धः, उष्णिक्.

ष्णिह्. (अ) उ. १०. स्नेहने. ૧ ભીનું કરવું, પલાળવું. ચોપડવું. ૨ સ્નેહ કરવો. स्नेहयति - તે પલાળે છે इ०. स्नेहः.

ष्णु, प. २. प्रस्रवणे. प्रस्रवणं क्षरणम्. ઝરવું, ઝરવું. स्नौति ઝરે છે. स्नुषा (પુત્રની વહુડી).

ष्णुस्. (उ) प. ४. अदने आदाने अदर्शने च. ૧ જમવું. ખાવું. ૨ ગ્રહવું, લેવું. ३ નજોવું, નદેખવું. स्नुस्यति જમે છે इ०.

ष्णुह्, (अ) प. ४. उद्गिरणे. ઓકવું, વમન કરવું. स्नुह्यति ઓકે છે. स्नुहिः (થોર).

ष्णै, प. १. वेष्टने शोभायां च. વિટવું, ૧ શોભવું. स्नायति વિંટે છે इ०. स्नायुः (નસ).

ष्मिङ्, (ङ) आ. १. ईषद्धसने. થોડું હસવું. स्मयते થોડું હસે છે. १ स्मयः (હાસ), विस्मयः (અદ્ભુત), स्मेरः (सहास), स्मितम् (વિકસન).

ष्मिङ्, (ङ) आ. १०. अनादरे. અનાદર કરવો, તિરસ્કાર કરવો. स्माययते.

ष्वञ्ज्, (भु) आ. १. परिष्वङ्गे. संग करवो, बाथने भरवुं, आलिंगन करवुं. **स्वजते**, परिष्वजते आलिंगन करेछे.

स्वद्, (भु) आ. १. आस्वादने. १ चाटवुं, चाखवुं. २ भाववुं, रुचवुं, गमवुं. **स्वादते रव्वां रव्वाहारी** रबारी राबने चाटेछे. **स्वादते दधि मैत्राय** दहि मैत्रने भावेछे. **स्वादुः** (रुचिकर), **स्वादः**.

स्वद्, (अ) उ. १०. आस्वादनसंवरणयोः. १ चाटवुं, चाखवुं, २ भाववुं, रुचवुं, गमवुं. ३ ढांकवुं, ओछाडवुं, ढांकवुं. **स्वादयति–ते** चाटेछे इ०.

स्वप्, (ञि) प. २. शये. ऊंघवुं, सुवुं. **स्वपिति** ऊंघेछे. **स्वपिति = सुवइ =** सुवे. **स्वप्नः**, **स्वापः** (ऊंघ), **सुप्तः = सुत्तो = सूतो**.

ष्वष्क्, (भु) आ. १. गत्यर्थः. जवुं. **ष्वष्कते** जायछे.

ष्विद्, (ञि. भा) आ. १. स्नेहनमोचनयोः मोहने च. १ भीनुं करवुं, पलाळवुं, २ सनेह करवो, ३ मूकवुं, ४ मोहवुं. **स्वेदते** पलाळेछे. १ **स्वेदः**, २ **प्रस्वेदः** - **पसेओ** = परसेवो.

ष्विद्, (ञि. आ.) प. ४. गात्रप्रक्षरणे. **गात्रप्रक्षरणं घर्मस्रुतिः**. शरीर झरवुं, परसेवो छुटवो. **स्विद्यति** परसेवो छुटेछे.

स्विद्, (आ) प. ४. गात्रप्रक्षरणे. परसेवो छुटवो. **स्विद्यति** परसेवो छुटेछे. **प्रस्वेदः = पसेओ** = परसेवो.

संकेत, उ. १०. आमंत्रणे. **आमंत्रणं गूढोक्तिः**. छानुं कहेवुं. **संकेतयति – ते** छानुं कहेछे. **संकेतः**, **संकेतितः**.

संग्राम, (अ) आ. १०. युद्धे. लडवुं, झुडवुं, युद्ध करवुं. **संग्रामयते शूरः** शूरो लडेछे. **संग्रामः** (युद्ध).

संज्, (अ) प. १. संगे. संग करवो. **सजति** संग करेछे. **संगः**, **प्रसंगः**.

सत्र, आ. १०. संतानक्रियायां संदानक्रियायां च. लांबुं कर्म करवुं. विस्तारे क्रिया करवी, २ देवानी क्रिया करवी. **सत्रयते** विस्तारे कर्म करेछे. **सत्रम्** (याग), **अन्नसत्रम्** (अन्नछत्र), **यज्ञसत्रम्** (यज्ञयाग), १ **सत्रशाला**, २ **सत्रागारम्** (दानशाळा).

सपर्, (अ) प. ११. पूजायाम्. पूजवुं. वंदवुं. **सपर्यति** पूजेछे. **सपर्या** (पूजा).

संवर, प. ११. संभरणे. १ सांभरवु, भेळुं करवुं. २ ढांकवुं. **संवरयति** सांभरेछे, ढांकेछे.

सभाज्, उ. १०. प्रीतिदर्शनयोः सेवने च. १ प्રીતિ કરવી, ૨ દર્શન કરવું, સેવવું. सभाजयति – તે પ્રીતિ કરેછે ઇ૦. सभाजनम् (આલિંગન કરી કુશલાદિ પૂછવું).

संभूयस्, प. ११. प्रभूतभावे. બહુ થવું, ઘણાથવું. संभूयस्यति બહુ થાયછે.

सम्, (ई) प. ४. परिणामे. परिणामो विकारः ૧ પાકવું, વિકાર પામવું. सम्यति પાકેછે.

सर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. મેળવવું, કમાવું. सर्जति મેળવેછે. सर्जकः.

सल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. सलति જાયછે. सालः (વૃક્ષ).

सस्, (इ) प. २. (वै०) स्वप्ने. ઉંઘવું. સૂવું. सस्ति, संस्ति ઉંઘેછે.

सान्त्व्, (अ) उ. १०. सामप्रयोगे. તૃપ્ત કરવું, સમજાવવું. सान्त्वयति – તે સમજાવેછે सान्त्वनम्.

सात्, (अ) प. १०. (सौ०) सुखे. સુખ થવું. सातयति સુખ થાયછે. सातकः.

साध्, (अ) प. ५. संसिद्धौ. संसिद्धिः फलसंपत्तिः. ફલસંપન્ન કરવું. साध्नोति पर-कार्य साधुः સાધુ પરકાર્યને સાધેછે. साध्नोति = साधइ = સાધે. साध्यः, साधनम्, साधकः. साधितः = साधिओ = સાધ્યો.

साम्ब्, (अ) उ. १०. संबंधने. સંબંધ કરવો. साम्बयति. સંબંધ કરેછે. साम्ब (સમય).

साम, उ. १०. सान्त्वप्रयोगे. सान्त्वप्रयोगः प्रीणनम्. સાંત્વન કરવું, તૃપ્ત કરવું. सामयति–તે સાંત્વન કરેછે. સામ.

सार, उ. १०. दौर्बल्ये. દુર્બલ થવું, ટુંકું કરવું. सारयति તે દુર્બલ થાયછે. सार.

सिच्, (अ) प. १. (सौ०) सेचने. સિંચવું सेचति સિંચેછે. सेचः (સિંચન), सिकता (રેતી).

सीक्, (ऋ) आ. १. सेचने. સિંચવું. सीकते સિંચેછે. सीकरः (ફોરાં).

सुख्, उ. १०. तत्क्रियायाम्. सुखनं सुखक्रिया. સુખી થવું, सुखयति–તે સુખી થાયછે. सुखम्.

सुख (अ) प. ११. तत्क्रियायाम्. સુખી થવું. सुखस्यति, [illegible] થાયછે. सुखम्.

सुन्द्, (इ) प. १. (सौ०) शोभायाम्. શોભવું. सुंदति શોભેછે. सुंदरः, सुंदरी.

सूच, उ. १०. पैशुन्ये. पिशुनो दुर्जनस्तस्य कर्म पैशुन्यम्. ચાડી કરવી. सूचयति —તે ચાડી કરેછે. सूचकः (ચાડીયો), सूक्ष्मः (ઝીણું), १ सूचि, २ सूची — सूइ = સોય.

सूत्र, उ. १०. वेष्टने विमोचने च. विमोचनं मोचनाभावो ग्रंथनमितियावत्. १ વિંટવું, २ ગુંથવું. सूत्रयति—તે વિંટેછે. सूत्रम्, सूत्रकारः, सूत्रधारः.

सूर्क्ष, (अ) प. १. आदरे. આદરવું. सूर्क्षति આદરેછે. सूर्क्षणम् (આદર).

सूर्क्ष्य, (अ) प. १. ईर्ष्यार्थः. દ્વેષ કરવો. सूर्क्ष्यति દ્વેષ કરેછે.

सृ, प. १. शीघ्रगतौ. ઉતાવળું જવું, દોડવું. धावति દોડેછે.

सृ, प. १. गतौ. જવું. सरति तीर्थं मुनिः મુનિ તીર્થ જાયછે. प्रसरति = पसरइ= પસરે. अनुसरति = अनुसरइ = અનુસરે. अवसरति = अवसरइ = ઓસરે. निस्सरति = नीसरइ = નીસરે. उत्सरति = ऊसरइ = ઊસરે. प्रसारः = पसारो = પસાર. अनुसारः= अणुसारो = અનુસારો. निस्सारः= नीसारो = નીસાર. विसारः= विसारो= વિસાર. आसारः (સેનાપસાર, २ મેઘવર્ષણ), सरणुः (કુનિઆતિ), सूर्यः, सरकः. प्रसृतः= पसरिओ = પસર્યો. अनुसृतः = अनुसरिओ = અનુસર્યો. उत्सृतः = ऊसरिओ = ઊસર્યો. निःसृतः = नीसरिओ = નીસર્યો. सुसरम् = સુસરું. अभिसारिका (પતિના કહ્યા પ્રમાણે આવનારી સ્ત્રી), सारः (१ બળ, २ બીજ), पुरःसरः, अतिसारः (ઝાડાના રોગ), सार्थः= सत्थो = સાથ. सर्षपः = सरिसवो = સરસવ. सृगालः= सियालो = શિયાળ. अग्रेसरः, परिसरः (ભાગોળ), सरिरम्—लत्वे सलिलम् (જળ), १ सरणिः, २ सारणी (નીક), सर्वः=सव्वो = સબ = સઉ सरित (નદી), सरयुः, २ सरयूः= सरजू (નદી).

सृ. प. ३. (वे०) गतौ. જવું. ससर्त्ति જાયછે.

सृज, (अ) आ. ४. विसर्गे. १ મૂકવું, २ મૂળવવું. सृज्यते माला चैत्रः ચૈત્ર માળાને મૂકેછે. सृज्यते माला માળા ગુંથાયછે. स्रजा (स्रक् = १ ફૂલનોહાર, २ માળા), सृष्टिः, संसर्गः (સંબંધ), विसर्गः (ત્યાગ), उपसर्गः (પીડા), निसर्गः (સ્વભાવ), सृष्टः, १ उत्सृष्टः, २ विसृष्टः (ત્યક્ત).

सृज, (अ) प. ६. विसर्गे. મૂકવું. सृजति माला चैत्रः ચૈત્ર માળાને મૂકેછે. सृष्टः रज्जुः (દોરી), सृजती, सृजंती स्त्री.

सृप्, (लृ) प. १. गतौ. જવું. सर्पति જાયછે. सर्पः, सर्पणम्, प्रसर्पणम्, सरीसृपः, सृप्यम्, सृप्रा (કોઈનદી), सर्पिः (સ+ઘી).

सृम्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सर्मति હણેછે.

सृंभ्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सृंभति હણેછે.

सेक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. सेकते જાયછે.

सेल्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. सेलति જાયછે.

स्कंद्, (इ र) प. १. गतिशोषणयोः. १ જવું, २ સૂકવું, સોસવું. स्कंदति જાયછે. [illegible]

स्कभ्, [illegible]

स्कंभ्, [illegible] स्कभ्नाति रुंधेछे इ०.

स्कु, (ञ) उ. ९. आप्रवणे. आप्रवणमुत्प्लवनमुद्धरणं च. १ કૂદતાં જવું–ચાલવું, ઉદ્ધરવું. स्कुनोति–स्कुनुते, स्कुनाति–स्कुनीते કુદી જાયછે इ०. स्कुतः.

स्कुद्, (इ) आ. १. आप्रवणे. आप्रवण मुत्प्लुत्य गमनमास्कंदनमुद्धरणं वा. १ કૂદતાં જવું–ચાલવું, २ જુદ્ધ કરવું, ३ ઉદ્ધારવું, ઊંચે લેવું. स्कुंदते કૂદતાં જાયછે. स्कुंदते = कुदए = કુદે.

स्कुंभ्, (उ) प. ९. (सौ०) रोधने धारणे च. १ રુંધવું. છાવું, ઢાંકવું. २ ધારણ કરવું. स्कुभ्नोति–स्कुभ्नाति रुंधेछे इ०.

स्खद्, (भ्, ष, म्) आ. १. स्खदने. स्खदनं विद्रावणम्. નસાડવું, હણવું, २ ઢીલું કરવું, નરમ કરવું. स्खदते નસાડેછે इ०. स्खदनम्, णौ–स्खदयति.

स्खल्, (अ. म्) प. १. संचलने. પડવું, ગરવું. स्खलति પડેછે. णौ स्खलयति स्खलनः (પડનાર), स्खलितम् (પતિત), स्खलनम् (પતન).

स्तन्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्तनति શબ્દ કરેછે. स्तनः (શબ્દ).

स्तन्, उ. १०. देवशब्दे. મેઘનું ગાજવું. स्तनयति–ते મેઘ ગાજેછે. स्तनितम (મેઘશબ્દ)

स्तभ्, (इ) आ. १. प्रतिबंधने. રોકવું. અટકાવવું. स्तंभते थंभेछे. स्तंभः (જાડય).

स्तंभ्, (उ) प. ९ (सौ०) रोधने स्तंभे च. १ રુંધવું, થંભવું २ [illegible] જકડવું. स्तभ्नोति–स्तभ्नाति रुंधेछे. स्तंभः = थंभो = थंभ

[redacted]

स्तुभ्, प. ९. (सी०) रोधने निष्कोषणे च. १ રોકવું, ઢાંકવું. ૨ ખેંચવું, બાહર કાઢવું. સ્તુભ્નોતિ–સ્તુભ્નાતિ રૂંધેછે ઇ૦.

स्तूप्, (अ) प. ४. समुच्छ्राये. ઢગલો કરવો, વૃદ્ધિ કરવી. स्तूप्यति, ઘાસનો ઢગ કરેછે.

स्तूप्, (अ) उ. १०. समुच्छ्राये. ઢગ-ગંજ કરવો. વૃદ્ધિ કરવી. स्तूपयति तृणसमूहम् ઘાસનો ઢગ કરેછે.

स्तृ, (ञ्) उ. ५. आच्छादने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું, છાવું. स्तृणोति–स्तृणुते ઓઢાડેછે. प्रस्तरः = पथ्थरो = પથરો. विस्तृतः. आस्तरः = आथरो = आस्तरण-प्रास्तरणम् = पाथरणं = પાથરણું.

स्तृह्, (ऊ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. स्तृहति હણેછે.

स्तॄ, (ञ्) उ. ९. आच्छादने. ઓઢાડવું, છાવું, ઢાંકવું. स्तृणाति–स्तृणीते ઓઢાડેછે. आस्तीर्णः, विस्तीर्णः, प्रस्तारः. प्रस्तरः = पथ्थरो = પથરો. विस्तारः, पटस्य विस्तारः. स्तरः = थरो = થર. वाक्यस्य विस्तरः. विस्तरः शब्दस्य. विष्टरः (१ વૃક્ષ, ૨ આસન, ૩ દર્ભમુષ્ટિ), निशास्तरः = નિહાથરો. आस्तरः = आथरो = આથર. स्तरी (સેજ), प्रास्तरणम् = पाथरणं = પાથરણું. १ स्तरः, २ स्तरी, ३ स्तरम्(ધૂપ).

स्तेन, उ. १०. चौर्ये. ચોરવું. स्तेनयति ते ચોરેછે. स्तेनः (ચોર).

स्तोम. उ. १०. श्लाघायाम्. સ્તુતી કરવી. स्तोमयति–ते સ્તુતિ કરેછે. स्तोमः अग्निष्टोमः.

स्त्यै, प. १. शब्दसंघातयोः. ૧ શબ્દ કરવો. ૨ ગુંથવું, એકઠું કરવું. स्त्यायति શબ્દ કરેછે.

स्थग्, (ए. म) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ઓઢાડવું, છાવું, ઢાંકવું स्थगति भूच्छाया चंद्रम् પૃથ્વીની છાયા ચંદ્રને ઢાંકેછે. स्थगति = ठगइ = ઠગે. णी– स्थगयति ઢંકાવેછે. स्थगः = ठगो = ઠગ. स्थगनः = ઠગણો. स्थगी (તંબોળનો ડબ્બો), स्थागम् (ગાય), अस्थगम् (અગાધ), स्थगितः = ठगियो = ઠગ્યો.

स्थुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું, છાવું. स्थुडति ઓઢાડેછે. स्थुडम्, स्तले– २ स्थुलम् (તંબુ).

परिबृंहणे. परिबृंहणं पीनत्वम्. જાડું થવું. स्थूल જાડો. स्थूलः (જાડો).

स्पन्द्, (इ) आ. १. किंचिच्चलने. ૧ થોડું ચલવું, ધ્રુજવું, ૨ ફરકવું. स्पंदते मधु મધ ધ્રુજેછે. स्पंदते = फंदव = ફરે. स्पंदः = फंदो = ફંદો.

स्पर्ध्, (अ) आ. १. संघर्षे. संघर्षः अभिभवेच्छा पराभिभवेच्छा च. आद्ये सकर्मकः द्वितीये ऽकर्मकः ૧ જિતવા ઇચ્છવું, ૨ બીજાને જિતવા ઇચ્છવું. स्पर्द्धते ऽर्जुनः कर्णम् અર્જુન કર્ણને જિતવા ઇચ્છેછે. स्पर्द्धते चैत्रः ચૈત્ર બીજાને જિતવા ઇચ્છેછે. स्पर्द्धा.

स्पश्, (अ) उ. १. बाधनस्पर्शनयोः. स्पर्शनं ग्रंथनम्. ૧ પીડવું, બાધવું, નડવું. ૨ ગુંથવું. स्पशति – ते પીડેછે ઇ૦. स्पशः (હેરુ), स्पष्टः (ઉઘાડું).

स्पश्, (अ) आ. १०. ग्रहणसंश्लेषणयोः. ૧ ગ્રહવું, લેવું, ૨ ગ્રથવું, ભેટવું, ચોંટવું. स्पाशयते લેછે ઇ૦.

स्पृ, प. ५. (वै०) प्रीतिपालनयोः ૧ પ્રીતિ–પ્રેમ કરવો. ૨ પાળવું, રાખવું. ૩ જીવવું. स्पृणोति પ્રીતિ કરેછે ઇ૦.

स्पृश्, (अ) प. ६. संस्पर्शने. અડવું, સ્પર્શ કરવો. स्पृशति तृणं पांथः પંથ તૃણને અડેછે. स्पर्शः, उपस्पर्शः, उदकस्पर्शः, उदकोपस्पर्शः, स्पृष्टः, स्पर्शः (વ્યાધિ), मर्मस्पृक् (श् + મર્મભાષક).

स्पृह्, उ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું, વાંછવું. स्पृहयति – ते ઇચ્છેછે. स्पृहा (ઇચ્છા), निस्पृहः, स्पृहयालुः (ઇચ્છક).

स्फट्, (अ) प. १. विशरणे. ફાટવું, અવયવ ભિન્ન થવા. स्फटति वस्त्रम् વસ્ત્ર ફાટેછે. स्फटः (ફણ), स्फटिकः स्फटितम् = फाटेउं = ફાટવું.

स्फुट्, (इ) प. १. विशरणे. ફાટવું, અવયવ ભિન્ન થવા. स्फुंटति ફાટેછે.

स्फर्, (अ) प. ६. स्फुरणे संचलने च. ૧ ફુરવું. ૨ ફરવું. स्फरति ફુરેછે, ફરેછે. स्फरति = फरव = ફરે. स्फरः (ઢાલ), स्फारः (પુષ્કલ).

स्फाय्, (ई) आ. १. वृद्धौ. વધવું. स्फायते વધેછે. फेनः (ફીણ), स्फातिः (वृद्धि), स्फारम् (ભારે),

स्फिट्, (अ) उ, १०. स्नेहने. ૧ ચોપડવું, પલાળવું, કરમોવવું, મોહવું. स्फेटयति – ते ચોપડેછે.

[illegible], (अ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं, हेरवुं. स्फटयति – ते, स्फटति फेंके छे. स्फटति = फंडइ = फेंडे. १ स्फोटः, २ स्फटकः, ३ संस्फोटः (युद्ध).

स्फिट्ट्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. स्फिट्टयति – ते सर्पं नकुलः नोळ सापने हणेछे.

स्फुट्, (अ) आ. १ विकसने. फूलवुं. स्फोटते फूलेछे. स्फुटः १ स्फोटः = फोल्लो. २ स्फोटकः = फोडलो.

स्फुट्, (इर्) प. १. विशरणे. फोडवुं, भेदवुं, अवयव भिन्न थवा. स्फोटति फोडेछे. स्फोटति = फोडइ = फोडे. स्फोट (फोडवुं), घटस्फोटः, आस्फोटः, विस्फोटः, पादस्फोटः (वाढ).

स्फुट्, (इ) प. १. विशरणे. फोडवु, भेदवुं, पछाडवुं. स्फुंटति फोडेछे.

स्फुट्, (अ) प. ६. विकसने. उघडवुं, फूलवुं. स्फुटति फूलेछे. स्फुटितः = फुटिओ = फुट्यो. स्फोटः (विकास), मुक्तास्फोटः (छीप), १ स्फुटम्, २ स्फुटितम् (विकसित).

स्फुट्, (अ) उ. १०. भेदने. भेदवुं, फोडवुं. स्फोटयति – ते, स्फोटति फोडेछे. स्फोटति = फोडइ = फोडे. स्फोटः (भंग), घटस्फोटः (घटभंग), प्रस्फोटनम् (झपटवुं).

स्फुट्, (इ) उ. १०. परिहासे. १ हसवुं, २ खेलवुं. स्फुंटयति – ते भगिनीपतिं स्यालः सालो बनेवीने हसेछे. स्फुटिका.

स्फुड्, (अ) प. ६. संवरणे. छावुं, ओढवुं, ढांकवुं. स्फुडति ढांकेछे.

स्फुड्, (इ) उ. १०. परिहासे. १ हसवुं, २ खेलवुं. स्फुंडयति – ते, स्फुंडति हसेछे. स्फुडिका.

स्फुर्, (अ) प. ६. स्फुरणे संचलने च. १ फुरवुं, स्फुरणथवुं. २ फरवुं, चलवुं, हालवुं. स्फुरति फुरेछे इ०. स्फुरति = फुरइ = फुरे. स्फूर्तिः, स्फुरणम्. स्फोरः = फोरो = फोर. (भुजंगादिकं प्रमाण). स्फुर.

स्फुर्छ्, (आ) प. १. विस्तृतौ. वेगळुं, पथरावुं. विस्तार पामवुं. स्फूर्छति [illegible]. [illegible], स्फूर्तिः.

स्फूर्ज्, (टु. ओ. आ) प. १. वज्रनिर्घोषे. वजूना शब्द थवो, वर्षाकाल मेघ[illegible] स्फूर्जति [illegible] शब्द थायछे. स्फूर्जथुः (वज्र शब्द, कडको).

[illegible] (आ) प. १. स्फुरणे संचलने च, १ ફુરણ થવું, ૨ ફરવું, ફરકવું, હાલવું. ૩ ઠમઠો થવો. स्फुलति સ્ફુરણ થાયછે. णी के आस्फालितः = आफालिओ = અફાલ્યો. णी स्फुटि आस्फालनम्, स्फुलिंगः (અગ્નિકણ).

स्मिट्, (अ) उ. १०. अनादरे. अनादर करवो. स्मेटयति–ते, स्मेटति અના-દર કરેછે. स्मेटति = मेटइ = મેટે.

स्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः. સંકોચવું, મીંચવું થવું. स्मीलति મંકોચેછે. स्मीलति = मीलइ = મીચે.

स्मृ, प. १. चिंतायाम्. સ્મરવું, ચિંતવું, સંભારવું. स्मरति સંભારેછે. स्मरति = स्मरइ = સ્મરે. विस्मरति = विसरइ = વીસરે. स्मरः (કામ), स्मृतिः, स्मरणम्, विस्मरणम्.

स्मृ, (म्) प. १. आध्याने. સ્મરવું, સંભારવું. स्मरति સંભારેછે. णी–स्मरयति.

स्मृ, प. ९. (वै०) प्रीतिपालनयोः. १ પ્રીતિ કરવી, સ્નેહ કરવો. ૨ પાળવું, રાખવું. स्मृणाति પ્રીતિ કરેછે.

स्यंद्, (ऊ) आ. १. प्रस्रवणे. ઝમવું, ઝરવું. स्यंदते मधु कमलात् કમળથી મધ ઝરેછે. १ स्यंदः, २ निस्यंदः (ઝરણ), स्यंदनः (૧ તિવસ ઝાડ, ૨ યુદ્ધોપયો-ગી રથ).

स्यन्, (अ) आ. १०. चिंतायाम्. સ્મરવું, સંભારવું. स्यानयते ચિંતવેછે.

स्यम् (उ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्यमति શબ્દ કરેછે. १ सीमिकः, २ स्यमीकः (વૃક્ષ), सिमीकः (સૂક્ષ્મ કૃમી).

स्यम्, (अ) आ. १०. वितर्के. તર્ક કરવો. स्यामयते તર્ક કરેછે.

स्रक्, (इ) आ. १. गतौ. જવું. स्रंकते જાયછે.

स्रभ्, (उ) आ. १. विश्वासे. વિશ્વાસ કરવો. स्रंभते, विस्रंभते વિશ્વાસ કરેછે. १ स्रंभः, २ विस्रंभः (વિશ્વાસ), विस्रब्धः (વિશ્વાસવાળો).

स्रभ्, (उ) आ. १. प्रमादे. प्रमादोऽवलेपः. ગર્વ કરવો. स्रंभते ગર્વ કરેછે.

स्रंस्, (अ) आ. १. प्रमादे. प्रमादोऽवलेपः ગર્વ તજવો. स्रंसते ગર્વ તજેછે.

स्रंस्, (अ) आ. १. अवस्रंसने. નીચે–હેઠે પડવું. स्रंसते हस्तात् धनु [illegible] ધનુષ પડેછે.

स्रंह्, (उ) आ. १. विश्वासे. વિશ્વાસ કરવો. स्रंहते વિશ્વાસ કરેછે.

स्रिम्, (ऊ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. स्रेमति હણેછે.

स्रिव्, (उ) प. ४. गतिशोषणयोः. १ જવું, સૂકાવું, સોસાવું. स्रीव्यति काशीम् કાશીને જાયછે. स्रीव्यति जलम् જળ સુકાયછે.

स्रु, प. १. गतौ स्रुतौ च. १ જવું, २ ઝરવું. १ स्रुतिः, २ स्रवणम्, ३ प्रस्रवणम् (ઝરણું), स्रुक् (સરવો), स्रोतः (અસ્ + નદીપ્રવાહ, ૨ ઝરો), स्रवंती (નદી), १ स्रवः, २ प्रस्रवः (ઝરો).

स्रेक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. स्रेकते જાયછે.

स्रै. प. १. पाके. રાંધવું. स्रायति दुग्धम् દૂધને રાંધેછે. स्राणः (પાકું).

स्वन्. (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्वनति શબ્દ કરેછે. स्वान्तम् (મન).

स्वन्, (अ. म्) प. १. अवतंसने. શોભવું, દીપવું. स्वनति શોભેછે. वी– स्वनयति શોભાવેછે.

स्वर, उ. १०. आक्षेपे. નિંદવું. स्वरयति–ते નિંદેછે.

स्वर्त्, (अ) उ. १०. गतौ आतंके च. १ જવું, બીહીકવું, ઝરવું, પીવું. स्वर्तयति–ते જાયછે.

स्वर्द्, (अ) आ. १. आस्वादने. १ ચાટવું, २ રુચવું. स्वर्दते ચાટેછે.

स्वाद्, (अ) आ. १. आस्वादने. ચાટવું. स्वादते ચાટેછે. स्वादु (મિષ્ટ).

स्वाद्, (अ) उ. १०. आस्वादने. ચાટવું, स्वादयति–ते ચાટેછે. स्वादुः.

स्वृ, प. १. शब्दोपतापयोः. उपतापो रोगः १ શબ્દ કરવો, २ પીડવું. स्वरति શબ્દ કરેછે. स्वरः, स्वर्गः, अनुस्वारः.

हट्, (अ) प. १. दीप्तौ. દીપવું. हटति દીપેછે. हाटकम् (સુવર્ણ), हट्टः– હાટ.

हठ्, (अ) प. १. प्लुतिशठत्वयोः बलात्कारे बन्धने च. १ કૂદવું, હઠવું, २ શઠપણું કરવું, ३ બળાત્કાર કરવો, ४ ખીલાએ બાંધવો–બાંધવો. हठति હઠેછે. हठः.

हद्, (अ) आ. १. पुरीषोत्सर्गे. ઝાડે ફરવો, હગવું. हदते હગેછે.

हन्, (अ) प. २. हिंसागत्योः. १ હણવું, २ જવું. हन्ति હણેછે. हननम्, हत्या, ब्रह्महत्या, ब्रह्महा, भ्रूणहा, वृत्रहा, उद्धतः (અવિનીત), विघ्नः (અંતરાય), परिघः (ગદા), जघनम् (સ્ત્રીના [illegible]), घोरः (ભયાનક), हेतिः (આયુધ), १ प्रघणः, २ प्रघाणः (બારણાની આગળનો ભાગ), घात्यः, क्लेशापहः पुत्रः, तमोपहः सूर्यः, कुमारघाती, शीर्षघाती, पित्तघ्नं घृतम्, वातघ्नं तैलम्.

हम्म्, (अ) प. १. गतौ. જવું. हम्मति જાયછે.

हय्, (अ) प. १. गतौ. જવું. हयति જાયછે. हयः (ઘોડો), हयी (ઘોડી).

हर्य्, (अ) प. १. गतिकान्त्योः १ જવું, २ ઇચ્છવું, ३ શોભવું, પ્રકાશવું. हर्यति જાયછે ઇ०.

हल्, (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं कर्षणम्. ખેડવું, ખેડવું. हलति ખેડેછે. हलम्, हाल.हलम् (વિષ), हलिः (મોટું હળ, સાંતિડું), हाला (સુરા), हालः (શાલવાહન રાજા).

हल्, (अ) प. १. भ्रमणे. હાલવું, ડોલવું. हलति હાલેછે. हलति [illegible] हलह = હાલે. हलकम् (રાતું કમલ).

हस्, (ए) प. १. हसने. હસવું. हसति હસેછે. हससि = हसइ = हसे. १ हासः, २ हसनम्, ३ हास्यम् (હસવું), हस्तः, हसम् (દિન), सहसम् (હજાર), हसितम् (વિકસિત).

हा, (ओ. ह्) प. ३. त्यागे. તજવું. जहाति તજેછે. हानिः (ત્યાગ), हेयम् (ત્યાજ્ય), हीनः (રહિત), हायनः (વર્ષ), कलहः, ह्यः (सं + अ. गत-દિન), [illegible] (શોભા, પ્રકાશવાળો ચોપગો).

हा, (ओ. ह्) आ. ३. गतौ. જવું. जिहीते જાયછે.

हि. प. ५. गतौ वृद्धौ च. १ જવું, २ વધવું. हिनोमि જાયછે. प्रहि[illegible] પ્રેરેછે. प्रहितः (પ્રેરિત), हिमम् (બરફ), हेम (અન+સુવર્ણ), हेतुः (કાર[illegible]), हिंगुः = હિંગ. हरिकः = હેરિયો. १ हिंगुलः, २ हिंगुलकः = હિંગળોક. [illegible] (જવાબા).

हिक्क्, (अ) उ. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. हिक्कते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. हिक्का = હીક.

हिंस्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिंसयते હણેછે. हिंसा = [illegible]

हिड्, (अ) प. १. आक्रोशे. નિંદવું ગાળ દેવી. हेठति નિંદેછે. [illegible] [illegible]હિત).

[illegible] (अ) प. १. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो अतिक्रान्तोत्पत्तिः [illegible] [illegible]. हिटणति ઉપજી રહેછે

हिड्, (इ) प. १. गत्यनादरयोः. १ જવું. ૨ અનાદરવું. हिंडते જાય છે. हिंडते = हिंडए = हिं[illegible]. हिंडनम्, हिंडनः. हिंडितः = हिंडिओ = હિં[illegible]. हिंडिः (રાત્રિએ રખવાળ).

हिल्, (अ) प. ६. भावकरणे. અભિપ્રાય પ્રકટવો. हिलति અભિપ્રાય પ્રકટે છે. हेला (મૈથુનેચ્છાથી શારીરવિકાર કરવો).

हिव्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. તૃપ્ત કરવું. हिन्वति તૃપ્ત કરે છે.

हिक्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिकयते હણે છે.

हिंस्, (इ) प. ७. हिंसायाम्. હણવું. हिनस्ति હણે છે. हिंसा, हिंसनम्, हिंसः, हिंसकः, हिंसितः, हिंसानः (વાઘ). सिंहः.

हिंस्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिंसयति–ते, हिंसति હણે. हिंसा, हिंसकः.

हु, प. ३. दानादनयोः आदाने प्रीणने च. दानमत्र हविःप्रक्षेपः. अदनं भक्षणम्. १ હોમવું, ૨ જમવું, ખાવું, ૩ લેવું, ગ્રહવું. ૪ તૃપ્ત કરવું. जुहोति હોમે છે. होता (ऋ+હોમનાર), हवनम्, १ होमः, २ आहुतिः (દેવયજ્ઞ), हव्यम् (દેવને દેવાનું), हवः, होत्रम्, हविः (घृ+પુરોડાશાદિ), आहावः (હવાડો).

हुड्, (उ) आ. १. वरणे हरणे च. १ વરવું, સ્વીકારવું, २ હરવું, લેવું, हुडते સ્વીકારે છે.

हुड्, (उ) आ. १. संघाते. એકઠું કરવું, એકત્ર કરવું. हुडते એકઠું કરે છે. हुडम्, हुडः (સંઘ), १ हुडा १ हुडिका २ हुडिः (પિંડિત ભાત).

हुड्, (अ) प. ६. संघाते निमज्जने च. એકઠું કરવું, એકત્ર કરવું. २ ન્હાવું. ડબકું ખાવું. हुडति धान्यम् ધાન્ય એકઠા કરે છે. हुडः (મેષ).

हुड्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. होडति જાય છે. होडा (હોડી).

हुर्छ्, (आ) प. १. कौटिल्ये. कौटिल्यमपसरणम्. १ વાંકું ચાલવું. કુટિલતા કરવી, २ ઓસરવું. हूर्छति કુટિલતા કરે છે. हूर्छनम् (કૌટિલ્ય).

हुल्, (अ) प. १. गतौ हिंसासंवरणयोश्च. १ જવું, २ હણવું. ३ આછાદવું, છાવું. होलति જાય છે. होलति = होलइ = હોલે. हुलुः (મેષ).

हूड्, (ऋ) प. १. गतौ. [illegible]

हृ, (ञ्) उ. १. हरणे. हरणं प्रापणं स्वीकारस्तेयं नाशनं च. १ पमाडवुं, दोरीजवुं २ स्वीकारवुं, ३ चोरवुं, ४ हणवुं, नाश करवुं. **हरति–ते भारम् प्रापयतीत्यर्थः** भारने पमाडेछे. हरति–ते अंशम् **स्वीकरोतीत्यर्थः** भागने स्वीकारेछे. **हरति–ते स्वर्णम् चोरयतीत्यर्थः** सोनु चोरेछे. **हरति–ते चोरम् नाशयतीत्यर्थः** चोरने हणेछे. हारः (माला) प्रहारः (आपट), **अवहार** (मगर), निर्हारः (हगणु), विहारः (१ रमत्य, २ बौद्ध साधुनो मठ), **आहारः** (जमणु), **उद्धारः** (ऊंचु करवुं), प्रतीहारः (१ द्वार, २ द्वारपालो), **उपहारः** (अल्प भक्ष), **अभ्यवहारः** (भक्षण). व्याहारः (भाषण), संहारः (नाश), **परिहारः** (समाधान), **हर** (शिव), अस्थिहरः (कुतरो), **मनोहरः** (सुंदर), **नायहारिः** (पशु); **दृतिहरिः** (उन्गर), भारहारः (भारवाह), पुष्पाहारः (विद्याधर), **हरेणुः** (गंधद्रव्य); हरित् (दिशा). **हरिमा** (अन् + मृत्यु), प्रहरः=**पहरो** =पहर. **व्यवहारः** (विवाद), १ लहरि, २ लहरी (तरंग), **हर्म्यम्** (धनिगृह), **हरणम्, प्रहरणम्,** निहरणम्.

हृ, प. ३. (वै०) प्रसह्यकरणे. बळात्कारे करवुं. जिहर्त्ति बलात्कार करेछे.

ह्रणी, (ङ्) आ. ११. रोषणे लज्जायां च. १ रीसावुं, रीस करवी, २ लाजवुं. हृणीयते रीसायछे.

हृष, (उ) प. १. अलीके. अलीकं मिथ्या. मिथ्या करवुं, खोटुं करवुं, हर्षति खलः साधुं खल साधुने खोटो करेछे. **हृष्टः** (मिथ्याकृत), हर्षुलः (कामी).

हृष, (अ) प. ४. तुष्टौ. हरखवुं, संतुष्ट थवुं. **हृष्यति** हरखेछे. हर्षः = **हरखो** हरख. हृष्टाः–हर्षिताः केशाः (केश हरख्या). **हृष्टानि–हर्षितानि लोमानि** रुंवा हरख्यां. **हृष्ट–हर्षितः** छात्रः विस्मित इत्यर्थः विद्यार्थी विस्मित थयो. **हृष्टाः** –हर्षिता दंताः **प्रविहता इत्यर्थः** दांत अंबाया. हर्षुलः (कामी), **हर्षयित्नुः** (स्वजन).

हेट्, *(अ)* प. १. *विबाधायाम्*. पीडवु, पीडा करवी. **हेटति** पीडेछे.

हेठ्, *(अ)* आं. १. *विबाधायाम*. पीडवुं, पीडा करवी. **हेठते शत्रुम्** शत्रुने विहेठना (शठता).

हेष, अ [illegible] १. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो अविकाशोत्पत्तिः. ऊपजवुं, ऊपजी [illegible] स्पनाति ऊपजी रहेछे.

[illegible] अनादरे. અનાદરવું, અનાદર કરવો. हेडते અના[illegible]

[illegible] प. १. वेष्टने. વિંટવું. हेडति વિંટેછે. णी—हेडयति વિંટાવેછે.

(ऋ) आ. १.-अव्यक्त शब्दे. अयमश्वशब्दे. ઘોડાનું હણહણવું. हेषति घा[illegible] હણહણેછે. १ हेषितम्, २ हेषा (અશ્વશબ્દ).

[illegible] (ऋ) प. १. गतौ. જવું. होडति જાયછે. होडा (હોડી).

[illegible] (ऋ) आ. १. अनादरे. અનાદરવું, ધિક્કારવું. होडते ધિક્કારેછે. [illegible] (હોડી).

ह्नु, (ङ्) आ. २. अपनयने. अपनयनमपलापः. ગોપવું. સંતાડવું, છુપાવવું. ह्नुते दोषम् દોષ ઢાંકેછે. किं ह्नुते શું સંતાડેછે. १ अपन्हवः, २ निन्हवः (સંતાડવું).

ह्मल्, (अ. म्) प. १. चलने. હાલવું, ચાલવું. ह्मलति હાલેછે. णी – ह्मलयति.

ह्वग्, (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. છાવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું. ह्वगति છાયછે. णी – ह्वगयति ઢંકાવેછે.

ह्नस, (अ) प. [illegible] हसति [illegible]. ह्नस्वः, ह्नसितः.

ह्लाद्, (अ) आ. [illegible] शब्दे. अव्यक्तं [illegible] સ્પષ્ટ નબોલવુ, અસ્પષ્ટ-અપ્રકટ બોલવું. ह्लादते અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલેછે. १ ह्लादः, २ निह्लादः, (ધ્વનિ), ह्लदः (ધરો).

ह्री, प. ३. लज्जायाम्. લાજવું. जिह्रेति લાજેછે. ह्रीः (લાજ), ह्रीक (સલજ્જ).

ह्रीछ, (अ) प. १. लज्जायाम्. લાજવું. ह्रीच्छति લાજેછે.

ह्रेष, (ऋ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अयमश्वशब्दे. ઘોડાનું હણહણવું. ह्रेषते घोटः ઘોડો હણહણેછે. ह्रेषा (અશ્વશબ્દ).

ह्लग. (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. છાવું. ઓઢાડવુ, ઢાંકવું. ह्लगति છાયછે.

ह्लप्. (अ) उ. १०. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ-સ્પષ્ટ વાણી બોલવી. ह्लापयति-ते સ્પષ્ટ વાણી બોલેછે.

ह्लस. (अ) प. १. शब्दे શબ્દ કરવો. ह्लसति શબ્દ કરેછે.

ह्लाद्, (ई) आ. १. अव्यक्ते शब्दे सुखे च. १ અસ્પષ્ટ-અસ્ફુટ શબ્દ કરવો. ૨ સુખ કરવું. ह्लादते અસ્ફુટ શબ્દ કરેછે. ह्लादः (૧ અસ્પષ્ટ શબ્દ, ૨ સુખ), आल्हादः (આનંદ), मल्हादः (હરિભક્ત દૈત્ય).

ह्वल्, (अ. म्) प. १. चलने. ચાલવું, હાલવું. ह्वलति હાલેછે. णी-ह्वलयति હલાવેછે. विह्वलः (કાયર).

ह्वृ, प. १. कौटिल्ये. વાંકું ચાલવું. ह्वरति खलः ખલ વાંકો ચાલેછે. उपह्वरम् (એકાંત).

ह्वे, (ञ्) उ. १. स्पर्द्धायां शब्दे च. १ [illegible] કરવો, બોલવું. ह्वयति-ते [illegible] आह्वयते मल्लो मल्लम् મલ્લને જિતવા ઇચ્છેછે. आह्वयते पिता पुत्रम् પિતા પુત્રને સાદ કરેછે. १ हव, २ आव्हानम् (સાદ કરવું), १ आव्हा, २ आव्हयः (સંજ્ઞા), आहवः (યુદ્ધ), समाव्हयः (પ્રાસિદ્ધૂત), उपव्हरम् (१ संधि, २ એકાંત), "आहूयंते पानाय गावो यस्मिन्" १ आहावः, २ आहावकः = आहावडो = હવાડે, (નવાણું).

श्लोक.

श्रीटेलरसहायेन मङ्गलालेन धीमता ॥
अम्मदाबादनगरे रचितो धातुसंग्रहः ॥ १ ॥

समाप्तः

BOMBAY: PRINTED AT THE EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.